

BURA LÁSZLÓ
A MÁSODIK ÉVSZÁZAD
(1904–2004)

Bura László

A MÁSODIK ÉVSZÁZAD
(1904 – 2004)

A SZATMÁRI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZMEGYE
KISLEXIKONA

STÁTUS KIADÓ • CSÍKSZEREDA
2003

A kötet megjelenését a Magyar
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

támogatta

Szerkesztette: Birtók József
Műszaki szerkesztő: Bodor Julianna
Borítóterv: Buliga Krisztina

ISBN 973-8311-22-5
© Bura László, 2003
© Státus Könyvkiadó, 2003

BEVEZETÉS

A szatmári római katolikus egyházmegye 2004-ben ünnepli alapítása kétszázadik évfordulóját. Az ünnepi megemlékezések alkalmára elkészül egy, az 1904-ben, az egyházmegye fennállásának századik esztendejében megjelent Emlékkönyvhöz (Schematizmus centenarius) hasonló kiadvány is, célszerűnek látjuk azonban az egyházmegye második évszázadának életét és tevékenységét tömören és szakszerűen áttekintő összefoglaló munka megírását is, amely az évszázadot áttekinteni akaró érdeklődők számára is, az egyháztörténeti, társadalomtörténeti, művelődéstörténeti kutatók számára is forrásul, útmutatóul szolgálhat.

A hívek életét befolyásoló események, társadalmi jelenségek feljegyzését, rögzítését a 20. század első felében gyakran szorgalmazta az egyházmegye püspöke, dr. Scheffler János, a plébánosoktól az egyházközség helytörténetének a lelkiismeretes vezetését kérte, s hogy ezt meg is tegyék, a *Historia domusok* bemutatását rendszeresítette.

Internáltsága idején, körösbányai kényszerlakhelyén azt is megfogalmazta, hogy szükséges volna a kiemelkedő elődök életútját és munkásságát is megörökíteni az utódok számára. Nagyon lényegesnek tartjuk annak az elvnek a megfogalmazását, hogy szakszerű, életszerű életrajzokat írjanak, nem leegyszerűsített, valamilyen séma szerint megírt (kegyes) szövegeket. Dr. Czumbel Lajos, a szatmári egyházmegye 1967-ben elhunyt kormányzóját követően az egyházi helytörténet iránt szintén érdeklődő Sípos Ferenc lett az egyházmegye ordináriusa. A helytörténet iránti érdeklődését, hajlamát csak erősíthették a jilavai börtönben meghalt dr. Scheffler János püspök hagyatékából hozzá került kéziratok.

Kormányzása idején ő is szorgalmazta a *Historia domusok* vezetését. Az egyházi helytörténet írásának azonban nem kedvezett a második világháborút követő korszak, így gyakorlatilag (kevés kivétellel) ez a keresztelések, esketések és a halálozások adatainak rögzítésére, közlésére korlátozódott.

Sípos Ferenc többször emlegette, hogy hiába ösztönzi papjait az adatgyűjtésre, a plébániák történetének megírására, nem tapasztalja hajlandóságukat, holott a mostoha körülmények között is a plébániákat érintő számos eseményt, tényt meg lehetne örökíteni.

Ő maga viszont említésre méltó adatgyűjtést végzett, a püspökség levéltárából kikereste számos plébánia számára a rá vonatkozó (általában latin nyelvű) okiratokat, hogy azokat majd az illető plébánia történetének megírására vállalkozó hasznosíthassa, emellett Sípos Ferenc különféle tematikájú, az egyházmegye történetének megírásában hasznosítható adatgyűjtést is végzett. Az összegyűjtött adatok egy részét fel is dolgozta, kéziratos hagyatékát képezi a szatmári egyházmegye történetéről írt terjedelmes (négy kötetnyi) munka, valamint az egyházmegye író papjairól készült (egykötetes) tanulmánya.

Mindkettő forrás értékű, ugyanakkor az őket felhasználó kutató számára számos buktatót is jelent, nem mentesíti az eredeti források ellenőrzésétől, az író papok irodalmi munkássága esetében pedig az adatok szakszerű ellenőrzésétől, helyesbítésétől.¹

A jelen egyházmegyei kislexikon megszerkesztésének gondolata a Magyar Katolikus Lexikon szerkesztése kapcsán született meg. A lexikonnak a szatmári egyházmegyére vonatkozó adatgyűjtését és a szócikkek megszerkesztését immár négy-öt éve végzem, az egyes szócikkek lényegében kevés kivétellel már 2000-ben végleges formájukban el is készültek. A szatmári egyházmegyét érintő szócikkek legtöbbször közlő kötetet viszont a lexikon 2003-ban sorra

¹ Az író papok életét és munkásságát bemutató könyv szerzője sajnos elmulasztotta az adatok ellenőrzését, és a Sípos Ferenc kéziratában leírt szakszerűtlen/pontatlan adatokat szó szerint átvette. A könyvet olvasó és/vagy rá hivatkozó így téves tájékoztatást/adatokat kap, illetőleg a könyvre forrásként hivatkozó ilyet ad tovább.

kerülő kötetétől (L–Me betű) még jónéhány év választja el, csak 2008–2010 körül következik, másrészt számos szócikk (vagy adatai) nem jelennek meg önállóan, összefoglaló szócikkekbe épültek/épülnek be.

Mindezekért célravezetőnek és indokoltnak láttuk olyan kislexikon megszerkesztését, amely (a Magyar Katolikus Lexikon számára írt összefoglaló szócikkek összessége, illetőleg több, abba szerkesztése kezdeti szakaszán helyi munkatárs híján még meg nem írt, tehát be sem kerülhetett szócikk alapján) bemutatja az egyházmegye második évszázadának életét.

A lexikon szerkezeti felépítésében az ésszerűség és a gyakorlatiasság alapján helyénvalónak láttuk, hogy a lexikonok műfajára jellemző betűrendes tárgyalásmódot módosítsuk olyképpen, hogy a betűrendet nem a teljes anyagra vonatkozóan, hanem csak a nagyobb tematikus fejezeteken belül érvényesítsük.

Az egyházmegye második évszázadának bemutatása az egyházmegye és vezetése (teljes) történetével kezdődik, ezt követi a 20. század püspökeinek és apostoli kormányzóinak, valamint több, a 20. századi egyházkormányzást érintő esemény bemutatása.

A következő fejezet az egyházmegye századvégi plébániáit veszi számba, ezt követik az egyházmegye intézményei, majd a szerzetesrendek, a lelkeségi mozgalmak, s az egyházmegye hívei (illetőleg az egyházmegyében működők) közül az irodalomban, a művészetekben alkotók, a közéletben kiemelkedők.

Adattári szerepű az egyházmegye szórványainak statisztikája.

A szerző

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

RÖVIDÍTÉSEK:

Fm	főbb művei
gk	görög katolikus
hiv.	hivatalos
izr.	izraelita
klny	különlenyomat
m	magyar
M	művei
N.	népi
ném.	német
ref.	református
rk	római katolikus
rom.	román
szl.	szlovák
Szl.	Szlovákia
ukr.	ukrán
Ukr.	Ukrajna
v.	volt
vm.	vármegye

JELEK:

~	azonos jelentésű szavak
☼	Az irodalmi források előtt álló jel.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	5
TARTALOMJEGYZÉK	9
I. AZ EGYHÁZMEGYE ÉS VEZETÉSE	13
A szatmári római katolikus egyházmegye	13
Szatmárnémeti Székesegyház	19
Egyházmegyei jubileumi év – szentév	21
Egyházmegyei zsinatok	22
Búcsújáróhelyek	23
Kálváriák	24
Hám János emlékezete	25
Kárpátaljai Apostoli Kormányzóság	26
Mérki Apostoli Kormányzóság	28
Román konkordátum	30
Püspökök, apostoli kormányzók	30
Ardai László Attila	30
Boromisza Tibor	31
Czumbel Lajos	31
Fiedler István	33
Márton Áron	33
Meszlényi Gyula	34
Napholcz Pál	34
Reizer Pál	35
Scheffler János	35
Schönberger Jenő	37
Sípos Ferenc	38
Szabó István	38
Szvoboda Ferenc	38
Püspöki palota és kápolna	39
Szatmári Székesegyházi Káptalan (1904 – 2003)	40

II. AZ EGYHÁZMEGYE PLÉBÁNIÁI	41
Csonka Szatmár	79
Kárpátalja plébániái és filiái	90
III. SZERZETESRENDEK ÉS KONGREGÁCIÓK.....	121
Brigi Szent Orsolya Nővérek Kongregációja	121
Jézus Legszentebb Szívéről Nevezett Hiltrupi Missziósnővérek	121
Jézus Szíve Társasága.....	121
Jézus Társasága.....	122
Kegyesrendiek (Piaristák)	123
Keresztény Iskolatestvérek.....	123
Minoriták OFM Conv. (Ordo Fratrum Minorum Conventualium) ..	124
Szaléziánusok.....	124
Szalvatoriánusok	125
Szatmári Irgalmas Nővérek	125
Szent Ferenc Rend: Kisebb Testvérek Rendje (Ordo Fratrum Minorum)	127
Szerzetesrendek feloszlataása.....	129
IV. INTÉZMÉNYEK, EGYESÜLETEK	131
„Gábrriel” Ifjúsági Szövetség	131
Hám János Püspöki Konviktus.....	131
Hám János Római Katolikus Iskolaközpont	131
Irsik Konviktus	132
Kalazanczi Szent József Római Katolikus Teológiai Líceum.....	132
Kaláka ~ Kalász	132
Kalot	133
Katolikus Akció	133
Katolikus gimnáziumok Szatmárnémetiben	134
Szatmári jezsuita kollégium	134
Pálos-rendi gimnázium	135
Szatmári püspöki líceum	135
Nagyobb királyi gimnázium	135
Hám János Római Katolikus Teológiai Iskolaközpont	135
Katolikus Hitoktatói Tanfolyam	136
Katolikus Karitásás	137

Katolikus lapok	138
Katolikus legényegyletek.....	140
Katolikus Népszövetség	141
Katolikus nőszövetségek	141
Katolikus Olvasókör	141
Katolikus [Keresztény] Pedagógusok Önképzőköre	141
Kis-konviktus	142
Könyvkiadás.....	142
Máltai Segélyszolgálat.....	143
Máramarosszigeti Piarista Gimnázium	143
Mária Kongregációk	143
Nagykárolyi Piarista Gimnázium.....	145
Oltáregyesületek	146
Pázmány-konviktus.....	146
Pax Alapítvány	147
Pax Romana	147
Római Katolikus Püspöki Fiúnépiskola.....	147
Római Katolikus Hittanárképző	148
Római Katolikus Óvónőképző	148
Római Katolikus Posztliceális Egészségügyi Iskola.....	148
Scheffler János Lelkipásztori Központ	149
Szatmáregyházmegyei Irodalmi Kör	149
Szatmári püspöki könyvtár	150
Szatmárnémeti püspöki levéltár	151
Szatmárnémeti püspöki szeminárium	151
Római Katolikus Polgári Iskolai Tanítóképző Intézet	152
Szatmárnémeti Római Katolikus Polgári Leányiskola	152
Szatmárnémeti Római Katolikus Tanítóképző	153
Szatmárnémeti Római Katolikus Tanítónőképző.....	153
Szent Erzsébet Római Katolikus Leánygimnázium	154
Szent Alajos Konviktus	154
Szent Cecil Ének- és Zene Egyesület.....	154
Szent Ignác Lelkigyakorlatos Központ	155
Szent József – a munkás – Katolikus Férfiak Szövetsége	155
Szent József Papi Otthon.....	156
Szent László Kollégium.....	156
Szent Lukács Társaság.....	156

Szívgyárda	156
Szociális intézmények (árvaházak, kórházak, szegényházak)	157
V. LELKISÉGI MOZGALMAK.....	159
Cursillo.....	159
Élő Rózsafűzér Társulat.....	159
Ferences Világi Rend	159
Fokoláré	159
Házassági Hétvége	159
Hit és Fény.....	160
Jézus Szíve Családok.....	160
Kolping Mozgalom	161
Mária Légő	161
Neokatekumenátus	161
Szent Egyed Közösség	162
Taizéi mozgalom	162
Unio Apostolica Cleri.....	162
VI. SZEMÉLYISÉGEK.....	164
Bagossy Bertalan, Bakkay Kálmán, Bodnár Gáspár, Bogdánffy Szilárd, Bura László, Czol Ernő, Cserháti Ferenc, Ember Károly, Ettinger János, Godó Mihály, Hauler Pál, Haller István, Hentes Miklós, Ilk Antal, Jakubinyi György, Kádár Ambrus, Kertész (Czier) Pál, Kováts Gyula, Láng Ferenc, Lessenyey Ferenc, Lengyel József, Magyar Bálint, Manyák József, Meghurcolt hitvallók, Merli Rudolf, Mészáros János, Orosz (Ruprecht) Alajos, Pakocs Károly, Ratkovszki Samu, Reizer György, Révész Gábor, Rónai János, Sarmaságh Géza, Scheffler Ferenc, Steinberger Ferenc, Szalay Sándor, Szentgyörgyi Jordán Károly, Szíves Béla, (P.) Szőke János, Tempfli Imre, Tempfli József, Tóth József, Veszprémi Sándor, Wolkenberg Alajos, Zafféri Károly.	
VII. STATISZTIKAI TÁBLÁZATOK	194
VIII. NÉVMUTATÓ	209
VIII. IRODALOM – HIVATKOZÁSOK	225

I. AZ EGYHÁZMEGYE ÉS VEZETÉSE

A SZATMÁRI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZMEGYE TÖRTÉNETE

A Szatmári Római Katolikus Püspökséget 1804. március 23-án alapították meg, VII. Piusz pápa augusztus 9-én törvényesítette. Megalakulásakor területe (24 815 km²) magába foglalta a hagyományos Szatmár megyét, Máramaros, Ugocsa és Ung megyét. Székhelye Szatmárnémeti, 60 plébánia és a hozzájuk csatlakozó filiák alkották. A püspökség öt főesperességre oszlott: Szatmári-, Beregi-, Máramarosi-, Ugocsai-, Ungi főesperesség. Ezekből alakult ki egy évszázad alatt az egyházmegye 12 (al)esperesi kerülete. Fischer István megyéspüspök a két szatmárhegyi és a Szatmár-nagykárolyi alesperesi kerületet háromra osztotta fel: nagykárolyi-, erdődi- és nagybányai alesperesi kerületre, egy év múlva pedig az erdődi kerületet két alesperesi kerületre: szatmári és erdődi. Klobusiczky Péter püspök az ungi főesperességet felső-ungi és alsó-ungi, a máramarosi főesperességet máramarosszigeti és huszti alesperesi kerületre osztotta. Haas Mihály püspök a szatmári esperességet szatmári és fehérgyarmati alesperesi kerületre, majd Schlauch Lőrinc püspök az ungi főesperességet felső-ungi, közép-ungi és alsó-ungi alesperesi kerületekre osztotta.

Az egyházmegyét megalapításától napjainkig tizenkét felszentelt püspök vezette, felszentelt püspök hiányában, akadályoztatása esetén, illetőleg rendkívüli körülmények idején az egyházmegyét apostoli kormányzók vagy (titkos) ordináriusok vezették.

Fischer István, az egyházmegye első püspöke 1804-ben egyházmegyéjét Szent István és Szent János pártfogó oltalmába ajánlotta. Mindenekelőtt a püspöki székhely megteremtésére és működési feltételeinek biztosítására törekedett. Szatmárnémeti plébánia-templomát székesegyházzá alakította, átszervezte az esperesi kerületet, a kollégiumi oktatásra ráépülő két éves bölcsészeti iskolát,

püspöki líceumot létesített, 1806-ban újra indította a katolikus gimnáziumot, megindította a püspökség teológusképző főiskoláját. 1807-ben egri érsekké történt kinevezése után Kovács Flórián nagyprépost, káptalani helynök vezeti az egyházmegyét az 1807-ben jezsuita szerzetesből püspökké kinevezett Klobusiczky Péter székfoglalásáig. 1814-ből maradt meg az egyházmegye első névtára. A megyéspüspök 1821 szeptemberében egyházmegyei zsinatot szervezett. Kalocsai érsekké való kinevezése (1821. december 18.) után Kovács Flórián püspök vezeti az egyházmegyét (1821–1825). Betegsége meggátolta tevékeny működését. 1827–1857 között Hám János vezette az egyházmegyét (megszakítva egy évnyi hercegprímási működésével). Püspöksége idején (1842-ben) megalapította és Szatmárnémetiben megtelepítette a Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas Nővérek szerzetesrendjét, (1838-ban) megtelepítette az Istenes Jánosról nevezett irgalmas rendű férfi szerzetesrendet. Szerzetesházat épített a Szent Ferenc-rend megtelepítése céljára, iskolákat alapított, szociális-karitatív intézményeket alapított, sok új plébániát létesített, templomokat épített. (Halála után az egyházmegye második megalapítójának nevezték.) Utódai: Haas Mihály (1858–1866), püspöksége idején telepedtek meg Szatmárnémetiben a jezsuiták. Bíró László (1866–1872); a törvényalkotó tevékenysége révén jelentős dr. Schlauch Lőrinc (1873–1877); Meszlényi Gyula püspök (1877–1905), aki egyházmegyéjét Jézus Szíve oltalmába ajánlotta, majd a püspökség fennállásának századik évét – kérésére – X. Piusz pápa az egyházmegye szentévé nyilvánította. Meszlényi Gyula püspök 1896-ban kezdeményezte Hám János püspök boldoggá avatási eljárásának a megindítását. Az utódjául 1905 októberében kinevezett dr. Mayer Béla megbetegedett, 1906 júniusában lemondott. dr. Boromisza Tibor (1906–1928) püspöksége idején telepedtek le Szatmáron (1910-ben) a Keresztény Iskolatestvérek, 1906-ban épült kolostorukba pedig 1913 őszén a Szent Ferenc-rendi szerzetesek.

A trianoni béke után az egyházmegye kormányzását megnehezítették az új államhatárok, ugyanis a püspöki székhely és 44 plébánia Romániába került (Aknasugatag, Alsófernezely, Alsóhomoród,

Barlafalu, Batiz, Csanálos, Csomaköz, Erdőd, Felsőbánya, Felsővisó, Giródtótfalu, Halmi, Józsefháza, Kálmánd, Kaplony, Kökényesd, Krasznabélték, Krasznasándorfa, Krasznaterebes, Lajosvölgyihuta, Láposbánya, Lázári, Máramarossziget, Mezőfény, Mezőpetri, Mezőterem, Nagybánya, Nagybocksó, Nagykároly, Nagymadarász, Nagymajtény, Nagysomkút, Nagytarna, Nántú, Rónaszék, Sárköz, Szakas, Szamosdara, Szaniszló, Szatmárnémeti (2), Szinerváralja, Szinfalu, Túrterebes), Csehszlovákiába került 46 plébánia (a későbbiekben Ungvári Apostoli Kormányzóság: Aknaszlatina, Bárdháza, Beregszász, Csap, Császlóc, Csicsér, Dobóruszka, Dolha, Dombó, Fancsika, Feketeardó, Felsőkerepec, Gyertyánliget, Huszt, Jenke, Királyháza, Kiskapos, Kisrát, Kőrösmező, Mezőkaszony, Munkács, Nagyberezna, Nagygejőc, Nagyszőlős, Nagyzalacska, Németmokra, Nevetlenfalu, Órdarma, Pálóc, Percseny, Rahó, Remetevasgyár, Sárosoroszi, Szerednye, Szolyva, Técső, Tiba, Tiszaújlak, Turjaremete, Ubrezs, Ungvár, Ungszenna, Várpalánka, Vinna, Visk), Magyarország területén maradt 14 plébánia, a szatmári esperességből 2, a fehérgyarmatiból 9, a nagykárolyiból 2, a beregiből 1 (Szatmárcseke, Csenger, Fehérgyarmat, Jánk, Mátészalka, Mérk, Nyírcsaholy, Papos, Pátyod, Percseny, Pusztadobos, Vállaj, Vitka, Zajta: a későbbiekben Mérki Apostoli Kormányzóság). A megyéspüspökre váró nehéz feladat volt az egyházmegye és a román állam közti viszony rendezése is. A felekezeti oktatásban megvalósított eredmények, az új iskolaalapítások elvesztek, a román állam megszüntette a magyar nyelvű egyházi iskolákat. 1928. július 9-én bekövetkezett halála után Szabó István, káptalani helynök, apostoli kormányzó vezette az egyházmegyét 1930. október 16-ig, amikor a román kormánnyal kötött konkordátum alapján a Szentszék egyesítette a szatmári és a nagyváradai egyházmegyét, s püspökké kinevezte Fiedler Istvánt. A püspök 1939. november 30-án politikai mozgalomba keveredett papjai mentése érdekében lemondott.²

² Az ún. Önvédelmi Szervezet tagjai közül 12 szatmári-nagyváradai egyházmegyes papot letartóztattak (szatmáriak: Dobos János dr., Heinrich Ferenc, Korlát Ferenc dr., Körtvélyesi (Linzenbold) Ferenc dr., Kuncz József dr,

1930. aug. 15-től a Csehszlovákiába került részt (a Szentszék rendelete alapján) ungvári apostoli kormányzóként Tahy Ábrahám, halálát követően, 1934. november 28-tól Szvoboda Ferenc vezette.

1938 novemberében, illetőleg 1939 márciusában az államhatárok megváltozásával Magyarországhoz csatolták az ungvári apostoli kormányzósághoz tartozó 40 plébániát, 1939. július 17-én a Szentszék megszüntette az ungvári apostoli kormányzóságot, ugyanakkor a magyarországi mérki apostoli kormányzóságot is, és új apostoli kormányzóságot hozott létre, amelynek apostoli kormányzójává dr. Madarász István kassai püspököt nevezte ki. (Ő az addigi kormányzókat helynökeivé nevezte ki.)

1939-ben Csehszlovákiában maradt a szatmári egyházmegye öt plébániája (Nagyzalacska, Pálóc, Ubrezs, Ungszenna, Vinna). Ezekből (és a kassai és a rozsnyói püspökség Csehszlovákiában maradt plébániáiból) a Szentszék 1939. július 19-én adminisztratívát hozott létre (Čarský József tagorei c. püspök vezetésével).

A Fiedler István megyéspüspököt követő apostoli kormányzó, Márton Áron (1939–1942) szatmári általános helynökévé Szabó István nagyprépostot, nagyváradi dr. Schiffert Béla kanonokot nevezte ki. 1940. július 23-án a Szentszék P. Napholcz Pál jezsuita szerzetest nevezte ki püspökké, aki azonban a román és a magyar állam közti válság időszakában felszentelését és székfoglalását halasztotta, a bécsi döntés után pedig felajánlotta lemondását. A Szentszék 1941. július 28-ától megszüntette a szatmári és nagyváradi egyházmegye unióját, megszüntette a kassai apostoli kormányzóságot, plébániáit a szatmári egyházmegyéhez csatolta, az egyházmegyét pedig egyenesen a Szentszéknek alárendelt egyházmegyeként továbbra is Márton Áron apostoli kormányzósága alá rendelte. Ekkor Márton Áron a szatmári egyházmegye élére új általános helynököt nevezett ki Pakocs Károly személyében. Dr. Scheffler Jánost 1942. március 26-án nevezték ki a szatmári egyházmegye megyéspüspökévé, utána pedig a nagyváradi egyházmegye apostoli kormányzójává. Dr. Scheffler János Nagykarolyba (1943-ban) szalvatóriánus, Nagy-

Mészáros József dr.), többen Magyarországra szöktek (Nyisztor Zoltán dr., Pakocs Károly).

bányára szaléziánus (1944) szerzeteseket telepített. 1948. április 9-én a Szentszék újra egyesítette a szatmári és a nagyváradi püspökséget. 1948. augusztusban az állam felfüggesztette dr. Scheffler János püspöki működését. A megyéspüspököt 1950-ben kényszerlakhelyre vitték, 1952-ben letartóztatták, bebörtönözték, Jilava börtönében halt vértanúhalált. Püspöksége idején az 1940 után újraegyesített szatmári egyházmegye ismét szétesett. Romániában maradt 54 plébánia (Aknasugatag, Alsófernezely, Alsóhomoród, Barlafalu, Batiz, Borsabánya, Börvely, Csanáros, Csomaköz, Erdőd, Felsőbánya, Felsővisó, Giródtótfalu, Halmi, Hosszúmező, Józsefháza, Kálmánd, Kaplony, Kisdengeleg, Kökényesd, Krasznabéltek, Krasznasándorfalu, Krasznaterebes, Lajosvölgyihuta, Láposbánya, Lázári, Máramarossziget, Mezőfény, Mezőpetri, Mezőterem, Mikola, Nagybánya (2), Nagybocskó, Nagykároly (2), Nagymadarász, Nagymajtény, Nagysomkút, Nagyszokond, Nagytarna, Nántú, Rónaszék, Sárközújlak, Szakas, Szamosdara, Szaniszló, Szatmárnémeti (4), Szinerváralja, Szinfalu, Túrterebes), a Szovjetunióba, Kárpátaljára került 40 (Aknaszlatina, Bárdháza, Bene, Beregszász, Császlóc, Csap, Dolha, Fancsika, Feketeardó, Felsődomonya, Felsőkerepec, Gyertyánliget, Huszt, Királyháza, Királymező, Kistrát, Kisszelmenc, Kőrösmező, Mezőkaszony, Munkács, Nagyberezna, Nagygejóc, Nagyszöllős, Németmokra, Nevetlenfalu, Órdarma, Perecseny, Radvánc, Rahó, Sárosoroszi, Szerednye, Szolyva, Taracköz, Técső, Tiszaújlak, Turjaremete, Unghuta, Ungvár, Várpalánka, Visk), Csehszlovákiába 13 (az 1939-ben odakerültek mellé: Csicsér, Dobóruszka, Jenke, Kiskapus, Órdarma, Remetevasgyár, Szobránc, Tiba), Magyarországra 27 plébánia (Aporháza, Beregsurány, Csegöld, Csenger, Fehérgyarmat, Hodász, Jánk, Kántorjánosi, Kölcse, Márokpapi, Mátészalka, Mérk, Nagyecsed, Nyírcsaholy, Nyírmada, Papos, Pátyod, Pusztadobos, Szatmárcseke, Tiszakercseny, Tiszaszalka, Tyukod, Vállaj, Vásárosnamény, Vitka, Zajta, Zsuzsánnamajor). Ilyen körülmények között a Szentszék újra egyesítette a szatmári és a nagyváradi püspökséget.

A szatmári püspökség területén a 20. században 17 új plébánia alakult: Szatmárnémeti: Kis Szent Teréz (1935), Aporháza, Bene (1942), Királymező, Kisszelmenc, Nagybánya-II., Nagykároly-II.,

Szobránc, Tiszakerecseny (1943), Kisdengeleg (1947), Szatmárnémeti: Szent Család. (1948), Nagybánya-III. (1977), Szatmárnémeti: Szent Antal (1983), Szatmárnémeti: Szentlélek (1993), Nagybánya-IV., Nagykároly-III. (1999).

1946-ban dr. Scheffler János megyéspüspök kisszemináriumot létesített Szatmárnémetiben (a püspöki konviktusban), Nagykárolyban (a Szent László kollégiumban) és Ungváron. Az állam 1948-ban, államosította az egyház iskoláit. Ennek következménye volt öt kápolna felszámolása. (A püspöki konviktusban, a Pázmány internátusban, a szatmári irgalmas nővérek erdői, felsőbányai és nagykárolyi házában.) 1948-ban a Szentszék a várható fejleményekre való tekintettel titkos püspökök felszentelését rendelte el, a szatmári-nagyváradi egyházmegye részére (1948-ban) felszentelték dr. Bogdánffy Szilárd nagyváradi egyházmegyes papot, az egyesített egyházmegye püspöki titkárát. 1949. július 29-én az állam feloszlatta a szerzetesrendeket, a jezsuitákat és a Szent Ferenc rendieket kényszerlakhelyre (Szamosújvárra, illetőleg Máriaradnára) internálták, a piaristák, szalézianusok, keresztény iskolatestvérek és a szatmári irgalmas nővérek a szétszórtság állapotába kerültek. 1948. augusztus 4-én a román kormány rendeletileg megszünteti (és az erdélyi egyházmegyéhez csatolja) a szatmári róm. kat. egyházmegyét, szeptemberben felfüggeszti dr. Scheffler János megyéspüspök működését. Ettől kezdődően az egyházmegyét úgy kormányozta, hogy az okiratokat helynöke, Pakocs Károly írta alá. A Szentszék 1948-ban kiadott dekrétuma előírásainak megfelelően a megyéspüspöknek két ordinarius substitutust kellett kineveznie. Ezek valószínűleg Pakocs Károly és dr. Bogdánffy Szilárd voltak. (Mindkettőt le tartóztatták 1949-ben.) Az 1950. május 23-i internálása előtti napon dr. Scheffler János az egyházmegye kormányzását átadta dr. Czumbel Lajos ordinárius substitutusnak (1950–1951, letartóztatták), akadályoztatása idején Szvoboda Ferenc, ordinárius substitutus (1951–1956) vezette az egyházmegyét. Dr. Czumbel Lajos kiszabadulása után (1956–1967 között) ismét átvette (ordinárius substitutusként) az egyházmegye vezetését, halálát követően újólaj Szvoboda Ferenc ordinárius substitutus következett, aki az 1965 óta általános

helynökké kinevezett Sípos Ferencnek (1967–1990) átadta az ordináriusi megbizatást, ezt jelentették a Szentszéknek. 1982. május 11-én a Szentszék a mátészalkai, fehérgyarmati és vásárosnaményi esperesi kerületeket az egri főegyházmegyéhez csatolta. 1991 májusától ismét a Szentszék által kinevezett megyéspüspök, Reizer Pál (1990. május – 2002. április 18.) vezette az egyházmegyét. (Az ő püspöksége idején az Ukrajnába került részekből megalapították a munkácsi püspökséget.) A megyéspüspök 1991-ben megindította dr. Scheffler János vértanú püspök boldoggá avatási eljárását, ugyanakkor a nagyváradi egyházmegye megyéspüspöke dr. Bogdánffy Szilárd (titokban felszentelt szatmári-nagyváradi) vértanú püspökét.

A püspök halála után az egyházmegyei tanács Arday László Attila irodai igazgatót választotta ideiglenes egyházmegyei kormányzóvá. 2003. április 30-án II. János Pál Schönberger Jenőt nevezte ki az egyházmegye püspökévé, a szatmárnémeti Székesegyházban szentelték püspökké 2003. június 21-én.

A Szatmári Irgalmas Nővérek feloszlott szerzetesrendje ismét szabadon működik. Az egykor itt működött férfi szerzetesrendek utolsó tagjai is meghaltak. Az egyházmegyében 1992-től újra működik a Ferences Világi Rend, 1993-ban megtelepszik a Hiltrupi Jézus Szíve Missziós Nővérek szerzetesrendje. Az egyházmegyéből a Jézus Szíve Nőpléányok szerzetébe belépett testvérek 1995-ben megalapítják a rend szatmárnémeti szerzetesházát és megkezdik működésüket. Nagybányán 2000-ben megtelepedett a Brigi Szent Orsolya Nővérek Kongregációja.

SZATMÁRNÉMETI SZÉKESEGYHÁZ

Alapja az egykori alacsony, egytornyú (1786–1789 között épült) régi plébániatemplom, melyet Szatmárnémeti püspöki székhelyé válásakor (1804) Fischer István püspök székesegyházi rangra emelt. A régi templom megnagyítása, bővítése terveit állítólag Hild József készítette.³ Lebontották a templom homlokzatát és északi oldaláról a tornyot. A székesegyház kupoláját, a mellékhajókat, a portálét és a két tornyot a 19. század harmincas éveiben építették.

³ A közelmúltban többen ellenvéleményüket fogalmazták meg.

A megnagyított főhajó hossza 37,2 m, szélessége 12,1 m, magassága 11,8 m. A szentély 16,8 m hosszú és 9,2 m széles, félkörű apszisban végződik. A főhajó mindkét oldalán 5,2 m mély és 12,1 m széles mellékhajó van. A boltozat téglából épült, 10,5 magas, a kupola magassága 14,5 méter. A templom elé a mai kórust is magába foglaló 15,8 m magas homlokzatot építettek, ennek két oldalán pedig 40-40 méter magas, vaserkéllyel övezett, kupolás rotundával díszített tornyot. Magasságuk az erkélyig 28 méter. A sekrestye építését Klobusitzky Péter püspöksége idején fejezték be. Mindkét sekrestye fölé oratóriumot építettek. Ekkor fejezték be a szentély egy része és a káptalani sekrestye alá épített kriptát.

A székesegyház mai végleges alakját Hám János püspöksége idején (1837-ben) nyerte el. Ő építtette a templom homlokzata elé az oszlopcarnokot, a templom homlokzatára állíttatta a Megváltó, jobbról Szent Péter, balról Szent Pál apostolok, a tornyok alján levő fülkékbe pedig Szent István és Szent László királyok szobrát.

A székesegyház belseje: Főoltára karrarai márványból készült Laibachban, Tomán Félix munkája. Oltárképe az Úr Jézus mennybe-menetelét ábrázoló olajfestmény, Pesky Gábor alkotása (1837). Oltárköve Szent Jusztin és Szent Modeszt vértanúk ereklyéit őrzi. A főhajóban jobboldalt a Szent István-, baloldalt a Szent János-oltár látható. Mindkettő, akárcsak a többi oltár is, szürke márványutánzat. A mellékhajókban a Kereszt-oltár és a Fájdalmas Szűz Mária oltára található. (Festményeik: Krisztus a kereszten és a Fájdalmas Szűz Mária nagyszerű mesterségbeli tudással kivitelezettek.) A főhajó két utolsó oszloptömbje közé épült jobbról a Nepomuki Szent János- és balról a Szent Alajos-oltár. A kupolafestményt (A 12 éves Jézus a templomban) Reidler János készítette a múlt század harmincas éveiben. A templom déli oldalán levő torony alatt építtette dr. Schlauch Lőrinc püspök a Lourdes-i Szűz Mária oltárát. Az északi oldalon, a kórus alatt 1960-ban alakították ki a Szent Antal kápolnát.

Szinte az egész karzatot betölti az 1925-ben készült hármastagolású orgona.

A szentély alatt kriptát őrzi Hám János és a vértanú dr. Scheffler János püspök koporsóját.

A templom régi sekrestyéjének hat kis szobájában található a püspöki képtár, amelynek anyaggyűjtését Meszlényi Gyula püspök (1887–1905) kezdeményezte. Anyagának nevesebb képei: Martinus Sztankovics: Madonna (18. század), Ismeretlen: Madonna (18. sz.), a 19. századból: Kovács Mihály: dr. Schlauch Lőrinc püspök arcképe, Geyling: br. Fischer István püspök arcképe, Ferdinand Tomola: Rudnay Sándor arcképe.

A Székesegyház előtt áll Hám János püspök mellszobra. (Lakatos Pál szobrászművész alkotását 1999. május 13-án avatták fel.).

A szatmári székesegyház. Bura László (szöveg), Ilk Antal-József (kép). Szatmárnémeti, 1997 – Enyedi István: *A szatmári székesegyház orgonája.* In: RKN, 1999. 66-69. – Muhi Sándor: *A székesegyház képzőművészeti értékei* In: RKN, 2000. 98-100. – Muhi Csilla: *A szatmári székesegyház története és képzőművészeti értékei.* Szatmárnémeti, 2000.

EGYHÁZMEGYEI JUBILEUMI ÉV: SZENTÉV

1. A szatmári egyházmegye fennállásának 100. évfordulója alkalmával a megyéspüspök kérésére X. Pius pápa a jubileumi évet az egyházmegye számára Szentévnnek nyilvánította. A hívek számára advent 4. vasárnapján hirdették ki: a jubileumi év 1903 karácsonyától 1904 karácsony vigiliájáig tart. A jubileumi év minden vásár- és ünnepnapján minden templomban szentségimádást tartottak, néhány nagyobb ünnepre pedig a Szentatya teljes búcsút engedélyezett. A megyéspüspök erre az évre minden áldozópapnak megadta a föloldozás hatalmát a püspöknek fenntartott ügyek esetében is. Az egyházmegye jubileumi főünnepéül a megyéspüspök december 8-át, a Szeplőtelen Fogantatás dogmája kihirdetésének jubileumi ünnepét jelölte, ekkor adta át a híveknek a belsőleg megújított Székesegyházat. A jubileumi évben Jézus Társasága szerzetesei 16 plébánián missziót tartottak. Egyházmegyei zárándoklatot szerveztek Máriapócsra. A jubileumi év alkalmából elkészítették az egyházmegye *Emlékkönyvét (Schematismus Centenarius)*, kiadták *Hám János püspök életrajzát*, valamint a *Szentek Legendái* című gyűjteményt.

2. Schönberger Jenő megyéspüspök az egyházmegye kánoni megalapításának 200 éves évfordulója megünneplésére 2003. július 10-i körlevelében a 2003. év Jézus Szíve ünnepétől a 2004-es esztendő végéig Jubileumi Esztendőt hirdetett, kérésére a Szentatya a jubileumi évet egyházmegyei szent évvé nyilvánította. Utasítására az Apostoli Penitenciéria a híveknek teljes búcsút engedélyezett a megszokott feltételek mellett az egyházmegye négy templomában (Szatmárnémeti: Székesegyház, Nagybánya: Szentháromság, Máramarossziget: Borromeo Szent Károly, Nagykároly: Kalazanci Szent József) 2003-ban a Boldogságos Szűz mennybevitelének ünnepétől a Szent Szűz királynőségének ünnepéig és október 16-tól 22-ig II. János Pál pápa megválasztásának és beiktatásának 25. évfordulója alkalmából, 2004-ben február 22-én, Szent Péter apostol székfoglalásának ünnepén, húsvét II. vasárnapján, az Isteni Irgalmasság vasárnapján, június 10-től 13-ig, Úrnapján, az Oltáriszentség ünnepén, június 18-tól 20-ig, Jézus Szíve ünnepén, június 27-től 29-ig, Szent Péter és Szent Pál apostolok ünnepén, augusztus 2-án, a Porciunkula búcsú napján, augusztus 8-tól 22-ig, az egyházmegye alapításának évfordulója alkalmából, november 4-én, a lateráni bazilika felszentelésének ünnepén. Emellett: azoknak a templomoknak a búcsú ünnepén, amelyekben elnyerhető a teljes búcsú; a megyéspüspök, vagy helyette más püspök vezette megemlékező ünnepségeken; tömeges zarándoklatokon; egyszer az év folyamán a hívó által megválasztott napon.

Dr. Lessenyey Ferenc: *A szatmári püspöki egyházmegye Szent Éve. 1904. Szatmár-Németi, 1905.*

EGYHÁZMEGYEI ZSINATOK

1. A szatmári egyházmegye történetének második egyházmegyei zsinatát Fiedler István megyéspüspök hívta össze. A szatmári és nagyváradi részegyház számára a zsinat tartását szükségessé tette az első világháborút lezáró trianoni béke következtében bekövetkezett helyzet, a négy, ill. Két részre szakadt egyházmegye helyzete, s a két egyházmegye 1930-ban, a román kormány nyomására történt egyesítése. A megyéspüspök 1937. október 31-én kinevezte a zsinati előkészítő bizottságot, ez pedig döntött a helyéről és idejéről. A

zsinati dokumentumok megvitatása 1938. október 26-28-án történt. A zsinat dokumentumainak megszerkesztését, egységesítését, a **Zsinati Határozatok** megfogalmazását, technikai kivitelezését a megyéspüspök megbízásából dr. Scheffler János egyházmegyei jogász készítette el. A határozatok 1939. április 9-én léptek életbe.

2. Az egyházmegye 200 éves fennállásának megünneplése előkészületei keretében, Reizer Pál megyéspüspök 2001. április 2-án hivatalosan meghirdette az egyházmegyei zsinatot. A zsinat választott mottója: „Újulatok meg gondolkodásmódokban” (Róm. 12,2). A zsinati események előkészítését, a szükséges döntéseket 12 tagú Koordonáló Bizottság végezte/végzi, az adminisztratív, kommunikációs, nyilvántartási teendők megszervezésére, lebonyolítására Zsinati irodát nyitottak. A zsinati munkadokumentumokat 16 (papokból és világiakból álló) zsinati bizottság dolgozta ki, a munkadokumentumokat a plébániai közösségek tagjai közül kinevezett zsinati munkatársak, a „Zsinati Magocskák” – az egyházmegye összes plébániáján és filiáján 209 – minden plébánián (az ún. Zsinati Napokon) havonta átbeszélték és véleményezték. A Koordonáló Bizottság és a 16 zsinati bizottság a zsinati munkadokumentumok plébániákon történt megvitatásának jegyzőkönyveiben rögzített megjegyzéseket és javaslatokat összesítve, megfogalmazza, illetőleg kinyomtatja az egyházmegyei Zsinati Munkadokumentumot, amely a 2004. augusztus 17-20 között sorra kerülő zsinaton kerül szavazás/jóváhagyás alá. A zsinati munkatársak tapasztalatcsere céljából meglátogatták az innsbrucki testvéregyházmegyéjét és a passauai egyházmegyéjét.

Dr. Tempfli Imre: *Az egyházmegye nagy napja: a zsinat.* In: RKN, 2002: 84-90.
– Zsinati Iroda: *Zsinati eseménymaptár.* In: SZRKÉ, 2003: 84-87.

BÚCSÚJÁRÓHELYEK

Az egyházmegye 18. századi sváb telepítésű falvaiban hagyományosan nagy ünnep a templombúcsú napja. Ezek a búcsúk a be-települtek összetartozását kívánták erősíteni, az idők folyamán szétrajzott családok ilyenkor hazamentek (eredeti) falujukba, a különböző falvakban élő rokonok meglátogatták egymást, a búcsú mellett ez valójában az összetartozást erősítő alkalom is volt.

Helyi jellegű búcsúként ünnepelte meg több Nagykároly környéki plébánia a török háborúk során elpusztult *Kigye* falu búcsúünnepét (szeptember 2.).

Szent Dónát a szőlősgazdák, szőlőskertek védnöke, tisztelete e vidékre valószínűleg a Rajna vidékéről terjedt. Tiszteletét a Károlyi grófok honosították meg, akik Szent Dónát tiszteletére kápolnát építtettek Erdődhegyen (1725) és (valamivel később) a nagykárolyi szőlőben. A Dónát napi búcsú (augusztus 7.) elsősorban a Szatmárnémeti körüli sváb falvak szőlősgazdáinak ünnepe.

KÁLVÁRIÁK

A szatmári egyházmegye mai területén három kálvária létesült: Szatmárnémetiben, Felsőbányán és Rónaszéken.

Hám János püspök 1844-ben (Tischler Albin csanálói plébános tervei szerint) építtette fel Szatmárnémetiben a két tornyú Kálvária kápolnát. Megromlott állapota miatt ezt 1907–1909 között átépítették. Az új templom (1909. június 6-án szentelte fel Boromisza Tibor püspök) kéttornyú, kereszthajós, neogótikus sílusú, tornyai magassága 42 méter. A templom kertjében kis fülkéből kialakított keresztút 14 állomása ma is a Hám János korabeli formájú. A szatmárnémeti Kálvária a Jézus Szíve tisztelet központja, ünnepe egyházmegyei búcsú.

A műemlékként nyilvántartott felsőbányai Kálváriakápolnát (ugyancsak Tischler Albin, akkor zajtai plébános tervezte) 1848. május 7-én avatták. A kápolna előtt álló keresztben Nagy Károlyné Hajós Ilona festette Krisztus-kép. A keresztúti képeket a kálvária-kápolna külső falára festették, bányakristályokkal volt díszítve, (ezeket 1945 után ellopták), helyettük 1980-ban Köller Károly amatőr festő új keresztutat festett. A kápolna bányászszarándokhely, húsvétkor a szertartások egy részét is itt végzik.

A rónaszéki kálvária (építésének időpontjáról nincsen adat, 1927-ben újították fel) stációképeit a templomban őrzik, csak a húsvéti szertartáskor (és jeles ünnepeken) helyezik ki a kápolna köré. A kápolna előtt álló három kereszt (valószínűleg) a 19. század közepén készült. Kálváriabúcsú. Nagycsütörtökön a hívek a kálvária-

kápolna előtt idézik fel Krisztus szenvedéstörténetét, a Pilátus-tűznek nevezett máglya hajnalig ég.

Az egyházmegye híveinek rendszeresen (különösen a máriapócsi kegykép 1905. decemberi harmadik könnyezései után) látogatott búcsújáró helye (a szomszédos egyházmegyéhez tartozó) **Máriapócs**. Sokan (szervezetten) vettek részt II. János Pál pápa 1991. augusztus 18-i máriapócsi szentmiséjén.

Bálint Sándor: *Ünnepi Kalendárium. Budapest, 1977. II.: 166* – Bodnár Gáspár: *Jézus Szíve Kálvária*. Pázmány-sajtó, Szatmárnémeti, é. n. (1909) – Bura 2002. 88 – Hitter Ferenc: *A felsőbányai kálvária*. In: RKN, 2001. 109–111. – Máriás József: *A rónaszéki kálvária*. uo. 156–159.

HÁM JÁNOS EMLÉKEZETE

1893-ban jelent meg Keszler Ferenc munkája: *Memoria Servi Dei Joannis Hám, episcopi olim Szathmáriensis*, 1894-ben Irsik Ferenc megírta *Boldog emlékű Hám János püspök szatmári püspök élete* című munkáját. Ugyanebben az évben Meszlényi Gyula püspök kiadatta szentbeszédeit: *Hám János szentbeszédei I–II*.

A megyéspüspök 1896-ban kezdeményezte boldoggá avatási ügye elindítását. 1896. november 11-e és 1898 januárja között 31 tanút hallgattak ki. Az ügyiratokat 1898 júliusában átadták a Szentté Avatási Kongregációnak. 1902-ben utcát neveztek el róla Szatmárnémetiben.

1904-ben jelent meg *Hám János szentbeszédei III.* kötete. Székfoglalásának 100. évfordulóján a Székesegyházban és a városi színházban jubiláris ünnepséget rendeztek.

A boldoggá avatási eljárás ügyintézése a promotor halála, majd a világháború eseményei és következményei miatt pihen.

1992-ben a Szatmárnémetiben létesített szemináriumú líceum a Hám János Római Katolikus Teológiai Líceum (ma ~ Iskolaközpont) nevet veszi fel.

A megyéspüspök érdeklődésére Rómában közlik: az eljárás folytatásának nincs akadálya. 1998-ban több tanulmány foglalkozik a személyiségével: *Hám János és az 1848–49-es szabadságharc* (in: SzFÚ), *A tisztesség kálváriáján. Hám János élete, személyisége, tanulságai* (in: KSz),

Gondolatok Hám János személyiségéről, történelmi szerepéről, emlékezete őrzéséről (MEV). A kommunista rendszer által 1944-ben megszüntetett Hám János utcanév helyett 1988-ban ismét utcát neveznek el róla.

1988-ban a Szentté Avatási Kongregáció P. Szőke Jánost kinevezi Hám János kanonizációs ügye posztulátorává. 1999-ben a szatmári Székesegyház előtt felavatják ~ mellszobrát (Lakatos Pál szobrászművész munkája). Ugyanekkor jelenik meg Bura László: *Hám János öröksége* című munkája.

Pakots Károly: *A szatmári egyházmegye története*. In: EKMJ, 460-462 – Bura László: *Az egyházmegye második megalapítója*. In: KN, 1997: 36-37 – Bura László: *A tisztesség kálváriáján. Hám János élete, személyisége, tanulmányai*. In: KSZ, 1998. 4: 4-8. – Bura László: *Gondolatok Hám János személyiségéről, történelmi szerepéről, emlékezete őrzéséről*. In: MEV, 1998. 3-4: 117-133 – Bura 1999a. – *** *Szobrot avattunk Hám János tiszteletére*. In: RKN, 2000: 52-54. – Bura László: *Hám János boldogáavatási ügye*. In: RKN, 2000: 55-56. – Kinczel István: *Bischof von Sathmar (1827-1857)*. [Licenciátusi dolgozat. Róma, kézirat.]

KÁRPÁTALJAI APOSTOLI KORMÁNYZÓSÁG

Kárpátalja területe a magyar egyház megszervezésekor az 1009-ben felállított erdélyi püspökséghez tartozott, 1346-tól az egri egyházmegye, 1804. március 23-tól az akkor megalapított önálló szatmári római katolikus püspökség része. Az I. világháború után Kárpátalja Csehszlovákia fennhatósága alá tartozik, egyházz jogilag továbbra is a szatmári püspökséghez tartozik, és dr. Boromisza Tibor püspök (az országhatár ellenére szinte zökkenőmentesen) tovább is irányítja a kárpátaljai területet, 1923. március 8-tól dr. Tahy Ábris külhelynök révén. A Szentszék Romániával 1929-ben megkötött konkordátuma alapján megszűnt a szatmári ordinárius joghatósága az egyházmegye Csehszlovákiához tartozó részei felett, ezért 1930-tól létrejött az Ungvári Apostoli Kormányzóság Szvoboda Ferenc vezetésével. Az egyházkormányzati helyzet 1938 novemberében után ismét változott, a Kárpátaljáról újra Magyarországra került plébániákat az Apostoli Szentszék egyesítette a Mérki Apostoli Kormányzósággal, és 1939. július 19-én kiadott bullájával a kassai püspök, Madarász István joghatósága alá rendelte. A

második bécsi döntést követően mind a Mérki-, mind az Ungvári Apostoli Kormányzóság integrálódott a Szatmári Püspökségbe, amelyet ekkor Márton Áron apostoli kormányzóként irányított, majd 1942. május 17-től dr. Scheffler János megyéspüspök. Az 1944-es összeomlást követően az egyházmegye kormányzása a püspöki székhelyről lehetetlenné vált, a megyéspüspök Kárpátalja püspöki helynökévé Pásztor Ferenc beregszászi főesperest nevezte ki. Akadályoztatása esetére – a Szentszék utasítása értelmében – még két utódot. A kárpátaljai papság java része a szovjet terror áldozataként koncentrációs táborokba került.

Kiszabadulása után a dr. Scheffler János által kijelölt első utód, Bujaló Bernát főesperes egészségi állapota miatt rövid ideig kormányzott, a második, Szegedi Jenő állami jóváhagyás nélkül (hivatalosan) nem kormányozhatott, az állam által önkényesen kinevezett vikáriusok [Mészáros János, dr. Závodnyik Tibor] háttérben azonban szava döntő volt. Závodnyik Tibor halála [1985] után a papok Galambos József huszti plébánost, majd ennek halála után [1985. december] Csáti Józsefet választották vikáriusnak.

1992. március 28-án a Szentszék a Kárpátaljai Római Katolikus Egyház ordináriusává kinevezte Antonio Franco érseket, Ukrajna apostoli nunciusát, aki Csáti József általános helynököt megerősítette hivatalában, halála után (1993 április) Hudra Lajos aknaszlatinai plébánost nevezte ki általános helynökévé.

1993. augusztus 14-én kelt bulla alapján a Szentszék megalakította a Kárpátaljai Apostoli Kormányzóságot, a munkácsi plébánia-templomot székesegyházzá emelte. 1995. december 9-én Majnek Antal ferences szerzetest a kormányzóság segédpüspökévé nevezte ki, december 17-től a kormányzóság általános helynöke, 1997. október 7-én a Szentatya kinevezte a Kárpátaljai Apostoli Kormányzóság ordináriusává.

A nemzetiségi és vallási szempontból is igen vegyes összetételű, jól körülhatárolható tájegység mintegy 1.205.000 lakosából latin szertartású katolikus kb. 70.000, túlnyomó részük magyar anyanyelvű, őket követik a szlovák, ukrán és német katolikusok. Kárpátalja területén ma 45 plébánia (plébániatemplommal) és 44

fília (kápolnával) működik, összesen 78 regisztrált és 5 nem regisztrált közösség. A híveket 2 ukrainai: kárpátaljai és 11 külföldi egyházmegyes pap látja el, valamint 2 ukrainai: kárpátaljai és 15 külföldi szerzetes pap.

Az apostoli kormányzóságot egyházigazgatási szempontból három főesperesség alkotja: Beregi Főesperesség (Munkácsi-, Beregszászi esperesi kerület), Felső-Tiszavidéki Főesperesség (Huszt-, Szigeti-, Ugocsai esperesi kerület) és Ungi Főesperesség (Ung-Felső-, Ung-Alsó esperesi kerület).

Az apostoli kormányzásban a lelkipásztori munka mellett karitatív tevékenységet folytat a kormányzóság Szent Márton Karitászi Központja (11 központ, 7 óvoda, gyermekotthon, 2 napközi otthon és egy rehabilitációs központ), lapja *Új Hajtás* címen jelenik meg.

KRKAKN. 2000.

MÉRKI APOSTOLI KORMÁNYZÓSÁG

A trianoni békekötést követően a szatmári egyházmegye Magyarországon maradt része négy esperesi kerületből összesen 13 plébánia. Az ún. Csonka Szatmár – Csenger, Fehérgyarmat, Jánk, Márokpapi, Mátészalka, Mérc, Nyírcsaholy, Papos, Pusztadobos, Szatmárcseke, Vállaj, Vitka, Zajta területén (a segédlelkészekkel együtt) összesen 18 felszentelt pap szolgált. A Csonka Szatmár területén sem katolikus középiskola, sem szerzetesház nem volt.

Dr. Boromisza Tibor szatmári püspök 1922-ben Székely Gyula mérki plébánost a magyarországi területen levő plébániák esperesévé, majd 1923-ban e területre kiterjedő joghatósággal püspöki helynökké nevezi ki. Az új helynök a területet két esperesi kerületre szervezi: Szamoson inneni [jobb part] (Csenger, Fehérgyarmat, Jánk, Márokpapi, Szatmárcseke, Zajta) és Szamoson túli [bal part] (Mátészalka, Mérc, Nyírcsaholy, Papos, Pusztadobos, Vállaj, Vitka). 1925-ben lelkészség létesült Csegöldön, 1926-ban Zsuzsanna-majoron és Vásárosnaményban.

1928. július 17-én a Szentszék a szatmári egyházmegye magyarországi részéből Apostoli Kormányzóságot létesített, apostoli kormányzóvá Székely Gyulát nevezte ki. Az apostoli kormányzó a

káptalant helyettesítő, tanácsadó szerepet betöltő egyházmegyei tanácsot (consilium diocesaneum) nevezett ki. Miután 1928-ban lelkészség alakult Nagyecsedben és Beregsurányban, az apostoli kormányzó a kormányzóság területét három esperesi kerületre osztotta: mátészalkai (Mátészalka, Mérk, Nagyecsed, Nyírcsaholy, Papos, Vállaj, Zsuzsannamajor), fehérgyarmati (Csegöld, Csenger, Fehérgyarmat, Jánkmajtis, Szatmárcseke, Zajta), vásárosnaményi (Beregsurány, Márokpapi, Nyírmada, Pusztadobos, Vásárosnamény, Vitka). 1938-ban az egri főegyházmegye és a szatmári kormányzóság közt a Szentszék által is jóváhagyott határkiigazítás történt, három filia (Ilk, Nyírvasvári, Záhony) átkerült az egri főegyházmegyéhez, öt (Kántorjánosi, Tiszaadony, Tiszakerecsén, Tiszaszalka, Tiszavid) pedig a szatmári kormányzóságoz.

Kárpátalja visszatérését követően, a Szentszék 1939. július 19-én megszüntette a mérki és az ungvári apostoli kormányzóságot, egyesítette a szatmári egyházmegye magyarországi és felvidéki részeit és létrehozta a Szatmári Apostoli Kormányzóságot, vezetésével dr. Madarász István kassai püspököt bízta meg.

Miután a szatmári püspökség területe 1940 szeptemberétől teljes egészében visszakerült Magyarországhoz, az Apostoli Szentszék megszüntette a nagyváradi és a szatmári egyházmegye a Romániával kötött konkordátum alapján történt egyesítését és visszaállította a szatmári egyházmegyét, melyet joghatóságilag Márton Áron gyulafehérvári püspöknek, mint apostoli kormányzónak a joghatósága alá rendelt.

A II. világháború végén (1944 végétől 1945 végéig) a szatmári egyházmegye Magyarországon levő részét a megyéspüspök szóbeli üzenetek révén kormányozta, majd 1946-ban püspöki helynökké nevezte ki Baróth Mihály fehérgyarmati plébánost. A püspök 1947-ben még részt vett Máriapócsban a Mária-év keretében szervezett ünnepségen, majd papi gyűlést szervezett a csonka egyházmegye papjai részére.

Baróth Mihály püspöki helynök halála után (1951), a Szentszék Czapik Gyula egri érseket nevezte ki a szatmári rész apostoli kormányzójává, aki dr. Szíves Bélát bízta meg helynökének.

1952. április 19-én Róma kiterjesztette a mindenkori egri érsekiség joghatóságát a csonka szatmári egyházmegye magyarországi részére. 1993-ban a Szentszék felállította a Debrecen-Nyíregyháza Római Katolikus Egyházmegyét, amely bekebelezte a Csonka Szatmárt.

DNyES 1995. 42. – László (Franzen) Károly: *Adatok a csonka szatmári egyházmegyéről (1920–1952)*. In: RKN, 2002. 124–131. – MKL VIII. (2003): 976-977.

ROMÁN KONKORDÁTUM

Az 1927-ben kidolgozott, a Szentszékkel kötött konkordátumot a Román Állam 1929. július 11-én ratifikálta. XI. Piusz pápa Sollemni Conventione kezdetű bullája (1930. június 5.) elrendelte, hogy rendelkezéseit augusztus 15-ig hajtsák végre. A konkordátum alapján a Szentszék Bukarestben érsekséget létesített, egyesítette a szatmári és a nagyváradi egyházmegyét, közös igazgatására apostoli kormányzóvá nevezték ki Szabó István szatmári nagyprépostot. (1930. október 16-tól Fiedler István püspök.) A 4 görög katolikus püspökség mellé létesítik a Máramarosi görög katolikus püspökséget, Nagybánya székhellyel.

A román politika a magyarság elleni sikerként könyvelte el a szerződést.

Virt 1991. 14–16.

AZ EGYHÁZMEGYE PÜSPÖKEI (ÉS APOSTOLI KORMÁNYZÓI, ORDINÁRIUSAI) A MÁSODIK ÉVSZÁZADBAN

ARDAI LÁSZLÓ ATTILA • (Krasznabéltek, 1941. V. 22. –)

Egyházmegyei kormányzó, egyházi író.

A középiskolát Szatmárnémetiben végezte a Kölcsey Ferenc Líceumban, 1957–1963 között a gyulafehérvári Hittudományi Főiskola hallgatója. Márton Áron püspök szentelte pappá 1963. október 27-én. Túrterebesen káplán, Nagymadaráson plébános (1964–től), emellett (1970–1985 között) a püspöki titkári teendőket is végzi. Nagykarolyban a Szentlélek plébánia plébánosa (1985–1990), ezt követően Szatmárnémetiben a Zárdatemplom lelkésze, szatmári

főesperes és a püspökség irodaigazgatója. 1990 őszétől az egyházmegye keretében 3 éves hitoktatói tanfolyamot szervez, amely 1993-ban a gyulafehérvári Hittudományi Főiskola (kihelyezett) 5 éves hittanárképzőjévé alakult át. 2002. április 20-án az egyházmegyei tanács a megyéspüspök halálát követően ideglenes egyházmegyei kormányzóvá választotta.

M: 1992 óta évente szerkesztette a Római Katolikus Püspökség kiadásában megjelent *Liturgikus naptárt*. A kötetek adatgazdagsága, az évenként bekövetkezett személyi változások rögzítése az egyházmegye jelenkori történetét kutató számára alapforrássul szolgálhat.

Az isteni Ige tükrében. Bevezető gondolatok és hívek könyörgései az év hétköznapijaira. Gloria Könyvkiadó, Kolozsvár, 1996.

Szentekkel a mennybe. Bevezető gondolatok és hívek könyörgései a szentek ünnepeire. Gloria Könyvkiadó, Kolozsvár, 1996.

Tempfli-Sípos 2000: 34–35. – Máriás József: *Egyházmegyénk irodalmi hagyományai*. Arday László Attila. In: RKN, 2001. 85–86.

BOROMISZA TIBOR · (Kalocsa, 1840. július 18. – Szatmárnémeti, 1928. július 9.)

Megyéspüspök. A filozófiát Rómában, a teológiát Kalocsán végezte, Rómában doktorált. 1863-ban szentelték pappá. A király 1906. június 3-án nevezte ki az egyházmegye püspökévé, kinevezését a Szentszék 1906. június 20-án megerősítette (október 1-jén szentelték fel).

Püspöksége idején (1913-ban) telepednek meg a Szent János plébánián a ferences szerzetesek, 1918-ban létesíti a Szent Erzsébet Leánygimnáziumot.

Az Országos Katolikus Szövetség alelnöke volt.

Kincses Kalendárium 1908: 181.– *Révai* III: 564. – *Schem. Szatm.* 1913: 1. – *Erdélyi Lexikon*, 1928: 40. – MKL, 1993., I: 938.

CZUMBEL LAJOS · (Szaniszló, 1891. augusztus 22. – Szatmárnémeti, 1967. február 27.)

Titkos ordinárius, apostoli kormányzó. Középiszkolai tanulmányait Szatmárnémetiben végezte, a bölcseleti és teológiai tanulmányokat Rómában a Gregoriana Egyetemen. Püspöke 1915. június 13-án

pappá szentelte, majd tanulmányai folytatására Innsbruckba küldte, ahol 1916. július 22-én bölcsészetdoktori és a teológia doktora minősítést szerez. Hazatérte után nemsokára a Papnevelő Intézet tanulmányi felügyelője, illetőleg filozófia tanára. 1931-től felsőbányai, 1941-től máramarosszigeti plébános és főesperes, 1943-tól Szatmárnémetiben a Székesegyház plébánosa. A szatmárnémeti szeminárium bezárását követően jelentős szerepet vállalt a titkos szeminárium (és teológia) megszervezésében. 1945 májusában (rövidebb időre) letartóztatták. 1950. május 22-én a kőrösbányai száműzetésbe induló megyéspüspöktől (a Nominatio substitutorum szentszéki dekrétum alapján kinevezett titkos ordináriusként) átvette az egyházmegye kormányzását. 1951. március 11-én letartóztatták. Három évet töltött Máramarossziget börtönében, magánzárkában, Jilava földalatti börtönében, majd a bărăgani puszta Bumbacar nevű telepén száműzetésben, ahonnét 1956. február 8-án szabadult. Hazatértekor utóda visszaadta az egyházmegye kormányzásának joghatóságát dr. Czumbel Lajosnak.

Lapszerkesztői munkája: *A Szatmári Hírlap* társszerkesztője (1918. I. 31 – IX. 12.), a *Katholikus Élet* című tudományos, irodalmi és művészeti kérdésekkel foglalkozó társadalmi és politikai hetilap belső munkatársa, 1931. I–XII. 2: főszerkesztője.

M: *Éljen a munka*. Világnézeti kérdések III., Szatmárnémeti, 1919. • *Kell-e nekünk a szociáldemokrácia?* Világnézeti kérdések V. Szatmárnémeti, 1919. • *Román nyelvtan gyakorlatokkal és olvasmányokkal a magyar tannyelvű középiskolák I–II. osztálya számára*. – *Gramatica limbii române pentru uzul școlilor secundare cu limba de propunere maghiară cl. I–II*. Cluj • Kolozsvár, 1921. • *Katholikus hitvédelem a középiskolák számára és művelt köröknek magánhasználatra*. Kolozsvár, 1923., II. kiadás uo. 1938. • *Katholikus erkölcsstan középiskolák számára és a művelt közönségnek magánhasználatra*. Kolozsvár, 1923., II. kiadás uo. 1930. • *A keresztség útján*. Nagyböjti elmélkedések. Satu Mare – Szatmárnémeti, 1926. • *Betlehem. Karácsonyi pásztorjáték*. Szatmárnémeti, 1928.

Fordításai: *A tökéletes élet*. Párizs – Róma, 1932. [Tanquerey, Adolphe: *Aszkétika és misztika*. Belgium. Desclée kiadása. 1932.] • Franz Spirago: *Felnőttek katekizmusa*. *Erkölcsstan*. A X. német kiadás után fordította,

átdolgozta és sajtó alá rendezte ~. Szatmár, 1928. • *Május királynője. Elmélkedések Szűz Máriáról.* Baia Mare – Nagybánya, 1934.

A *Katolikus lexikon* számára német és francia szakirodalmat fordított. MKL. Budapest, (1993) II. 320. – Tempfli-Sípos 2000: 54–55. – Bura László: *Prälat Ludwig Czumbel.* In: *Unser gemeinsames Erbe. 1100 Jahre deutsch-ungarische christliche Beziehungen.* Budapest, 2001. 387–8.

FIEDLER ISTVÁN • (Nagybecskerek, Torontál vm., 1871. október 14. – Nagyvárad, 1957. október 24.)

Megyéspüspök. Teológiai tanulmányait Temesváron végezte. 1926: az apostoli kormányzó helynöke. XI. Pius 1930 X. 16-án az egyesített szatmár-nagyváradai egyházmegye megyéspüspökévé nevezte ki XII. 7-én Nagyváradon szentelték püspökké. Mindkét egyházmegyében meghagyta a szemináriumot, úgy, hogy Szatmárnémetiben filozófiát, Nagyváradon teológiát hallgattak a kispapok. 1938-ban egyházmegyei zsinatot tartott. Megszervezte a Katolikus Akciót, 8 templomot, 2 plébániát épített. Néhány papja politikai mozgalomba keveredett, megmentésük érdekében 1939. XII. 14-én a püspökségről hivatalos felszólításra lemondott. XII. 15: muliai címzetes püspök. Nagyszebenbe, majd Nagyváradra költözött.

Cikkei az *Erdélyi Oltáregyesületi Lapban* jelentek meg.

M: *Szent keresztúti ájtatosság.* Szatmárnémeti, 1933. • *A tizennégy segítő.* Nagyvárad, 1935. • *Egy szent kis fiú.* Uo., 1836. • ~ *levele a gyermekekhez.* Uo. 1936. • *Főpásztori szózat híveikhez.* Uo., 1937. • *Szűz Mária üzen a nemzetnek.* Uo., 1943. (szlovákul: *Patima Otkaz Panny Maria vsetkym národom.* Rozsnyó, 1943.)

KL II: 119.; MKL, 1997. III: 662.

MÁRTON ÁRON • (Csíkszentdomokos, 1896. augusztus 28. – Gyulafehérvár, 1980. szeptember 29.)

Apostoli kormányzó. Fiedler István szatmár-nagyváradai püspök lemondása után 1939. december 14-én a Szentszék a kettős egyházmegye apostoli kormányzójává nevezte ki.

1942. március 26-án a Szentszék megyéspüspökké nevezte ki dr. Scheffler Jánost, Márton Áron átadta az egyházmegye kormányzó-ságának joghatóságát.

MESZLÉNYI GYULA • (Velence, 1832. január 22. (Fehér megye) – Szatmárnémeti, 1905. március 14.)

Pécsen és Székesfehérváron végezte a középiskolát, a teológiát Bécsben a Pazmaneumban. Pappá szentelése: 1854. július 17. A nagyszombati katolikus főgimnázium konviktusának tanulmányi felügyelője és a gimnázium tanára, 1857-ben Esztergomba helyezik a hercegprímás udvarába. Komáromi plébános 1866. február 10-től, 1881. november 6-án esztergomi kanonok, a papnevelő intézet rektora. 1887. február 17-én kinevezték a szatmári egyházmegye püspökévé, 1888. április 29-én szentelték. Önálló lelkészséget létesített Csapon és Nagysomkúton, Mátészalka plébánia lett.

Új templomokat építtetett: Csap, Csecsehó, Dolha, Fekésháza, Fernezely, Királymező, Lakárt, Mátészalka, Nagydobos, Nagysomkút, Nevetlenfalu, Porubka, Surány, Visk, Székó, Szolyva, Újhuta, Visk helységeiben. A püspöki palota épületéhez kapcsoltnan felépíttette a püspöki könyvtár épületét.

M: *Boldog emlékű HÁM JÁNOS szatmári püspök EGYHÁZI SZENT-BESZÉDEI*. I–II. Szatmár, 1894.

Pallas 12: 558., Budapest 1896. – Wolkenberg Alajos dr.: *Gyászbeszéd Meszleni Meszlényi Gyula emlékére*. Szatmár-Németi, 1905. –*Révai* 13.: 665, Budapest 1915. – Tempfli-Sípos 2000: 135–6.

NAPHOLCZ PÁL • (Szakasz, 1901. december 31. – Kassa, 1943. április 14)

Kinevezett püspök. Szatmárnémetiben végezte a középiskolát, 1918-ban belépett a Jézus Társaságába. Tanulmányait Lengyelországban, Krakkóban és Belgiumban, Leuvenben végezte. Teológiai doktorátust szerzett. Hazatértekor 1933–1935 között Szatmárnémetiben működik, majd a rend kolozsmonostori rendházát és plébániáját vezeti. 1940. július 23-án a Szentatya kinevezte az egyesített szatmári-nagyváradai egyházmegye püspökévé. Szentelését szeptember 8-ra tűzte ki. Az augusztus 30-i Bécsi Döntés nyomán megváltozott helyzetre hivatkozva szeptember 1-jén felajánlotta lemondását és kinevezésére vonatkozóan az Apostoli Szentszéknek teljes cselekvési szabadságot adott. A Szentatya hozzájárult,

hogy ne szenteltesse magát püspökké. 1942-ben a rend provinciálisa lett.

Arcképek a Szatmári Római Katolikus Egyházmegyéből. Szatmárnémeti, 1998. 20. Dokumentum. – *Napholcz Pál S. J. püspök.* In: RKN, 2000. 93.

REIZER PÁL · (Túrterebes, 1943. január 8. – 2002. április 18.)

Megyéspüspök.

A szatmárnémeti zárda lelkésze, plébános Máramaroszigeten. A Szentszék 1990. március 14-én kinevezte a szatmári egyházmegye püspökévé, május 1-jén szentelték.

Templomokat épített Szatmárnémetiben: Szentlélek templom, Szatmár-Körtvélyes [közösen a román görög katolikusokkal], Nagybányán: Szent József templom, Nagykárolyban: Fatimai Szűzanya temploma, Adorján, Avasújváros, Batiz, Érkörtvélyes, Kakszentmárton, Lajosvölgyi Huta, Túrterebes-hegy.

Kápolnák: Szárazberek, Sár, Kaplony (temetőkápolna), Bikszád. Felépíttette a nyugdíjas papok otthonát, a Dr. Scheffler János Lelkipásztori Központot, a Szent Alajos Konviktust, lelkigyakorlatos házat Nagyszokondon.

Máriás József (interjúja): *„Életünk, ha a kersztény értékrendre építkezünk, a jövő évezredben is szép és teljes lehet”.* In: RKN, 2000. 38–43.

SCHEFFLER JÁNOS · (Kálmánd, 1887. okt. 29. – Zsiláva, 1952. dec. 6.)

Megyéspüspök. Szülei: Scheffler Mihály és Baumgartner Ilona. Középiszkoláit Szatmárnémetiben, a katolikus főgimnáziumban, hittudományi tanulmányait a budapesti egyetemen végezte. Szatmárnémetiben, 1910. július 6-án szentelték pappá. Állami ösztöndíjjal a római Gregoriana Egyetemen egyházjogot tanul és doktorátust szerez (1912), később megszerzi a hittudományok doktora (1915) címet is. 1925-től teológiai tanár; 1927-ben a Szent István Akadémia I. osztályának rendes tagjává választják; 1940-től a kolozsvári egyetem egyházjogi tanszékének tanára, 1942-től a szatmári és nagyváradi egyesített egyházmegyék püspöke. 1950-ben Körösbányára internálják, 1952-ben letartóztatják, koncepciót pert indítanak ellene. A belügyminisztérium fogdájaiba, majd Jilava börtönébe kerül, ott hal meg.

1991-ben Reizer Pál megyéspüspök megindította boldoggá avatási eljárását.

M: VIII. Sándor és a bécsi udvar. Ungvár, 1914. • *A világi papok kánoni engedelmessége*. Klny. Religió, Bp., 1916. • *Legyek-e feminista?* In: Két beszéd a feminizmusról. Szatmárnémeti, 1918. • *Az egyke*. Egy lap a keresztény erkölcsstanból. Megszívvelésre keresztény anyák részére. Világnézeti Kérdések II. sz., Szatmár, [1919]. • *A családi szentély papja*. Világnézeti Kérdések VI. sz., Szatmár, [1919]. • *Katolikus hittan*. (Dogmatika) Tankönyvül középiskolások számára, olvasmányul művelt katolikusok számára. Kolozsvár, 1923., 2. javított kiadás. Középiskolások számára, uo. 1930. • *Katolikus szertartástan középiskolások számára*. Kvár, 1923., 2. javított kiadás uo. 1926., 3. kiadás uo. 1937. • *Katolikus Egyháztörténelem. Középiskolák részére*. Kvár, 1923., Ua. Közép- és polgári iskolák részére. II. javított kiadás, uo. 1926. • *A szatmári egyházmegye statutumai*. A főtisztelendő egyházmegyei hatóság megbízásából összegyűjtötte: ~, Szatmár, 1926. • *Szatmártól Chicagóig*. Úti élmények és tapasztalatok. Szatmár, [1926]. • *Jézus, Neked élek*. Imádságoskönyv főleg jó gyermekek és szívgárdisták részére. Az egyház imádságaiból összeállította: ~ Szatmár, 1927., • *Hám János szatmári püspök és kinevezett prímás emlékiratai 1848–49-ből*. Bp., 1928. • *Spirago: Felnőttek katekizmusa III. kötet: Kegyelemtan*. (Fordítás) Szatmár, 1928. • *Eymard P. Iulian: Az isteni nagy Szentség. Jézus valóságos jelenléte*. (Fordítás), Szatmár, 1930. • *Eymard P. Iulian: Szentáldozás – Életforrás*. (Fordítás), Nagyvárad, 1932., 2. kiadás uo. 1943. • *A szerzetesi élet katekizmusa*. [Nagyvárad], 1937. • *Katolikus egyháztörténelem középiskolák részére*. Harmadik átdolgozott kiadás. [Kolozsvár], 1938. • *A katolikus Egyház helyzete Romániában* Bp., 1941. • *Az Erdélyi Katolikus Státus küzdelmes húsz éve*. Bp., Klny. 1941. • *Az erdélyi rítusváltoztatások* (In: Magyar Szemle, 1942.). • *A vegyes házasságból származó gyermekek vallása az ún. Utódállamokban*. (In: Egyházi Lapok, 1942.). • *Napi imádságok*. Imakönyv.

Kéziratban maradt (és terjedt), a papok számára írt korszerű lelkigyakorlatos könyve *A pap* címen (Szatmárnémeti, 1998.) jelent meg.

Egyházi és vallási vonatkozású írásokat, tanulmányokat közölt a Katholikus Élet, Erdélyi Lapok, Erdélyi Tudósító, valamint külföldi lapok hasábjain.

Bura László: *Hűségesen, fáradhatatlanul*. Scheffler János megyéspüspök életútja. Újvidék, 1991. – Bura László: *Scheffler püspök hite és halála*. In: K SZ, V. évf. (1994) 12: 9–10. – Máriás József (interjúja P. Szóke Jánossal): *János püspök, légy a mi égi közbenjárónk és patrónusunk!* In: RKN 1997: 94–97 – Máriás József: *Scheffler János püspök lelkigyakorlatos könyve*. In: RKN 2000: 48–49. – Bura László: *Vértanú püspökünk boldoggá avatási ügye*. In: RKN, 2000: 48–49. – Tempfli-Sípos 2000: 173–5.

SCHÖNBERGER JENŐ (Túrterebes, 1959. június 18., Szatmár vm.)
– megyéspüspök. Szülei: Schönberger Antal és Bauer Erzsébet).

Szatmárnémetiben végzett középiskolai tanulmányai után jelentkezett a gyulafehérvári szemináriumba, teológiai tanulmányait 1985-ben fejezte be a gyulafehérvári Hittudományi Főiskolán. Pappá szentelése: 1985. június 23. Segédlelkész volt Nagykárolyban (1-es számú plébánia, 1987-ig), Szatmárnémetiben (2-es számú plébánia 1990-ig), Nagybányán (1-es számú plébániáján 1991-ig, majd a 2-es számú plébánián 1994-ig). Plébános volt Mezőpetriben (1994-ben), Szatmárnémetiben (4-es számú plébánia, 1994–1997). 1994–2001 között a gyulafehérvári Hittudományi Főiskola liturgia tanára és a szeminárium spirituálisja. 2001-ben visszatért az egyházmegyei lelkipásztori munkába, plébános Szamosdarán, a megyéspüspök tiszteletbeli főesperesi címet adományoz neki. 2002-től Máramarossziget plébánosa és kerületi esperese; 2002. decemberében a gyulafehérvári főegyházmegye szentszéki tanácsos címmel tüntette ki.

2003. április 30-án II. János Pál kinevezte az egyházmegye püspökévé, a szatmárnémeti Székesegyházban szentelték püspökké 2003. június 21-én.

Új püspök Szatmáron. In: Vasárnap, XIII./19., 2003. V. 11. – Lieb: *Roma locuta, causa finita*. Kinevezték az új szatmári püspököt. uo. – Fodor György: „Véleményem az egyház véleménye, tanításom az egyház tanítása, programom az evangélium”. Schönberger Jenő püspök, az egyházmegye 15. főpásztora. In: K SZ, XIV. évf. (2003)7: 6–7. – Simon Levente: *Felszentelték az új szatmári püspököt*. In: SzFÚ, XIV. évf. 144. 1., 4., 2003. jún. 22.

SÍPOS FERENC · (Mezőterem, 1916. október 8., Szatmár vm. – Szatmárnémeti, 1995. július 6.)

Ordinárius. Pappá szentelése: Mezőteremen, 1943. április 24. Segédlelkész: Mezőkaszony, Krasznabéltek, Máramarossziget., helyettes lelkész: Tiszakerecsény, Nagyecsed, Pusztadobos. Szatmárnémetiben a Zárda lelkésze (1951), a titkos ordinárius titkára (1960), általános helynöke (1965). Az egyházmegye ordináriusa (1967), majd 1990. március 14-ig apostoli kormányzója.

Templomokat építtetett Szatmárnémetiben: Szent Család, Szent Antal, Nagybányán: Szent Erzsébet.

M: SÍPOS FERENC: *Mezőteremről jöttem*. Szatmári füzetek 7. Szatmárnémeti, 1998.

(Tempfli Imrével): *A szatmári római katolikus egyházmegye író papjai*. Szatmárnémeti, 2000.

SZABÓ ISTVÁN · (Szatmárnémeti, 1867. december 23. – Uo. 1947. április 11.)

Káptalani helynök. Dr. Boromisza Tibor püspök halála után a püspöki káptalan (1928. július 8-án) káptalani helynökévé választotta, a Vatikánnal megkötött konkordátum ratifikálása után a Szentszék kinevezte az egyesített szatmári és nagyváradai egyházmegye apostoli kormányzójává. 1930-ig, Fiedler István püspök kinevezéséig vezette az egyházmegyét.

Arcképek a Szatmári Római Katolikus Egyházmegyéből. Szatmárnémeti, 1998. 17.

SZVOBODA FERENC · (Ungvár, 1881. szeptember 14., Ung vm. – Szatmárnémeti, 1968. március 10., Szatmár vm.)

Apostoli kormányzó, titkos ordinárius. Pappá szentelése: 1904. január 26. Segédlelkész Ungváron (1904), Szerednyén (1905), Nagybereznán, Tibán, Szerednyén, Ungváron (1906), lelkész Remetevasgyáron, Jenkén. Felső-ungi esperes (1921), pápai kamarás (1926), ungvári plébános és ungi főesperes (1934), apostoli kormányzó (1934. november 28.), a kassai püspök általános helynöke (1939. október 17.), szatmári székesegyházi kanonok (1943), székesegyházi főesperes (1945), apostoli kormányzó, titkos ordinárius, (1951–1956. március).

PÜSPÖKI PALOTA ÉS KÁPOLNA

Az 1804-ben még tövissel kerített házhelyen a püspöki palota több szakaszban épült. 1809-ben készült el az egykori Templom (most: D. Gherea) utca felőli, utána a Színház köz felőli szárny. Utóbb a kettőt összekötötték a Széchenyi (ma: 1. Decembrie 1918) utcai résszel. Eredetileg a bejárata a Színház köz felől volt, a Széchenyi utcai rész 1837–1840 közötti átépítésekor készült a mai főbejárat, épült a lépcsőház, a püspöki kápolna és a gyűlésterem. Hám János püspök a régi székhelyéről csak 1851-ben költözött át a palotába.

A Templom utcai részt 1859-ben építették, ebben helyezték el a papnevelő intézetet, a szárny továbbépítésekor különítették el véglegesen az egyházkormányzatot szolgáló résztől. 1892-ben építették (Irsik Ferenc adományából) a palotát és a szemináriumot összekötő, könyvtárként szolgáló részt.

A püspöki magánkápolna (nem nyilvános, de látogatható műemlék). A megépítésekor egyszerű kápolna átalakítása a püspökség 1904-es jubileumi évében kezdődött. Ablakai belülről ólomkeretes üvegből kiképzettek, a négy ablakszárnyon a négy evangélista – sorrendben: Máté, Márk, Lukács, János – festett képe. A kápolna négy sarkát az Árpád-kori szentek – István, Imre, Erzsébet, Margit, Özséb, Gellért, Adalbert, László – gipszdomborműve (Mezei József munkája) díszíti. A gipszkazettás mennyezet, közepén Dr. Boromisza Péter püspök címerével 1906-ban készült el. A falburkolat és a padok (eredeti szépségét és minőségét ma is őrző) szibériai topolyafából készültek. Mai oltára az erdői várkápolna oltára volt (Petőfi Sándor és Szendrey Júlia előtte kötötte házasságát). Az eredeti oltárkép sorsa ismeretlen.

Az államhatalom 1952-ben, Dr. Scheffler János megyéspüspök internálása után befalaztatta. A püspökség 1990. március 14-i újra elismerése után kibontották és restaurálták, majd a megyéspüspök 1991. június 29-én felszentelte.

Schem. 1904: 118. – Borovszky [1907] Szatmár-Németi: 53. *A szatmári Székesegyház* Nagyszeben, 1994: 6–8.

SZATMÁRI SZÉKESEGYHÁZI KÁPTALAN

A szatmári püspöki egyházmegye megalapítása napján, 1804. március 23-án, a Szentszék beleegyezésével, külön kiadott királyi okmánnyal alapították meg a hat kanonokból (nagyprépost, olvasó-, éneklő-, őr-, székesegyházi főesperes-, mesterkanonok: teológus kanonok) álló szatmári székesegyházi káptalant. 1859-ig a szatmár-németi plébánia plébánosát a káptalan tagjai közül választották, ekkor a városi plébániai hivatalt elkülönítették a káptalantól. Az 1838-ban kiadott oklevél alapján a szatmári káptalan hiteles hely 1874-ig, a kir. közjegyzőkről szóló törvénycikk megjelenéséig. A káptalan valóságos kanonokjai a 19. század végétől:

Szabó Norbert (1887–1918), Laza János (1888–1892), Kádár Ambrus (1893–1911), Hámon József (1897–1907), Hehelein Károly (1900–1924), Pemp Antal (1900–1923), Lessenyey Ferenc (1901–1913), Binder András (1908–1910), Benkő József (1911–1923), Szabó István (1911–1947), Jordán Károly (1913–1927), Hámon Róbert (1921–1934), Láng Ferenc (1923–1932), Kovács Gyula (1923–1944), Ilosvay Lajos (1925–1957), Komka Vilmos (1925–1943), Piltz Ede (1937–1940), Pakocs Károly (1937–1966), Dr. Czumbel Lajos (1942–1967), Szvoboda Ferenc (1943–1968), dr. Scheffler Ferenc (1945–1956), Barót Mihály (1947–1951), Sípos Ferenc (1976–1995), Capdebo Lajos (1976–1992), dr. Dobos János (1976–1990), Tyukodi Mihály (1976– lemondott: 1997), Rényi Ferenc (1976–1990), dr. Révész Gábor (1976–1996), dr. Jakubinyi György (1977–1990-től gyulafehérvári püspök), Arday László Attila (1990–), Galambos Ferenc (1992–), Kirner Ferenc (1992–), Láng Pál (1993–), Brunner István (1997–), Sikolya Bálint (1998–).

A szatmári káptalan nagyprépostjai: Kovács Flórián (1804–1821), (nincs: 1821–1830), Waldstein János Emmánuel (1830–1838), Obermayer András (1860–1869), Némethy József (1869–1880), Smotzer Ignác (1880–1885), Novák Antal (1887–1900), Keszler Ferenc (1900–1900), Szabó Norbert (1901–1918), (nincs: 1918–1921), Hehelein Károly (1921–1924), Szabó István (1924–1947), Ilosvay Lajos (1947–1957), (nincs: 1957–1992), Galambos Ferenc (1992–).

II. AZ EGYHÁZMEGYE PLÉBÁNIÁI

AKNASUGATAG · Máramaros vm. (rom. hiv.: Ocna Șugatag)

1790-ben helyi lelkészség, 1794-től plébánia, ak. 1790. Temploma 1836-ban épült, Szent Péter és Pál tiszteletére szentelték.

Plébánosai: Mánok Ferenc (1804-), Holmik István (1812-1850), Páskuj Lajos, Pohl Károly, Schönherr Ágoston, Forgách János, Miller József, Erdőssy Ervin, Zsettkéy Lajos (1903-1912), Glazarovits Bertalan (1912-1916), Csonth Ignác (1917. május - 1930), Luczky Ferenc (1943-1944), Tyukodi Mihály (1965-1967), Fehér István (1967 - 1974), Gindele Tibor (1974. szeptember 1 - 1990. július 31.), Teffenhart István (1990. szeptember 01-).

Lakossága 1910: 1805, róm. kat.: 1214., 1940-ben: 1583, róm. kat.: 1051, 1943: 1165, magyar; 1992: (4492 lakosból), róm. kat.: 551, 2000: 450.; 2002: 433 rk > 1390.

Schem. 1904: 244-246 - MKL I.:104 - Lit. n. 2000: 28. - SzNCT 2000: 42.

ALSÓHOMORÓD · Szatmár vm. (rom. hiv.: Homorodul de Jos, ném. N. Hamrod)

A plébánia 1781-ben alakult. A templom 1808-ban épült, a Szent Kereszt felmagasztalása tiszteletére szentelték. A falu katolikus lakossága kivándorolt Németországba. Az 1970-ben épült új lelkészi lakást a püspök a Caritasnak adta át, hogy a fogyatékos gyermekek üdülhessenek benne.

Lelkészek: Halász Mihály (1781-1787), Lohnar József (1787-1806), Paar Henrik (1806-1809), Schmotzer József (1809-1814), Simsovits Antal (1814-1825), Frantz Antal (1825-1836), Szepessy Sámuel (1836-1844), Suvada Ignác (1844-1863), Pyrker Ferenc (1863-1879), Fedorcsik Péter (1879-1880), Matlaskovsky Miklós (1880-1895), Einholz József (1895-1932), Mézmer István (1932-1944), Fényi (Fischer) Ferenc (1945-1952), Jónucz Pál (1952-1956), Fényi (Fischer) Ferenc (1956-1957), Pfeiffer Mátyás (1957-1958), Szemes (Szepacher) Ferenc (piarista) (1958-1967), Várkúti (Weibel) János (1967-1972), Pfeiffer Mátyás (1972-1978),

Vizauer Ferenc (1978–1982), Barna Károly (1982–1985), Heinrich Antal (1985. november 1 –1986. szeptember 30.), Tempfli Imre (1986–1990), Schupler Tibor (1990–2001), Czier István (2001–2003. augusztus 31.)

Hívek száma: 1904: 694, 1926: 794, 1992: 89 (426 lakosból), 2000: 75., 2002: 69 > 366

Schem. 1904: 168–170 – Borovszky 1907: 34 – Schem. Szathm. 1931: 38.
– MKL I.:188 – MNL 1. (1993): 634 – *Lit. N.* 2000: 21 – SzNCT 2000: 34–35.

BARLAFALU • Szatmár vm. (rom. hiv.: Borleşti, ném. N. Burlechst/Burlest)

A plébániát 1785-ben alapították. A mai templom 1895-ben épült. Titulusa: Szent Mihály.

Plébánosok: Paár Frigyes OFM (1785–1786), P. Géczy József OFM (1806–1908), Filler Mihály (1808–1815), Forstenheizler József (1815–1820), Schifner János (1820–1830), Máli István (1830–1834), Leitner Ferenc (1834–1837), Zenovits János (1837–1838), Tuchovszky János (1838. IV. 30. – 1840), Stettner János (1840–1841), Suvada Ignác (1841–1844), Csánk Károly (1844 – 1848. július 30.), Spak József (1848–1849), Bakos András (1849 – 1851. december 19.), Orosz Antal (1851. december – 1852. január), Majer László (1852–1856), Knittel Gelázus (szerzetes, 1856), Szaibel János (1857. augusztus 1. – 1862), Hirly József (1862–1876), Matlaszkovszky Miklós (1876–1880), Fedortsik Péter (1880. X. 8. – 1898), Bötsch Károly (1898 – 1911. október 28.), Rökk István (1912. január 15. – 1912. április 19.), Rác Miklós (1919. június 25. –1923. július 26.), Jaklovics György (1923. augusztus 1. – 1926.), Kuncz Mihály (1926. április 17. – 1942.), Kiléber Mihály (1942–1944), Zagyva Gábor (1945–1947), Czumbil János (1947. október 7. –), Heinrich Antal (1986. október 1 – 1989. szeptember 30.), [Ellátja] Scurca Dezső (1989. október 1 – 1995. augusztus 31.).

A falu lakossága 1840-ben magyar, német, 1910: román, német, magyar. Hívek száma: 1992: 65 (923 lakosból), 2000: 25, 2002: 11 > 902.

Filiája: **Farkasaszó** (Fărcaşa), 1926: 40, 2000: 42, 2002: 53 >1652,

Szelestyehuta (Poiana Codrului) 1926: 251, 2000: 208, 2002: 127 > 1043.

Schem. 1904. – Borovszky 1907:39 – MKL I: 622, MNL 3. (1994): 269-270.
– *Liturgikus naptár* 2000: 26. – SzNCT 2000: 40.

BATIZ • Szatmár vm. (rom. hiv.: Botiz)

A plébániát 1925-ben alapították. Új temploma épült 1995-ben. Titulusa: Szent József. Akv.: 1925. (Batiz)Vasvári [1216]: Miklós (szerzetes, 1331), Mátyás (1332), Tamás (1333)

Batiz lelkészei, plébánosai: Kállay Antal (1815); Bot (Botlinger) Pál (1925–1930), Borsós Elek (1930, átmenetileg), Barna József (1930. november – 1942. május 2.), Hentes Miklós (1942–1957), Láng Lajos (1957–1970. április), Knecht Béla (1970–1982), Fenyák Ferenc (1982. szeptember), Czepeczauer Pál (1989. október 1. –2003. augusztus 31.), Fromherz Attila (2003. szeptember 1.–).

Hívek száma: 1926: 385, 1943: 733 magyar; 1992: 690, 2000: 786, 2002: 607 > 3259.

Filia: **Batizgombás** (Ciuperceñi): 1992: 192>497, 2002: 204 > 523, **Szatmáruđvari** (Odoreu): 1926: 132, 1992: 305 > 4537, 2002: 395 > 4482.

Borovszky 1907.:39 40 – Lit. n. 2000: 15. – Schem. Szatm. 1926: 13. – MNL 3. (1994): 362. – Lit. n. 2000: 15. – SzNCT 2000: 28.

BORSABÁNYA • Máramaros vm. (rom. hiv.: Borşa).

A plébániát 1806-ban alapították. 1817-től Felsővisó filiája, majd 1835–1872 között ismét plébánia. 1872–1922 között filia, majd ismét plébánia lett. A templom 1925-ben épült. Titulusa: Asszisi Szent Ferenc. Akv. 1790.

Plébánosok: Wieland János (1943), Heinrich Ferenc (1967 – 1974), Amma Zoltán (1974–1988. március 31.), Lebedi József (1988. április 1 – 1999. augusztus 31), Fromherz Attila (1999. szeptember 1 – 2003. augusztus 31.), Raţ Gábor István (2003. szeptember 1. –).

Hívek száma: 1840: 181 (összlakossága: 240), 1940: 659 (össz-lakosság: 12. 294), 1943: 613 magyar; 1992: 1400 (27300 lakosból:), 2000: 898 (Többségében román.), 2002: 174 > 5765.

Filia: **Borsa** (Borşa Sat), 2000: 59, 2002: 944> 21267.

Schem. 1904: 248, – MKL I.: 943. – MNL 4. (1994): 358. – Lit. n. 2000: 28. – SzNCT 2000: 42.

BÖRVELY • (rom. hiv.: Bervenii)

A plébániát 1332-ben a pápai tizedjegyzék említi, a hitújításkor, 1552 után megszűnt, 1937-ben alapították újra. Ekkor épült temploma is, a mai templomát 1937-ben építették, titulusa: a Tizennégy Segítő Szent.

Kaplony (1748), Kálmánd (1804 –) filiája.

Lelkészei: Steib Ferenc (1937. szeptember 1. – 1958.), Monostori (Hartmann) Ferenc (1958–1978), Brém Ferenc (1978. november 23.–1979. szeptember), Lieb József (1979. október 1. – 1983. december 31.), Szilágyi János (1984), Poósz Lajos (1984–1985), Baumann Ferenc (1991. április 1. – 1994. augusztus 31. [Kárpátalján!]), ellátja Tyukodi Antal kálmándi plébános, Tyukodi Antal (2003. szeptember 1.–).

A falu lakosai 1910-ben magyarok, 1940-ben magyarok és románok, a többség református. Katolikusok: 1840: 576, 1910: 212, 1992: 598 (2651 lakosból), 2000: 570, 2002: 637 > 2562.

Borovszky 1907: 47 – Lit. n. 2000: 22, – MKL II.(1993): 24. – MNL 4. (1995): 465. – Lit. n. 2000. – SzNCT 2000: 35-36.

CSANÁLOS • Szatmár vm. (rom. hiv.: Urziceni, ném. N. Schinal)

Régi plébánia, amely a hitújításkor megszűnt és csak 1721-ben alakult újra. 1725-ben épített, 1751-ben megnagyobbított temploma 1832-ben leégett. Az 1834-ben újjáépített templom 1861-ben ismét tűzvész áldozata lett. Az 1864-re felépített templomot 1930–1934 között megnagyobbították. Titulusa: Szent Kereszt megtalálása. Anyakönyve: 1825.

Plébánosai: Jacob (Vada, 1334); Holczer János (1712–1722), Mulsz János (1722–1778. december 11.), Voborzill Antal (1778. február 24. – 1803. február 4.), Krammer Mihály (1803–1830. március 11.), Némethy József (1830. november–1836), Joks Ágoston (1836. december 14. –1852. szeptember 22.), Tischler Albin (1852. szeptember 22. – 1884. augusztus 16.), Kovács Lajos (1884–1906. március 22.), Rónai István (1906. május 2. – 1925. július 4.), Reiter Endre (1925. július 4. – 1938. november 10.), Tillinger Ferenc (1938–1947), Csont Ignác (1948, helyettes lelkész), P. Puskás Hugolin OFM (1948, helyettes lelkész), Kincs Imre (1949–1969. március 25.), Brunner

István (1969–1998), Vojtku László (1998. február 1 – 2003. augusztus 31.), Rozs István (2003. szeptember 1. – 2003. szeptember 16.).

Hívek száma: 1840: 930 > 965), 1910: 1594 >1748, 1940: 1695 > 1987), 1943: 1720; 1992: 1255 >1366), 2000: 1150, 2002: 1175 > 1296.

Filia: **Csanáloserdő** (Urziceni Pădure), hívek száma: 1992: 173 > 241), 2000: 127, 2002: 135>213.

Schem. 1904: 148–150 – Borovszky 1907: 48–49 – Schem. Szat. 1931: 35. – MKL II. 368. – MNL 4. (1995): 728 – Lit. n. 2000: 22. – SzNCT 2000: 36.

CSOMAKÖZ • Szatmár vm. (rom. hiv.: Ciumești, ném. N.: Schamagosch)

A plébánia már a 13. században létezett, de a hitújításkor megszűnt. Először Mezőfény, majd Szaniszló filiája volt. 1840-ben lett újra önálló plébánia. A templomot 1815-ben építették, 1834-ben földrengés áldozata lett. 1854–1856 között építették újjá. Titulusa: Szent István király. Anyakönyv: 1832.

Plébánosai: Nicolaus (1349), Kosztra Ignác (1874–1911), Pajor Endre (1911–1928), Merlák Ferenc (1928–1935), Gábrriel János (1935–1941), Horváth Ágoston (1941–1942), Berendi (Brendli) József (1942–1944), Bársony József (1944), Simon Károly (1944), Merlák Ferenc (1945–1956), dr. Hauler Pál (1956–1957), P. Való Ferenc OschP (1957–1964), Fuhrmann Vendel (1964–1968), Galambos Ferenc (1968. március 1. – 1993.), Feigi György (1993. december 1 –).

Hívek száma: 1943: 1480 magyar; 1992: 1227, 2000: 1142, 2002: 1078>1238.

Schem. 1904: 150–152, – Borovszky 1907:52–57, – MNL 4. (1995): 141 – Lit. n. 2000: 23–24. – SzNCT 2000: 37.

ERDŐD • Szatmár vm. (rom. hiv.: Ardud, ném. N. Erdeed).

A 13. század elején temploma és plébániája volt (Váradi Regestrum, 1216). Az új templomot Drágffy Bertalan erdélyi vajda 1481–1484 között építtette. A hitújításkor Drágffy Gáspár a plébániát és a templomot a protestánsoknak adta, 1763-ban gróf Károlyi Antal visszaszolgáltatta a katolikusoknak. 1860-ban Ybl Miklós tervei alapján kibővítették és tornyot is építettek a templomhoz. Titulusa: Mária mennybemenetele. Anyakönyv: 1737.

Plébánosai: Ábel főesperes (1215); Nicolaus (1332) P. Koller Ignác (1726–1730), Ferences szerzetes (1737–1740), Hoffner Ignác (1740–1749), Svonnauer Jakab (1749–1755), Hidasi János (1755–1772), Korom Mihály (1772–1793), Lőrinczy Antal (1793–1801. január 1.), Gr. Waldstein János (1801–1805), Dubinszky Mihály (1805–1806), Kaurensik Krisztián (1807–1817), Verzár Gergely (1817–1820), Kallós István (1820–1859), Irsik Ferenc (1859–1876), Hirly József (1876, március 15. – 1901), Láng Ferenc (1902–1925), Wieland Ferenc (interimális adminisztrátor), Diemand Lajos (1925–1929), Függe Márton (1929–1930), Bot (Botlinger) Pál (1930–1943), Gábrriel János (adm. 1943–1944), Capdebo Lajos (1944–1952), Sikolya Bálint (1952–1956), Dr. Fischer Pál (1956–1959) Keszler Tibor (1959–1960), Müller János (1960–1966), Uhár József (1966–1988), Amma Zoltán (1988–1990), Papellás István (1990. október 1–1995. augusztus 31.), Baumann Ferenc (1995. szeptember 1 –2003. június 30.), Danku Balázs (2003 július 1.–).

Hívek száma: 1840: 1479 >1629, 1910: 2139 >3602, 1940: 2577 > 4927, 1943: 2406, 1992: 1808 >4102, 2000: 1700, többszáz cigány, 2002: 1950>4219.

Filia: **Erdődhegy** (Ardud Vii), 1992: 61 >123, 2000: 61>121, 2002: 45>105.

Szatmárhegy (Viile Satu-Mare): 1992: 107>2009, 2002: 93>2059.

Schem.1904: 170–173, – Borovszky 1907: 61–63 – Schem. Szat. 1931: 36 – MKL III: 215–216. – MNL 7. (1998): 418. – SzNCT 2000: 32. – Boros Ernő: *Erdőd, 1945. január: A katolikusok elhurcolása* In: RKN, 2000: 166–171.

FELSŐBÁNYA • Szatmár vm. (rom. hiv.: Baia Sprie, ném. N. Mittelstadt).

A középkori plébániát az Egre Regestrum 1333-ban említi. Plébánosa: János (1333, 1335), Jakab 1387. A régi egytoronyú templom 1547-ben a protestánsok kezére került, 1690-ben a katolikusok visszaszerzik, 1712-ben átépítik, 1848–1858 között lebontották és helyette 1858-ban [Nagyboldogasszonyi titulusú] kéttornyú templomot építettek (utolsó felújítása: 1997).

Anyakönyv: 1719.

A plébániát 1687-től a jezsuita misszió vezette: P. Ravasz Ferenc (1691), P. Székely Ferenc (1697), P. Ravasz Ferenc (1721), P. Schendl

Fridrik (1733), Lienbiczky János (1739), P. Kövér András (1743), P. Bojda András (1748), P. Kövér András (1751), P. Liebniczky János (1752), P. Buzás János (1754), P. Vargyai Mihály (1756), P. Monsperger András (1757), P. Liestyán Mózes (1759), P. Lehel György (1764–1769), P. Saitl Mihály (1770–1773)

Plébánosai: Tájer György (1773–1785), Vásárosnaményi Eötvös Ferenc (1785.–1794. március 31.), Linczy Ferenc (1794–1813), Zadjeli Schlachta Márton (1813–1925), Schmotzer József (1825–1832. április), Banovics János (1832–1839), Pilászky Mihály Félix (1840–1857. január 31.), Tiszaújhelyi Ujhelyi Alajos (1858–1862. december), Böhm Ágoston (1862. július 1. – 1878. június 30.), Hazsinszky József (1879. január – 1890. április 20.), Pemp Antal (1890. december 12. – 1901), Pály Ede (1901–1925. április 5.), Reiter Endre (1925), Rónai István (1925. július 4. – 1931), Dr. Czumbel Lajos (1931 – 1941. január 1.), Tempfli István (1941. február 1. – 1942. február 16.), Kertész (Czier) Pál (1942. február 16. – 1945. május 2.), Mézmer István (1945. augusztus 1. – 1946. augusztus 31.), Buchmüller István (1973. szeptember 1. – 1989. június 1.), Fenyák Ferenc (1989 – 1994), Ulmer Mihály (1995. július 1. – 2003. augusztus 31.), Dudás Miklós (2003. szeptember 1.–).

Hívek száma: 1840: 2625 >5080, 1910: 2304 >4426, 1940: 2086 >4292, 1943: 2397, 1992: 2900 >16100, 2000: 2090, 2002: 2530 >11351.

Filia: **Giródtótfalu** (ma hivatalosan **Felsőtótfalu** néven említik) (Tăuții de Sus). Régi plébánia, amelynek hívei 1600 után reformátussá lettek, 1711-ben alapították újra. Anyakönyvét 1747-től vezetik. Temploma a XVI-ban már létezett, Keresztelő Szent János tiszteletére szentelték. A 20. században hívei megfogyatkozása miatt megszűnt. Utolsó plébános: Gruber Ernő O. M. C.

A lakosság anyanyelve 1880: magyar, 1940: román, magyar. Hívek száma: 1940: 120 >1161, 1943: 245, 2000: 85, 2002: 188 >3488.

Schem.1904: 194–195, – Borovszky 1907: 76, 220–255, – Schem. Szatm. 1913: 46., MKL III.: 575–576. – Lit. n. 1997: 126–127. – MNL 7. (1998): 799. – Lit. n. 2000: 27, – SzNCT 2000: 41.

FELSŐVISÓ · Máramaros vm. (rom. hiv.: Vișeu de Sus, ném. Obervischau)

1790-től helyi lelkészség, 1810-től független plébánia. 1806-ban épült temploma kicsinek bizonyult, a 20. század elején új neogót templomot építettek. Titulusa: Szent Anna. A templom oltára a híres tiroli fafaragó, Stuflesser Ferdinánd munkája.

Plébánosai: Vatter György (1810-1832), Spak József, Korompai Baumgartner Alajos (1943-1944), Tempfli Márton (1944-1951), Szvoboda Ferenc (1951-1957), Gellért Lőrinc (1963-1983), Tom Vilmos (1984-1989), Heinrich Antal (1989. október 1. – 1999. augusztus 31.), Magász Jenő (1999. augusztus 1 –)

Anyakönyv: 1790-től.

Lakossága magyar és német. Hívek száma: 1910: 2997>9249, 1940: 4605>15910, 1943: 3890 (magyar, német, tót); 1992: 2600; 2000: 1680, 2002: 1873>15887.

Schem.1904: 247-249, – Borovszky 1907. – Schem. Szat. 1931: 61. – MKL III.: 589 – MNL 7.(1998): 129 – Lit. n. 2000: 28. – SzNCT 2000: 42.

HALMI · Ugocsa vm. (rom. hiv.: Halmeu).

A 14. század elején már létezett a plébánia, ismert plébánosok: Herbordus (1332), Péter (1334); a hitújítás korában megszűnt, csak 1874-ben állították vissza. Az 1893-ban átalakított templom titulusa: Jézus Szent Neve. Jelenlegi titulusa: Szent József, a munkás. A 18. században Kökényesd filiája, a kökényesdi plébánosok látták el: Balogh Mihály (ferences, 1736), Rédey József (1744), Litkey Máté (1747), Dobay Mihály (1750. májustól), Tassy György (1756. augusztustól), Csicseri Orosz Ádám (1763), Hagymássy András (1765. márciustól), Kovács György (1780), Mánok Ferenc (1813), Pányoki Dániel (1815), Bokor János (1817), Melczer Ferenc (1821), [Halmi helyi lelkészek:] Kozma Béla (1862. október 1. – 1863. november 1.), Kállay Mihály (1863. július – 1870. augusztus 29.), Govrig János (1870. október 1. – 1874-től plébános – 1888), [plébánosok]: Éder Ede (1888. december 17. – 1898. október 7.), Mandics János (1898. december 19. – 1907. április 2.), Pásztor József (1907-1910), Tamás Jenő (1910. február 16. – 1933.), Horváth György

(1933. július 25. – 1944. szeptember 11.), P. Vitéz Berard (1944. ideiglenesen), Müller János (1944. tíz napig), Fuhrmann Vendel (1944–1945), Faulwetter János (1945–1955. október 4.), dr. Révész Gábor (1955–1986), Keszler Tibor (1986 – 1996), Reszler Mihály (1997–1999. augusztus 31.), Baumann István (1999. szeptember 1 – 2002. aug. 31), Tzier Ernő (2002. szeptember 1 –). Anyakönyv.: 1862.

A lakosok anyanyelve: 1940: magyar, román, ruszin – Hívek száma: 1904: 461>4051, 1943: 896; 1992: 657>3753; 2000: 349, 2002: 630>7507.

Filia: **Dabolc** (Dobolț), 1992:28, 2000: 28, 2002: 68>348.

Turcbánya (Turț Băi), 1992: 51, 2000: 64, 2002: 51>109.

Schem. 1904: 276–277 – Szabó: *Ugocsa megye*: 363–369 – MKL IV.: 541 – MNL 9. (1999): 156. – Lit. n. 2000: 16. – SzNCT 2000: 30–32.

HOSSZÚMEZŐ · Máramaros vm. (rom. hiv.: Câmpulung la Tisa)

A 14. században alakult plébánia (templomát Szent Márton tiszteletére szentelték) a hitújításkor (1552 után) megszűnt. Máramarossziget filiája volt, temploma 1914-ben épült Nagyboldogasszony tiszteletére. Anyakönyvét plébániája megalakulásától (1928) vezetik.

Plébánosai: Mézmer István (1928. június 20. – 1932. augusztus), Borsós Elek (1932. augusztus 30. – 1935), Müller (Mártonházi) György (1935. szeptember 11. – 1936. február 17.), Heinrich Ferenc (1937–1940). Szolomájer István (1940. november 1. – 1960), Hevele Imre (1966. november 1. – 1969. szeptember 30.), Amma Zoltán (1969–1974), Poósz Lajos (1974–1980), Simpf János (1980–1988), Lebedi József (1981. október 1–1988. március 31.), Horváth Gyula (1988. április 1 – 1990. szeptember 1), Szabad Sándor (1990 – 1999), Raț Gábor (2001 – 2003).

Hívek száma: 1904: 341 >2350, 1910: 420>2589, 1940: 509>3073, 1943: 643, 1992: 359>2494, 1998: 340, 2000: 215, 2002: 311>2485.

Filia: **Kövesláz** (Piatra), 1998: 125, 2000: 115, 2002: 187>415.

Schem. 1904: 256 – Schem. Szat. 1931: 63. – MNL 9.(1999):649 – MKL V.(2000): 74–75. – Lit. n. 2000: 29. – SzNCT 2000: 43.

JÓZSEFHÁZA • Szatmár vm. (rom. hiv.: Ioajib).

1807-ben alapították. Templomát (titulusa: Szent István király) 1875-ben építették, 1896-ban újraépítették. Anyakönyv: 1808-tól.

Plébánosai: Kökl József (1800–1808), Rein József (1808 – 1809. szeptember 29.), Frantz Antal (1810–1825), Drexler Alajos (1825–1828), Rehák Márton (1828–1830), Rudolf Antal (1830–1854), Rátz Pál (1854–1858), Miskovics Lajos (1858–1866), Pellet László (1866–1871), Válik József (1871–1880), Ternyei Béla (1880–1886), Moldován Endre (1886–1903), Takács Károly (1903–1908), Horváth György (1908–1933), Csonth Ignác (1933. október – 1943), Sándorfi János (1943–1944), Fülöp Tamás OFM (h. 1944–1945), Zagyva Gábor (1945–1946), Merk József (1946–1947), Pfeiffer Mátyás (1947–1957), Fényi Ferenc (1957–1965), Gajdos Jenő Vince OFM (1965–1966), Farkas Bonaventura OFM (1966–1998.), Dancu Balázs (1998. február 1. – 2003. június 30.), Szatmári Sándor István (2003. július 1. –).

A hívek anyanyelve: 1880: magyar, német; 1910: magyar, román; 1940: magyar, román. A hívek száma: 1910: 401>1420, 1940: 450>1503; 1943: 601, 1992: 377>1077, 2000: 268, 2002: 334>1140.

Filiák: **Aranyosmeggyes** (rom. hiv.: Medieșul Aurit), kápolnájának titulusa: Szent József, 1992: 66, 2000: 50, 2002: 56>2074;

Meggyesgombás (rom. hiv.: Dumbrava), 1992: 39, 2000: 35 hívő,

Patóháza (rom. hiv.: Potău), 1992: 12, 2000: 3, 2002: 8>1164,

Szatmárgörbed (rom. hiv.: Românești), hívek száma: 1992: 15, 2000: 6, 2002: 13>878.

Schem. 1904: 195–196, – Borovszky 1907: 88. – Schem. Szat. 1931: 51. – MKL V.(2000): 920 – MNL 10.(2000): 351. – Lit. n. 2000: 17. – SzNCT 2000: 32.

KÁLMÁND • Szatmár vm. (rom. hiv.: Cămin, ném. N. Kalmandi).

Az egykor katolikus kápolnát a svábok betelepítése után a kegyúr elvette a hitújításkor református hitre tértektől [akik egyébként a szomszédos Börvelybe költöztek], s 1753-ban Szent Anna tiszteletére szentelték fel. Kaplony filiájából 1804-ben önálló plébániává alakult. Anyakönyvét 1804-től vezetik. Új plébániatemplomát is Szent Anna tiszteletére szentelték fel. 1862-ben az egész falut, templomát is tűzvész hamvasztotta el. A kegyúr (a Károlyi grófok) 1866-ban felépíttette, kibővítette. Anyakönyve 1804-től van.

Plébánosai: Habert József (1804–1807), Redelsteiner József (1807–1809), Bencsik József (1809–1811), Arzt Mihály (1811–1816), Klimek Márton (1816–1823), Vitkó József (1823–1824), Németi József (1824–1830), Gaal-Homoki Dénes (1830–1860), Serly Károly (1860–1863), Steinberger Albert (1863–1876), Soltész Imre (1876–1916), Kőrösi Károly (1916–1937), Lőrincz János (1937–1946), Mártonházy (Müller) György (1947. október 8.-1960. március 31.), Capdebo Lajos (1965–1982), Tyukodi Antal (1982. október 1 –2003. augusztus 31.), Knecht Béla (2003. szeptember 1.–).

A falu lakossága: 1940: 1395 hívő>1438, 1943: 1754, 1992: 1445 1394>1445, 1998: 1400, 2000: 1450, 2002: 1291>1376.

Schem. 1904:153-4. – Borovszky 1907: 89. – Schem. Szat. 1931: 28 – Lit. n. 2000: 22. – SzNCT 2000: 32. – MNL 10. (2000):457. – MKL VI.(2001): 63.

KAPLONY • Szatmár vm. (rom. hiv.: Căpleni, ném. N. Kaplon ~ Kaplan)

A 11. században a faluban bencés monostor, és Szent Márton tiszteletére épített templom (1343) volt. A régi templom helyére (Urunk születésének tiszteletére szentelt) 1719-ben épített bazilikaszerű templomot az 1834-es földrengés teljesen elpusztította. Hasonlóképp elpusztult a Szent Ferenc-rend templom mellett épült kolostora is. A régi alapra építették [Ybl Miklós terve alapján] 1841–1848 között a mai, Páduai Szent Antal tiszteletére szentelt templomot. [A templomhoz csatolták a Károlyi grófok családi sírboltját.] A plébánia anyakönyvét 1726-tól vezetik.

A plébánia területének nagysága, híveinek száma még egy templom építését igényelte: a Szent József templom 2000-ben épült.

A plébánosi tisztséget ellátó ferences házfőnökök: Móra Balázs 1719, Roll Péter 1720, Snyava Nárcisz 1721, Borich Gábor 1722, Sebestini Márton 1724, Sükösd Joachim 1725, Csiszér Máté 1726, Terenyei Kapisztrán 1727, Győri Ferenc 1728, Föczen Fortunát 1729, Csiszér Máté 1730, Terenyei Kapisztrán 1731, Olasz Remig 1733, Terenyei Kapisztrán 1734, Papp Lőrinc 1735, Terenyei Kapisztrán 1736, Ladislaides Pál 1737, Kovács Urbán 1741, Mandl Miklós 1742, Szentkirályi Imre 1743, Rózsa Jácint 1744, Csapó Flórent 1745, Knoll Modeszt 1746, Ledl Ágoston 1748, Palicsovics Zsigmond 1749, Kriszton

Fülöp 1751, Greskovich Péter 1752, Budiács Máté 1753, Hosszúmezei Demeter 1755, Taródfai Tamás, 1756, Benyő József 1757, Badzej Sándor 1758, Héthalmi Athanáz 1758, Sárvári János 1759, Kósa Benedek 1759, Számay Ágoston 1760, Mandl Miklós 1761, Zakonyi Zefirin 1762, Cziffkay Miklós 1763, Farkas Jakab 1764, Budiács Máté 1765, Muhoray Ferenc 1766, Langa Márk 1770, Verebélyi Ambrus 1771, Nyersi Miklós 1772, Ally Sámuel 1773, Teck György 1775, Kosztolányi Sándor 1776, Gáspár Ferenc 1777, Teck György 1779, Kovács Ágoston 1782, Kosztolányi Sándor 1783, Gyurcsánszky Bálint 1784, Rab Lipót 1794, Volpát Jeremiás 1797, Schmitzl Ferenc 1800, Liekler Modeszt 1802, Királyi Ferenc 1805, Csicsmány Didák 1806, Schneider Gáspár 1809, Hibert Sándor 1812, Géczy József 1818, Adamek János 1819, Zareczky Paszkál 1822, Salétray Bendel 1823, Orbán István 1827, Nagy Ferenc 1833, Soltész Nárcissza 1834, Básty Norbert 1843, Hortulányi Sámuel 1850, Dubecz József 1850, Pardubay Ádám 1853, Hortulányi Sámuel 1872, Kudelka Gellért 1872, Darók Konstantin 1877, Erdős Aurél 1883, Nagy Dezső 1886, Sztáncsi Román 1891, Sárgai Tamás 1894, Kubusz Leontin 1898, Massa Viktor 1899, Martinov Fortunát 1909, Tamás Alajos 1912, Martinov Fortunát 1912, Révész Remig 1914, Kaizer Nándor 1916, Pesti Emmánuel 1918, Luptovics Kolos 1921, Mészáros Dorotheusz 1927 február, Imets Polkár 1927, Kassay Kelemen 1927, Gáll Ferenc 1933, Olasz Pacifik 1934, Stökl Odorik 1936, Bíró András 1940, Kassay Kelemen 1942, Szabó Dömjén OFM 1948, Puskás Hugolin 1949, Való Ferenc O Sch. 1951. augusztus 22, Szabó Dömjén 1957, Gajdos Vince 1966, Baumann Ferenc (1986. december 1. – 1987. augusztus 31.), Teffenhárt István (1988. április 1 – 1990. augusztus 31.), Kühn Pál (1990. szeptember 1. –).

Anyakönyv: 1804-től.

A község lakossága: 1904: 1198, 1940: 2080>2543, 1943: 1925, 1992: 2720>3109, 1998: 2752; 2000: 2730, 2002: 2789>3135.

Schem.1904: 154-157. – Borovszky 1907: 90. – Schem. Szat. 1931: 29. – Tempfli Imre: *Kaplony. Szatmárnémeti*, 1996. 356 -7. – Lit. n. 2000: 22. – SzNCT 2000: 32. – *Templom épült Szent József tiszteletére*. In: RKN 2000. 173 – MNL 10. (2000):531-532. – MKL VI. (2001): 147.

KISDENGELÉG · Szatmár vm. (rom. hiv.: Dindești Mic, ném. N. Beschend).

Mezőpetri plébánia filiája volt, temploma 1938-1943 között épült, titulusa Szent Vendel. Plébániáját dr. Scheffler János megyéspüspök 1947. március 2-án alapította.

Plébánosai: Kuncz Mihály (1947. március. 2. – 1965), Feigi György (1966. január 1. – 1976. szeptember 14.), Czinzel Géza (1976. október – 1991. október 11.), Néma Sándor (1992. február 1 - 1998. január 31.), Baumann István (1998. február 1. – 1999. január 31.), Egeli Ferenc (1999. szeptember 1. – 2001. augusztus), Tzier Ernő (2001. szept. 1. – 2002. aug. 31.), a mezőpetri plébánia látja el (2002. szept. 1. -).

A falu lakossága 268 fő, ebből római katolikus 216. Az egykor homogén sváb etnikumú és anyanyelvű lakosságnak (700 lélek) fele kivándorolt Németországba, az utóbbi években néhány moldvai csángó család telepedett le a faluban.

Filiája: **Érkörtvélyes** (Curtiușeni), 1997-ben épült templomának titulusa: Jézus Szent Szíve. A hívek száma: 300>3240.

Lit. n. 2000: 24. – SzNCT 2000: 38.

KÖKÉNYESD · Szatmár vm. (rom. hiv.: Porumbestii)

A falut 1274-ben már említik, a régi plébánia a hitújítás idején megszűnt. A kegyúr (a báró Perényi család) 1736-ban visszaállította. Templomát csak 1747-ben szerezte vissza [Bogárdy György alispán segítségével], a megrongálódott, [Perényi Imre kegyúr által] megújított, átépített templomot 1767-ben áldották meg. A templom tornyát 1833-ban építtette Bánffyné Bogárdy Emerencia. Szent Imre tiszteletére szentelték fel. A plébániának 1765-től van anyakönyve.

Első lelkésze, Balogh Mihály OFM (1736–1744) után plébánosai: Réday József (1744-től), Litkey Mihály (1747. május – 1750), Dobay Mihály (1750–1756), Tasy György (1756. augusztustól), Csicseri Orosz Ádám (1763–1765), Hagymássy András (1765. márciustól – 1780), Kovács György (1780–1813), Mánok Ferenc (1813–1815. február 10.), Pányoki Ádám Dániel (1815–1817. szeptember 12.), Bokor János (1818–1821) Kelemes Maleszer Ferenc (1821–1861), Egri Lajos (1861–1865), Demek Antal (1865–1878), Govrik János (1878. január 4. – május 1.), Márton

Alajos (1878–1888), Govrik János (1888–1906. december 4.), Rokk István (adm. 1906–1907), Köncs László (1907–1920. január 24.), Faulvetter János (1920), Mandics János (1920–1948), Tóth László (1948–1962), Merli Rudolf (1962–1966), Brém Ferenc (1966–1978), Fuhrmann Vendel (1978–1980), Poósz Lajos (1980–1984), Starmüller Ferenc (1984. október 1. – 1990. augusztus 31.), Márton Áron (1990. szeptember 1. –).

A római katolikusok száma: 1904: 288>1375. 1992: 569>1560. 2000: 505, 2002: 470>1523.

Filiája: **Csedreg.** (rom. hiv.: *Cidreag*) A szentmisét havonta a plébániának 1979-ben adományozott házban tartják. Titulusa: Szent Család. A faluban római katolikus 1904: 45>673, 1992: 470 közülük 400 cigány >1066.

Hívek száma: 2000: 281, 2002: 534>1062.

Egry Lajos: *A kökényesdi plébánia története.* In: Magyar Sion 1864: 410. – Schem.1904: 279–80. – Szabó István: *Ugocsa megye.* Budapest, 1937.: 401–7. – Lit. n. 2000: 17. – RKN, 2000: 70 – SzNCT2000: 30. – MNL 11. (2000): 416. – MKL VII. (2002): 326.

KRASZNABÉLTEK • Szatmár vm. (rom. hiv.: Beltiug, ném. N. Bildegg).

Régi plébánia, templomát 1482-ben Drágffy Bertalan erdélyi vajda építtette. A templom 1547-ben a hitújítók kezére került, 1597-ben ismét katolikus, Szent László tiszteletére szentelik föl, 1634-ben ismét református. Birtokosa, kegyura 1711 után Károlyi Sándor gróf, aki 1722-ben a falu református lakosait a szomszédos Dobra községbe telepítette, Krasznabéltekre sváb lakosokat telepített. 1734-ben Erdőd filiája, 1736-tól önálló plébánia. Az újjáalakult plébániának 1795-től van anyakönyve. Az 1862-ben leégett templomát a gróf Károlyi család (a kegyúr) felépíttette, a templomot 1913-ban (Foerk Ernő tervei szerint) megnagyobbították. A háború után megmaradt egyetlen harangját 1863-ban öntötte Szatmárnémetiben Papp Antal harangöntő.

P. Koller Ignác S. J. lelkészkedése után plébánosai: Vitkó Márton (1737–1754), Schronauer Jakab (1754–1770), Pucher Mátyás (1770–1790), Dubinszky Mihály (1790–1805), Török János (1805–1806), Hirsch Ignác (1806–1816), Filler Mihály (1816–1817), Klimek Márton (1817–1818), Bánovics János (1818–1832), Lázár János (1832–1837),

Sperlágh Antal (1837–1844), Butykay Gáspár (1844–1850), Zanathy Ferenc (1850–1861), Szájbel János (1862–1895), Dr. Bohus János (1895 – 1927. október 21.), Schwegler Alajos (1898–1932), Weisz József (1932–1950), Láng Lajos (1950–1951), Brunner István (1951–1957), Hentes Miklós (1957–1967), Dr. Tyukodi Mihály (1967–1976), Feigi György (1976. szeptember 15 – 1989. szeptember 30.), Szinováczy György (1989–1997), Hársfalvi Ottó (1997. szeptember 1. – 1998. augusztus 31.), Papp Zoltán (1998–1999), Groszhárdt Ferenc (1999 – 2002. aug. 31.), dr. Ágoston Ferenc (2002. szeptember 1. –).

Római katolikusok száma: 1904: 1370>1902; 1992: 737>3683, 2000: 622, 2002: 726>1320.

Filiája: **Ákos** (rom. hiv.: Acâș), Római katolikus: 1992: 83, 2000: 83; **Gyöngy** (rom. hiv.: Giungi) 1992: 60, 2000: 42, 2002: 48>203.

Temploma titulusa: Rózsafűzér királynője – 1992: 60, 2000: 42 hívó.

Schem. 1904: 173–5. – Borovszky 1907: 103–4. – Lit. n. 2000: 19. – SzNCT 2000: 32–33. – MNL 11.(2000): 536 – MKL VII. (2002):458. – Merli Rudolf: *Krasznabélték*. RKN, 2002: 102–108.

KRASZNASÁNDORFALU • Szatmár vm. (rom. hiv.: Șandra, ném. N. Schandra)

A Drágffy Sándor által 1387-ben telepített faluba a Károlyi grófok 1760 körül telepítették a sváb lakosokat. [1779–1817 között ide helyezték át a tűzvészben elpusztult szakaszi plébániát.] 1799-től önálló plébánia, anyakönyvét 1779-től vezetik. A falu templomát 1783-ban építették, Szent Erazmus tiszteletére szentelték fel, 4 harangját 1922–1979 között adományozók öntették.

Plébánosai: Linth Jakab (1779–1783), Halász Mihály (1783–1803), Kallós István (1803–1816), Artzt Mihály (1816–1817), Girtkó József (1817–1819), Sperlágh Antal (1819–1837), Leitner Ferenc (1838–1859. június 23.), Brázay János (1859. október 1. – 1861.), Dier Lajos (1861–1866), Ránosztay Rudolf (1866–1868. november 19.), Molnár István (1869–1889.), Láng Ferenc (1889–1902.), Schwegler Alajos (1902–1928.), Tillinger Ferenc (1928–1932), Függe Márton (1932–1969), Hevele Imre (1969. október 1 –1979. szeptember 30.), Márton Lőrinc (1979. október 1. – 1984. szeptember 30.), Kühn Pál (1984. október 1 –

1987. május 31.), Márton Áron (1988. június 1. – 1990. augusztus 31.),
ellátja: Dancu Balázs erdői plébános.

Római katolikusok: 1904: 441>521. A falu lakossága (1943-ban:
1496) az utóbbi évtizedben kivándorolt Németországba, 1992:
52>207, 2000: 36, 2002: 80>233.

Schem. 1904: 180–1. – Borovszky 1907: 149. – *Vonház* 1931: 133 – Lit. n.
2000: 7. – SzNCT 2000: 34. – MNL 11.(2000): 537 – MKL VII.(2002): 461.

KRASZNATEREBES · régi nevén *Tőketerebes*, Szatmár vm. (rom.
hiv.: Terebești), ném. N. Terebesch).

1748-ban Nagymajtényhoz tartozó filia, 1789-ben alakult önálló
plébániává. A náddal fedett kápolna helyett 1834–1838 között fel-
épült az Urunk Mennybemenetele tiszteletére felszentelt temploma.
A plébániának 1789 óta van anyakönyve.

Plébánosai: Krammer Mihály (1789–1798), Bresztel Jakab (1798–
1803), Redelsteiner József (1803–1807), Arzt Mihály (1807–1811),
Katona György (1811–1820), Forstenheisler József (1820–1836),
Tuchovszky József (1836–1838), Stand Pál (1838–1879), Haugg Leó
(1879–1889), Molnár István (1889–1919), Bagossy Bertalan (1919–
1926), Jaklovics György (1926. dec. 24.), Tillinger Ferenc (1926–1927),
Weisz József (1927–1932), Tillinger Ferenc (1932–1938. december 31.),
dr. Láng Ferenc (1939–1940), Vizler László (1940–1941), Ember Pál
(1941–1942), Kuncz Mihály (1942–1947), Müller János (1947–1960),
Keszler Tibor (1960–1973), Tyukodi Antal (1973. szeptember 1 –
1982. szeptember 30.), Schönberger Ferenc (1982. október 1. – 1993.
november 30), Melega Péter (1993. december 1–1994. október 31.),
Schönberger Ferenc (1995. augusztus 1. – 1998. szeptember 30.),
ellátja: Sövér István királydaróci plébános.

A római katolikusok száma: 1808: 539, 1904: 761>935, 1992:
150>637, 2000: 150, 2002: 131>637.

Schem. 1904: 185–6. – Borovszky 1907: 160. – Lit. n. 2000: 19. – SzNCT
2000: 33. – MNL 11.(2000):537.–MKL VII.(2002):461–462.

LAJOSVÖLGYIHUTA · Szatmár vm. (rom. hiv.: Huta Certeze).

Az Avasban szétszórtan élő hívek számára 1863-ban alapított
plébánia, kápolnája a plébánia épületében, 1877–1913 között József-

háza filiája, majd ismét önálló plébánia. 1980-ban a régi plébánia épületét templommá alakították, új (Nepomuki Szent János titulusú) temploma 1993-ban épült.

Plébánosai: Válik József (1863–1868), Blechel János (1868–1873), Wodicska József (1873–1877), Kirchmajer Ferenc (1914. július 20.–1916. május 19.), Lubomérszky Jenő (1916. június 28. – 1930. július 22.), Müller (Mártonházy) György (1930. július 31. – 1931. augusztus 1.), Farkas János (1931. augusztus 1. – 1944.), Ágoston István (1945. február 27. – 1953. november 17.), Berendi József (1953–1957.), Brunner István (1957. január 25. – 1962. december 31.), Buchmüller István (1963. január 1.–1964. szeptember 30.), Barna Károly (1964. október 1. – 1982. szeptember 30.), Fagea László (1982. október 1 –).

Anyakönyvét 1863-tól vezetik. Lakossága: 1202, román nemzetiségű, római katolikus: 1943: 980, 1992: 909, 2000: 909, 2002: 841>1076.

Filiák: **Avasfelsőfalu** (rom. hiv.: Negrești-Oaș), temploma 1931-ben épült, 1992: 672, 2000: 672, 2002: 436>11602; **Bikszád** (rom. hiv.: Bixad), új (Szent Család titulusú) kápolnája 1998-ban épült, ellátja: Szatmári Sándor István józsefházi plébános, 1992: 149, 2000: 270, 2002: 15>2777; **Bujánháza** (rom. hiv.: Boinești), 1992:121, 2000: 121, 2002: 119>1706.

Schem.1904: 196–197 – Borovszky 1907. – Lit. n. 2000: 17–18. – SzNCT 2000: 31. – MNL 11. (2000):738 – MKL VII. (2002):615-616.

LÁPOSBÁNYA • Máramaros vm. (rom. hiv.: Târgu Lăpuș).

A középkori plébániát említi az 1333. évi pápai tizedjegyzék. Plébánosa: János. A hitújításkor megszűnt, 1748-ban Nagybánya filiájaként említik, 1761-ben (a vidék katolikusait) Taschler József S. J. pásztorolja. Templomát 1764-ben építették (1803-ban újraépítették, 1908-ban megnagyobbították). Titulusa: Kisboldogasszony. Önálló plébánia 1768. december 9-től. Anyakönyvét 1769-től vezetik.

Plébánosai: Jandrisits János (1769–1775), P. Czuffacker Mátyás (1775–1787), P. Kersnerits Lajos minorita (1787–1788), Hamulyák János (1788–1793), Linczy Ferenc (1793–1795), Káló Mátyás (1795–1798), Novák Mihály (1799–1816), ifj. Pap György (1816–1822), Kellermann Ferenc (1822–1836), Krón Imre (1837–1869), Válik József (1869–1871).

június 12.), Huszár Florin (1871), Galántha Ödön (1871), Sípos József (1871. november 1. – 1873), Vodicska József (1873), Sprecz Miklós (1873), Hoffmann Márton (1873–1875. február 13.), Makucz Bálint (1875–1878), Éder Ede (1878 – 1888. november 23.), Schubert Géza, 1888–1891), Tócskay József (1891. február 28. – 1893. június 28.), Fleischer Károly (1893 – 1899. június 23.), Felhő Gyula (1899–1905. augusztus 24.), Tőkés (Trefszker) György (1918 – 1922. október 1), dr. Bakkay Kálmán (1922. október – 1937), Hentes Miklós (1937. május 7. – 1942. április 24.), Csaba (Czumbel) Lajos (1942. május–augusztus), Kind Ferenc (h. lelkész 1942. augusztus – 1944. augusztus 31.), P. Révai Kelemen (minorita, adminisztrátor), Balogh Jenő (1945. június 14. – 1947. február 12.), Szőnyi László (1947), Csaba (Czumbel) Lajos (1947–1948), György Pál (1948. július 24. – 1958. november 12.), Kádár József (1959. március 12. – 1964. szeptember 21.), Kirner Ferenc (1964. szeptember 22. – 1973. szeptember 14.), Keszler Tibor (1973. szeptember 14. –), Papellás István (1986. október 1. – 1993. szeptember 30.), Hankusz József (1993. február 1. – 1998. augusztus 31.), Antonescu László (1998. szeptember 1 – 2003. augusztus 31.), Biró Norbert (2003. szeptember 1.–).

Hívek száma: 1910: 844>1295, 1940: 834>1366, 1943: 2397, 1992: 2900>16100, 2000:850, 2002: 524>5437.

Filiái: **Miszbánya** (rom. hiv.: Nistru), 1992: 176, 2000: 176, 2002: 160>1888; **Misztótfalu** (rom. hiv.: Tăuții Măgheruș), 1992: 152, 2000: 152, 2002: 137>2234.

Schem.1904: – Borovszky 1907: 109 – Lit. n. 2000: 27. – SzNCT 2000: 41.
– MNL 11.(2000): 802 – MKL III. (1997):291 [Erzsébetbánya], VII.(2002): 655.

LÁZÁRI • Szatmár vm. (rom. hiv.: Lazuri)

Középkori plébánia. Plébánosai: Tamás (1332, 1334), Herbord; a hitújítás után a 17. században jezsuiták, a 18. században minoriták látják el. Temploma 1842-ben épült (templomcíme: Szent László), A plébánia újjáalakítása után: Smotzer Ignác (1837–1841), Chrdenkó Lipót (1842–1846), Abonyi Imre (1846–1848), Szonerics Béla (1847–1853), Demek Antal (1853), Pokornyi Kristóf (1853–1870), Zsetkey Lajos (1870–1873), Lojz Kálmán (1873–1874), Kerekes Mihály

(1874 – 1912. június 1.), Szűcs János (1912. július 6. – 1932. április 6.), Árvay Dezső (1932–1944), Csermely (Czumbil) Antal (1944–1954), Ágoston István (1954–1958), Szeibel János (1958–1967), Schönberger Ferenc (1967. augusztus 1. – 1969. szeptember 30), Kühn Pál (1969. október 1. – 1977. szeptember 14.), Bagossy István (1977–1988), Baumann Ferenc (1988. június 1. – 1990. március 31.), Szilágyi János (1991. augusztus 1 – 2003. június 30.), Kiss Ernő (2003. július 1.–) Anyakönyve: 1838-tól. Hívek száma: 1904: 386, 1910: 438>1322, 1943: 1123; 1992: 1075>2336, 2002: 1063>2447.

Filiák: **Nagypeleske** (rom. hiv.: Peleşul Mare), 1984-ben új kápolna épült, titulusa: Szent József, 1992:149, 2000: 149, 2002: 94>829; **Sárfalu** (rom. hiv.: Noroieni), 1997-ben új kápolna épült, titulusa: Fatimai Szűz, 1992: 86, 2000: 86, 2002: 104>359.

Schem.1904: 129–130 – Borovszky 1907: 109 – Lit. n. 2000: 15. – SzNCT 2000: 28. – MNL 11. (2000): 858. –MKL VII.(2002):694-5

MÁRAMAROSSZIGET • Máramaros vm. (rom. hiv.: Sighetul Marmăției, ném. Sighet).

11. századi plébánia, a hitújításkor megszűnt, 1730-ban állították vissza, ekkor épült új temploma (Borromeo Sz. Károly tiszteletére). 1780-ig piaristák vezették.

Plébánosai: Benedek (1334), templomának ekkor 4 harangja volt.

A katolikus újjáéledés után: [minoriták] Jeszenszky Benedek (1706–1714), Kovács Andor (1725), Tanzer Ádám (1726), Bárczy Fábrián (1727), Bodó Béla (1728), [piaristák] P. Chrisostomus (1730), Hyppolitus a S. Ambrosio (1755), Job a Passione Domini (1757), Eugenius Szöllödi a Servatore Mundi (1774), Josephus Fugger a Cruce Domini (1778), Sigismundus Orosz ab Angeli Custod. (1780); [egyházmegyes papok] plébánosok: Balogh István (1780. november 4. – 1802), Peér Ferenc (1803–1806. szeptember 20.), Kökh József (1806. december 14. – 1819), dr. Verzár Gergely (1820–1829. december 30.), Pelikán József (1830–1847), Szepessy Sámuel (1847–1867. november 21.), Pohl Károly (1868. április 6. – 1880. november 30.), Schönherr Ágoston (1881–1899. január 19.), Müller Károly (1899. július 30. –1913. március 1.), Ilosvay Lajos (1913. szeptember 2. – 1923. október 1.), Molnár Károly (1942. december 16. – 1951 december), Dobos János

(1951. december –1987), Reizer Pál (1987–1990. április), Gindele Tibor (1990. július 1. – 2002. augusztus 15.), Schönberger Jenő (2002. szeptember 1. – 2003. június 20.), Szilágyi János (2003. július 1. –). Anyakönyv: 1731-től.

Hívók száma: 1943: 4873, 1992: 6600>44200, 2000: 6500, 2002: 5421>36120.

Filia: **Szigetkamara** (rom. hiv.: Cămara Sighet), 1992: 450, 2000: 100. (Egybeépült Máramarosszigettel.)

Schem. 1904: 252–256 – Lit. n. 2000: 28. – SzNCT 2000: 32. – MKL VIII.(2003):597.

MEZŐFÉNY • Szatmár vm. (rom. hiv.: Foieni, ném. N. Fienen ~ Fina).

Középkori plébániája a hitújításkor megszűnt, a 14. században épült régi temploma valószínűleg az 1743-ban épített templom helyén állott. A hitújítás után 1720-ban állították vissza a plébániát. Anyakönyvét 1726-tól vezetik. A mai, Szent Mihály arkangyal tiszteletére szentelt templomot 1780–1785 között építették.

Lelkészei, plébánosai: Szigethy Imre (1720–1725. november 3.), Vajay Péter (1725–1730. július 1.), Luteczky Péter (1730–1733. február 12.), Kransowszky Sámuel (1733–1734. március 7.), Crener Mátyás (1734–1747. május 24.), Gerstocker Antal (1747–1756. július 10.), Windisch Pál (1756–1766. augusztus 30.), Hartman Antal (1766–1788. február 2.), Keresztesy Péter (1788–1805. május 20.), Malatin Mihály (1805–1811. február 13.), Sponráft Pál (1811–1822. szeptember 5.), Klimek Márton (1822–1836. augusztus 23.), Kellerman Ferenc (1836. február 7. – 1871), Pellet László (1871. szeptember 1. – 1877. április 13.), dr. Csánk István (1877–1903. április 23.), Moldován Andre (1903, július 7. – 1928), Márton József (1928 – 1966. november 1.), Merli Rudolf (1966. november 1. – 1989), Feigi György (1989. október 1. – 1993. november 30.), Schönberger Ferenc (1993. december 1. – 1995. július 31.), Starmüller Ferenc (1995. július 31. –).

A falu lakossága 1943: 1937, 1992: 1977>2053, 2000: 1850, 2002: 1810>1882.

Schem. 1904., – Borovszky 1907: 72–73 – Szolomájer József: *Mezőfény története*. Nagykároly, 1926: 35 – Lit. n. 2000: 23. – SzNCT 2000: 37.

MEZŐPETRI • (rom. hiv.: Petrești, ném. N. Petri ~ Petrifeld)

Középkori plébánia, melynek templomát Szent Péter tiszteletére szentelték. A hitújításkor megszűnt plébánia 1740-ben alakult újjá. Új temploma 1786-ban épült (Szent Erzsébet tiszteletére).

Plébánosai: András (1332). A falut 1740–1743 áprilisa között Páter Dömjén látja el. Kompán György (1743–1755), Hidassy János (1755. június – október 30.), P. Never Tamás (1755, november 18. – 1760), Sinn János Péter (1760 – 1886. november 10.), Falk Pál (1787. január – 1798), Krammer Mihály (1798. május – 1803), Bresztel Jakab (1803. június – 1816), Borzovai Kalos István (1817. június – 1820. július), Katona György (1820. július 27. – 1855), Stettner János (1855), Brázay János (1866 – 1908. július 17.), Vilmos (Wilhelm) Endre (interimális adminisztrátor), Zahoránszky János (1908. szeptember 20. – 1934), Zádor (Czier) József (1934–1942), Mártonházi (Müller) György (1942–1959), Toma György (1959–1990), Rozs István (1990. szeptember 1 – 1994. március 31), Schönberger Jenő (1994. április–június), Rozs István (1994. július 1 – 2003. augusztus 31.), Skurka Dezső (2003. szeptember 1. –).

Akv.: 1726-tól. Hívók száma: 1904: 1304, 1943: 1997, 1992: 1412>1618, 2000: 1110, 2002: 1201>1415.

Filia: **Piskolt** (rom. hiv.: Pișcolt), 1992:82, 2000: 82, 2002: 192>2284.

Schem. 1904: 157–158 – Borovszky 1907: 113–114 – Lit. n. 2000: 24 – Merli Rudolf: *Mezőpetri története*. Mezőperti – Bubesheim, 1999: 152. – SzNCT 2000: 38.

MEZŐTEREM • Szatmár vm. (rom. hiv.: Tiream, ném. N. Terem).

A középkori plébániája a hitújításkor megszűnt. 1836-tól helyi lelkeség, 1860-tól plébánia, akv: 1834-től. A kicsinynek bizonyult középkori temploma helyén 1859-ben épült (Szent Kereszt Felmagasztalása titulusú) mai temploma, melynek első világháborúban hadbavonult harangjait 1922-ben pótolták (315 és 204 kg).

Plébánosai: Czireizer Alajos (1860–1911), Bötsch Károly (1911. október 28. – 1914. január 17.), dr. Reizer György (1914–1919. augusztus 4.), Kuliffay Mihály (1919. december 25. – 1936. február 28), Mártonházi (Müller) György (1937–1941), Kuliffay Mihály (1941 –

1955), Szőnyi László (1955–1956), Berendei József (1957–1974), Fehér István (1974–1984), Erőss Sándor (1984–1987), Merk Mihály (1987–1990), Vojtku László (1991. szeptember 1. – 1993. november 30), Vekker Ferenc (1993 – 1998. jan. 9.), Néma Sándor (1998. február 1–2003. augusztus 31.), Ulmer Mihály (2003. szeptember 1. –).

Hívők száma: 1904: 1441, 1943: 1701. Lakossága 1992-ben: 1706, magyar 282, német 806, sváb 25. A római katolikusok száma 2000-ben: 801. 2002: 1631 lakos, magyar 681, német 186, sváb 148, román 466; római katolikus 1068.

Filia: **Érendréd** (rom. hiv.: Andrid), 1992:30, 2000: 30, 2002: 44>1321, **Irieny** (rom. hiv.: Irina), 1992:50>1351, 2000: 30, 2002: 27>560.

Schem. 1904: 158–159, Borovszky 1907: 114, – Sípos Ferenc: *Mezőteremről jöttem*. Szatmárnémeti, 1998. – *Lit. n.* 2000: 24. – SzNCT 2000: 38.

MIKOLA · Szatmár vm. (rom. hiv.: Micula)

Középkori plébániája a hitújításkor 1596-ban megszűnt. A 18. századtól Szatmárnémeti filiája. 1947-től plébánia.

Középkori templom, mai temploma 1926-ban épült. Titulusa: Szűz Mária Királynő.

Lelkészek: P. Ambrus Kapisztrán OFM (1943), P. Fülöp Tamás OFM (1943), dr. Bakkay Kálmán (1944), plébánosai: Gellért Lőrinc (1947), Barna József (1957–1973), Sisz István (1974), Vizauer Ferenc (1976 – 1977 július), Kühn Pál (1977. augusztus – 1984. szeptember 30.), Teffenhárt István (1984. október 1. – 1988. március 31.), Ulmer Mihály (1988. április 1. – 1994), Melega Péter (1994. nov. 1. – 1996. május 31.), Borota Ottó (1996. június 1. –).

A hívek száma: 1904: 208, 1910: 278>1896, 1992: 667>2283, 2000: 400, 2002: 609>3106.

Filiák: **Egri** (rom. hiv.: Agriș), [Árpádházi Szent Erzsébet című] temploma 1995-ben épült, 1992: 134, 2000: 110, 2002: 143>1081; **Sándorhomok** (rom. hiv.: Nisipeni) [Urunk színéváltozása titulusú] kápolnája 1981-ben épült, 1992: 122, 2000: 120, 2002: 163>834; **Szárzaberek** (rom. hiv.: Bercu Mare), [Szent Mihály, Gábor és Ráfáel titulusú] új kápolnája 1998-ban épült, 1992: 1000, 2000: 97 2002: 122>619;

Schem. 1904:; BOROVSKY 1907: 114 – *Lit. n.* 2000: 16. – SzNCT 2000: 29.

NAGYBÁNIA • (rom. hiv.: Baia Mare, ném. Neustadt), Szatmár (ma: Máramaros) vm., *Asszonypataka* 1333-ban már plébánia.

Templomai: Szent István ~ (14. sz., 1847-ben lebontották, a tornya megmaradt), Szent Miklós ~ és Szent Márton ~ (15. sz.), ennek helyére építették a jezsuiták a Szentháromság templomot (1766).

Plébánosok: Péter (1333–1337), János (1347), Tibay Péter (1402), Chápy Péter (1429), Fülöp (1490), Csepely Benedek (1492); Balogh Bálint S. J. (1676), P. Geödy Péter S. J. (1676), Ravasz Ferenc S. J. (1689), P. Jakus Pál S. J. (1695), P. Balázsházi Imre S. J. (1701), P. Fekete Ferenc S. J. (1702), P. Görgey Imre S. J. (1705), P. Ravasz Ferenc S. J. (1713), P. Reigay Ferenc S. J. (1726), P. Dugovics Pál S. J. (1728), P. Schend Fridrik S. J. (1732), P. Reviczky Ignác S. J. (1735), P. Trstyánszky Ignác S. J. (1763), (egyházmegyés papok:) Berényi Sándor (1766. augusztus 2. -), Gyoroki Edelspacher Miklós (1780).

Nagybánya 1. • (Szentháromság templom):

Smoczer Ignác (1852–1868), Lukács Theodor (1868–1897), Rátz Pál (1897–1900), Szőke Béla (1900–1936), Pakocs Károly (1936–1940), Both Pál (1940–1958), Ágoston István (1958–1966), Sikolya Bálint (1966–1995), Lieb József (1995. szeptember 1. -).

A város lakossága 1992-ben 15700>148.000, 2002-ben 12720>136.315.

Az 1. sz. plébánia híveinek száma 2000-ben: 7000, 2002-ben 3250.

Filia: *Szent Miklós* templom.

Schem.1904: 199–206 – BOROVSKY 1907: – Lit. n. 2000: 25–26 – SzNCT 2000: 39. – Metz József: *Római katolikus templomaink a festők városában*. In: RKN 2000: 101–107.

Nagybánya 2 • (Veresvízi) Krisztus Király plébánia, temploma (Krisztus Király titulusa) 1944-ben épült.

Plébánosa: Beliczay János (szaléziánus, 1957–1961), Ágoston István (1962–1966), Szőnyi László (1967–1984), Ilk Antal (1984–1998), Hancusz József (1998. szeptember 1. – 1999. augusztus 31), Lebedi József (1999. szeptember 1. – 2002.), Melega Péter (2002. szeptember 1. -).

A hívek száma 2000-ben: 5000, 2002-ben 2645.

Filia: (1998-tól kéthetente gondozza) **Farkasaszó** (Fărcașa) hívei: 1992: 65, 2000: 42, 2002: 53>1652.

Lit. n. 2000: 25–26. – SzNCT 2000: 39.

Nagybánya 3 • Árpádházi Szent Erzsébet plébánia

Alsófernezely 1790-ben lett plébánia. Kápolnája a paplak épületében volt az akkor központot jelentő Felsőkohón. 1897-ben épült a Szent Borbála tiszteletére szentelt kápolna, 1902-ben az új templom [titulusa: Árpádházi Szent Erzsébet). A bányauzem terjeszkedése következtében használhatatlanná vált templom helyett épült 1977-ben mai temploma [titulusát megőrizte].

Ma a város III. sz. plébániája.

Plébánosa: Jónucz Mátyás (1930–1974), Heinrich Ferenc (1974 – 1994), Barota Ottó (1994. április 1. – 1997.), Heinrich Ferenc (1998 –).

A hívek száma: 2000: 400, 2002: 450.

Filia: **Felsőkohó** (rom. hiv.: Lunci), 2000: 80, 2002: 240.

Lit. n. 2000: 26. – SzNCT 2000: 40. – MKL I.(1993): 188. [*Alsófernezely*]

Nagybánya 4 • Szent József plébánia. 1999. augusztus 1-jén alapított plébánia.

Temploma 1991–1998 között épült, titulusa: Szent József.

Plébánosai: Hársfalvi Ottó (1991. november 1. – 1994. április 1.), Fromherz Attila (1997. szeptember 1. – 1999. augusztus 31.), Hankusz József (1999. szeptember 1. – 2003. június 30.), Reszler Mihály (2003. július 1. –).

Hívek száma: 2000: 4000, 2002: 2300.

MÁRIÁS JÓZSEF: *Felépült a nagybányai Szent József templom.* In: RKN1999: 102-105.– SzNCT 2000: 40.

NAGYBOCSKÓ • Máramaros vm. (rom. hiv.: Bocicou Mare.)

A plébániát 1780-ban alapították. Temploma Keresztelő Szent János tiszteletére épült 1736-ban. 1804-ben új (nagyobb) templomot építettek, liturgikus terét 1974-ben felújították. Anyakönyvét 1768-tól vezetik.

Plébánosai: Faulvetter János (1943), Gyulai Ödön (1950 – 1961. március), György Pál (1961. április – 1964. október), Ludescher József (1964 – 1969. augusztus), Merk Mihály (1969–1973), Schönberger Ferenc (1973. március 1. – 1982. szeptember 30.), Vizauer Ferenc (1982 – 1988. szeptember), (1988. szeptember – 1989. március: ellátta a máramarosszigeti plébánia).

A lakosság száma: 1943: 2521 magyar; hívek száma: 1992: 398, 2000: 117, 2002: 166>719.

Filia: **Tiszaveresmart** (rom. hiv.: Tisa), 1992: 177, 2002: 201>1344.

Schem. 1904: 256–257 – BOROVSKY 1907 – Lit. n. 2000: 29. – SzNCT 2000: 43.

NAGYKÁROLY · Szatmár vm. (rom. hiv.: Carei, ném. Großkarol) – Pál (1333)

1540 körül megszűnt, 1723-ban alakult újra piarista szerzetesek vezetésével. Középkori temploma Mindenszentek tisztelére épült. Mai templomát (1769–1779 között épült) Kalazanci Szent József tisztelére szentelték, az 1834-es földrengést követően Ybl Miklós terve alapján hozták helyre. A főoltárkép és a bal oldali mellékoltár képe a bécsi Cymbal (Cymbal) János festőművész alkotása. A plébániát piaristák vezették 1983-ig.

Plébánosai: Palczer Ernő (1898. július 27. – 1903. augusztus 20.), Tímár Péter (1904. január 2. – 1905. június 25.), dr. Schweighoffer János (1905. november 2. – 1906.), dr. Titz Antal (1907. január 2-1910), Récsei Ede (1911. január 4. – 1920), Zoboki Vince (1920. január 1. – helyettes), dr. Horváth Jenő (1921. március 8. – 1928.), dr. Schweighoffer János (1928. január 8. – 1935.), dr. Földváry György (1935. január 6. – 1940), Bakódi Antal (1941. január 4. – 1942), Raszga István (1942–1943), Végh Árpád (1943. január 2. – 1944. október), Gyulai László (1944. október 22. – 1983), Lieb József (1984. január 1-1995. augusztus 31.), Papellás István (1995. szeptember 1. – 1999. augusztus 31.), Heinrich Antal (1999. szeptember 1 -).

A katolikusok száma: 1992: 9571>25911, 2002: 8235>22781.

Schem. 1904: 161–164 – BOROVSKY 1907: 169–219 – Lit. n. 2000: 21. – SzNCT 2000: 32.

Nagykároly 1 sz. plébánia

2000-ben: 4100, 2002: 5990.

Nagykároly 2 · Szentlélek plébánia

A plébánia 1943-ban alakult. Templomát lakóházban alakították ki. Új temploma épülőben. Szalvatoriánusok, majd piaristák irányították, 1970-től egyházmegyes papok. P. Kassovitz Ágoston S. D. S

(1943–1944. szeptember), P. Semtey Gellért S. D. S. (1944–1945-ben deportálták), P. Vitéz Berárd OFM (1945–1950-ben deportálták), Raszga István piarista (1950–1970), Láng Lajos (1970. május 1. – 1982. szeptember 30.), Horváth János (1982. október 1. – 1985-ben Németországba ment), Arday Attila (1985. november 1. – 1990. május), Áib Sándor (1990–1991), Hevele Imre (1998. március 1-).

Hívek száma 2000: 3600.

Filia: **Gencs** (Ghenci), 1992: 123, 2000: 123, 2002: 81>1217.

Lit. n. 2000: 23. – SzNCT 2000: 37.

Nagykároly 3 • Fatimai Szűz Mária plébánia

1999. augusztus 1-jétől plébánia. Templomát 1996-ban szentelték, titulusa: Fatimai Szűz Mária. 1998-tól a megyéspüspök egyházmegyei kegytemplommá nyilvánította. 1999. szeptember 23-tól a Fatimai-Világapostolátus romániai központja.

Plébános: Papellás István (1999. szeptember 1 -)

Hívők száma: 2000: 3000, 2002: 3000.

Lit. n. 2000: 23. – SzNCT 2000: 35.

NAGYDARÁSZ • Szatmár vm. (rom. hiv.: Mădăras, ném. N. Madratz ~ Madrasch)

Régi fatemploma helyére 1859-ben téglatemplomot építettek, mai temploma (titulusa: Mária Magdolna) 1900-ban épült. Anyakönyv: 1943.

Plébánosai: Blahovics Pál (1886–1891), Mellau György (1891–1898), Czimmermann János (1899–1905), Soltész Ferenc (1905–1918. július 1.), Weisz József (1918–1927), Perpik János (1927–1929), Csonth Ignác (1930–1933), Hartmann (Monostori) Ferenc (1933–1948), Wieland János (1948–1966), Arday Attila (1966–1985. október 31.), Dr. Ágoston Ferenc szórványlelkész (2001 – ellátja).

Hívek száma: 1943: 376, 1992: 68, 2000: 68, 2002: 105>1076.

Schem. 1904: 175-176 – BOROVSKY 1907: 110 – Lit. n. 2000: 20. – SzNCT 2000: 33.

NAGYMAJTÉNY • Szatmár vm. (rom. hiv.: Moftinu Mare, ném. N. Majtingen ~ Maitingen ~ Großmajtingen).

A plébániát 1332-ben pápai tizedjegyzék említi. A hitújításkor megszűnt, 1722-ben állították vissza. A Szent László tiszteletére

szentelt középkori temploma a Thököly felkelés idején pusztult el, a svábok által újjáépített templomot tűzvész semmisítette meg, a jelenlegi temploma 1791-ben épült (1923-ban és 1959-ben renoválták). Titulusa: Nagyboldogasszony. Akv.: 1724.

Az első lelkész Weiger Paul [előfordul Paulus Vajger és Feigel Paul alakban is, 1724 [1744 ?]-1755], az őt követő plébánosok: Vitkó Márton (1755–1762), Zsoldos József (1762–1766), Meczner János (1766–1782), P. Stauczeb József O. S. F. (adminisztrátor, 1782), Hagymási Nepomuki János (1783–1806), Dubinszki Mihály (1806–1810), Dósa Antal (1810–1846), Szabó József (1846–1849), Laza János (1849–1888), Haugg Leó (1889–1907), Czier Ferenc (1907–1923), dr. Scheffler János (1923. március 5. – 1925. december 31.), Kauffmann Gyula (1926. január 1. – 1927. július 1.) Tillinger Ferenc (1927. július 5. – 1928. január 30.), Zádor József (1928. január 31. – 1934. szeptember 28.), Fischer János (1934. szeptember 28. – 1937. április 30.), Diczig Béla (1937. április 30. – 1960. február 13.), Gyulai Ödön (1960–1986), Hevele Imre (1986. október 1. – 1991. február 28.), Márton Lőrinc (1991. március 1. – 2002. június), Veress Attila (2002. szeptember 1. -).

A hívek száma: 1943: 2360, 1992: 722>1031, 2000: 517, 2002: 623>960.

Filia: **Gilvács** (rom. hiv.: Ghilvacii, ném. N. Gilvatsch ~ Gilwatsch), temploma 1888-ban épült Nepomuki Szent János tiszteletére, 1992: 110, 2000: 70, 2002: 103>436. **Domahida** (rom. hiv.: Domănești), Szent Család titulusú kápolnáját 1974-ben családi házból alakították, 1992: 115, 1999: 93, 2001: 89, 2002: 97>1093.

Schem. 1904: 176–178 – BOROVSKY 1907: 125 – DR. ERNST HAULER: *A 900 éves Nagymajtény és 200 éves temploma*. Adalékok a szatmári svábok történetéhez. Passau, 1994. – Lit. n. 2000: 20., SzNCT 2000: 33.

NAGYSOMKÚT • Szatmár vm. (rom. hiv.: Șomcuta Mare).

Régen a gyulafehérvári egyházmegyéhez tartozott, 1815-től Nagybánya filiája volt, 1890. augusztus 28-tól plébánia. Temploma 1896-ban épült Szent László tiszteletére. Szent Lászlót ábrázoló oltárképe Barabás Miklós alkotása. Anyakönyvét 1890-től vezetik.

Plébánosai: dr. Dunay Kaufmann János (1890–1898), Veszprémi Sándor (1898. december 19. – 1909), Radics István (1925–1944), Fényi Ferenc (1944), Mézmer István (1944), Csonth Ignác (1945. május 15.

– 1946. szeptember 24), Berendi (Brendli) József (1946–1953), Tillinger Ferenc (1953–1957), Magyar Bálint (1957. december), Both Pál (1958 – 1967. augusztus 12.), Gindele Tibor (1967–1968), Ágoston István (1968–1980), Horváth János (1980–1982), Erős Sándor (1982–1984), Várady Lajos (1984. január 1.). Ellátja: Nagybánya, I. számú plébániája.

Hívók: 1943: 810, 1992: 118>8069, 2000-ben: 126, 2002: 100>3694.

Schem. 1904: 206 –208 – BOROVSKY 1907: 126 – Lit. n. 2000: 27. – SzNCT 2000: 41.

NAGYSZOKOND · Szatmár vm. (rom. hiv.: Socond, ném. N. Sukunden ~ Sukunda)

Templomát 1804-ben építették Sarlós Boldogasszony tiszteletére, 1885-ben átépítették. 1939-ben lett plébánia, anyakönyvét 1939-től vezetik.

Plébánosai: Csermely (Czumbil) Antal (1939–1943), Függe Márton (1944–1945), Gábrriel János (1945–1957), Steibe Ferenc (1957–1965), Knecht Béla (1965–1970), Tyukodi Antal (1970. május 1. – 1973. augusztus 31.), Lieb József (1973. szeptember 1. – 1979. szeptember 30.), Teffenhárt István (1979. október 1. – 1984. szeptember 30.), [ellátták:] Dudás Miklós (1984. október 1. – 1990. február 28.), Horváth Gyula (1990–1992), Merlás Tibor (1992–1993), Melega Péter (1993–1994), dr. Áib Sándor (1994–1995), Hársfalvi Ottó (1995–1998), Papp Zoltán (1998 – 1999), Reszler Mihály (1999– 2001), ellátja Dr. Ágoston Ferenc krasznabélteki plébános (2001. május 1-)

Hívek száma: 1943: 847, 1992: 202, 2000: 50, 2002: 130>458.

Schem. 1904.; BOROVSKY 1907. – Lit. n. 2000: 20. – SzNCT 2000: 34.

NAGYTARNA · Szatmár vm. (rom. hiv.: Tarna Mare, ném. N. Grosstarna ~ Großtarna). 1430: Torna.

A 19. században Királyháza filiája, 1921-től önálló lelkészség, plébánia 1930-tól. Templomát Jézus Szíve tiszteletére 1904-ben építették. Anyakönyvét 1790-től vezetik. Sváb lakosai 1855–1864 között települtek be, a cipcerék 1810 után.

Plébánosai: Krasznay Zsigmond (1921. június 21. – 1926. április 26.), Baumgartner Alajos (1926. április 26. – 1931. szeptember), Müller

György (1931. szeptember – 1932. április 19.), Baumgartner Alajos (1932. április 19. – 1932. április 19.), [Túrterebeshez tartozott: 1932. május 19. – 1932. november 30.], Luczky Ferenc (1932. november 30. – 1935. december 30.), Czumbil Antal (1935. december 30. – 1939. július 31.), Pfeiffer Mátyás (1939. július 31. – 1941. december 23.), Fuhrmann Vendel (1941. december 23. – 1964. június 6.), Szabó János (1964. június 6. – 1967. szeptember 1.), Kühn Pál (1967. szeptember 1. – 1969. szeptember 24.), Szabó János (1969. szeptember 24. – 1994. március 22.), Reszler Mihály (1994, ellátja), Baumann István (1999, ellátja).

Katolikusok: 1904: 189, 1910: 239>1931, 1992: 184>2067, 2000: 202, 2002: 171>1936.

Filiája: **Batarcs** (rom. hiv.: Batarci, ném. N. Batartsch), 1992: 6, 2000: 6, 2002: 0>2106.

Schem. 1904. – SZABÓ ISTVÁN: *Ugocsa megye*: 436–438 – Lit. n. 2000: 18. – SzNCT 2000: 31.

NÁNTŰ • Szatmár vm. (rom. hiv.: Hurezu Mare, ném. N. Nanten ~ Nantü)

A plébániát 1850-ben alapították, temploma [titulusa: Szentháromság] 1848-ban épült.

Plébánosai: Steinberger Albert (1850–1853), Serly Károly (1853–1857), Schramkó József (1857–1868), Zsettkey Lajos (1868–1870), Pokornyi Kristóf (1870–1881), Makutz Bálint (1881–1901), Erni János (1901–1909. május 3.), Zádor József (1909. június 26. – 1928. január 30.), Árvai Dezső (h. lelkész: 1928. február 1. – 1928. június 1.), Kern Ferenc (1928–1935. október), Feigi Antal (1935. december 31. – 1964. szeptember 1.), Fényes Antal (1964. szeptember 1. – 1969. október 1.), Groszhárdt Ferenc (1969–1999.). Ellátta a krasznabélteki plébános (1999–2002), Groszhárdt Ferenc (2002. szeptember 1. –). Anyakönyv: 1850-től.

Katolikusok: 1904: 306, 1910 374>930, 1992: 88>603, 2000: 80, 2002: 69>495.

Schem. 1904:178–180 – BOROVSKY 1907.: 127 – Lit. n. 2000: 20. – SzNCT 2000: 33–34.

RÓNASZÉK • Szatmár vm., ma: Máramaros vm. (rom. hiv.: Coștiui)

A plébániát 1780-ban alapították. Temploma (Nepomuki Szent János tiszteletére) 1729-ben épült, 1804–1814 között újjáépítették. A templomban található Madonna Hollósy Simon festőművész alkotása, egyetlen egyházi képe. Anyakönyv: 1830.

Plébánosai: Peer Xav. Ferenc (1780–1803), Kiánicska Ev. János (1803 – 1817. június 20.), Májerhold Antal (1817–1842), Gryneus Alajos (1842–1846), Rudics István (1846 – 1849. január 10.), Mály István (1849–1850. december 6.), Lintzy János (1851 – 1866. április 17.), Esztegár János (1866–1877), Szehner Nándor (1877–1884), Szirulski Gyula (1884–1891), Czier Ferenc (1891 – 1894. augusztus 1.), dr. Bohus János (1894. augusztus 1. – 1895. július 7.), Krasznai Krasznay Zsigmond (1895–1903), Ekkel Lajos (1903–1921), Reiter Endre (1921–1924), Gábrriel János (1924–1931), Wieland János (1931–1940), Borsós Elek (1940–1960), Mártonházy (Müller) György (1960. április – 1967), Schönberger Ferenc (1969–1973), Vajda Imre (1973 – 1979. május 30.), Hevele Imre (1979. október 1. – 1986. szeptember 30.), Hankusz József (1986. október 1–1990. január 31.), Kiss Ernő Antal (1990 – 2003. június 30.), Albu Ottó (2003. július 1. -).

Katolikusok: 1904: 827, 1910: 833>1494, 1992: 404>4932, 2000: 290, 2002: 379>785.

Schem.1904: 259, *Máramaros vm.* – Lit. n. 2000: 29. – SzNCT 2000: 43. – MNL 14.(2002):604

SÁRKÖZÚJLAK • Szatmár vm. (rom. hiv.: Livada).

Sárközön 1334-ben, Újlakon 1332-ben már plébánia és templom volt. A reformáció idején megszűnt plébániák helyett 1786-ban alakult meg a közös plébánia. Mai temploma 1799-ben épült a Szent Kereszt Felmagasztalása tiszteletére. Anyakönyvét 1801-től vezetik.

A falu földbirtokosa 1797–1799 között 350 katolikus szlovák családot telepített Zemplén és Ung megyéből.

Plébánosai: Kokh József (1800–1803), Vajnárovits István (1803–1806), Simsovits Antal (1806–1814), Golner Péter (1814–1840), Rehák Márton (1840–1845), Pokorny József (1845–1853), Demek Antal (1853–1854), Rudolff Antal (1854 – 1866. június 1.), Tóth

Antal (1866–1871), Huszár Flórián (1871–1879), Pály Ede (1879–1901), Pillich Ottó (1901 – 1914. január 8.), Almási Péter (1914–1957), Vajda Imre (1957–1973), Merk Mihály (1973–1976), Áib Sándor (1976–1990), Starmüller Ferenc (1990–1995), dr. Áib Sándor (1995–1996), Melega Péter (1996. június 1. – 2002. augusztus 31.), Baumann István (2002. szeptember 1. -).

A hívek: 1904: 499, 1910: 913>2502, 1943: 1400; 1992: 1862>5187, 2000: 1633, 2002: 1649>5056.

Forrás címen 1998-tól időszakos plébániai értesítőt jelentet meg.

Filia: **Adorján** (rom. hiv.: Adrian). Temploma (Sarlós Boldogasszony tiszteletére) 1995-ben épült. Római katolikus: 1904: 98, 1910: 100>534, 1992: 142, 2000: 126, 2002: 142>512. *Muzsdaj* (rom. hiv.: Mujdeni), 1992, 2000, 2002: 15 hívő.

Schem. 1904:130 – BOROVSKY 1907: 149. – DANCU PÁL: *Sárköz és Sárköz-újlak római katolikus templomai*. In: RKN 1996: 151-162. – Lit. n. 2000: 18. – SzNCT 2000: 31. – MNL 15. (2002):810.

SZAKASZ · Szatmár vm. (rom. hiv.: Rătești, ném. N. Sagas) Neve: 1423.

Krasznabéltek filiája volt 1771-ig, a plébániát 1771-ben alapították [1778-ban épült fatemplomát, a plébániát, a falut 1779-ben tűzvész pusztítja el, ezért 1817-ig Krasznasándorfalu filiája). Akv.: 1817.

Plébánosai: Májer Károly (1771–1778), Linth Jakab (1778–1779), Smotzer János (1817 – 1820. június 3.), Gundermann József (1820 – 1854. február 10.), Irsik Ferenc (1855–1859), Lászlóffy János (1859–1860), Müller Jakab (1860–1898. szeptember 1.), Mellau György (1898 – 1908. augusztus 4.), Pásztor Ferenc (1908–1911), Kőrösi Károly (1911–1916), Diczig Béla (1916 – 1937. április 10.), Fischer János (1937. augusztus 10. – 1969), Ludescher József (1969. szeptember 30. – 1980), Fángli Eduárd (1980 -), Reszler Mihály (ellátja 1999 – 2001. április 30., Ágoston Ferenc (2001. május 1 -).

Hívek: 1904: 565, 1910: 580>859, 1943: 704 (magyar és sváb), 1992: 459>770, 2000: 243, 2002: 397>689.

Schem. 1904.; BOROVSKY 1907. – Lit. n. 2000: 20. – SzNCT 2000: 34. – MNL 16.(2003):433

SZAMOSDARA · Szatmár vm. (rom. hiv.: Dara)

Régi plébánia (1312: Egyházas Darah), a hitújításkor megszűnt. 1739-től újra plébánia, ekkor kapta vissza templomát is [titulusa: Nagyboldogasszony]. Akv.: 1739.

Lelkészek, plébánosok: Ferences káplán Kaplonyból (1748), P. Szaleffi János S. J. (Szatmárról, 1748, meghalt), Wlassics József S. J. (Szatmárról, 1748), Lőcsi Márton (1773–1780), Rozsnauer András (1780–1799), P. Galambos Demjén (ferences, 1799–1809), P. Morocz Márton (1809–1811), P. Sándor Joákim (1811. novemberig), Mánok Ferenc (1811–1812), Papp György (1813–1817), Bodnár Béla (1817–1818), Vörös János (1818 - 1846. június 26.) Bakos András (1846–1850), Spak József (1850–1851), Mayer László (1851–1852), Orosz Antal (1852–1855), Rézser György (1854–1856), Torjay József (1856–1857), Bodnár Béla (1857–1861), Horgász Vince (1861 - 1898. július 9.), Makár Sándor (1898. július 15. -), Surányi (Svadlena) Károly (1898–1930), Wieland János (1930. július 22. - 1931. november 1.), Gábrriel János (1931–1935), Bagossy László (1935. október 11. - 1972), Czinzel Géza (1972–1976), Márton Áron (1976. szeptember 15. - 1988. május 31.), Vojtku László (1993. szeptember 1. - 1998. január 31.), Roznicsuk Wilhelm (1998–1999.), Schönberger Jenő (2001. szeptember 1. - 2002. augusztus 31.), Bíró Norbert (2002. szeptember 1. - 2003. augusztus 31.), Schupler Tibor (2003. szeptember 1. -). Ellátják a szatmári plébániák.

Hívek száma: 1904: 221, 1910: 206>882, 1943: 391, 1992: 455>1239, 2000: 342, 2002: 542>1190.

Filiák: **Atya** (rom. hiv.: Atea), 1992, 2000: 49, 2002: 42>368, **Óvári** (rom. hiv.: Oar), 1992: 64>1512, 2000: 64, 2002: 57>1514, **Pete** (rom. hiv.: Petea), 1992, 2000: 21, 2002: 21>365, **Pusztadaróc** (rom. hiv.: Dorolt), 1992: 473>1502, 2000: 394, 557>1568.

Schem.1904:128–129 - BOROVSKY 1907.: 1 - Lit. n. 2000: 16. - SzNCT 2000: 29.

SZANISZLÓ · Szatmár vm. (rom. hiv.: Sanislău, ném. N. Stanislau)

Középkori plébánia (1338: titulusa: Szent Márton), a hitújításkor megszűnt. 1800-ban állították vissza. Temploma [titulusa: Szent

György] 1816–1824 között épült, az 1834-es földrengés megrongálta, 1841-ben felújították, 1925-ben megnagyobbították [titulusa: Kisboldogasszony]. Akv.: 1800.

Plébánosai: Vitkó József (1800–1808), Kékedy Mihály (1808–1812), Várholik János (1812 – 1822. július 3.), Joks Ágoston (1822–1836. december 24.), Buttykay Gáspár (1836. december 24. – 1844), Zanathy Ferenc (1844. február 8. – 1850), Stokinger Dénes (1850 – 1861. április 10.), Brázay János (1861–1866), Dr. Csánk István (1866 – 1877. július 20.), Dr. Szentgyörgyi Jordán Károly (1877. július – 1913. november 6.), Török (Tabak) Mária Lajos (1914. március 25. – 1921. január 25.), Magyar (Marincsák) Bálint (1921. június 17. – 1956), Gellért (Gnándt) Lőrinc (1957–1962), Brunner István (1963–1969), Fényes Antal (1969–1988), Kühn Pál (1988–1990), Dudás Miklós (1990. szeptember 1 – 2003. augusztus 31.), Czepezauer Pál (2003. szeptember 1. –) .

Hívek: 1904: 1734>4830, 1910: 1826>4822, 1943: 2315, 1992: 1550>3432, 2000: 1448, 2002: 1479>3193.

Filia: **Reszege** (Resighea), 1992: 65, 2000: 55, 2002: 66>469.

BOROVSKY 1907: 155–156 – Lit. n. 2000: 25. – SzNCT 2000: 38–39. – MNL 16. (2003): 480.

SZATMÁRNÉMETI • Szatmár vm. (rom. hiv.: Satu Mare, ném. Stadt Sathmar).

A Szent István korabeli egyházszervezetben [az első királyi várak közé tartozó) Szatmárvár és a Szamos folyó északi oldalán (1006-ban létesült) Németi az erdélyi püspökséghez tartozott. Németi a sárvári-, Szatmárvár a szatmári esperességhez tartozott. A szatmári főesperességre 1213 óta vannak írásbeli adatok. A középkorban Szatmár területén több templom is volt: Szent Miklós egyháza (1545), a Szentlélek Isten temploma (1590), a várban: Boldogasszony temploma (1622). A sárvári, később (1301-től) ugocsi esperesség néven említett esperességhez tartozó Németiben (az 1335-ben alapított Szent Ferenc-rendű kolostorban) a Szent Szűz tiszteletére, (az 1339-ben létesített Domonkos-rendi női kolostorban) a Szent Dénesről elnevezett templom épült.

Az ismert nevű szatmári plébánosok/főesperesek: 1213: Oltuman, 1216: János (erdélyi püspöki helynök), 1217: Miklós (alesperes), 1226: Eltuman (esperes), 1247: Egyed, 1261: János mester, 1332: István, 1342, 1349: Bulchu, 1366: Czudar Imre, 1368: (Lippai) István [aradi őrkanonok], 1373: Czudar Imre, 1375: Zonke Boto, 1383–1388: Briccius, 1398–1400: Mauritius [Móricz], [1404-től IX. Bonifác pápa Szatmárt az esztergomi érsek főhatósága alá helyezi], 1418: (Kusalyi) Dénes, 1431–1433: Székely Imre, 1444, 1462: Ladislaus de Waradino, 1505: Paulus, 1545: Franciscus Zengyeli, 1549: Georgius Fabius.

Németi ismert plébánosai/esperesei: 1332: János, 1342: János németi plébános, ugocsai esperes, erdélyi püspöki helynök, 1477: György (gvárdián).

A reformáció során (1543–1545 táján) a szatmári és a németi plébánia megszűnt.

Szatmáron (Szatmárvárban) lelkipásztor: 1583: P. Antonius Possevius S. J., 1601–1605: P. Marietti Antal S. J., 1610: [Nevét nem jegyezték fel.] S. J., 1617: P. Várady István S. J., Szatmár városában 1636-ban létesül újból katolikus plébánia (Pázmány Péter jezsuita kollégiumot alapít), Jézus Társasága szerzetesei vezetik, 1654 -ben elűzik őket, 1660-ban visszatérnek és a rend feloszlataásáig vezetik a plébániát. 1674: Tyukodi György S. J. (plébános), 1742: Bojda András S. J. (házfőnök), 1773-tól világi papok a plébánosok: 1773: Tumlierz Ignác, 1790: Mátsár István, 1792–1823: Korom Mihály, 1823: Waldstein János gróf, 1830: Schlachta Márton (1837-ben lemondott), 1837: Lázár János, 1841–1842: Hám János (püspökként a plébániát is ellátja), 1842–1850: Linczy József, 1850: Pelikán József (lemondott), 1860: Páskuj Lajos, 1881: Jandrovisics János, 1899: Tóth József adminisztrátor, 1902: Hehelein Károly (helyettes plébános), 1912: Benkő József, 1923: Ilosvay Lajos, 1943: Dr. Czumbel Lajos, 1951: Rényi Ferenc, 1990: Láng Pál.

A plébánia titulusa: Urunk mennybemenetele. A Székesegyházi plébániához tartozóan a Kálvária templomban (Titulusa: a Keresztrefeszített Úr Jézus.) [Az 1844-ben Hám János által épített kápolnát 1907–1909 között teljesen átépítették.] román és német nyelvű lel-

készség működik, a Szatmári Irgalmas Nővérek Kongregációjának 1842-ben épült templomában a Zárdatemplom lelkészség működik. Titulusa a Szeplőtelenül Fogantatott Szent Szűz. Szatmárnémeti 113.697 lakosa közül 2002-ben 22779 római katolikus. A székesegyházi plébánia híveinek száma: 1943: 4903, 2000: 6500, 2002: 5890.

Az egyházmegye szenátusa 2003. október 27-i ülésén az Egyházi Törvénykönyv 518. § alapján jóváhagyta német nyelvű és román nyelvű személyi plébánia létesítését, amelyhez a Szatmárnémeti területén lakó latin rítusú német-, illetve román nyelvű krisztushívók tartoznak. A német nyelvű személyi plébánia vezetője Hankovszky Ferenc, a román nyelvűé Diacu Anton.

Az egyházköztség 1999-től egyházközi tudósítót (*Szivárvány*) jelentet meg.

Schem. 1904: 118–125. – BOROVSKY 1907: 177–9. – BURA LÁSZLÓ: *A jezsuiták Szatmáron*. In: MEV 1997. 1-2: 19. 35. – Lit. n. 2000: 13. – SzNCT 2000: 26–28. – MNL 16. (2003): 528-529

Szent János plébánia

A Hám János püspök által (a letelepítendő ferencesek számára) építtetett kolostor mellé tervezett templom csak 1906-ban készült el. Titulusa: Szent János apostol.

A ferences szerzetesek 1913-tól 1949-ig vezették a plébániát, utána egyházmegyes papok: Rónai János (1951–1957), Kaplonyi Gyula (1947–1966), Tyukodi Mihály (1976–1978), Láng Pál (1978–1990), Amma Zoltán (1990 -).

A plébániához tartozik az 1913-ban épült, a volt Irsik árvaházzal egybeépített Szent József templom.

A plébánia híveinek száma: 2000: 6500, 2002: 2800.

Kis Szent Teréz plébánia

Temploma 1934–1935-ben épült Schellenbeck nagyváradi építész tervei szerint. Titulusa: Kis Szent Teréz. A plébániát 1948-ban alapította dr. Scheffler János püspök..

Plébánosai: Toma György (1948 – 1957), Beliczay János (1957–1982), Knecht Béla (1982 –2003. augusztus 31.), Vojtku László (2003. szeptember 1. -).

Hívek száma: 2000: 6500, 2002: 3460.

Filiái: **Dobrácspáti** (rom. hiv.: Apateu), 1992: 20, 2002: 20>329, **Körtvélyes** (rom. hiv.: Curtuiușeni), 2000: 48, 2002: 37, **Ombod** (rom. hiv.: Ambud) 1992: 43, 2002: 48, **Pettyén** (rom. hiv.: Petin) 1992: 23, 2002: 46>651, **Szamoskóród** (rom. hiv.: Corod), 1992: 10, 2002: 23>483, **Szatmárpálfalva** (rom. hiv.: Păulești), 1992: 66, 2002: 55>849.

Szent Család plébánia

1948-ban alakult. Kápolnául szolgáló házban, majd a mellé épített kultúrotthonban miséztek, melyet később templommá alakítottak. Mai temploma 1978-ban épült, titulusa: Szent Család. Hívek száma: 2000: 5300.

Plébánosai: Kaplonyi Gyula (1947 - 1966), Szeibel János (1966. november 26. - 1986. november 26.), Márton Lőrinc (1986 - 1990), Láng Pál (1990), Merk Mihály (1990 - 1993), Tempfli Imre (1993. október 1. - 1994. április 15.), Rozs István (1994. április - június), Schönberger Jenő (1994-1997), Szinováczy György (1997 -).

Hívek száma: 2000: 5300, 2002: 3058.

Szent Antal plébánia

1993-tól önálló plébánia. Területe addig a Szent János plébániához tartozott. A templom távoli volta miatt 1933-34-ben kápolnát építettek, melyet 1970-ben az árvíz súlyosan megrongált. A mai plébániatemplom 1977-1983 között épült. Titulusa: Szent Antal.

Plébános: Solomayer Sándor (2000-2002. augusztus 31.), Albu Ottó (2002. szeptember 1. - 2003. június 30.), Néma Sándor (2003. szeptember 1. -). Hívek száma: 2000: 1000, 2002: 473.

Filia: **Kakszentmárton** (rom. hiv.: Mărtinești). Az 1995-ben épült kápolna titulusa: Szent Márton. Hívek száma: 2000: 40, 2002: 55>271.

Szentlélek plébánia

Temploma és plébániája 1992-1995 között épült. Oltárképe Paulovics László festőművész alkotása. Titulusa: a Szentlélek.

Plébánosai: Merk Mihály (1992 - 1999. január 25.), Merlás Tibor (1999. január 26. -). Hívek száma: 2000: 6000, 2002 :2976.

Filia: **Vetés** (rom. hiv.: Vetis), 1992, 2000: 132, 2002: 131>1834.

Schem.1904: 118-125., BOROVSKY 1907: 177-9. - BURA LÁSZLÓ: *A jezsuiták Szatmáron*. MEV 1997. 1-2. - Lit. n. 2000: 13. - SzNCT 2000: 26-28.

SZINÉRVÁRALJA • (rom. hiv.: Seini, Szatmár vm., ma: Máramaros vm.)

A 15. században kőtemploma volt. A hitújításkor megszűnt plébániát 1753-ban újraalapították. Temploma (a Szeplőtelenül Fogantott Szent Szűz tiszteletére) 1421-ben épült, 1848-ban újraépítették. Akv.: 1754.

A középkorban plébános: Vörös Mihály (1410), a katolikus újjáéledés korában: P. Jakab Mihály S. J. (1636), P. Kövér András S. J. ; a plébánosok: Kalcsó János (1753. július 5. – 1790), Linth Jakab (1790–1793), Bakay János (1794–1811. március 20.), Némethy Imre (1811 – 1828. november 14.), Bakos András (1828–1837), Haraszthy Pál (1837 – 1843. szeptember 1.), Varga István (1844. szeptember 8. – 1847), Gyöngyössy György (1847–1859. december 1.), Szemák Pál (1860. május 1. – 1880. november 21.), Frank József (1881 – 1920. március 30.), Kauffmann Gyula (1920. június 25. – 1923. október 1.), Lengyel József (1923–1931), Pakocs Károly (1931. december 1. – 1936. január 17.), Kőrösi Károly (1937–1964), Kádár József (1964–1978), Pfeiffer Mátyás (1978 március – 1995 augusztus), Skurka Dezső (1995 – 2003), Harsányi László (2003. szeptember 1. –).

A hívek száma: 1904: 779, 1910: 786>5056, 1943: 1306, 1992: 847>9180, 2000: 550, 2002: 727>8511.

Filia: **Avasújváros** (Szatmár vm, rom. hiv.: Oraşul Nou), kápolnája épült, 1904: 26, 1910: 59>2062, 1992: 59>2012, 2000: 40, 2002: 28>1908, **Iloba Handal** (Szatmár vm., rom. hiv.: Iloba), 1904: 112, 1910: 136> 1098, 2000: 96, 2002: 89>496.

Schem.1904: 209–212, BOROVSKY 1907: 157–158 – Lit. n. 2000: 27. – SzNCT 2000: 41. – MNL 16.(2003): 778

SZINFALU • Szatmár vm. (rom. hiv.: Sâi, ném. N. Scheindorf)

1859-ben alapított plébánia, 1816-ban épült temploma [titulusa: Szent Anna] 1862-ben leégett, 1871-ben építették újra. Sváb lakosai kivándoroltak Németországba. Ma románok és cigányok lakják. Akv.: 1861.

A plébánia megalapításáig Alsóhomoród filiája, lelkipásztorai: Halász Pál (1781–1787), Lohnáz József (1787–1806), Paar Henrik (1806–1809), Schmotzer Antal József (1809–1804), Somsovcics Antal (1814–1823), Franz Antal (1825–1836), Szepessy Sámuel (1836–1844),

Suvada Ignác (1844–1863), plébánosai: Pradl János (1861–1869), Wéber József (1869 – 1883. okt. 1.), Hohl Mihály (1883. október 21. –1886.), Ternyey Béla (1886–1905), Erni János (1905 – 1914. július 9.), Ettinger János (1914 – 1943. június 29.), Brendli István (1943–1944), Fényi (Fischer) Ferenc (1944–1948), dr. Tyukodi Mihály (1948–1957), Pfeiffer Mátyás (1956–1972), Áib Sándor (1972–1976), Merk Mihály (1976–1987), Tempfli Imre (1987–1990), Schupler Tibor (1990–2001), Szolomayer Sándor (2001 – 2002), Czier István (2002 – 2003. augusztus 31.), ellátják a szatmárnémeti plébániák.

Hívek: 1904: 804, 1910: 841>1127, 1943: 936, 1992: 81>546, 2000: 61, 2002: 87>575.

Schem. 1904: 183-184, BOROVSKY 1907: 158 – Lit. n. 2000: 21. – SzNCT 2000: 34. – MNL 16. (2003): 779.

TÚRTEREBES · Szatmár vm. (rom. hiv.: Turulung, ném. N. Turterebesch)

Plébániáját 1215-ben említik, 14. századtól kegyura a báró Perényi család, a reformáció idején a katolikus plébánia megszűnt, templomát 1750-ben adták vissza a katolikus híveknek. Új temploma [titulusa: Szűz Mária mennybemenetele] 1814–1827 között épült (utolsó felújítása: 1995). Akv.: 1744.

Plébánosai: Borbély Benedek (1743–1751), Szentmihályi Mihály (1751–1761), Nyitrai Gáspár (1761–1762), Illés Antal (1762–1763), Bencsik András (1863–1766), Grans (Gabriel) Antal (1767–1771), Materklaszi János (1771–1782), Falk Pál (1782–1787), Fischer Antal (1787 – 1809. május 2.), Materklaszi János (1809 – 1815. március 28.), Steer József (1815–1817), Gedeon András (1817 – 1819. szeptember 12.), Labancz József (1819), Schiffner János (1819–1820), Ekker Ferenc (1820–1838), Forstenheizler József (1838), Rehák Márton (1838–1840), Golner Péter (1840. február 22. – 1848. december 29.), Bötösi János (1848–1851), Mály János (1851. szeptember – 1852. július 28.), Kázmérfi (Kazimirszky) Antal (adm. 1858–1859), Szemák Pál (1859. december – 1860. május 1.), Kesztnér Antal (1860–1863.), Schweinitzer Rudolf (1863), Kozma Béla (adm. 1863), Frank József (1863–1881), Örlössy Lajos (1890), Hofbauer Ignác (1890–1898), Dimand Lajos (1898–1926), Bagossy Bertalan (1926–1942), Barna József (1942–1966),

Láng Pál (adm. 1966–1967), Buchmüller István (1967–1973), Kirner Ferenc (1973–1998), Hársfalvi Ottó (1998. szeptember 1 –).

A hívek száma: 1904: 2056>3567, 1910: 841>3792, 1943: 2376, 1992: 2087>2635, 2000: 1870 (Nagyfokú kivándorlás.), 2002: 1923>2431.

Filiák: **Bábony** (rom. hiv.: Băbești), kápolnája titulusa: Szent Anna, 1992: 115, 2000: 120, 2002: 148>426, **Túrterebes-hegy** (rom. hiv.: Turulung Vii), (a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére szentelt) temploma 1996-ban épült, 1992: 213>273, 2000: 106, 2002: 107>222.

Váradi Regestrum 1215 – Schem. 1904: 285–286 – SZABÓ ISTVÁN: *Ugocsa vm.*: 525–534 – Lit. n. 2000: 18–19. – SzNCT 2000: 32. – MUHI SÁNDOR: *Képzőművészeti értékek a túrterebesi római katolikus templomban.* In: RKN 2000: 98–100.

CSONKA SZATMÁR

APORHÁZA (*Aporliget*, ma *Bátorliget*)

1942-ben létesült plébánia, kápolnája 1950-ben épült. Titulusa: Magyarok Nagyasszonya.

Lelkészei: László (Franzen) Károly (1942–1950), Zólyom Sándor (1951–1959), Malinóczki József (1959–1965), Varga János (1965–1972), Zsatku N. Mihály (1972–1974), Bezzeg József, szaléziánus (1974–1976), Barna Gyula (1976–1994). Mérk plébánosa látja el.

1995: 770 lakosából 270 római katolikus.

Schem. Szat. 1926: 11.

BEREGSURÁNY

1929-ben alapított plébánia. 1892-ben épült templomát Szent József tiszteletére szentelték.

Lelkészei: Szépi Béla (1929–1935), Juhász Ferenc (1935–1941), Pirsalszky Ferenc (1941–1950), Nádasi László (1958–1961), dr. Szabó György (1961–1974), Tóth Zoltán (1974–1992). Szatmárcseke plébánosa látja el.

1995: 518 lakosából 400 római katolikus.

Filia: **Gulács**, Magyarok Nagyasszonya kápolna (1965).

Hívek: 60>1006.

Schem. Szat. 1926: 14. – MKL I. (1993): 764. – MNL 3 (1994): 657–658. – DNyES 1995: 86.

CSEGÖLD

1925-ben létesült, kápolnája az iskolaépülettel egybeépített, Jézus Szíve tiszteletére szentelték, mellette harangláb három haranggal.

Lelkészei: Tökés György (1925–1940), Sándorfi János (1940–1942), Flesch Nándor (1942–1944), Pintér József (1945–1958), Zagyva Gábor (1958–1966), Asztalos Lajos (1966–1974), Barna Gyula (1974–1984), Marosi István (1984–).

1995: 596 lakosából 108 katolikus.

Filiái: **Császló**, 1981-ben épült kápolnáját Szent Imre tiszteletére szentelték.

Hívek: 1904: 46>521, 1995: 45>327.

Csengersima. Szent Rita tiszteletére szentelt kápolnája 1970-ben épült.

Hívek:1904: 8>488; 1995: 33>640.

Schem. Szat. 1904: 138, 140. – Schem. Szat. 1926: 14 – DNyES 1995: 87 – MKL II. (1997): 395.

CSENGER

A 13. században már plébánia, a hitújításkor megszűnt. Újraalapítva: 1788.

Az első templomának titulusa Szent Margit, az 1829-ben épült templomé Szentháromság. Híveinek száma 1904: 274.

Plébánosa Polányi Endre (1904–1923), Gyulai Mihály (1923–1947), Kohányi István (1947–1955), Homoki (Heinrich) Ferenc (1955–1958), Vásárhelyi László (1958–1964), Bezzeg József (1964–1974), Gyarmati Károly (1974–1993), Pető István (1993–1995). Csegöld lelkésze látja el.

1995: 4985 lakosából 300 római katolikus.

Filia: **Csengerújfalu**. Kápolnáját Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték (1985).

Hívek: 50> 783.

Schem. Szat. 1901: 3. – Schem. Szat. 1904: 126. – Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 87 – MKL II. (1997): 410. – MNL 6 (1998): 8.

FEHÉRGYARMAT

A régi plébánia a hitújításkor megszűnt, újjáalakulása 1750-ben történt.

Az 1711-ben épült kis temploma helyett 1816-ban épült, 1900-ban újjáépített plébániatemplomának titulusa Szent Péter és Pál. Anyakönyve: 1736-tól. Híveinek száma: 1904: 319.

Plébánosai: Vanyek Ferenc (1902. X. 1. – 1921. X. 11), Erdélyi Alajos (1921–1924), Baróth (Barth) Mihály dr. (1925–1946), [Piskolti Ferenc (1946–1947), Gyulai Mihály (1947–1953), Nádas László (1953–1955), Luczky Ferenc (1955–1959), Leszó Károly (1959–1961), Ritli Gyula (1961–1977), Tircsi István (1977–).

1995: 8854 lakosából 400 római katolikus.

Filiák: **Fülpösdaróc**. Templomát Szent István király tiszteletére szentelték. (1937). Hívek: 1995: 12>349.

Győrtelek. Kápolnája titulusa: Jézus Szíve (1935). Hívek: 1995: 20>1316.

Nagyar. Titulusa: Szent Család. Hívek: 1995: 6>699.

Penyige. Kápolnájának titulusa: Szent Anna (1968). Hívek: 1995: 20>727.

Schem. Szat. 1901: 34. – Schem. Szat. 1904: 134-138. – Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 88 – MKL III. (1997): 528. – MNL 7 (1998): 734-735.

GULÁCS

1948-ban alapították, ugyanakkor épült templomát a magyarok Nagyasszonya tiszteletére szentelték, mellette harangláb.

Lelkészei: Tomka Imre (1948–1952), Szerdahelyi Antal (1952–1958, a lelkész 1957-től Tarpára költözött), Nemes Gábor (1958–1961).

A plébánia 1961-ben megszűnt, Márokpapi lelkésze látja el.

Hívek: 1995: 60>1000.

Schem. Szat. 1926: 14. – MNL 8 (1999): 882.

HODÁSZ

1945-ben alapították, temploma 1977-ben épült, Szent Pál apostol tiszteletére szentelték.

Lelkészei: Marosvári György (1946–1950), Illés László (1950–1959), Szerdahelyi Antal (1959–1965), Temesi Béla (1965–1971). Kántor-jánosi lelkésze látja el.

1995: 3159 lakosa közt nincs római katolikus.

Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 88 – MKL IV. (1998): 906-907. – MNL 9 (1999): 523.

JÁNK • (Mai nevén: *Jánkmajtis*).

A hitújításkor megszűnt régi plébánia 1753-ban alakul újjá. Műemlék temploma a 14–15. században épült, a Szentháromság tiszteletére szentelték. Anyakönyvét 1753-tól vezetik.

1900-ban plébánosa: Barna János (1906-ig), Irsik Lajos (1906–1913), Krosnyiczky József (1913–1933), Kohányi István (1933–1947), Korompai (Baumgartner) Alajos (1947–1963), Homoki János (1963–1983). Csegöld lelkésze látta el, 1989-től Fehérgyarmat lelkésze.

1995: 1589 lakosából 300 római katolikus.

Filia: **Darnó**, templomát Szent Bernát tiszteletére szentelték.

1995: 105 lakosából 19 római katolikus.

Nagyszekeres, az 1970-es árvíz után újjáépítették Szent Rita tiszteletére szentelt templomát.

1995: 500 lakosából 26 római katolikus.

Schem. Szat. 1901: 35. – Schem. Szat. 1904: 139-140. – Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 89 – MKL V. (2000): 579. – MNL 10. (2000): 167.

KÁNTORJÁNOSI

Az 1949-ben alapított plébánia templomát 1953-ban építették, Szent István király tiszteletére szentelték. Harangláb.

Lelkészei: Leszó Károly (1949–1958), Szabó Sándor (1958–).

1995: 1896 lakosából 150 római katolikus.

Filiái: **Flóratanya**. 1991-ben épült templomát Szent Gizella tiszteletére szentelték.

1995: 129 lakosából 50 római katolikus.

Nyírdersz, temploma 1984-ben épült, Szent László tiszteletére szentelték.

1904: 147 > 586; 1995: 643 lakosából 120 római katolikus.

Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 89 – MNL 10. (2000): 519. – MKL VI. (2001): 136.

KÖLCSE

1945-ben alapították. Az 1941-ben épült templomot Jézus Szíve tiszteletére szentelték. Harangláb.

Lelkészei: Dr. Kuncz József (1945–1946), Ritli Gyula (1946–1961), Tircsi István (1961–1977). Fehérgyarmat lelkésze látja el.

1904: 157 > 1099; 1995: 1411 lakosából 200 római katolikus.

Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 90. – MNL 11. (2000): 418. – MKL VII. (2002): 327.

MÁROKPAPI • (Bereg megye)

A 13. századi, a hitújításkor megszűnt plébánia 1836-tól önálló (Márok), 1884-ben épült új temploma titulusa: Szűz Mária neve.

Plébánosa: Miller János (1896–1940), Galambos János (1940–1966), Zagyva Gábor (1966–1972), Temessi Béla (1972–1984). Beregsurány lelkésze látja el.

1995: 483 lakosából 220 római katolikus.

Filia: **Hetefejércse**. Kápolnáját Szűz Mária tiszteletére szentelték (1962). Hívek: 1995: 20>314.

Schem. Szat. 1901: 64. – Schem. Szat. 1904: 226–228. – Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 90. – MNL 12. (2001): 726. – MKL VIII. (2003): 736.

MÁTÉSZALKA

A régi, a hitújításkor megszűnt plébánia 1860-tól helyi káplánság, 1895-től plébánia. Temploma 1894-ben épült Szent József tiszteletére. Anyakönyv: 1807-től.

Plébánosa: Vadász Ágoston (1899–1920), Molnár Károly (1920–1942), Homoki (Heinrich) Ferenc (1942–1955), Kohányi István (1955–1970), dr. Tóth Miklós (1970–1979), dr. Miklós Dezső (1979–2000).

1995: 18.711 lakosából 3.000 római katolikus.

Filiák: **Kocsord**. Hívek: 1995: 65>2930.

Nyírmeggyes. Szentháromság kápolnája 1992-ben épült. Hívek: 1904: 85>1527; 1995: 2671 lakosából 110 római katolikus.

Ópályi. Hívek: 1995: 203>2898.

Schem. Szat. 1901: 36. – Schem. Szat. 1904: 140–142. – Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 90–91. – MNL 12. (2001): 790.– MKL VIII. (2003): 806–807.

MÉRK

Vállaj filiájából 1834-ben önállósult plébánia. A 19. század első évtizedeiben épített, Szent Péter és Szent Pál apostolok tiszteletére szentelt templomát 1891-ben újjáépítették. Anyakönyv: 1831-től.

Plébánosai: Hrabovszki István (1876–1913), Székely Gyula (1913–1941), Halmos Vendel (1941–1946), Juhász Ferenc (1946–1953), Zólyom Ferenc (1953–1959), Heidelsperger István (1959–1993), dr. Mezei András (1993–2000).

1995: 2041 lakosából 1141 római katolikus.

Filia: **Tiborszállás**. Temploma 1983-ban épült, Szent Erzsébet tiszteletére szentelték.

1995: 1143 lakosából 250 római katolikus.

Schem. Szat. 1901: 43. – Schem. Szat. 1904: 160-161. – Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 91. – MNL 13. (2001): 11.– MKL VIII. (2003): 975-976.

NAGYECSED [+Beregsurány]

1929-ben létesített plébánia, temploma is ekkor épült, a Szent Kereszt tiszteletére szentelték.

Plébánosa: Leitner Endre (1929–1940), Kapdebó Lajos (1940–1945), Farkas János (1945–1950), Gyarmati Károly, Homoki János, Varga Károly (1979–1995), Nyírcsaholy lelkésze látja el.

1995: 6852 lakosából 231 római katolikus.

Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 91. – MNL 13. (2001): 495.

NYÍRCSAHOLY

Papos filiájából 1857-ben létesült plébánia. Templom 1823–1827 között épült, Szent László tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1857-től. Hívők száma 1904: 972.

Plébánosok: 1904: Gubányi Elek (1870–1920), Kursinszky Zsigmond (1920–1945), Korompai (Baumgartner) Alajos (1945–1947), dr. Piskolti Ferenc (1947–1960), dr. Paál László (1960–1995), Linzenbold József (1995–1999), Bodnár Imre (1999–).

1995: 2216 lakosából 1100 római katolikus.

Schem. Szat. 1904: 142-143. – Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 92. – MNL 13. (2001): 912-913.

NYÍRMADA

1928-ban létesített plébánia. Temploma 1938-ban épült, Szent Imre tiszteletére szentelték.

Plébános: dr. Szíves Béla (1928–1935), Bocsańszky Imre (1935–1953), Gyarmati Károly (1953–1959), Bocsańszky Imre (1959–1961), László Károly (1961–1988). Pusztadobos lelkésze látja el.

Hívek 1904-ben 2281-ből 286; 1995: 4307 lakosából 1160 római katolikus.

Schem. Szat. 1904: 146. – Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 92. – MNL 13. (2001): 916-917.

ÖMBÖLY • (Ma: *Kisömböly*)

A Szaniszló határához tartozó tanyák részére Zsuzsannamajor néven létesített lelkészség központja, első kápolnája 1926-ban, a mai a hatvanas évek elején épült.

Plébánosai: Hun (Heller) Ernő (szervező), Pintér József (1926–1944), Asztalos Lajos (1948–1951), Dr. Cserhádi István (1957–1958), Temesi Béla (1958–1965), Kertész Imre (1965–1967), Tóth Zoltán (1967–1974). Azóta Nyírbétek lelkésze látta el.

Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES. 1995: 103. – MNL 14. (2002): 338.

PAPOS

Régi helyi káplánság, minoriták adminisztrálták. Középkori kis templomát a nyolcvanas években restaurálták és állami múzeum lett.

1867-től plébánia. 1941-ben épített új templomát Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1822-től. Hívek száma: 1904: 174.

Plébánosai: Szatmári Lajos (1898–1920), Kirchmajer Ferenc (1920 – 1932. szeptember 10-ig), Nádassy László (1933–1953), Homoki János (1953–1955), dr. Tóth Miklós (1955–1970), dr. Miklós Dezső (1970–1980). 1980–1985 között Pusztadobos, utána Mátészalka látja el.

1995: 746 lakosából 193 római katolikus.

Filiák: **Járm**. Hívek: 1995: 153>746.

Ór. Páduai Szent Antal tiszteletére szentelt kápolnája 1953-ban épült. Hívek: 1995: 63>1303.

Schem. Szat. 1904: 143-145. – Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 92. – MNL 14. (2002): 503.

PÁTYOD

Temploma 1861-ben épült, Szent István tiszteletére szentelték. Plébánia 1938-tól.

Lelkészei: Kovács Béla (1938–1945), Zagyva Gábor (1950), Temesi Béla (1954–1958), Tóth Zoltán (1958–1967), Fülöp Sándor (1967–1980), Heidelsperger István (1987–1988), 1993-tól Csenger lelkésze látja el.

1995: 573 lakosából 170 római katolikus.

Filia: **Porcsalma**. Hívek: 1995: 50>2608.

Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 93. – MNL 14. (2002): 595.

PUSZTADOBOS

A régi, hitújításkor megszűnt plébánia 1842-ben alakult újjá. Templomát 1841-ben építették, Nepomuki Szent János tiszteletére szentelték. Hívek: 1904: 419.

Plébánosok: Schmelcz Lajos (1890–1920), dr. Uhl Károly (1920–1934. november 6.), dr. Szíves Béla (1935. január 1. – 1971), Várhelyi László (1971–1980), Fülöp Sándor (1980–).

1904-ben: 933-ból 215; 1995: 1201 lakosából 830 római katolikus.

Filia: **Nyírparasznya**. Hívek: 1995: 130>881.

Schem. Szat. 1904: 146-147. – Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 93. – MNL 14. (2002): 197.

SZATMÁRCSEKE

A 12. századi plébánia a hitújításkor megszűnt, később Jánk filiája, 1818-tól van állandó lelkésze, 1820. november 20-tól önálló plébánia. Templomát 1841-ben a Szentháromság tiszteletére építették. Anyakönyv: 1815-től. Hívek száma: 514.

Plébánosok: Lengyel József (1902–1915), Barth (Baróth) Mihály (1915–1924), Halmos (Heinrich) Vendel (1925–1942), Várhelyi László (1942–1958), Gyarmati Károly (1958–1974), Tircsi István (1974–1989), Marosi Balázs (1989–).

1904-ben 2003-ból 514; 1995: 1428 lakosából 685 római katolikus.

Filia: **Túristvándi**. A Szűz Mária Istenanya tiszteletére szentelt kápolnája 1821-ben épült. Hívek 1995: 250>655.

Schem. Szat. 1904: 133-134. – Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 93-94. – MNL 16. (2003): 527.

TEREM

1949-ben alapított plébánia. Temploma 1960-ban épült, Szent József tiszteletére szentelték. Harangláb.

Lelkészek: Scheuermann Károly (1949–1957), Homoki János (1957–1963), K. Tóth Gábor (1963). Halála után Bátorliget, majd Mérk látja el.

1904-ben 636-ból 185; 1995: 682 lakosából 253 római katolikus.

Schem. Szat. 1926: 15. – DNyES 1995: 14.

TISZAKERECSENY

1938-ban az egri főegyházmegyéből átkerült a szatmári kormányzóságba, 1943-tól plébánia. Az iskolaépülettel egybeépített, Jézus Szíve tiszteletére szentelt kápolnáját 1964-ben teljesen újjáépítették. Harangláb.

Plébánosai: Gellért (Gnándt) Lőrinc (1943–1946), Sípos Ferenc (1946–1948), Bezzegh József szaléziánus (1948–1959), dr. Miklós Dezső (1959–1971). Tizzaszalka lelkésze látja el.

1995: 959 lakosából 293 római katolikus.

Filia: **Lónya**. 1938-ban épült kápolnáját Szent István tiszteletére szentelték. Hívek: 1995: 60>885.

DNyES 1995: 94.

TISZASZALKA

1936-ban szervezett plébánia.

Az 1936-ban épült templomát Szűz Mária Istenanyasága tiszteletére szentelték. Harangláb.

Plébános: Schrepler Sándorfi János (1936–1938), Csaba István (1938–1942), Csaba Lajos (1942–1948), dr. Paál László szaléziánus (1948–1960), dr. Cserhádi István (1960–1967), Kertész Imre (1967–1971), Marossy József (1979–).

1995: 874 lakosából 316 római katolikus.

Filiák: **Barabás**: Hívek: 1995: 40>838.

Vámosatya. Hívek: 1995: 82>672.

DNyES 1995: 94-95.

TYUKOD

1935-ben létesült plébánia. Kápolnáját Jézus Szíve tiszteletére szentelték. Harangláb.

Plébános: Vida Mihály (1935–1942), Gyarmati Károly (1942–1950), Kovács László (1950–1956), Asztalos Lajos (1956–1958), Kovács László (1958–1961), P. Hegyi Fábián S. J. (1961–). Csenger látja el.

1904-ben 1527-ből 141; 1995-ben 2229-ből 50 római katolikus.

Schem. Szat. 1904: 127. – Schem. Szat. 1926: 14. – DNyES 1995: 95.

VÁLLAJ

1750-ben alapított plébánia. Első temploma 1771-ben épült a Szentlélek tiszteletére, 1868-ban új plébániatemplomot építettek a Szentháromság tiszteletére. Hívek: 1904: 1250.

Plébánosok: Matlalkovszky Miklós (1895–1915), Láng Gyula (1915–1942), Bot (Botlinger) Pál (1942–1946), Baróth Mihály (1946–1950), Dr. Tóth Miklós (1951–1955), Pirsalszky Ferenc (1958–1960), dr. Piskolti (Mellau) Ferenc (1960–1964), Várhelyi László (1964–1977), Ritli Gyula (1977–1994), Barna Gyula (1994–1997). Mérek látja el.

1995: 866 lakosából 800 római katolikus.

A plébánia területén a megyéspüspök és a plébános kezdeményezésére 1941-ben megtelepedtek a Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári irgalmas Nővérek (3 tanító, 1 óvónő, 1 konyhás), 1950-ben az államhatalom kitelepítette őket.

Filia: **Nyírkáta**. A Szeplőtelen Fogantatás tiszteletére szentelt káponája 1971-ben épült. Hívek: 1995: 297>1556.

Schem. Szat. 1904: 166-167. – Schem. Szat. 1926: 15-16. – DNyES 1995: 42, 45, 95.

VÁSÁROSNAMENY

1926-ban létesített plébánia. 1930-ban kápolnája épült, 1936-ban felépített templomát a Szent Kereszt Felmagasztalása tiszteletére szentelték.

Szervező lelkész: Hun (Heller) Ernő (1926), plébános: Kohányi István (1929–1932), dr. Piskolti Ferenc (1932–1942), Ember Péter (1942–1948), Luczky Ferenc (1948–1965), Dr. Szutorcsik József adminisztrátor (1965–1967), dr. Cserháti István (1967–1999), Zubály Lajos (1999–).

1904-ben 1761-ből 327; 1995-ben 9186 lakosából 1000 római katolikus.

Filia: **Gergelyi.** (Mai nevén: **Gergelyugornya**). 1938-ban kápolna épült, 1990-ben épített templomát Szent István király tiszteletére szentelték. 1904-ben 889-ből 123; 1995-ben 1704 lakosából 500 római katolikus.

DNyES 1995: 95-96.

VITKA

1748-ban létesült plébánia, 1815-ben épített templomát Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték. Hívek 1904: 327.

Plébánosok: Fejér Kálmán (1880-1918), Szépi Béla (1918-1925), Erdélyi Alajos (1925 - 1932. szeptember 7.), Kirchmajer Ferenc (1933-1940), Juhász Ferenc (1940-1946), Halmos Vendel (1946-1959), Lukáts István (1964-1981). 1981 után Vásárosnamény lelkésze látja el.

1904-ben 1679-ből 327; 1995-ben 1745 lakosából 50 római katolikus.

Filia: **Nagydobos.** Kápolnája 1892-ben épült, a Szent Kereszt tiszteletére szentelték.

1904-ben 1152-ből 139; 1995-ben 2103 lakosából 150 római katolikus.

Schem. Szat. 1904: 146-148. - DNyES 1995: 96.

ZAJTA

A régi plébánia a hitújításkor megszűnt. Az 1793-ban (belső migrációból települt német telepesekből) alakult új plébánia templomát Szent György tiszteletére szentelték. Anyakönyve: 1793-tól.

Plébánosok: Hámon János (1890-1904), Juhász János (1904-1953), Illés István (1953-1957), László Károly (1957-1961), Nemes Gábor (1961-1974), Asztalos Lajos (1974-), halála óta Csegöld lelkésze látja el.

1904-ben 539, 1995-ben 401 lakosából 153 római katolikus.

Filiák: **Gacsály.** Titulusa: Szent Család. 1995: 35>798.

Garbolc. Szent József tiszteletére szentelt kápolnája 1950-ben épült. Hívek: 1995: 15>115.

Túrricse. Titulusa: Jézus Szíve. Hívek: 1995: 15>601.

Schem. Szat. 1904: 131. - DNyES 1995: 96.

ZSUZSÁNNAMAJOR

1926-ban létesített uradalmi lelkészség gróf Károlyi József uradalmi tanyáin (Kisömböly, Zsuzsannamajor és Nyírpilis). Lásd: **(Kis)ömböly**.

DNyES 1995: 103. – DR. CSERHÁTI ISTVÁN: *Csonka Szatmár a kommunizmus éveiben*. In: RKN 2002. Szatmárnémeti, 2002. 132–134. – LÁSZLÓ (FRANZEN) KÁROLY: *Adatok a csonka szatmári egyházmegyeről (1920–1952)*. In: RKN 2002: 124–131.

KÁRPÁTALJA PLÉBÁNIÁI ÉS FILIÁI⁵

AKNASZLATINA · v. Máramaros vm. (Solotvino, Ukr.).

Az 1789-ben létesült bányatelep 1828-tól helyi káplánság, 1833-tól plébánia. Temploma 1856-ban épült, omladozott, ezért lebontották, mai temploma 1932-ben épült, Szent István király tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1828-tól.

Lelkészek: Esztegár István (1857–1867), Schubert Géza (1891–1905), Komka Vilmos (1906–1911), Boschetti András (1911–1921), Háger Sándor (1929), Ludomérszky Jenő (1930), Ember Péter (1930–1940), Heveli Antal (1940–1950), Hudra Lajos (1957), Ferencz Imre (1993).

Római katolikusok > Lakói: 1904: 1350>2325, 1925: 1318 hívő, 1940: 2382>8941, 1945: kb. [3500], 1993: 1651 hívő.

Fília 1904: **Faluszlatina** (Solotvina Selo, v. Máramaros vm.).

Római katolikus: 1904: 253 >3354, 1993: Nem filia.

Schem. Szatm. 1901: 72. – *Schem.Cent.* 1904: 264 – 267. – *Schem.Szat.* 1926: 24. – MKL I (1993) : 104. – MNL 1. (1993): 354. – *Schem. Trascarp.* 1996: 9. – MEN 2002: 46.

BÁRDHÁZA · v. Bereg vm. (Borodivka, Bardhaus, Ukr.)

1272-ben már plébánia, később megszűnt. 1773-ban, Németországból települtek számára létesített plébánia temploma 1834-ben épült, Szent Anna tiszteletére szentelték.

⁵ A Kárpátaljai Római Katolikus Apostoli Kormányzóság megalapításáig. A szlovák és az ukrán (ruszin) nevek az adott időpontok helyesírásában szerepelnek.

Lelkészek: Hoffmann Márton (1863–1874), Sprencz Miklós (1874; 1889–1922), Knauer Sándor József (1922–1930), Nádor Albert (1993).

Római katolikusok: 1904: 394>966.

Filiák: **Bilke** (ukr. Bilki), 1904: 47>4078; **Dubi** (ukr. hiv. Dubi), 190: 143>156 <; *Ilonca* (ukr. hiv. Ilnica), 1904: 52>4001; *Ilosva* (ukr. Irsava) 1904: 37>1315; *Nagyalmás* (Beregnagyalmás, ukr. Jablunyiv), 1904: 25>517; *Tőkésdeskófalva* (Tökésfalu, ukr. Kolodnye; Deskófalva, ukr. Deskovica), 1904: 44>859.

Filiái 1917-ben: Árdánháza, Beregfogaras, Beregkisalmás, Beregkisfalud, Beregkövesd, Beregnagyalmás, Beregújfalva, Bilke, Boród, Cserhalom, Dávidfalva, Deskófalva, Drágabartfalva, Dubi, Falucska, Felsőremete, Fornos, Gázló, Hátmeg, Ilonca, Ilosva, Kistrétfalu, Kissarkad, Maszárfalva, Medence, Misztice, Oláhcsertész, Pisztaháza, Szajkófalva, Szombati.

Filia 1993: *Dubi* (Dubi). Templomát a háború után lerombolták. Hívek 1925: 154, 1993: kb 30.

Schem. Szatm. 1901: 61. - Schem.Cent. 1904: 215 – 217. – Schem. Szat. 1926: 20-21. – MKL I (1993): 614. – MNL 3. (1994): 253. – *Schem. Trascarp.* 1996: 3. *Schem. Trascarp.* 2000: 43.

BENE · (ukr. hiv. Benya, Ukr.)

Régi plébánia, első temploma a 14. század második felében épült. 1593-ban a község reformátussá lett. A huszadik század elején erősödött meg a katolikus közössége, a plébániát 1940-ben alapították. Ugyanekkor épült temploma, amelyet kezdettől a görög katolikusokkal közösen használnak. Jézus Szíve tiszteletére szentelték.

Plébános: Galambos József (1943–), (ellátja 1993:) Szulincsak Sándor.

MNL 3. (1994): 589. – *Schem. Trascarp.* 1996: 2. – *Schem. Trascarp.* 2000: 47. – MEN 2002: 41.

BEREGSZÁSZ · régen Lampertháza, Lappertszász, v. Bereg vm. (Beregovo, ukr. hiv. Berehove, Ukr.)

A 13. század elején plébánia, 13. századbeli, 1418-ban újjáépített templomát Mindenszentek tiszteletére szentelték. A hitújítás után

másfél évszázadra, 1715-ben alakult újjá a plébánia. Új templomát 1846-ban szentelték fel a Szent Kereszt felmagasztalása tiszteletére.

Lelkészek: Forgách János (1878–1890), Szalay Sándor (1896–1919), Glazarovits Bertalan (1911), Ekkel Lajos (1921–1932), Pásztor Ferenc (1932–1945), Homolya Péter (1956–1981), Pap Sándor (1993).

Római katolikusok: 1840: 855>3121; 1904: 2163>9629; 1910: 2724>12.933; 1925: 3116 hívő, 1940: 3792>19.373, 1943: 6813, 1993: kb. 6000.

Filiái 1904: *Beregszászvégardó* (Szöllősvégardó, ukr. Pidvinohragyiv), kápolnáját Szent Imre tiszteletére szentelték. Hívek: 1904: 536 < 129; *Bucsu* (1907: Zólyombucs, ukr. Budča), Templomát a Lourdes-i Szűz Mária tiszteletére szentelték, hívek: 1904: 194>542; *Gecse* (1907: Mezőgecse, ukr. Hecca), *Macsola* (ukr. Mocsola), 1904: 108>439; *Nagybégány* (ukr. Velika Bihany), 1904: 181>1134; *Nagy-muzsaly* (ukr. Muzsijev), 1904: 236>1328.

Filiái 1917-ben: Alsóremete, Asztély, Badaló, Beregbéda, Gát, Halábor, Kigyós, Kovácsó, Macsola, Makkosjánosi, Mezőgecse, Nagybégány, Nagyberég, Nagyborzsova, Nagymuzsaly, Tiszacsoma.

Filiái 1993: *Beregárdó* (Ardovó, Beregszász külvárosa), 1907-ben épült Szent Imre kápolnáját 1945-ben bezárták, 1992-től ismét működik.

Hívek 1992: 250, *Bulcsú* (Bucha, Beregszász külvárosa), Első kőtemploma 1327-ben már állt. 1689-ben megszűnt a katolikus hitélet, csak a 19. században élénkült fel. Az 1900-ban épült Szentlélek templomát 1960-ban bezárták, 1990 júniusától újra megnyitották. Lelkipásztor: Pap Sándor.

Hívek 1992: 200. *Macsola* (Machola). Az egyházközség a 19. században alakult újra. A Szentháromság templomot 1960-ban bezárták, 1991-ben újra megnyitották. Lelkipásztor: Pap Sándor. Hívek 1993: 200. *Nagybégány* (Velyka Bihani). A falu eredeti róm. kat. templomát a hitújítás óta a reformátusok használják. A 20. század elején újjáéledt katolikus közösség kápolnája az egyházi iskolában működött, 1945-ben bezárták, 1992-ben nyitották újra, templommá alakították, a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére szentelték. Lelkipásztor: Károlyi Lajos. (1993). Hívek 1993: 280. *Nagymuzsaly*, *Kismuzsaly* (Muzhíievo, Muzhijev). Hívek 1993: 130. Lelkipásztor: Pap Sándor.

Schem. Cent. 1904: 217 – 225. – Schem. Szat. 1926: 24. – MKL I (1993): 764.
– MNL 3. (1994): 658-659. – *Schem. Trascarp.* 1996: 46-47. – MEN 2002: 40-41.

BORODIVKA · (Borodivka, Bardhaus) I. Bárdháza.

CSAP · v. Ung vm. (ukr. hiv. Csop, Ukr.).

A 13. században plébánia, a hitújításkor megszűnt, 1890-ben alapították újra, templomát 1903-ban építették, Szent Anna tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1890- től.

Lelkész: Buday Sándor (1897–1902), Lédeczky Adorján (1903), Lédeczky Adorján (1903–1906), Láng Pál (1914), Knauer Sándor József (1914), Rónai János (1926–1930), Rokk István (1930–1931), dr. Tóth József (1931), Lőrinczy Adalbert [Béla] (1935–1943).

Római katolikusok: 1904: 591>1849; 1910: 768>2318; 1925: 1244, 1940: 1321>3371; 1991: kb. 1500>10.000.

Filiái 1904: *Salamon* (1905: Tizzasalamon, ukr. Szolomonove), 1904: 130>857; *Záhony*, Ung megye, 1904: 228>1196.

Filiái 1917: Ásvány, Salamon, Záhony.

Filia 1993: *Tiszaásvány* (Mineralne). Hívek 1925: 520, 1993: 300., *Salamon* (Solomonovo).

Schem. Szatm. 1901: 100. – Schem. Cent. 1904: 311 –312. – Schem. Szat. 1926: 31. – *Schematismus Trascarp.* 1996: 15. – MKL II. (1997) : 373. – MNL 5. (1997): 734. – *Schematismus Trascarp.* 2000: 61-62. – MEN 2002: 55.

CSÁSZLÓC · v. Ung vm. (ukr. hiv. Csaszlivci)

A 14. század elején plébánia, a hitújításkor, 1600 táján megszűnt, 1841-ben alapították újra. Árpád-korabeli temploma megrongálódott, 1795-ben állították helyre, a Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1841-től.

Lelkészek: Rónai István (1893), Pajor (Tempfli) Endre (1893–1911), Szentmihályi Lajos (1911–1943), Károlyi Lajos (1991)

Római katolikusok: 1904: 294>618; 1910: 290>559; 1925: 248, 1940: 315>521; 1989: kb. 550>700.

Filia: *Kincseshomok* (ukr. hiv. Holmok), 15. századi templomát Keresztelő Szent János tiszteletére szentelték, hívek száma: 1904: 267>530.

Filiái 1917: Baranya, Kincseshomok, Ketergény, Nagygejőc.

Filia 1993: *Kincseshomok* (Kholmok). Temploma valószínűleg 15. század eleji, Keresztelő Szent János születése tiszteletére szentelték. Hívek: 1925: 520, 1993: kb. 600.

Schem. Szatm. 1901: 101. - Schem. Cent. 1904: 312-314. - Schem. Szat. 1926: 31. - *Schem. Trascarp.* 1996: 15. - MKL II. (1997): 384. - MNL 5. (1997): 756-757. - *Schem. Trascarp.* 2000: 62. - MEN 2002: 56.

CSICSER • v. Ung vm. (szl. Čičarovce, Szl.)

Az írott emlékek szerint a 14. század elején plébánia, temploma is ősi, Szent György tiszteletére szentelték. A hitújításkor, 1550 után templomát a protestánsok elfoglalták, de a fallal elválasztott szentély 200 éven át továbbra is a katolikusok használatában maradt. 1765-ben fából épített templomot, majd 1800-ban új templomot építettek, melyet Szent László tiszteletére szenteltek.

Lelkészek: Pajor (Tempfli) Endre (1890), Makár Sándor (1899-1923), Kőrösi Károly (1911), Szmukó Emil (1933-1943.), Kalász Géza (1943-)

Római katolikusok: 1840: 358>1272; 1904: 311>1190; 1910: 327>1203; 1940: 346>1180; 1970: 1226.

Filiái (1917-ben is): *Bés* (szl. Beš), 1940: 33>744, *Iske* (szl. Iškovce), 1940: 26>285; *Kerész* (szl. Krysov), 1904: 48>204; *Mokcsa* (szl. Krížan.), 1904: 56>209; *Vaján* (szl. Vojany), 1904: 64>722.

Schem. Szatm. 1901: 101. - Schem. Cent. 1904: 314-316. - Schem. Szat. 1926: 31. - MKL II. (1997): 433. - MNL 6. (1998): 61.

DOBÓRUSZKA • *Ruszka*, v. Ung vm. (szl. Ruská, Szl.)

Igen régi, a 14. század elején virágzó plébánia a hitújításkor, 1550 után megszűnt. Műemléktemploma 1332 előtti, a Szent Kereszt felmagasztalása tiszteletére szentelték. 1791-től ismét plébánia. Mai, a Szent Kereszt felmagasztalására szentelt templomát 1797-ben építették. Anyakönyv: 1718.

Lelkészek: Takács (Fiszter) Károly (1896-), Zsettkéy Lajos (-1902), Tahy Ábrahám (1903-1911), Pásztor Ferenc (1911) Glazarovits Bertalan (1940), Podaril József (1940-), Bakó Zoltán (1943-1944), Kravjanszky Zoltán (1948-1950), Szilvási Mihály (1956-1983).

Római katolikusok: 1840: 727>849; 1904: 499>690; 1910: 493>616; 1940: 494>577; 1960: 636.

Filiái: *Gálocs* (ukr. hiv. Halocs), 1904: 87>461; *Kelecseny* (ukr. hiv. Kelecsin), 1904: 131>354; *Kisszelmenc* (szl. hiv. Štravnička, Szlovákia), 1904: 67>246; *Mátyóc* (szl. hiv. Maťoské Vojkovce, Szlovákia), 1904: 194>465; *Mocsár* (szl. Močarany, Szlovákia), 1904: 99>307, *Nagyszelmenc* (szl. hiv. Veľké Slemence), *Vajkóc* (szl. hiv. Vajkovce), 1904: 90>250.

Filiái 1917: Budaháza, Gálocs, Kisszelmenc, Magyarkereszény, Mátyóc, Nagyszelmenc, Palágykomoróc, Palló, Ungnyarád, Vajkóc.

Schem. Szatm. 1901: 102. - Schem. Cent. 1904: 316-319. - Schem. Szat. 1926: 31. MKL II. (1997): 643. - MNL 6. (1998): 683.

DOLHA • v. Máramaros vm. (Dovhe, Dolhá, Ukr.)

Huszt fiókközségéből 1942-ben önállósult plébánia. 1942-ben épült templomát a Szentlélek tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Kompassz Antal (?-1928), Kalász Géza (1938-1943).

Római katolikusok: 1904: 2912 < 546 hívő, 1925: 702, 1993: 500.

Filiák 1993: *Rókamező* (Lysyscheve, Lisiçovo), 1993-ban magánházból kápolnát alakítottak. Hívek: 1925: 98, 1993: 80., *Kovácsrét* (Kushnytsia): A szentmisét magánházban mondják.

Hívek 1925: 63, 1993: 30.

Schem. Szat. 1926: 25. - *Schem. Trascarp.* 1996: 6-7. -MNL 6. (1998): 706. -*Schem. Trascarp.* 2000: 50-51. - MEN 2002: 44.

DOMBÓ • v. Máramaros vm. (ukr. hiv. Dubovec, Dubove, Ukr.)

Az 1778-ban alapított plébánia 1876-ban megszűnt. (Azóta Németmokra plébánosa látta el.) Temploma 1775-ben épült, Sarlós Boldogasszony tiszteletére szentelték, az 1960-as években lerombolták.

Lelkészek: Hoffmann Márton (1862-1863), Tőkés György (1943).

Római katolikusok: 1840: 113>1569, 1904: 106>3377, 1910: 156>3984, 1940: 276>6003, 1925: 2602, 1993: 1500.

Filia 1993: *Kövesliget* (Drahove). Hívek 1925: 282, 1993 [?].

Ökörmező (Mizhhiria, Strihalnja), Hívek 1925: 216, 1993: [?].

Schem. Szatm. 1901: 78. - *Schem. Cent.* 1904: 262-263. - *Schem. Szat.* 1926: 25. - *Schem. Trascarp.* 1996: 7. - MKL II. (1997): 643. - MNL 6. (1998): 715.

FANCSIKA · v. Ugocsa vm. (ukr. Fanchykove, Ukr.)

A 13. századi plébánia a hitújításkor, 1530 körül megszűnt, 1756-ban állították vissza. Templomát Jézus Neve tiszteletére szentelték. Az 1992-ben felújított templom címe: Szentháromság.

Lelkészek: Meleg István (1804), Markovits Tivadar, Gyöngyössy György, Hanzulovics Gergely, Abonyi Imre, Steinberger Albert, Serly Károly, Erber Mihály, Csöke Imre (1864–1901), Fedorcsik Péter (1901–1903), Kőszeghy Mihály (1903–1912), Kompasz Antal (1912–?), Závodnyik Tibor (1941–), Radics Mihály Dávid (1991 –).

Római katolikusok: 1904: 139>847, 1910: 172>924, 1925: 220, 1940: 233>1325, 1969: 1711, 1982: 1945, 1989: kb. 2000, 1993: 200

Filiái 1904: Eggers, *Mátyfalva* (Môťová, Szl.), templomát Szent István király tiszteletére szentelték, hívek: 39>564; *Sasvár* (szl. Šaštín–Stráže, Szlovákia), 1904: 27>883; *Szirma*, 1904: 31>461.

Filia 1993: Mátyfalva (ukr. Matyjjeve): Templomát a háború után lerombolták. Hívek: 1925: 352, 1943: 360.

Schem. Szatm. 1901: 83. - Schem.Cent. 1904: 275-276. - Schem. Szat. 1926: 26. - *Schem. Trascarp.* 1996: 10. - MKL III. (1997): 49. - MNL 7. (1998): 681. -*Schem. Trascarp.* 2000: 54. - MEN 2002: 48.

FEKETEARDÓ · Szöllősvégardó, v. Ugocsa vm. (ukr. hiv. Chornotysiv. Ukr.)

A 15. században épült templomának címe: Szent Rozália. Régi plébánia, amely a hitújításkor megszűnt. Nevetlenfalu fiókegyháza, majd 1754-ben újraalapított plébánia. Anyakönyv: 1790-től.

Lelkészek: Rokk István (1919), Zupka Vilmos (1921–1941), Fekete László István (1943–1967), Radics M. Dávid (1991).

Római katolikusok: 1904: 130>1632; 1910: 1662, 1925: 137, 1940: 2062, 1944: 2346, 1969: 2099, 1982: 2240, 1985: 2240., 1993: 140.

Filia 1993: *Csepe* (Chepa): 1480 körül épült római katolikus temploma a hitújításkor a reformátusok birtokába került. Óvoda-épületből alakított kápolnája templomcíme: Szentlélek.

Hívek 1993: 120.

Schem. Szat. 1926: 26. - *Schem. Trascarp.* 1996: 10. - MKL III. (1997): 547. - MNL 7. (1998): 766. -*Schem. Trascarp.* 2000: 56. - MEN 2002: 50.

FELSŐDOMONYA · v. Ung vm. (ukr. hiv. Onokivci, Onokovci, Ukr.)

A plébániát 1727-ben alapították. Temploma 1761-ben épült fel, Sarlós Boldogasszony tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1727. Később területéből alapították a nagybereznai és a turjaremetei plébániákat.

Lelkészek: Árvay Pál (1804), Rudolf János (1839), Blechel János (1839), Kucsay Ferenc (1844), Huszár Flórián (1868), Dr. Jóna József (1900. dec. 1. – 1928), Podaril József (1929), Homolya Péter (1941–1947).

Hívek száma: 1904: 492>681; 1925: 423,

Filiái 1904: *Alsódomonya* (ukr. Domaninci), 1904: 172>1005; *Árok, Huszák* (szl. Husák, Szlovákia), 1904: 229>3389; *Hutta* (szl. Huty, Szlovákia), 1904: 651>674, *Nevicke, Petróc* (szl. Petrovce nad Laborcom, Szlovákia), kápolnáját a Szent őrangyalok tiszteletére szentelték, hívek: 1904: 372>535, *Rahonca*.

Filia 1993: *Domafalva* (Domanyntsi): nincs temploma. Hívek 1944: 250, 1993: 40.

Schem. Szatm. 1901: 89. - Schem. Cent. 1904: 289-290. - Schem. Szat. 1926: 28. - *Schem. Trascarp*. 1996: 12-13. - MKL III. (1997): 567. - *Schem. Trascarp*. 2000: 58. - MEN 2002: 52.

FELSŐKEREPEC · 1804: *Felsőschönborn*, v. Bereg vm. (ukr. Verhnyij Koropec, Ukr.)

Katolikus lakosai 1730-ban települtek. A régi fatemplom helyett 1788-ban épített templomát Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték. Munkács filiájából 1788-ban helyi káplánság létesült, 1807-ben lett plébánia.

Lelkész: Nagy Pál, Majerhold Antal, Jázsay Mihály, Bodnár Béla, Jandrasics Mátyás, Ruzsák Lajos, Christ Ferenc, Komka Gyula (1867–1913), Richter Ágoston (1908–1926), Szegedi Jenő (1927–1940 ?), Szegedi Jenő (1943). Római katolikusok: 1904: 326>419.

Filiái 1904: Bábakút: *Berezinka* (ukr. Berezinka), 1904: 88>100; Bukovinka, Feketepatak, Gálfalva, Iváskófalva, Kisábránka, Krajnamartinka, Kustánfalva, Leányfalva, Lécfalva, Nagyábránka, *Németkucsova* (ukr. Kucsava), templomát Szent Vendel tiszteletére szentelték, 1904: 272>299; Ormód, Papfalva, Repede, Sztánfalva, *Zsófiafalva* (ukr. Szofija), templomát Szent István király tiszteletére szentelték, 1904: 305>363.

Filiák 1993: *Beregleányfalva* (Lalovo, Mädchendorf). Templomát 1930-ban építették, titulusa: Boldogságos Szűz Mária neve. Az 1958-ban bezárt templomát 1994-ben adták vissza, újjáépítették. Hívek 1944: 192, 1993: 150, *Berezinka* (Berezynka, Birkendorf).

Templomát a háború után lerombolták. Hívek 1925: 97. 1993: [?], Kustánfalva (Kshtanovista, Hívek 1925: 32, 1993: [?]. *Németkucsova* (Kuchava, Deursch-Kutschowa): A 19. században alakult egyházközség. Templomát (titulusa: Szent Ágoston) 1961-ben bezárták. Az egyházközséget 1989-ben alapították újra. *Zsófiafalva* (Sofia, Sofien-dorf): Templomát 1961-ben bezárták, később az ortodoxoknak adták át. Hívek: 1993: [?], *Gálfalva* (Kobalevysta): [1994-1996 között építettek templomot, titulusa: Szűz Mária Királynő.] Hívek 1993: 90.

Schem. Szatm. 1901: 64. - Schem. Cent. 1904: 225. - Schem. Szat. 1926: 21. - *Schem. Trascarp.* 1996: 3-4. - MKL III. (1997): 577. - MNL 7. (1998): 808. - *Schem. Trascarp.* 2000: 43.

FELSŐREMETE-VASGYÁR · I. REMETEVASGYÁR

FELSŐSCHÖNBORN · I. FELSŐKEREPEC

GYERTYÁNLIGET · 16. sz: *Kabola Polyána, Kabolyapolyána*, v. Máramaros vm. (ukr. Kobilecka Poljana, Ukr.)

A plébániát 1786-ban alapították a vasgyári telepen. 1824-ben épült templomát Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1785-től.

Lelkészek: Esztegár István (1856–1857), Fedorcsik Péter (1865), Schubert Géza (1869–1888), Müller István (1888–1892), Müller János (1892–1893), Kállay Lajos (1893–1896), Dimand Lajos (1896), Havasi József (1898–1905), dr. Buday Sándor (1906), Hámon János (1909), Ember Péter (1920), Szittyá (Steffel) György (1936), Macejkó János (1937–1943), Horváth Ágoston (1956 után), Hudra János (1991).

Római katolikusok: 1848: 489>854, 1900:10: 1832, 1920: 1566, 1921: 1116, 1925: 1101 hívő, 1930: 2218, 1944: 632, 1984: 3215, 1991: 3250., 1993: kb 700.

Schem.Cent. 1904: 249. - Schem.Szat. 1926: 24. - *Schem. Trascarp.* 1996: 9. - MKL IV. (1998): 298. - MNL 9. (1999): 7. - *Schem. Trascarp.* 2000: 53. - MEN 2002: 47.

HUSZT · v. Máramaros vm. (Huszt, Ukr.)

A 14. század előtti plébánia, a hitújításkor megszűnt. Szent Erzsébet tiszteletére szentelt temploma (14. sz.) Kárpátalja legkorábbi temploma. A hitújításkor megszűnt plébániát 1765-ben alapították újra. A híveket 1720-ban a vár káplánjai gondozták. Anyakönyv: 1720. Mai temploma 1800 után épült, Szent Anna tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Török János (1804), Linczy József, Richter Antal, Jászay Mihály, Wiesz József, Szorg Ferenc, Munkácsy Sándor, Kesztnér Antal, Orosz Antal, Ulferth Alfonz (1892–1915), Takács (Fiszter) Károly (1917–1928), Háger Sándor (1918?), Tőkés (Trefszker) György (1941–1950), Hudra Lajos (1956?), Tőkés (Trefszker) György (1956–1973), Horváth Ágoston (1958?), Majnek Antal (1991).

Római katolikusok: 1904: 1204>8716, 1910: 1405>10.292, 1940: 2628>21.118, 1989: 2029, 1991: 1400>kb. 32.000.

Filiái 1904: Alsóbisztra, Alsóhidegpatak, Berezna, Bereznek, Bükköspatak, Cserjés, Csománfalva, Csuszka, Dolha, Felsőhidegpatak, Fülöpalva, Gernyés, *Herincse* (ukr. Horincseve). Hívók 1904: 55>3521; Husztkör, Iszka, *Iza* (ukr. Iza), 1904: 20>2485; Kelecsény, Kerecke, Keselymező, Kispatak, Kövesliget, Kovácsrét, Lengyelszállás, Lipcse, Lipcsemező, Majdánka, Ökörmező, Ötvösfalva, Padóc, Pereszlő, Rekettye, Repenye, *Rókamező* (ukr. Liszicseve), 1904: 1204 >8716, Rosztoka, Szeklence, Szuhabaranka, Tarfalu, Tarujfalu, Toronya, Vizköz, Vucskómező, Zárnya.

Schem. Szatm. 1901: 79. - Schem. Cent. 1904: 263-267. - Schem. Szat. 1926: 25. - *Schem. Trascarp.* 1996: 9. - MNL 9. (1999): 716. - MKL V. (2000): 145. - *Schem. Trascarp.* 2000: 7. - MEN 2002: 43-44.

JENKE · v. Ung vm. (szl. Jenkovce, Szl.)

Régi plébánia, templomát 1500 előtt ismeretlen titulusra szentelték. A hitújításkor, 1550-ben megszűnt. 1789-től helyi káplánság, 1810-től újraalapított plébánia. Az 1794-ben épült fatemplom helyett 1853-ban épült templomát Szent István király tiszteletére szentelték. Anyakönyvei: 1789-től.

Lelkészek: Horatius Pál (1900. dec. 14. - 1913), Szvoboda Ferenc (1914-1919?), Kravjánszky Zoltán (1935-1941), Szilvási Mihály (1941-1950).

Római katolikusok: 1904: 161>784.

Filiái 1917: *Alsónémeti* (szl. Nižné Nemecké), 1904: 161>403; *Bező* (szl. Bežovce), templomát Mária Szent Neve tiszteletére szentelték, 1904: 419>1800; *Felsőnémeti, Karcsava* (szl. Krčava), 1904: 164>451; *Kereszt, Lakárd* [az Ung jobb partján] (szl. Lekárovce), 200>604; [1904: *Pinkóc* (1905: *Ungpinkóc*, 1904: 105>439, *Székó* (szl. Sejkov), templomát Jézus Szíve tiszteletére szentelték, 1904: 111>372; *Szentes, Tasolya* (szl. Tašul'a), *Zahar* (szl. Záhor), 1904: 121>993.

Schem. Cent. 1904: 290-292. - Schem. Szat. 1926: 28.- MKL V. (2000): 732. - MNL 10.(2000):268.

KIRÁLYHÁZA · v. Ugocsa vm. (1920-1939: Královo nad Tisou, ma: ukr. Koroleve, Ukr.)

Ősrégi plébánia, a 13. században temploma volt, a hitújításkor megszűnt, 1727-ben állították vissza. Mai temploma 1778-ban épült, Szent Péter és Szent Pál tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1728.

Lelkészek: Frank József (1859–1863), Duchnovszky Gyula (1863–1900), ifj. Unger Lajos (1901–), Felhő (Fuchs) Gyula (1920–1923), Havasi József (1923–1928), Ember Péter (1940–1942), Horny Oszkár (1941–1945),

Római katolikusok: 1904: 535>2536, 1925: 737 hívő, 1993: kb. 300.

Filiái 1904: *Bocskó, Csarnató* (ukr. Csorna), 1904: 37>703; *Gödényháza* (ukr. Huga), 1904: 91>767, *Hömlóc, Kistarna, Komlóssellő, Nagytarna, Rákospatak, Sósújfalú, Szárazpatak, Sászfalu, Tekeháza* (ukr. Tekove), 1904: 54>116, *Tiszakirva, Veréce*.

Filia 1993: *Veréce* (Veriatsia). Hívők: 1925: 75, 1993: [?].

Schem. Cent. 1904: 277-279. - Schem. Szat. 1926: 27. - *Schem. Trascarp.* 1996: 10. - *Schem. Trascarp.* 2000: 55. - MNL 11. (2000): 6. - MKL VI. (2001): 812.- MEN 2002: 49.

KISKAPOS ·v. Ung vm. (szl. Malý Kapuš, Szlovákia)

Írott források szerint a 14. század elején plébánia, 1699-ben is, valószínűleg a hitújítás idején is folyamatosan (filiaként) megmaradt. Temploma 1815-ben épült, Szent Jуда és Szent Simon aposto-

lok tiszteletére szentelték. A plébániát 1816-ban állították vissza. Anyakönyv: 1816.

Lelkészek: Tóth Lőrinc (1900–).

Római katolikusok: 1904: 233>434.

Filiák: *Csepely* (1905: *Ungcsepely*, szl. Čepel), 1904: 86>279; *Nagykapos* (szl. Veľké Kapušany), 1904: 387>1253; *Veskóc* (szl. Veškovec) 1904: 59>365.

Schem. Cent. 1904: 319-321. – Schem. Szat. 1926: 31. – MNL 11. (2000): 53-54. – MKL VI. (2001): 874.

KISRÁT • v. Ung vm. (ukr. Mali Ratyivci, Ukr.)

A 14. század elején már plébánia, a hitújításkor megszűnt, 1718-ban állították vissza, 1718 után épült templomát 1809-ben kibővítették. Szent Mihály arkangyal tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Unger Lajos (1870–1878), Pemp Antal (1874–1890), Sirulszky Gyula (1890–1917), Horny Oszkár (1929), Haklik Sándor (1930–1943), Getlik István (1943), Tomka Imre (1940),

Római katolikusok: 1904: 123>597, 1910: 599, 1925: 520, 1993: 600.

Filiák: *Kisdobrony* (Mala Dobrony, Ukr.), 1904: 77>1165; *Kisgejőc* (Mali Hejevci, Ukr.), 1904: 166>821; *Nagydobrony* (Velika Dobrony, Ukr.), 1904: 122>2810; *Nagyrát* (Ratyivci, Ukr.), 1904: 268>567; *Szurte* (Szurte, Ukr.), 1904: 265>1155; *Téglás* (1905: *Kistéglás*, Teglas, Ukr.), 1904: 202>476.

Nagyrát községgel egyesítették *Rát* (ukr. Ratyivci) néven.

Filiák 1993: *Téglás* (Tsehlivka), Kisboldogasszony templomcímű templomát 1952-ben bezárták, 1990-ben újból megnyitották. Hívek: 1925: 220, 1993: 800., *Szurte* (Strumkivka) Templomának címe: Szent Kereszt Felmagasztalása. Hívek: 1925: 254, 1993: 600.

Schem. Cent. 1904: 321-322. – Schem. Szat. 1926: 31. – MNL 11. (2000): 76. – MKL VI. (2001): 893. – MEN 2002: 55.

KISSZELMENC • (Salantsu, Selmence Male, Ukr.)

Előzően Dobruszka (Szlovákia) plébánia filiája volt. Templomcíme: Szentháromság. Plébánosa: Bakó Zoltán (1943).

Római katolikusok: 1925: 54, 1993: 200.

Filiák 1993: *Gálocs* (ukr. Halocs), hívek: 1925: 81, 1993: 220., *Palágykomoróc* (ukr. Komarivci), hívek: 1925: 63, 1992: 160.

Schem. Transcarp. 1996: 15-16. – MNL 11. (2000): 87. – MKL VI. (2001): 911-912. – MEN 2002: 52.

KŐRÖSMEZŐ · v. Máramaros vm. (ukr. Jaszinya, Ukr.)

Az 1773 táján Alsóausztriából települt katolikusok számára 1785-ben létesült plébánia. Ideiglenes templomát Szent Borbála tiszteletére szentelték. 1814-ben épült templomának címe: Szent Péter és Szent Pál apostolfejedelmek. Az 1897-ben épült kápolnát Jézus Szíve tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1785.

Lelkészek: Dimand Lajos (1891), Kállay Lajos (1896–1898), Rónay István (1898–1906), Horváth György (1906), Mandics János (1907–1920), Müller István (1920–1929), Biloveszki József (1930), Homolya Péter (1930–1938), Závodnyik Tibor (1938), Csaba (Czumbel) István (1941–1944),

Római katolikusok: 1904: 1097>9029, 1989: [824]>7491.

Filia 1904: *Tiszaborkút* (Kvaszi).

Hívek: 1904: 44>921, 1925: 1221, 1943: 1254, 1993: kb. 1000

Schem. Cent. 1904: 251-252. – *Schem. Szat.* 1926: 24. – *Schem. Transcarp.* 1996:9.– MNL 11. (2000): 455. – MEN 2002: 46. – MKL VIII.(2003): 371.

MEZŐKASZONY · v. Bereg vm. (ukr. Koszini, Koszino, Ukr.)

A 14. század elején működő plébánia a hitújításkor, 1552-ben megszűnt, 1750-ben állították vissza. Templomát 1754-ben építették, Szent István király tiszteletére szentelték. 1832-ben helyére újabb, nagyobb templomot építettek. Anyakönyv: 1750.

Lelkészek: Horti Imre, Horváth Konstantin, Nagy Pál, Gorove Antal, Csorba József (1821–1855), Buday Károly, Márton Alajos, Badzey György, Erdélyi Elek (1864–1881), Kozma Béla (1863–1864), Kováts Lajos (1881–1884), Tarnóczy Miklós, Bíró Kálmán (1894–1901), Barton István (1901–1924), Rónai János (1925), Tomka Imre (1938–1939), Kovács Béla (1940–1942), Károlyi Lajos (1943–1993).

Római katolikusok: 1904: 307>1058., 1950: 250, 1993: 800.

Filiák 1904: *Barabás*, Bereg vm., 11904: 108>1292; *Barkaszó* (ukr. Barkaszove), 1904: 64>1140; *Bátyúí*, Bereg vm, 1904: 85>1312; *Bótrágy*,

1904: 156>1403, *Gorond* (ukr. Horonda), 1904: 45>1405; *Kisgút* (ukr. Male Gutove), 1904: 47>392; *Kislónya*, 1904: 57>673; *Mátyus*, Bereg megye, 1904: 57; *Nagylónya*, Bereg megye, 1904: 281> 1671; *Som* (ukr. Som), 1904: 111>1198; Szernye (ukr. hiv. Szernye), 1904: 52>1093; *Vámosatya*, Bereg megye, 1904: 104>1059.

Filiák: 1993: *Nagybakos* (Bakosh-Sloboda, ukr. hiv. Szvoboda). Temploma építését a 90-es évek elején kezdték, 1997-ben szentelték fel Szent László tiszteletére. 180 hívő, *Bótrágy* (ukr. Batrad'), 1950-ben elkészült templomát a szovjet hatóságok műtrágyarakárnak használták, teljesen lerombolódott, templomát 1992–1995 között újjáépítették. Titulusa: Szűz Mária megkoronázása. Hívek: 150.

Schem.Cent. 1904: 228-231. – Schem. Szat. 1926: 21. – *Schem. Transcarp.* 1996:2.- *Schem. Transcarp.* 2000: 47-48. – MNL 13. (2001): 86. – MEN 2002: 41-42.

MUNKÁCS · v. Bereg vm. (ukr. Mukacheve, Ukr.)

A 13. században plébánia, a hitújításkor, 1551-ben megszűnt, 1660-ban állították vissza. Anyakönyv: 1712-től. 1376 előtt épített, többször átépített templomát Szent Márton tiszteletére szentelték. Az 1735 után létesített ferences kolostora is kiterjedt plébánia. Új templomát 1905-ben építették, 1993-tól ez a Kárpátaljai Apostoli Kormányzóság székesegyháza.

Lelkészek: Bárdossy József, (1804–1816), Laurencsik József (1817–1833), Rudolf Pál (1834–1860), Deswffy Manó (1860–1863), Ruzsák Lajos (1863–1878), Pasqual Antal (1878–1890), Forgách János (1890–1909), dr. Jóna József (1937), Sörös (Pirovár) János (1937–1951; 1956–1958), Getlik István (1941), Sörös János (1943), Hudra Lajos (1958 ?–1995), Csáti (Czap) József (1967–1993), (1993-tól ellátják:) Schönberger Ferenc, Németh Imre OFM.

Római katolikusok: 1904: 14416 > 22751, 1925: 4346 hívő, 1993. kb. 6500.

Filiák 1904: *Alsóschönborn* (1907: Alsókerepec, ukr. Nyizsnij Koropec); *Alsóhrabonica* (ukr. Nyizsnya Hrabonica), 1904: 172>492; *Alsóvíznice*, *Beregsárrét*, *Beregszentmiklós* (1904: *Szentmiklós*, ukr. Csinagyijevo), 1904: 99>1472; *Beregszilvás*, *Beregszöllös*, *Bubuliska*,

Cserlenő, Csomonya, *Dercen* (Dercen, Ukr.), 1904: 85>680; Dunkófalva, Felsőviznice, *Frigyesfalva* (Klenovec, Ukr.), kápolnáját Szent Péter és Szent Pál tiszteletére szentelték, 1904. 189>323; Gojdos, v. Ung vm., Iglénc, Ignéc (ukr. Znyacevo), 1904: 44>1474; Iványi, Izsnyéte, Kajdanó, Kendereske, Kismogyorós, *Klacsanó* (ukr. Kljacsanove). Templomát a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentelték; 1904: 180>991; Klastromalja, Klocskófalva, *Klucsárka* (1904: *Várkulcsa*; ukr. Kljucsarki), 1904: 158>1102; Kölcsén, Kockaszállás, Lauka, *Nagylucska* (ukr. Veliki Lucski), 1904: 97>4366; Ódávidháza, *Oroszvoég* (ukr. Roszvigovo), 1904: 220>1553; *Podhering* (ukr. Pidhorjani), 1904: 101>1166; *Pósháza* (Pavsen, Ukr.), templomát a Szent Kereszt felmagasztalása tiszteletére szentelték, 1904: 462>513; *Puznyákfalva* (ukr. Ounyakivci) 1904: 79>313; Rákos, Rónafalu, Ruszkóc, *Selesztó*, ukr. Selesztovo), 1904: 55>596; *Szidorfalva* (ukr. Hrabove), templomát Szent Anna tiszteletére szentelték, 1904: 84>324; *Szinyák* (1904: *Kékesfüred*; ukr. Szinyak), fatemplomát a Szent Kereszt feltalálása tiszteletére szentelték; 1904: 130>138; Sztrabicsó, Trosztyanica, Újdávidháza, Újklenóc, *Váralja* (ukr. Pidhorod), templomát a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szentelték; 1904: 872>1194; *Várpalánka* (1904: *Munkácsváralja*; ukr. Palanok), templomát Nepomuki Szent János tiszteletére szentelték, 1904: 872>1194., Zsukó.

Filiái 1993: *Újfalva* (ukr. Nove Selo, ném. Unterschönborn), temploma titulusa: Szent Mihály arkangyal. Hívek 1944: 462, 1993: 450., *Frigyesfalva* (ukr. Fridieshovo, ném. Friedrichsdorf), temploma titulusa Szent Péter és Pál. Hívek 1944: 164, 1993: 500., *Szentmiklós-Alsógereben* (ukr. Nyizsna Hrabovnica, Hrabovnic), temploma titulusa Keresztelő János.

Római katolikusok: 1944: 196, 1993: 70, Szentmiklós (ukr. Csinagyijevo). Templomát 1950-ben bezárták, majd az ortodoxokra bízta. Hívek: 1944: 123, 1993: kb 20, *Klacsanó* (ukr. Kljacsanove): 1870-ben alakult egyházközség, a Boldogságos Szűz Mária Mennybeviteléről elnevezett templomát 1960-ban bezárták, 1990-ben félig romosan visszaadták. Hívek: 1925: 143, 1993: 150, *Pósháza* (ukr. Pavsin).

Temploma titulusa: a Szent Kereszt Felmagasztalása. Hívek 1925: 526, 1993: 700, *Kékesfüred* (ukr. Szinyak, ném. Blaubad): a Szent Kereszt megtalálása tiszteletére szentelt templomát lerombolták. Hívek 1925: 435, 1993: 150, *Alsókerepec* (ukr. Nyiznyij Koropec): a görög katolikusokkal 1943-ban közösen épített templomot a szovjet hatalom az ortodoxoknak adta át. [Új görög és római katolikus templomot építettek 1998-ban, titulusa: Isten szolgálója Romzsa Tódor], *Szidorfalva* (ukr. Hrabove). Hívek 1944: 102, 1993: ?, *Puznyákfalva* (ukr. Puznyakivci): Templomát a háború után lerombolták. Római katolikusok: 1944: 103, 1993: ?.

Schem. Cent. 1904: 231-237. – Schem. Szat. 1926: 22. – *Schem. Transcarp.* 1996:4. – *Schem. Transcarp.* 2000: 42-43. – MNL 13. (2001): 362-363. – MEN 2002: 36-38.

NAGYBEREZNA · v. Ung vm. (ukr. Velikiy Bereznyi, Velékéj Bereznej)

A római katolikusok 1788-ban települtek a helységbe, 1801-ben helyi káplánság, a plébánia 1808-ban létesült. Szentháromság temploma 1801-ben épült. Anyakönyv: 1801.

Lelkészek: Leszkovszky Miklós (1804), Schuller János (1831- 1836), Papp Antal (1836-1885), Adamkovich Jenő (1885-1908). Glazarovits Bertalan (1908), Fialkovszky József (1909), Sörös (Pirovár) János (1924-1937), Homolya Péter (1938).

Római katolikusok: 1904: 419>1460, 1910: 1282, 1925: 509, 1993: kb. 500.

Filiák 1904: *Csornoholova*, 1904: 87>1281; *Dubrinics* (1905: *Bercsényifalva*; ukr. *Dubrinics*), 1904: 102>1519; *Kisberezna* (ukr. *Malij Bereznij*), 1904: 223>1252; *Kispásztély*, *Knyahina*, *Kosztrina*, *Kosztyovapásztély*, *Luh*, *Lyuta*, *Mircse*, *Rosztokapásztély*, *Szolya*, *Sztavna* (1905: *Fenyvesvölgy*; ukr. *Sztavne*), 1904: 49>990; *Sztricsava*, *Szucha*, *Ticha*, *Újkemence*, *Újsztuzsica*, *Uzsok* (ukr. *Uzsok*), 1904: 33>927, *Verhovinabisztra*, *Viska*, *Zábroy*, *Zauszina*.

Filiák 1993: *Révhely* (ukr. *Zabrid'*): Hívek: 1925: 108, 1993: kb. 100., *Bercsényifalva* (ukr. *Dubrinics*): hívek 1925: 91, 1993: [?].

Schem. Cent. 1904: 293-295. – Schem. Szat. 1926: 28-29. – *Schem. Transcarp.* 1996:14.- *Schem. Transcarp.* 2000: 59. – MNL 13. (2001): 465. – MEN 2002: 53.

NAGYBOCSKÓ • (ukr. Velikij Bicskiv)

1768-ban önálló lelkészség. Régi (Keresztelő Szent János tiszteletére szentelt) temploma a világháború után Románia területére került. A hívők Szlatinára jártak templomba. Az 1995–1998 között épített templomot Szent Imre tiszteletére szentelték.

Római katolikusok: 1925: 1101, 1993: kb. 700.

Filia: *Terebesféhérpatak* (ukr. Dilove): Templomát a háború után elvették. 1990-ben épült imaháza templomcíme: Európa Fővédőszentjei. Hívek: 1925: 442, 1993: 500.

Schem. Szat. 1926: 24. – *Schem. Transcarp.* 1996:9.– *Schem. Transcarp.* 2000: 53. – MEN 2002: 47.

NAGYGEJŐC • v. Ung vm. (ukr. Velijki Hejivci)

Az 1911-ben elkészült templomát Szent Anna tiszteletére szentelték. Császlóc fiókközsége volt, 1940-ben létesített plébánia. Templomát 1963–1989 között bezárták.

Lelkészek: Horny Oszkár (1930–1939), Vaskó Béla (1943)

Római katolikusok: 1904: 1201 < 309, 1925: 403, 1943.: 826, 1993: 300.

Filiája (1928-tól): *Korláthelmec* (ukr. Holmec): A községben az Árpád-korban épített, Mindenszentek című templomot a protestánsok 1815 táján lebontották. Az 1841-ben újraalapított katolikus egyházközség templomát (templomcíme Jézus Mennybemenetele) 1960-ban bezárták, 1986-ban lerombolták. Alapzatán építették fel az 1994-ben felszentelt új templomot. Hívek: 1925: 162, 1993: 230.

Schem. Transcarp. 1996:16. – *Schem. Transcarp.* 2000: 62-63. – MNL 13. (2001): 500. – MEN 2002: 56.

NAGYSZŐLLŐS • v. Ugocsa vm. (Vinohragyiv, Velky Sevljus, Ukr.).

Ősrégi plébánia, melynek késő-románkori, gótikus (13. sz.) Nagybaldogasszony temploma a hitújítók birtokában pusztulásnak indult. Hám János püspök állíttatta helyre, Jézus mennybemenetele tiszteletére szentelte fel. A katolikus híveket a ferences szerzetesek gondozták, akiknek templomát 1693-ban állították vissza. A plébániát 1863-ban állították vissza. Temploma 1959–1989 között be volt zárva. A felújított templomot 1991-ben Jézus Mennybeme-

tele tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1698-tól, de 1774–1863 között Fancsikán vezették.

Lelkészek: Erber Mihály (1863–1890), Müller Károly (1890–1899), Müller Károly (1890–1899), Dr. Zahoray Pál (1899–1927), Getlik István (1941), Tomka Imre (1941), Getlik István (1943), Bártfay Kálmán (1943–1945.), Papp Tihamér (1990–1993).

Római katolikusok: 1904: 942>5750; 1925: 1334, 1993: kb. 2000.

Filiái 1904: Alsókaraszló, Felsőkaraszló, Felsősárad, Ilonokújfalú, Kiskúóny, Magyarkomját, Nagycsongova, Nagyrákóc, Ölyvös, Rakasz, *Szóllősvégárdó* (ukr. Pidvinohragyiv), 1904: 124>1253., Veresmart.

Filia 1993: nincs.

Schem. Cent. 1904: 280-282. – Schem. Szat. 1926: 27. – *Schem. Transcarp.* 1996:9.– *Schem. Transcarp.* 2000: 52. – MNL 13. (2001): 538. – MEN 2002: 48-49.

NAGYZALACSKA · v. Ung vm. (Zalužice, Szl.)

Régi plébánia, amely a hitújításkor megszűnt. 1790-ben helyi káplánság, a plébániát 1806-ban állították vissza. Anyakönyv: 1790. Régi templomát Szent Péter és Szent Pál apostol tiszteletére szentelték, új, 1848-ban elkészült templomát Szent László tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Tahy Ábrahám (1891–1902), Siroka Károly (1903–1933).

Hívek: 1904: 840 < 352. Filiái 1904: *Csecsehó* (1907: Zuhogó, szl. Čečehov), templomát a Szentolvasó Királynéja tiszteletére szentelték. Római katolikusok: 1904: 596>270; *Gézsény* (szl. hiv. Hažin), 1904: 137>594; *Kiszalacska* (szl. Malé (újabban: Veľké) Zalužice), 1904: 284>797; *Verbóc* (szl. Vrbovce), 1904: 72>295.

Schem. Cent. 1904: 327-329. – Schem. Szat. 1926: 29-30. – MNL 13. (2001): 547.

NÉMETMOKRA · v. Máramaros vm. (Komosomolszk, ukr.

Nyemecka Mokra, ném. Deutsch Mokra, Ukr.)

Ausztriából 1777-ben települtek, lelkészükkel együtt. 1812-ben fából épült templomukat 1885-ben kibővítették, Nepomuki Szent János tiszteletére szentelték. A II. világháború után bezárták.

Anyakönyv: 1777-től. Lelkészek: Fedorcsik Péter (1861–1864), Czier Ferenc (1894–1907), Takács (Fiszter) Károly (1907–1917), dr. Láng Ferenc (1917–1918), Zupka Vilmos (1919–1921), Csalfa György (1934–1937), Tempfli Márton (1943).

Római katolikusok: 1904: 696 < 671, 1925: 718 hívó, 1993: kb. 20.

Filiái 1904: Alsókalocsa, *Alsószinevir* (Szinevir, Ukr.). Hívek: 1904: 56>2616; Brusztua, Felsőkalocsa, *Királymező* (Uszty – Csorna, Ukr.), temploma 1890-ben épült, Jézus Szent Szíve tiszteletére szentelték; 1904: 721>835; *Oroszmokra* (Ruska Mokra), 1904: 88>763.

Filiái 1993: *Királymező* (Uszty-Csorna, ném. Königsfeld), temploma titulusa: Szent Mária Magdolna. Hívek: 1925: 843, 1993: kb. 100., *Oroszmokra* (ukr. Ruszka Mokra, ném. Russich Mokra): Temploma titulusa: Nagybaldogasszony. 1945-ben bezárták. Hívek: 1925: 227, 1993: 30., Brusztura (Lopukhove), hívek: 1944? 103, 1993: [?].

Schem. Cent. 1904: 267-268. – Schem. Szat. 1926: 26. – *Schem. Transcarp.* 1996:8-9. – *Schem. Transcarp.* 2000: 51. – MNL 13. (2001): 645. – MEN 2002: 45.

NEVETLENFALU · (ukr. Gyakove, Ukr.)

14. századi plébániája a hitújításkor megszűnt. A katolikusok templomát 1744-ben szerezték vissza, 1790-ben állították vissza. Temploma 1903-ban épült, a Szent Kereszt tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1790.

Lelkészek: Köncs László (1896–1907), Reiter Endre (1907–1921), Rokk István (1921–1930), Háger Sándor (1930–1934), Tempfli István (1940–1949 ?), Háger Sándor (1943)

Római katolikusok: 1904: 231>503, 1925: 220, 1943: 727, 1993: 740.

Filiái 1904: Batár, *Csepe* (ukr. hiv. Csepe), hívek: 1904: 132>1019, Csoma, Farkasfalva, Feketeardó, Forgolány, Gyula, Hetény, Péterfalva, Tivadar.

Filia 1993: *Aklihegy* (Klinova Hora). Ökumenikus templomot építettek, templomcíme: Urunk Színeváltozása.

Hívek: 1993: kb. 136.

Schem. Cent. 1904: 282-284. – Schem. Szat. 1926: 27. – *Schem. Transcarp.* 1996:11.– *Schem. Transcarp.* 2000: 55. – MNL 13. (2001): 748. – MEN 2002: 49.

ŐRDARMA · v. Ung vm. (ukr. hiv. Sztorozsnyica, Ukr.)

Darmán a 14. század elején plébánia és kápolna volt. Az őri plébánia szintén (legkésőbb) 14. századi. A hitújításkor a darmi plébánia megszűnt, az őri egy évszázadnyi ideig nem működött, de 1711-ben már ismét plébánia. A két falu 1850-ben egy hitközséget alkot (a két falu közigazgatási egyesítése későbbi). Őr régi, gót stílusú temploma helyett új templomot 1784-ben építettek, a Boldogságos Szűz Születése tiszteletére szentelték, Őrdarma mai temploma 1894-ben épült, a Rózsafűzér királynéja tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Patala József (1804–1849), Nagy Sándor, Christian János, Némethy Károly, Gaalhomoky Ambrus, Kucsay Ferenc, Laurenszky Ferenc (1868–1905), Lőrincz István (1912), Havasi József (1905–1915), Horváth Ágoston (1945–1947),

Római katolikusok: 1904: 472>1532.

Filiák 1904: *Bátfa*, (ukr. Batfa) 1904: 52>205, *Botfalva* (Botfalva, Ukr.), 1904: 123>525; *Koncháza* (ukr. Koncove), 1904: 205>409; *Lakárd* (az Ung balpartján) (Lekárovce, Szl.). Templomát a Szentolvasó királynéja tiszteletére szentelték. 1904: 376>808; *Minaj* (Minaj, Ukr.) 1904: 77>339, *Sislóc* (ukr. Sislivci), 1904: 1904: 85>317; *Tarnóc* (Liptovský Trnovec, Szl.), 1904: 81>312.

Filiák 1993: *Sislóc* (Shyshlivtsi), új templomot építettek a 90-es évek elején. Hívek: 1925: 110, 1993: 200., *Koncháza* (ukr. Koncove) új templomot építettek, templomcíme: Árpádházi Szent Erzsébet. Hívek 1925: 265, 1993: 200., *Tarnóc* (ukr. Tarnyivci), nincs templomuk. Hívek 1925: 105, 1993 [?], *Minaj* (ukr. Minaj), templom nélkül, hívek: 1925: 88, 1993: [?].

Schem. Cent. 1904: 295-298. – Schem. Szat. 1926: 29. – *Schem. Transcarp.* 1996:13.– *Schem. Transcarp.* 2000: 58. – MNL 14. (2002): 344. – MEN 2002: 52.

PÁLÓC · v. Ung vm. (szl. hiv. Pavlovce nad Uhom, Szlovákia)

A 14. század elején plébánia, a hitújításkor megszűnt, 1721-ben állították helyre. Régi templomát Szent András tiszteletére szentelték, új temploma 1790-ben készült el, Keresztelő Szent János tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Kostyék József (1804–1806), Tamascsek József (1806–1846), Róth Dániel (1846–1870), Tóth Antal (1870–1890), Müller István (1900), Dr. Lahocsinszky Béla (1900), Lukács Jaczkó Antal (1919), Müller István (1919–1920), Szittyá (Steffel) György (1936–1938).

Római katolikusok: 1904: 2062 < 1481.

Filiák: *Bajánháza* (szl. Bajany), 1904: 171>510; *Feketemező* (szl. Čierne Pole, Szl.), 1904: 254>271; *Mogyorós* (ukr. hiv. Mogyoros), 1904: 127>407; *Tegenye* (szl. Ťahyňa, Szlovákia) 1904: 125>299; *Viszoka* (szl. Vysoká nad Uhom, Szl.), templomát a Hétfájdalmú Szűz tiszteletére szentelték, 1904: 497>1203.

Schem. Cent. 1904: 322-326. – Schem. Szat. 1926: 31. – MNL 14. (2002): 455.

PERECSENY • (ukr. hiv. Perecsin, Ukr.)

A plébániát 1906-ban alapították, temploma is akkor épült, templomcíme: Szent Ágoston.

Plébános: Pribus György (1943).

Római katolikusok: 1900: 600, 1925: 855, 1943: 863.

Schem. Szat. 1926: 29. – *Schem. Transcarp.* 1996:13. – *Schem. Transcarp.* 2000: 59. – MNL 14. (2002): 666-667. – MEN 2002: 53.

PUTKAHELMEC • (1905: Korláthelmec, ukr. hiv. Holmec, Ukr.)

Templomát Urunk Mennybemenetele tiszteletére szentelték, 1904: 154>786, Valkája.

Filiák 1993: *Antalóc* (ukr. hiv. Antaloc) 1992-93-ban épült templomát Pádúai Szent Antal tiszteletére szentelték.

Római katolikusok: 1925: 270, 1993: 200., Mélyút (ukr. Hliboke), a Rózsafűzér Királynője tiszteletére szentelt templomát a 60-as években bezárták, ateista múzeum lett, 1989-ben adták vissza. Hívek: 1925: 225, 1993: 240.

MNL 11. (2000): 343. – MKL VII. (2002): 224. – MEN 2002: 54.

RADVÁNC • v. Ung vm. (ukr. Radvanka, Ukr.)

Kápolnáját a Szentháromság tiszteletére szentelték, Ungvár plébániájának fiókközségéből (Várpalánka) létesített plébánia.

Római katolikusok: 1904: 257>699, 1925: 7356, 1993: kb 6500.

MNL 15. (2002): 266.

RAHÓ · v. Máramaros vm. (ukr. Rahiv, Ukr.)

A Felsőausztriából 1770-ben települt katolikusok számára 1791-ben létesült helyi káplánság, 1810-ben plébánia. Templomát 1825-ben építették, Nepomuki Szent János tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Laurenszky Ferenc (1863–1864), Kozma Béla (1864), Esztegár István (1881–1885), dr. Láng Antal (1885–1886), Kaufmann Gyula (1886–1920), Ember Péter (1920–1921), Boschetti András (1921–1933), Csalfa György (1933), Reszler István (1943), Tempfli István (1956–1988), Juhász János (1993).

Római katolikusok: 1904: 969>5000, 1925: 1105, 1993: kb. 1500.

Filiái 1904: *Bilin*, 21>746, *Tiszabogdány* (ukr. Bohdan, Ukr.), 1904: 235>7963.

Filiák 1993: *Tiszabogdány* (ukr. Bohdan). Az ortodoxok tulajdonában levő templomban tartják a szentmisét. Hívők: 1925: 213, 1993: 250, Zipcerai (kápolna Rahó külterületén).

Templomcíme: Nagyboldogasszony.

Schem. Cent. 1904: 258-259. – Schem. Szat. 1926: 24. – *Schem. Transcarp.* 1996:9-10. – *Schem. Transcarp.* 2000: 43. – MNL 15. (2002): 275. – MEN 2002: 46.

REMETEVASGYÁR · v. Ung vm., 1905-ig: *Felsőremete-Vasgyár*, (ukr.

Verhnyi Remeti, Ukr.):

1848-ban létesített plébánia, temploma 1873-ban épült, a Szentháromság tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1849.

Lelkészek: Strömpel Alajos, Kucsay Ferenc, Fridmanszky Márton, Wodicska József, Muncskó Pál (1867), Fodor Antal (1874), Müller István (1887), Schmidt Lajos (1888–1889), Pásztor János. Horatius Pál, Lahocsinszky Béla (1900–1916), Szvoboda Ferenc (1913–1914), Richter Ágoston (1942), Szittyá (Steffel) György (1942–1950).

Római katolikusok: 1904: 456>779.

Filiái 1904: *Felsőremete* (szl. Vyšne Remety, 1904: 156>5005, *Felsőribnyice* (szl. Vyšná Rybnica,), 1904: 131>465; *Hlivišce* (szl. Hlivištia,), 1904: 147>495, *Németporuba* (szl. Závažná Poruba), *Németvágás* (szl. Poruba pod Vihorlátom).

Schem. Szatm. 1901: 95. – Schem. Cent. 1904: 326-27. – Schem. Szat. 1926: 30. – MKL III.(1997): 585. – MNL 15. (2002): 396.

SÁROSOROSZI · (ukr. Oroszijevo, Ukr.)

A plébániát 1260-ban említik, a hitújításkor megszűnt. A 18. században felélénkült a hitélet, Tiszaújlak fiókközsége. 1810-ben megszervezték a plébániát. Anyakönyv: 1810. Templomát 1839-ben építették, Szent Anna tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Hoffmann Márton (1875), Kőszeghy Mihály (1899–1902), Szépi Béla (1902 –), Glazarovits Bertalan (1909), Pintér József (1919–1922), Sepsy Márton (1922–1926), Erni Ferenc (1926–1939 ?), Erni Ferenc (1943), Papp Tihamér OFM (1993).

Római katolikusok: 1904: 208>589.

Filiák 1904: *Bene* (Benya, Ukr.), 1904: 146>654, Feketepatak, v. Ugocsa vm., *Salánk* (ukr. Salanki), templomát a Szent Kereszt tiszteletére szentelték, 1904: 81>1987, Verbóc, v. Ung vm., 1904: 16>537.

Filia 1993: *Salánk* (Salanki): kápolnáját a háborúban lerombolták, hívek száma 1944: 31.

Schem. Cent. 1904: 237-238. – Schem. Szat. 1926: 22. – *Schem. Transcarp.* 1996: 3. – MNL 15. (2002): 816. – MEN 2002: 42.

SZENNA · lásd **UNGSZENNA****SZEREDNYE** · v. Ung vm. (ukr. Szerednye, Serednie, Ukr.)

A 12. században templomos, a 14. században pálos-rendi kolostor működött a faluban, amely fiókközség 1804-ig, a plébánia megalapításáig. Temploma 1806-ban épült, Szent Lukács evangélista tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1805-től.

Lelkészek: Muncsko Pál, Buzinkay Gyula (1906–), Krasznay Zsigmond (1913–1918), Havasi József (1915–1923) Felhő (Fuchs) Gyula (1942–?), dr. Tóth József (1936–1945), Horváth Ágoston (1947–1956 ?), Csáti (Czap) József (1956–1967),

Római katolikusok: 1904: 529>1326, 1925: 700, 1993: kb. 550.

Filiái 1904: *Andrasóc*, *Antalóc* (1907: Mélyút, (ukr. Antaloc), 1904: 161>745; Bacsava, Csértész. Dengláz, Dubróka, Horlyó, *Hluboka* (ukr. Hliboke), 1904: 200>466; Iglinc, Kisszlatina, Köblér, Lehóc, Nagyláz, Nagyszlatina, *Oroszkomoróc* (ukr. Ruszki Komarivci), 1904: 46>891; *Orlyova*.

Schem. Cent. 1904: 298-302. – Schem. Szat. 1926: 29. – *Schem. Transcarp.* 1996: 13. – *Schem. Transcarp.* 2000: 60. – MEN 2002: 54. – MNL 16. (2003): 701.

SZOBRÁNC · (szl. Sobrance, Szl)

Tiba plébániájából 1943-ban önállósított (a háború végéig létezett) plébánia. Ősrégi temploma titulusa: Szent György. 1870-ben épült templomát Szent Lőrinc tiszteletére szentelték. Plébános: Kravjánszky Zoltán (1943 -).

Katolikusok: 1904: 374>1143, 1926: 426.

1996: lásd: **Tiba**

SZOLYVA · v. Bereg vm. (Szvaljava, ném. Schwalbach, Ukr.)

Az Újtövissfalván alapított plébániát 1863-ban helyezték át Szolyvára. Temploma 1900-ban épült, Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Kompánek Gáspár (1924–1938), Belenszky Gyula (1938–1943), Getlik István (1944 -), Heveli Antal (1956–1999).

Római katolikusok: 1904: 479>2426, 1925: 1630, 1993: kb. 1200.

Schem. Szat. 1926: 22. - *Schem. Transcarp.* 1996: 6. - *Schem. Transcarp.* 2000: 45. - MEN 2002: 39. - MNL 16. (2003): 882.

TÉCSŐ · v. Máramaros vm. (ukr. Tyacsiv, Ukr.)

14. század előtti plébániája a hitújításkor megszűnt, 1780-ban állították vissza. Temploma 1888-ban készült el, Szent István király tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1780.

Lelkészek: Kékedy Mihály (1804), Pilászy Mihály, Rudics István, Munkácsy Sándor, Geramb Ferenc, Sipos József Hanzulovics Gerő, Enyedy Alajos (1885–1904), Hámon János (1905), dr. Buday Sándor (1909–1935), Szilvási Mihály (1940), Kravjánszky Zoltán (1941–1943), Horváth Ágoston (1957 ?).

Római katolikusok: 1904: 447>3959.

Filiái 1904.: Bedőháza, *Ferencvölgye* (1919-től Romániában: rom. Piatra, Máramaros m)., 1904: 139>298; Husztsófalva, Irhóc, *Kerekhegy* (ukr. Okruhla), templomát Szent Félix pápa és vértanú tiszteletére szentelték, 1904: 144>311, Kiskirva, Pálosremete, Ósándorfalva, Széleslonka, Taracköz, 1904: 84>1349.

Filia 1993: *Kerekhegy* (Okruhla), *Taracköz* (ukr. Tereszva).

Temploma nincs. 1904: 84>1349, 1925: 160.

Schem. Cent. 1904: 268-270. - Schem. Szat. 1926: 26. - MEN 2002: 43.

TIBA • v. Ung vm. (Szl. Tibava, Szl.)

Írott emlékek szerint a 14. század előtti plébánia, a hitújításkor megszűnt, 1750-ben állították vissza. Temploma 1306-ban épült, visszavételekor a Nagybaldogasszony tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Szepessy Sámuel (1790–1830), Orjassy Mihály, Sárosy József, Rácz István, Harkel József (1850–1887), Csehticzky József (1887. júliustól – 1909), Pásztor József (1910–1937), Csalfa (Czap) György (1937), Getlik István (1940),

Római katolikusok: 1904: 251>813.

Filiái 1904: *Alsóribnice* (szl. Nižna Rybnica), 1904: 67>393, Baskóc (szl. Baškovec), 1904: 62>309, *Hornya* (1905: *Szobráncfürdő*, szl. Horňa), templomát Szent Péter és Pál tiszteletére szentelték, 1904: 120>559; *Hunkóc*, Ung megye, (1905: *Alsúhunkóc*, szl. Choňkovec), 1904: 164>661; *Osztró* (szl. Ostrov), 1904: 381>1190; *Ördögporuba* (Porúbka, Szl.), templomát a Szentolvasó Királynéja tiszteletére szentelték, 1904: 184>514; *Porosztó* (Porostov, Szl.), 1904: 80>519; *Prikopa* (szl. Priekopa), 1904: 62>457; *Szobránc* (szl. Sobrance), ősrégi temploma titulusa: Szent György, 1870-ben épült templomát Szent Lőrinc tiszteletére szentelték, 1904: 374>1143; *Szobránckomoróc* (szl. Komárovce), 1904: 95>266; *Vajnatina* (szl. Vojnatina), templomát a Szent Kereszt tiszteletére szentelték, 1904: 265>562, Váralja.

Schem. Szat. 1904: 330–332. Schem. Szat. 1926: 30.

TISZAÚJLAK • v. Ugocsa vm. (ukr. Vilok, Ukr.).

Régi, a 14. században alapított plébánia, 1556-ban a hitújításkor megszűnt, 1735-ben állították vissza. Templomát 1788-ban építették, Szent Ilona tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1735.

Lelkész: Smoczer János (1804–), Bodó Mihály (1810–1837), Kotró Pál, Desewffy Emánuel (1841–1861), Gyöngyössy György, Ujhelyi Alajos, Molnár András, Márton Alajos, Buza Sándor (1896. –), Árvay Dezső (1943), Papp Tihamér (1993).

Római katolikusok: 1904: 771>3008, 1925: 684, 1993: 600.

Filiái 1904: *Bökény* (1919-től Románia, rom. hiv. Buchin), 1904: 81>853; *Csetfalva*, v. Bereg vm. (ukr. Csetove), 1904: 99>523;

Karácsfalva, Magosliget, v. Szatmár vm., *Mezővári*, v. Bereg vm. (szl. Tešanovci, Szl), 1904: 106>2475; Sonkád, v. Szatmár vm., Tisza-becs, *Tiszakeresztúr* (ukr. Perehresztya), 1904: 54>626; *Tiszaújhely* (ukr. hiv. Nove Szelo), 1904: 55>688, Uszka, v. Szatmár vm.

Filiái 1993: *Csetfalva* (Csetove), hívek 1925: 104, 1993: kb. 110., *Tiszabökény* (ukr. Bobove), hívek 1925: 02, 1993: 90., *Vári* (ukr. Varieve), hívek 1925: 43.

Schem. Cent. 1904: 284-285. – Schem. Szat. 1926: 27. – *Schem. Transcarp.* 1996: 11. – *Schem. Transcarp.* 2000: 54-55. – MEN 2002: 48-49.

TÖVISFALVA ·1904: *Újtövisfalva*, v. Bereg vm. (szl.Trnovec, Szl.).

A plébániát 1863-ban létesítették, temploma ugyanakkor épült. Anyakönyv: 1863.

Lelkészek: Pellet László, Schnirch Ignác, Komka Gyula, Tornyay Mihály, Blahovics Pál, Ternyey Béla, Eöry Ede, Turcsányi János, Schmelcz Lajos, Voditska Imre, Komka Gyula (1865–1867), Jékel Antal (1882–1884; 1890–1892), Schmelcz Lajos (1887–1890), Vodicska Imre (1890–1895), Lédeczy Adorján (1895–1899), Drahus István (1903–1904), Kompánek Gáspár (1913–1924),

Római katolikusok: 1904: 225 < 206.

Filiái 1904: *Ábránka*, *Alsóverecke* (Nyizsnyi Vorota, Ukr.), 1904: 82>11674; *Bányafalva*, *Bruszópatak*, *Bukóc*, *Diszkovica*, *Dombos-telek*, *Duszina*, *Felsőhrabonica* (Verhnyija Hrabivnica, Ukr.), kápolnáját Szent Péter és Szent Pál apostolok tiszteletére szentelték; 1904: 152>373; *Hársfalva*, *Holubina*, *Izvor*, *Izvorhuta* (ukr. hiv. Rodnikova Huta), 1904: 57>365; *Kisszolyva*, *Malmos*, *Mártonka*, *Nagyrosztoka*, *Nagytibava*, *Páskóc*, *Paszika* (ukr. hiv. Paszika), 1904: 49>606; *Polena*, *Rákóciszállás*, *Roszos*, *Szászóka*, *Szolocsina*, *Szolyva*, *Szuszkóújfalu* (ukr. Szuszkove Nove Szelo), templomát Szent Vendel tiszteletére szentelték, 1904: 95>101; *Uklina*, *Vezér-szállás*, *Volóc* (ukr. Volovec), templomát a Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték; 1904: 479>2416; *Zbun*, *Zúgó*, *Zsdenyova* (ukr. hiv. Zsdenyovo), templomát Szent Anna tiszteletére szentelték, 1904: 150>802.

Schem. Szat. 1904: 238-241.

TURJAREMETE · v. Ung vm. (Turia Remeta, Ukr.)

1854-ben alapított plébánia, anyakönyv: 1854. Régi kápolnája helyett 1886-ban épült templomát Szent György vértanú tiszteletére szentelték, 1961–1989 között bezárták.

Lelkészek: Bártfay Kálmán (1928–1943),

Római katolikusok: 1904: 545>2033, 1925: 509, 1993: kb. 500.

Filiái 1904: Kisturica, Nagyturica, Ószemere, *Perecseny* (ukr. hiv. Perecsin), 1904: 592>2124; Polenahuta, Poroskó, *Turjabisztra* (ukr. hiv. Turja Bisztra), 1904: 130>1232, Turjapolena, Újszemere, Vorocsó, Zaricsó.

Filia 1993: Turjabistra (Turia Bystra), hívek: 1925: 104, 1993: [?].

Schem. Cent. 1904: 301-302. – Schem. Szat. 1926: 29. – *Schem. Transcarp.* 1996: 14. – *Schem. Transcarp.* 2000: 59. – MEN 2002: 53.

ÜBREZS · v. Ung vm. (Ubrež, Szl.)

A plébániát 1863-ban alapították. Temploma 1864-ben épült, Szent István király tiszteletére szentelték. Anyakönyv: 1803-tól.

Lelkész: Fridmanszky Márton (1863–), Fedorcsik Péter (1877–1878), Csehticzky József (1878–1887), Fialkovszky József (1887–1908).

Római katolikusok: 1904: 410>1027.

Filiái 1904: *Bunkóc* (Bunkovce, Szl.), 1904: 76>360; *Fekésháza* (Fekišovce, Szl.), temploma 1896-ban épült, Szűz Mária születése tiszteletére szentelték, hívek: 1904: 171>243; *Felsőreviscse* (1905: *Felsőřöcse*) *Veľké Revištia*, Szl., 1904: 190>508; *Gajdos* (1905: *Kisgajdos*, v. Ung vm. Gajdoš, Szl.), 1904: 81>146; *Hanajna* (szl. Hnojné, Szlovákia), 1904: 100>273; *Jeszenő* (Jasenov, Szl.), 1904: 92>424; *Jósza* (Jovsa, Szl.), 1904: 201>805, *Kuszin* (1905: *Harapás*, Kusin, Szl.), 1904: 76>353., *Lucska* (Lúčky, Szl.), 1904: 109>534; *Ruszkóc* (Ruszkovce, Szl.), 1904: 114>425; *Sárosreviscse* (1907: *Sárosřocse*, Blatné Revištia, Szl.), 1904: 128>520; *Závadka* (1907: *Ágostonpaták*, szl. Závadka nad Hrnóm), 1904: 119>441.

Schem. Szat. 104. 333–334. – Schem. Szat. 1926: 30.

UNG-HUTA • (ukr. Huta, Ukr.).

A plébániát 1935-ben alapították. Templomát Szűz Mária neve tiszteletére szentelték. 1958-ban elvették a templomot, megszüntették a plébániát. 1989-ben újralapították, templomát 1990-ben adták vissza.

Plébános: Tartály András (1943), Frantisek Honisek (1993).

Római katolikusok: 1925: 855, 1943: 863., 1993: kb 500.

Schem. Transcarp. 1996:13. – *Schem. Transcarp.* 2000: 60.

UNGSZENNA • v. Ung vm. (1904: Szenna) (szl. Senné, Szl.)

A 14. század elején plébánia, a hitújításkor megszűnt. A 17. század végétől ferences, majd minorita lelkészek látták el. A plébániát 1718-ban állították vissza. Templomát Sarlós Boldogasszony tiszteletére szentelték.

Lelkészek: Májercsik Márton (1782–1825), Rehák Márton, Spiegel József, Rácz István, Harkel József, Balázs György 1850–1886), Rusznák István (1886–1892), Buzinkay Gyula (1892–1906), Barna (Spisák) János (1906–1930), Biloveszki József (1930).

Római katolikusok: 1904: 484>754.

Filiák: *Jesztreb* (szl. Jasztrabie pri Michalovciach), 1904: 281>603; *Kisszeretva* (szl. Stretavka), 1904: 84>378, *Nagyszeretva* (szl. Stretava), 1904: 154>538; *Pályin* (szl. Palin), 1904: 308> 1086; *Rebrin* (Zemplínska Široká = Rebrín), 1904: 170>638; *Solymos* (1907: Rebrény; Iňačovce), 1904: 170>638.

Schem. Szat. 1904: 329–330. – *Schem. Szat.* 1926: 30.

UNGVÁR • (ukr. Uzshorod, Uzhgorod Ukr.)

Ősrégi plébániája a hitújításkor, 1546-ban megszűnt. 1610-ben állították vissza. Templomát 1767-ben építették, Szent György tiszteletére szentelték. Más templomok: Kórháztemplom, Kálváriatemplom, templomcíme: Szent Kereszt Felmagasztalása. Mindkettőt bezárták a II. világháború után. Hasonlóképp bezárták a nővérek házaiban levő kápolnákat is.

Lelkészek: Gerhát Miklós (1700–1712), Pólányi György (1712–1732), Kelemen Imre (1732–1743), Enyiczkey János (1743–1760),

Horváth Imre (1760–1771), Orosz Ádám 1771–1777), Nozdroviczky György (1778–1796), Réday József (1796–1810), Betsky Ferenc (1810–1817), Lincuy József (1818–1831), Schmoczer József (1832–1846), Varga István (1847–1859), Huszár Sándor (1859–1872), Bugyis András (1873–1890), Hehelein Károly (1891–1900), Benkó József (1900. nov. 15. – 1911 ?), Tahy Ábrahám (1911–1934), Getlik István (1942), dr. Bujaló Bernát (1944–1945), Závodnyik Tibor (– 1984).

Filiái 1904: Cigányóc, *Daróc* (szl. hiv. Šariške Dravce), 1904: 134>1093; *Gerény* (ukr. hiv. Horjani), 12–13. századi templomát Szent Anna tiszteletére szentelték; Radvánc, Sztrippa, *Várpalánka* (ukr. Radvanka), kápolnáját a Szentháromság tiszteletére szentelték, 1904: 257>699.

Római katolikusok: 1904:, 1925: 7356, 1993: kb 6500.

Filia 1993: *Gerény* (Horiany), templomának címe: Szent Anna, 1949-ben az ortodoxoknak adták. Most a görög katolikusoké, a rómaiak évente egy alkalommal, a búcsú napján (július 26.) használhatják. Hívek: 1925: 125, 1993: 60., *Ungdaróc* (ukr. Dravci). Hívek 1925: 125, 1993: 100. Ung-Radvánc (ukr. Radvanka). Hívek: 1925: 295, 1993: 226>300.

Schem.Cent. 1904: 302-310. – Schem.Szat. 1926: 29. – *Schem. Transcarp.* 1996: 12. – *Schem. Transcarp.* 2000: 57. – MEN 2002: 51-52.

VÁRPALÁNKA · v. Ung vm. (ukr. Mukacseve – Palanok, ném. Plankendorf, Ukr.)

Plébánia, templomát a Szent Szív tiszteletére szentelték. Az 1958-ban bezárt templomot 1991-ben adták vissza és szentelték újra.

Plébánosok: Richter Ágoston (1945), Schönberger Ferenc (ellátja 1992-től). Hívek: 1925: 1060, 1993: 1300.

Filiák 1993. *Munkács – Váralja* (ukr. Mukacseve – Pidhorod, ném. Kroatendorf). Temploma titulusa: a Boldogságos Szűz Mária Neve.

Római katolikusok: 1944: 364, 1993: 500.

Várkulcsa (ukr. Kljucsarki). Hívek 1926: 123, 1993: az egyházközség bejegyzése folyamatban.

Schem. Transcarp. 1996: 5.

VINNA • (szl. Vinné, Szlovákia)

Régi plébánia, amely a 16. századi hitújításkor megszűnt. 1738-ban állították vissza. Ősi templomát Szent Anna tiszteletére szentelték, 1735-ben jutott vissza a katolikusok kezébe, 1761-ben rendbehozták. Anyakönyv: 1742.

Lelkész: Blazsek Géza (1890–1916), Glazarovits Bertalan 1916–1932), Krasznay Zsigmond (1910–1913),

Római katolikusok: 1904: 853>1418.

Filiái 1904: *Izbugya* (szl. Zbudza, Szl.), régi, gót stílusú, a Hétfájdalmú Szűz tiszteletére szentelt templomát 1902-ben megnagyították.

Római katolikusok: 1904: 288>532.; Kalusa, Kolocskó, *Tarna* (Trnava pri Laborci, Szl.), 1904: 250>750.

Schem. Szat. 1904: 335-6. – Schem. Szat. 1926: 30.

VIŠK • v. Máramaros vm. (ukr. Viskove, ném. Wischk, Ukr.)

A 14. század eleji plébánia a 1556-ban megszűnt, 1780-ban állt vissza. Temploma 1897-ben épült, titulusa: Szent Miklós. Anyakönyv: 1780.

Plébánosok: Ulferth Alfonz (1875–1892), Ilosvay Lajos (1892–1913), Koller Béla (1913–1943).

Római katolikusok: 1904: 443 >481, 1925: 625, 1993: kb 1000.

Filiái 1904: Bustyaháza, Handalbustyaháza (ukr. Topolovka), 1904: 292>593; Kricsfalva, Mihálka, Száldobos, Talaborfalu, Uglya, Újbárd, *Úrmező* (ukr. Ruszke Pole), 1904: 45>1535, Vajnág, Veléte.

Filia 1993: Bustyaháza (ukr. Bustina), temploma titulusa: Boldogságos Szűz Mária Mennybevitele, 1961–1989 közt be volt zárva. Római katolikusok: 1925: 365, 1993: 350.

Schem. Cent. 1904: 270-272. – Schem. Szat. 1926: 26. – *Schem. Transcarp.* 1996: 8. – *Schem. Transcarp.* 2000: 50. – MEN 2002: 44.

III. SZERZETESRENDEK ÉS KONGREGÁCIÓK

BRIGI SZENT ORSOLYA NŐVÉREK KONGREGÁCIÓJA

A 12. században Franciaországban alakult szerzetesrend nevében a Brig városban 1621-ben létesült anyaházhoz kötődik. Indiában, Poona városban 1953-ban létesült missziós központjuk. A kongregáció három örökfogadalmas nővére innét érkezett Nagybányára 2000-ben. Munkaterületük: szegény gyermekek megsegítése, házi betegápolás (együttműködve a Karitással), plébániai hitoktatás. Címük: Nagybánya (43342 Baia Mare), Simion Bărnuțiu utca 4.

JÉZUS LEGSZENTEBB SZÍVÉRŐL NEVEZETT HILTRUPI MISSZIÓSNŐVÉREK (MSC)

Jézus Szívének misszionáriusai szociális–pasztorációs tevékenységet folytatnak Szinfaluban, Homoródon, Krasznasándorfaluban, plébániákon román nyelvű hitoktatást tartanak, besegítenek Szatmárnémetiben is (az utcagyerekekkel való foglalkozásban, a fiatal lányok számára létesített Mária-házban, felnőttképző–hitmélyítő tanfolyamokat tartanak). Az örökfogadalmas nővérek száma: 3.

Közösségi házuk: Szatmárnémeti (440019 Satu Mare), Constantin Brâncuși utca 9.

JÉZUS SZÍVE TÁRSASÁG • *(Népleányok) Societas Jesu Cordis*

Az apostoli életet élő, több tagozatú közösséget (nem szerzet) P. Bíró Xavér Ferenc S. J. alapította a magyar nép szolgálatára 1921-ben. Az apostoli társaság 1989-ben nyert pápai jóváhagyást. Dr. Scheffler János Nagyváradon teológiai tanárkodása idején az ott működő népleányok lelki gondozója volt, szívügye volt a társaság fejlesztése, püspökként az egyházmegyébe való megtelepítésüket tervezte. A Társaság a szatmári egyházmegyében 1995-ben települt meg. Az egyházmegyében élő tagjai közt a társaság mindkét tagozata képviselteti magát: a közösségben élők és otthonukban élők is. A Loyolai Szent Ignác szabálya szerint élő testvéreknek Szatmár-

németiben van közösségi háza A közösség tagjai a tisztaság, szegénység és engedelmesség evangéliumi tanácsával kötik le magukat Jézus Szívének. Munkaterületük: hitoktatás (általános iskolákban, plébániákon), lelkigyakorlatok, lelkinapok (adventben és nagyböjtben), elsőáldozók és bérmálkozók szüleinek felkészítése, egyházi intézmények vezetése (Scheffler János Lelkipásztori Központ, Szent Ignác Lelkigyakorlatos Központ).

Közösségi házuk: Szatmárnémeti (440019 Satu Mare) Gavril Lazár utca 18.

Trepszker Erika: *Szent Ignác Lelkigyakorlatos Központ – Szokond.* In: RKN1999:87-88.

JÉZUS TÁRSASÁGA • (*Societatis Jesu*)

A szerzetesrendet Hám János püspök hívta meg az egyházmegyébe, 1858-ban érkeztek Szatmárnémetibe. A Jézus Társasága kötelezte magát rendház és templom felépítésére, a Hám János püspök alapította középiskolás konviktus elfogadására és vezetésére, külső lelkipásztori munkát is végeztek.

Munkakörükbe tartozott a környékbeli plébániákon (és Nagykárolyban is), valamint (nagyböjtben kétszer) a székesegyházban megszervezett missziók és (3-5 napos) lelkigyakorlatok tartása. A 20. század első két évtizedében közel négyszázat tartottak.

1907-1908-ban a Kálvária-kápolnát templommá építették át, 1912-ben a régi rendház (rezidencia) helyére felépült a királyi katolikus főgimnázium, 1914-ben a rendháznak a Kálvária templom felé eső részének emeletén felépül az első magyar lelkigyakorlatos ház, a „Manréza”.

1913-ban a 19. századtól már működő Mária-kongregációk mellett megalakul az értelmiségiek MK. 1919 áprilisától a rendház és a felsőbb előljárók közötti érintkezés csaknem lehetetlenné vált, 1924. január 6-án, tevékenységük a Kálvária-templom ellátása maradt. 1941 júniusától a JT ismét átveszi a Püspöki Konviktus vezetését. Hittant tanítanak, a Mária Kongregációkat vezetik.

Házfőnökök: P. Alaker István (1907), P. Bóta Ernő (1919), P. Schmidt Ferenc (1940–1949), P. Ecker Jenő (1949–1960).

1949 júliusában a kommunista rendszer a Jézus Társaságát is feloszlatta, anyagi javait államosították. A rendház tagjai a városban szétszórtságban éltek 1951 nyaráig, amikor Szamosújvárra kényszerlakhelyre vitték őket.

A Szatmárnémetibe 1960-ban visszakerült három idős jezsuita egyházmegyei papi tevékenysége: misézés, gyóntatás volt.

Az 1994-től Szatmárnémetiben tartózkodó francia jezsuita (főként) román görög katolikusok pasztorálásával foglalkozik.

BURA LÁSZLÓ: *A jezsuiták Szatmáron*. In: MEV 1997. 1-2. 19- 35.

KEGYES TANÍTÓREND • (*Piaristák*)

A Kalazanci Szent József alapította szerzetesrend a 18. század első évtizedeitől folyamatosan jelen van Szatmárban. Nagykárolyban, a rendházuk mellett 1725-ben létesített iskolájuk és Máramarosszigeten az 1730-tól működő [1912-ben új, kétemeletes épületében működő] iskola folyamatosan működött 1923-ig (Ekkor a román hatóságok államosították őket.), majd újból 1940-től 1948-ig, amikor a kommunista hatalom megszüntette az egyházi iskolákat.

A Kegyes Tanítórend szerzetesei a 18. század húszas éveitől vezették a nagykárolyi plébániát, a szerzetesrendek 1949-ben történt feloszlása után a piarista szerzetesek egyházmegyei szolgálatra jelentkeztek.

Nagykárolyban házfőnökök voltak: Bakódi Antal (?–1943. II. 9.).

Máramarosszigeten házfőnökeik voltak: Kádár József, Szemes Ferenc, Kolla János, Czika László, dr. Börzsei Márton.

Dr. Patay József: *A piarista rend Erdélyben*. In: EKMJ:498-511. – Sróth Ödön: *A nagykárolyi Piarista Gimnázium*. In: RKN 1996. 78–79. – Mazalik Alfréd: *A piaristák Máramarosszigeten*. In: RKN 1996., 72–73. – Zsemlyei János: *A piaristák nagykárolyi sírhelyéről*. In: RKN2000: 138-139.

KERESZTÉNY ISKOLATESTVÉREK

A De la Salle Szent János által létrehozott laikus szerzetes kongregáció tagjai 1910-ben telepedtek meg az egyházmegyében, dr. Boromisza Tibor püspök rájuk bízta a szatmárnémeti római katolikus fiú népiskola vezetését.

A katolikus elemi iskolában egy osztályosor működött, az iskolatestvérek az 1948-as államosításig vezették. Ezt követően az iskolatestvérek a városban szétszórtságban éltek, némelyik kántori állást vállalt.

1994-ben Szatmárnémetiből egy újonc jeletkezett a kegyes iskolatestvérek kongregációjába, (később) azonban elmaradt.

MINORITÁK (ORDO FRATRUM MINORUM CONVENTUALIUM)

Assisi Szent Ferenc tanainak követői a 14. század utolsó éveiben jelentek meg Nagybányán, 1383-ban már kolostoruk is volt. A reformáció idején egy évszázadra elhagyták a várost. Az 1680-as években visszatértek, ismét birtokukba vették a Szent Miklós templomot, de a magyarul nem tudó szerzeteseket a lakosság a kuruc szabadságháború idején elkergette. A szatmári békekötés után érkezett magyar szerzetesek elöljárója Kelemen Didák volt.

A rend tagjai a 19. században oktató tevékenységet folytattak, a városi gimnázium államosítása következtében a 20. század elejére a rend Nagybányán elvesztette régi jelentőségét, a tagok száma is megfogyatkozott, tevékenységük majdnem kizárólag a birtokok fenntartására és a giródtótfalui plébánia vezetésére szorítkozott.

1940 szeptemberében a katonai hatóságok dr. Feri Vilmos szerzetest állítják az újrainduló magyar fiúgimnázium élére, de néhány hónap múlva ismét világi igazgatót neveznek ki. A rend a hitoktatást végzi, a vidéki tanulók számára megnyitja a „Kelemen Didák Fiúnevelő Intézetet”, ezt 1948-ban államosították. A szerzeteseket 1951-ben kényszerlakhelyre internálták, ahonnét egyetlen minorita sem tért vissza Nagybányára. A Szent Miklós templomban és a giródtótfalui templomban a lelkipásztori szolgálatot egyházmegyes papok végzik.

METZ JÓZSEF: Assisi Szent Ferenc tanainak követői Nagybányán. RKN 2001:60-63.

SZALÉZIÁNUSOK

A Don Bosco alapította, Szalézi Szent Ferencről elnevezett szerzeteseket dr. Scheffler János megyéspüspök hívta meg az egyházmegyébe 1943-ban, Nagybánya bányásznegyedébe. Beliczay János

és Halasi Imre (testvér) 1944 tavaszán kultúrház építésébe kezdett, az eredeti tervet a háborús körülmények miatt módosították, a legényegyletnek szánt épületet átalakították templommá. A Krisztus Király plébánia templomát 1945 májusában szentelte fel dr. Scheffler János megyéspüspök. A szaléziánus Beliczay János 1965 decemberéig vezette a nagybányai plébániát (társa külföldre távozott), majd Szatmárnémetiben a Kis Szent Teréz plébániát vezette 1982-ig.

SZALVATORIÁNUSOK · (*Isteni Üdvözítő Társasága*)

Dr. Scheffler János megyéspüspök hívta meg az egyházmegyébe a szalvatoriánus szerzeteseket 1943-ban, a lelkipásztorkodással és hitterjesztéssel foglalkozó szerzetesekre a nagykárolyi Szentlélek plébánia vezetését bízta. Két év után – P. Kasovitz Ágoston (1943-1944), P. Semtey Gellért (1944-1945) – a deportálásakor a plébánia ellátását piaristák vették át.

SZATMÁRI IRGALMAS NŐVÉREK

A Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas Nővérek Kongregációját [*Congregatio Sororum Caritatis de Szatmár*] Hám János szatmári püspök alapította 1842-ben. A szerzetesrend alapításakor készített és elfogadott, a Szentszék által 1842-ben jóváhagyott (a Gumpendorfban működő szerzetesközösség szabályzatára alapozott) szabályzat: az Irgalmas Nénék Társaságának Szabályzata. A kongregáció dr. Scheffler János (teológiai tanár, egyházjogász által átdolgozott) szabályzatát a Szerzetesi Kongregáció 1938. március 8-án hagyta jóvá. A mai, a II. Vatikáni Zsinat határozatai szellemében elkészített Szervezeti Szabályzatot a Szlovák Tartomány szerzetesnői készítették el küldöttségi joggal, a Szentszék Szerzetesi Kongregációjának irányításával [Alapjául a strassbourgi irgalmas nővérek Szent Vince szellemében készített, már jóváhagyott szabályzatát használták.]. A Szentszék 1981. február 2-án hagyta jóvá.

A Szatmári Irgalmas Nővérek rendjének tagjai hat évi ideiglenes fogadalom után tehetik le az örök fogadalmat.

A szerzetesrend Szatmárnémetiben épült anyaháza és temploma 1842-ben készült el. [A templom tervét Scultéty Zoltán készítette, a

Szűz Máriát ábrázoló oltárképe Pesky József munkája.]. A szerzetesrend tartományi központot létesített Gyulafehérváron (1858), Esztergomban (1923-tól „Vikáriátus”, 1937-ben önálló rendtartomány), Magyarország határain túl is megtelepedett: 1902-ben az Amerikai Egyesült Államokban, Pittsburgban [1938-ban beolvadtak a Pittsburgi Irgalmas Nővérek Szerzetébe.], 1933-ban Kínában, Hunan tartományban, Paoking városában. [1952-ben kiűzték őket. Az Egyesült Államokba és Taiwan szigetére (Itt később megalapították az egyházmegyei Jézus Szíve Missziós Szerzetet) települtek.] A szlovákiai rendtartomány 1919 után alakult (központja: Rozsnyó volt).

A kommunista rendszer 1949-ben feloszlatta a szerzetesrendet, tagjai a szétszórtság állapotában éltek. Szlovákiában a szétszórtság éveiben is sikerült több kisebb közösséget megőrizniük, fiatalokat is felvenniük. Az 1989-es változásokat követően a lehetőségeket kihasználva minden rendtartományban újjászervezték a közösségeket. Szlovákiában, Rózsahegy 1990 után új házat építettek, a romániai rendtartományban 1990. július 19-én ismét magukra öltötték a zsinati előírások alapján korszerűsített ruhát, az idősebb nővérek gondozására két közös otthont létesítettek, majd az újra engedélyezett szerzetesrend Szatmárnémetiben új rendházat épített (1998), Magyarországon az újjászerveződő közösség két plébánián kezdte meg a működését.

Az alapító elgondolása szerint a Társaság célja a nevelés és az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlása. A szerzetesrend a második világháború végéig 46 helységben tartott fenn óvodát és elemi iskolát, 15 polgári iskolát, 2 gimnáziumot, 4 tanítóképzőt és egy óvónőképzőt, Szatmárnémetiben főiskolát. Szociális munkájuk: 18 kórház betegápoló munkája, 7 árvaház, 5 aggmenház.

A szatmári egyházmegye területén társházuk volt Erdődön (1899), Felsőbányán (1885), Máramarosszigeten (1893), Nagykarolyban (1892), Szatmárnémetiben: Szent József Ház (1888), s a Közkórházban, Színerváralján (1933), Túrterebesen (1925), Beregszászon (1895), Ungváron (1895). A társházak óvodákat, elemi iskolákat működtettek.

A szerzetesrend általános főnöknői: Strasser Xavéria (1842-1868), Engl M. Emiliána (1868-1875), Eötvös M. Szalézia (1875), Lukász M. Regisz (1875-1881), Schwarcz M. Crescentia (1881-1897), Woelfe M. Afra (1897-1922), Doleschall M. Editha (1922-1936), Muresan M. Leonarda (1936-1959), Both M. Klára (1959-1991), Râskovska M. Benedikta (1991-)

A romániai rendtartományban, a szatmári egyházmegye területén ma 38 örökfogadalmas és 5 ideiglenes fogadalmas nővér él. Tartományfőnöknők: Fábiná M. Agrícia (1990-), Eröss Regina M. Cassiana (1996-), Hrinyová Mária Ignácia (2003-).

Rendházuk Szatmárnémetiben (440058 Satu Mare): Wolfenbüttel utca 32. sz.

Schem. 1904: 393-408. - Borovszky 1907:256. - Dr. Bilinszky Lajos: *A női szerzetesrendek működése Erdélyben*. In: EKMJ: 524-544. - Scheffler János: *Hám János szatmári püspök emlékiratai*. Budapest, 1928. - Puskely Mária: *Szerzetesek*. 1990. 182-3. - Gáspár Pirooska, M. Edit: *„Krisztussal élünk a világ felé fordulva”*. In: Teológia, 1990/1. *Krisztussal élve a világ felé fordulva. A Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas nővérek 1842-1992*. Kolozsvár, 1992. - Eröss M. Cassiana: *Egy nagy lélek művének története*. In: RKN 2000. 113-117.

SZENT FERENC-REND:

KISEBB TESTVÉREK RENDJE • (*Ordo Fratrum Minorum*)

A szatmári egyházmegyében a huszadik században két ferences kolostor működött, a kaplonyi és a szatmárnémeti. Mindkettőben a szigorított rendszabályú kisebb testvérek (kapisztránusok) működtek. Kaplony kolostorában, melyben már az 1720-as évektől éltek és működtek a magyar ferencesek, 1899. október 1-jétől, a szatmárnémetiben pedig 1913 őszétől.

A kaplonyi rendház szerzetesei vezették a falu plébániáját, de szükség szerint más plébániák híveinek lelki ellátását is segítették.

Szent Ferenc rendjének Szatmárnémetiben való letelepítését már Hám János püspök (1856-ban) tervezte, életében azonban csak a rendház épült fel, a templom befejezésére 1903-ban, felszentelésére 1906-ban került sor, a szerzetesek pedig 1913-ban érkeztek Szatmárnémetibe, szeptember 28-án vették át a kolostort.

Az első világháborút követően a megváltozott országhatárok miatt a rend római generálisa úgy döntött, hogy a rend kapisztránus ágához tartozó ferences szerzeteseknek három éven belül el kell hagyniuk mind a kaplonyi, mind a szatmárnémeti kolostort, melyeket aztán 1924-ben a Szent István Erdélyi Ferences Rendtartományhoz csatoltak.

Mindkét plébániát a szerzetesrendek feloszlatásáig, illetőleg a szerzetesek internálásáig vezették. A szerzetesrendek feloszlatásakor P. Puskás Ferenc Hugolin házfőnök a szerzetesrend értékes könyvtárát a templomtorony egyik szobájába menekítette, a helység bejáratát elfedte. (Feltárásukra, fertőtlenítésükre, konzerválásukra a kilencvenes évek végén került sor.)

1951. augusztus 20/21-e éjjelén a ferences szerzeteseket mind Szatmárnémetiből, mind Kaplonyból Máriaradnára internálták, később onnét Désre vitték őket.

1957-ben a kényszerlakhelyükről szabadult szerzetesek közül ketten – P. Farkas Bonaventúra és P. Szabó Lajos (Dömjén) – visszatérhettek a kaplonyi plébániára, P. Puskás Hugolin a szatmárnémeti Szent János plébániára.

A kaplonyi kolostor ferences házfőnökei: P. Massa Viktor (1901), P. Mándy Anselm (1910), P. Martinov Fortunát (1911), P. Tamás Alajos (1912), P. Martinov Fortunát (1913), P. Révész Remig (1914), P. Kaizer Nándor (1916), P. Pesti Emánuel (1918), P. Luptovics Kolos (1921), P. Kassay Kelemen (1927), P. Olasz Pacifik (1934), P. Stöckl Odorik (1936), P. Bíró András (1939), P. Kassay Kelemen (1942), P. Puskás Ferenc Hugolin (1948), P. Szabó Dömjén (1957), P. Farkas Bonaventúra (1959), P. Gajdos Vince (1966).

Szatmárnémetiben a kolostor, illetőleg a Szent János plébánia vezetői: P. Tamás Alajos (1913. szept. 28. –), P. Pesty Manó (1917. júliustól), P. Massa Viktor (1918), P. Kaizer Nándor (1918), P. Majs Mór (1922. júliustól), P. Raab Ottmár (1924. július. 7. – 1925. augusztus), P. Herr Leó, P. Réthy Apollinár, P. Fülöp Tamás ?, – P. Gurzó Anaklét (1950–1951), P. Puskás Hugolin (1957–).

Szatmárnémetiben *Hildegárda* címen 1929–1944 között plébániai lapot szerkesztettek.

Tempfli Imre: *Kaplony. Adalékok egy honfoglaláskori település történetéhez.* Szatmárnémeti, 1996. 287–296. – Enyedi István: *Nemzeti, egyházi kincsünk. A szatmárnémeti ferencesek könyvtára.* RKN 1999. 63. 65.

SZERZETESRENDEK FELOSZLATÁSA

Az 1948. évi államosítást követően 1949. július 29-én a román Minisztertanács 810. sz. rendeletével kimondja a szerzetesrendek feloszlását. A következőket sorolja: Keresztény Iskolatestvérek, Kegyes Tanítórend (Piaristák), Notre Dame de Sion Kongregáció, Szűz Mária Kongregáció, Szent Orsolya rend, Szent Orsolya Román Szövetsége rendje, Notre Dame Nővérek kongregációja, Mizerikordiánusok rendje, Páli Szent Vince Irgalmas Nővérei kongregációja, Szent Család Szegényei Ferences Nővérek kongregációja, Irgalmas Nővérek kongregációja, Assiszi Szent Ferenc Irgalmas Lányai kongregációja, Szociális Nővérek kongregációja, Del Giglio Ferences Nővérek kongregációja, Szent Lioba Benedek-rendi Nővérek kongregációja.

Elrendeli ugyanakkor minden olyan szerzetesrend feloszlását, amelynek tagjai az oktatásban, a betegápolásban és a szociális gondozásban működtek.

A felsorolásból kimaradtak: a Ferencesek (OFM), a Minoriták (OFM Conventualium), a Szaléziak (SDB), Jézus Társasága, a Premontreiek, az Orsolyiták, az Angolkisasszonyok, a rendelkezést azonban gyakorlatilag rájuk is érvényesítették.

A szerzetesek eleinte szétszórtságban éltek. 1951. augusztus 20-án a Szent Ferenc-rendieket Máriaradnára, a Jézus Társasága tagjait Szamosújvárra internálták. 1952-ben a Ferenc-rendieket (a szovjet katonai alakulatok szomszédsága miatt) áthelyezték Kőrösbányára, Esztelnekre és Désre. [A Máriaradnán megindult „szabadegyetem” Désen „titkos ferences teológiává” alakult; P. Gurzó Anaklét egyházjogász ugyaninnét felügyelte minden erdélyi egyházmegye titkos egyházi kormányzata jogszerűségét.]

A szerzetesrendek feloszlásának következménye volt a rendházukban működő kápolna bezárása is. (Szatmárnémetiben a

mizeriek rendházában levőt, Erdődön, Felsőbányán, Nagykarolyban a Szatmári Irgalmas Nővérek kápolnáját számolták fel.)

A szerzetesrendek feloszlását követően, illetőleg a szétszórtság állapotában az egyházmegye területére (Szatmárnémetibe) jött a Szociális Testvérek Társasága (Societas Sororum Socialium) és a Miasszonyunkról Nevezett Szegény Iskolanővérek (School Sisters of Notre Dame) egy-egy szerzetese.

Monitorul Oficial (= Hivatalos Közlöny), 1949. év, 51. sz.

A szatmári római katolikus egyházmegye területén (/főleg/ román görög katolikus közösségek gondozásában) az egyházmegye vezetésével (hivatalos) kapcsolatot nem tartó római katolikus kongregációk és szerzetesrendek működnek.

1. *Bencés Nővérek (Congregația Surorile Benedictine de Caritate)*, központjuk: Máramarossziget.

2. *Jézus Szíve Kis Nővérei Kongregáció (Congregația Fiicele Cele Mici ale Inimii lui Isus)*, központjuk: Nagybánya, tevékenységi területük szociális és pasztorális jellegű: szegény gyermekek és fiatal lányok foglalkoztatása, szegény családok látogatása, megsegítése, plébániai hitoktatás.

3. *Jézus Társasága*. Franciaországból jött tagja románok pasztorációjával foglalkozik.

4. *Lorettói Miasszonyunkról Nevezett Nővérek (Congregația Surorilor Maicii Domnului Lauretane)*. Központjuk Nagybányán van, tevékenységi területük: nyomda és katolikus sajtó.

5. *Miasszonyunk Nővérek (Congregația Surorilor Maicii Domnului)*, központjuk: Máramarossziget.

6. *Szent József Missziós Nővérek (Congregația Sf. Iosif al Apariției)*, központjuk: Avasfelsőfalu.

IV. INTÉZMÉNYEK, EGYESÜLETEK

„GÁBRIEL” IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG

2002-ben alakult, az egyesület elsődleges célja a hátrányos helyzetű és segítséget igénylő fiatalok felkarolása. Tevékenysége révén az elvándorlás helyett maguknak itthon jövőt teremteni akaró fiatalok számára igyekszik lelki és szellemi épülésükhöz közösségi háttérrel biztosítani.

HÁM JÁNOS PÜSPÖKI KONVIKTUS

A mai (Eötvös, ma: Cuza Vodă utcai) épület helyén levő házas telket diákok bentlakása céljára 1828-ban vásárolta meg Hám János püspök. Az utcai épület helyére 1842-ben emeletes házat építtetett, az intézmény fenntartására földbirtokalapítványt létesített. A 35-40 szegény, de tehetséges diák taníttatását, felügyeletét az alapítvány révén biztosító intézményt eleinte egyházmegyei papok vezették, (az 1848–1849-es szabadságharc idején hadifoglyokat szállásolnak el az épületben), 1858. őszétől a Jézus Társasága szerzetesrendje. A megnövekedett diáklétszám szükségessé tette az épület bővítését. A régi konviktust Boromisza Tibor püspök meghagyta a jezsuiták rendházának, az épület északi oldalán új konviktust építtetett. A 150 tanuló elhelyezésére alkalmas épület az első világháború megkezdése előtt, 1913-ban készült el. (Az első világháború idején hadikórház, majd kaszárnya, hadi árvaház.) 1948-ban az épületet államosították, ma állami szakközépiskola foglalja el. A pápátogatáskor kibocsátott sürgősségi rendelettel a kormány (de csak papíron) visszajuttatta az egyháznak. Gyakorlati visszaadása azonban nem valósult meg.

Schem. 1904: 38.

BOROVSKY 1907: 54.

HÁM JÁNOS RÓMAI KATOLIKUS ISKOLAKÖZPONT

Lásd: Katolikus gimnáziumok Szatmárnémetiben

IRSIK-KONVIKTUS

Szatmárnémetiben Irsik Ferenc apátkanonok 1881-ben ingatlant vásárolt [Rákóczy utca 30] és nevelőintézetet alapított 24 (középiskolai) tanuló ingyenes ellátására, előjoggal szegény sorsú rokonai és az egyházmegyei szegény tanítók gyermekei számára. A „kiskonviktus” néven ismert intézmény működése 1944 után megszűnt.

Schem. Cent., 1904. 374. 1.

KALÁKA

A falusi lányok (és fiatal asszonyok) vallási, szakmai, családi és társadalmi életre felkészítését célzó mozgalom az 1920-as évek elején alapozódott meg és terjedt, a mozgalom [*Katolikus Leánykörök Szövetsége*] KALÁSZ néven Bihar megyéből, Nagyváradról indult (Stettner Andrea vezetésével), szervezésük (főképp) a jelentősebb (főként a sváb származású hívők lakta) egyházközségekhez illeszkedett, Csanáros, Erdőd, stb., de világiak (elsősorban tanítónők) vezetése alatt. A falusi leánymozgalom tevékenységében (Szatmárban) hatékony segítséget jelentettek a szociális missziósnővérek (így Szlafkay Melánia) előadásai. A mozgalom erőteljesebben 1940 után KALÁKA leányegylet néven lendült fel, az Erdélyben elsősorban a Székelyföldön terjedő mozgalom Csíksomlyón és Kézdivásárhelyen leánynépfőiskolát is alapított. A leányegyletek 1944-ben csatlakoztak az egyházmegyei Katolikus Akció mozgalmához. A mozgalom Szatmár egyházmegyei szövetségeinek zászlóit (ma) a plébániatemplomokban őrzik.

FEJES ILDIKÓ: *Kalot mozgalom Székelyföldön*. In: *Studia Religiosa*. Tanulmányok András Imre 70. születésnapjára. Szerk. MÁTHÉ TÓTH ANDRÁS és JAHN MÁRIA. Szeged, 1998. 147-150.

KALÁSZ lásd: KALÁKA

KALAZANCI SZENT JÓZSEF RÓMAI KATOLIKUS TEOLÓGIAI LÍCEUM

Nagykárolyban 1992 őszétől alakult meg a Nagykárolyi Szemináriumi Líceum. Önálló épülete még ma sincs. Az induló osztály reál (matematika-fizika, a második tanévtől kémia-biológia) profilú

volt. 1997-ben a tanügyi törvénynek megfelelően az induló osztály (humán) teológiai profilú. A 2000/2001-es tanévben teológiai, reál-természettudományi líceumi osztállyal és egy szabást-varrást tanító szakmunkásképző osztállyal működik. A líceum 2000-ben nevébe felvette a piarista rend alapítójának, Kalazanczi Szent Józsefnek a nevét, hivatalos névhasználatában „Jozephus Calasantius” Római Katolikus Teológiai Líceum. Igazgatója indulásakor: Poszet Veronika matematikatanár, 1998-tól Visnyai Csaba zenetanár.

POSZET VERONIKA: *Ötven év után újra volt katolikus érettségi Nagykárolyban.* In: RKN 1997:125. – VISNYAI CSABA: *„Ne hagyjátok a templomot... s az iskolát!”* In: RKN 2002. Szatmárnémeti, 2001: 116–117.

KALOT

A Katolikus Agrárfűjsági Legényegyletek Országos Szövetsége szerveződését Szatmárban is 1940 végén kezdte meg. Az egyesületek 1941/42-től kerületenként 4 ifjút küldtek a Csíksomlyón szervezett népfőiskola háromhetes tanfolyamaira, terjesztették a mozgalom *Népünk* című havi folyóiratát. A megyéspüspök 1943-ban esperesi kerületenként (Szatmár, Erdőd, Fehérgyarmat, Mátészalka, Nagykároly, Alsó- és Felső Bereg, Máramarossziget, Ugocsa, Alsó-, Közép- és Felső Ung) KALOT igazgatókat nevezett ki. A mozgalom gyakorlatilag 1944 nyarán már nem működött, a szovjet csapatok bevonulása után teljesen megszűnt.

Püspöki körlevél, 1943. november 15. (In: PL – Szatmárnémeti). – FEJES ILDIKÓ: *Kalot mozgalom Székelyföldön.* In: *Studia Religiosa. Tanulmányok András Imre 70. születésnapjára.* Szerk. MÁTHÉ TÓTH ANDRÁS és JAHN MÁRIA. Szeged, 1998. 147–150.

KATOLIKUS AKCIÓ • (*Actio Catolica*)

Megszervezésével már Fiedler István püspök is foglalkozott, a Katolikus Akcióról szóló Zsinati Határozatok 1017–1030 § alapján tevékenykedett. A szatmári egyházmegyében (és Erdélyben) 1940 után ezek a cikkelyek hatályukat veszítették, helyükre a magyarországi Katolikus Akció szabályzata lépett. 1942 szeptemberében Pakocs Károly lett a K.A. egyházmegyei igazgatója, 1943-ban a szervező és szociális-karitatív szakosztályok vezetőiből megszervez-

ték a K.A. egyházmegyei (központi) vezetőségét, a főesperesi bizottságokat, és a plébániai helyi K.A. bizottságokat. 1944 februárjában (vasárnaponként) katolikus akciónapokat szerveztek, 2-2 előadással indították a tevékenységet. Akciótervében elsősorban a családmentés szerepelt, eredményesen dolgozott a sajtóosztálya, munkájukba bevonták a középiskolásokat is.

Az egyházmegyei Katolikus Akció 1945 után az erdélyi K.A. programja szerint szervezte a munkáját, 1946-ban újjászervezte helyi tagozatait, célkitűzéseiben hangsúlyozottá vált a külvárosok lakóival és a munkásokkal való foglalkozás. Decemberben megjelent az erdélyi K.A. 1947. évre (Szatmár számára is) készített Családi nap-tára. Az 1946-ban kezdeményezett egyházmegyei Karitászt Központ 1947-ben kinevezett igazgatója, dr. Czumbel Lajos a Karitást a Katolikus Akció karitatív szakosztályává minősítette, a szegények kataszterének elkészítését kezdeményezte.

A Katolikus Akció sajtóosztálya eredményesen terjesztette a KA sajtótermékeit: *Az Apostol: A Szív* [A Jézus Szíve Szövetség [ima-apostolság, a katolikus akció heti értesítője] ~ Szívgárdisták heti értesítője] – a KA heti értesítője. Melléklapjai: *Apostoli Iskola: Gárda-vezető, Gyermekszív, Szívgárdista, Kis Apostol, Szövetséges, Kis Keresztetek, Az Apostol Gyermekmelléklete*. Szerkesztői a jezsuiták. P. Napholcz Pál, P. Jakubek István. Szatmáron, Kolozsváron, Brassóban adták ki/nyomtatták.

1941. – A Katolikus Akció tevékenysége megszűnt 1947-ben, amikor a kommunista diktatúra betiltotta a vallási intézmények és egyesületek működését.

KATOLIKUS GIMNÁZIUMOK SZATMÁRNÉMÉTIBEN

SZATMÁRI JEZSUITA KOLLÉGIUM

Pázmány Péter 1636. szeptember 14-én alapította meg, kis-gimnáziumként, négy grammatikai osztállyal működött 1639 őszétől. 1773-ban a jezsuita rend eltörlésekor a gimnázium megszűnt. A szatmári jezsuita rendház iratainak egy része a Magyar Kamara archívumába került (ma az OL-ban, E 152 Acta Jezuitica, 69–73

doboz, ill. 143, 144 és 171. kötet, és OL, C 103. d. cs.) A felszámolt gimnázium könyvtárának jegyzéke az OL-ban a Pálos-rendiek iratai között maradt fenn.

Bura 1994. 197–213, 318–350., – BURA LÁSZLÓ: *Jezsuiták Szatmáron*. KSz, VI. évf. (1995) 9: 10–19., *A jezsuiták Szatmáron*. MEV, 9. évf. (1997) 1–2.: 19–35., – Bura 1999b. 89–102.

PÁLOS-RENDI GIMNÁZIUM

A szatmári jezsuita gimnáziumot 1776-tól a Pálos-rendi szerzetesek vezették 1786-ban történt feloszlatásukig. A gimnázium igazgatója Kreskay Imre volt. A gimnázium könyvtárának leltárát a *Documenta artis Paulinorum*. 2., Bp. 1976, 384–385. közli.

Bura 1999b. 103–105.

SZATMÁRI PÜSPÖKI LÍCEUM

1804-ben Fischer István megyéspüspök alapította püspöki magánlíceumként. A két évfolyamú intézmény 1817-től szerezte meg az érvényes bizonyítvány kibocsátásának jogát, 1832-től teljes nyilvánossági jogot nyert. 1852-ben a hatosztályos Nagyobb Királyi Gimnáziummal nyolcosztályú főgimnáziummá egyesült.

Bura 1994. 246–350. – Bura László: *A Szatmárnémeti Római Katolikus Püspöki Líceum (1804–1852)*. MEV 8. évf. (1996) 3–4: 107–136. – Bura László: *A Szatmárnémeti Római Katolikus Püspöki Líceum (1804–1852)*, Satu Mare – studii și comunicări XIII., 1996, 283–304. – Bura 1999. 168–198.

NAGYOBB KIRÁLYI GIMNÁZIUM

Létesítését a Szatmári Római Katolikus Egyházmegye megalapítása után Fischer István megyéspüspök kérelmére engedélyezték, 1807-től működött 1852-ig, amikor a Szatmári Püspöki Líceummal egyesült és a továbbiakban nyolcosztályos főgimnáziumként működött.

Bura 1994. 214–245 – Bura1999b. 105–136.

HÁM JÁNOS RÓMAI KATOLIKUS TEOLÓGIAI ISKOLAKÖZPONT

A román Oktatásügyi Minisztérium a Szatmári Római Katolikus Egyházmegye megyéspüspökének kérelmére 1991. szeptember 1-től engedélyezte az állami iskolarendszer részét képező, Római

Katolikus Szemináriumi Líceum létesítését. A Kölcsey Ferenc Elméleti Líceum épületében működő gimnázium igazgatója dr. Bura László. Az iskola neve 1992. szeptember 1-jétől: Hám János Római Katolikus Szemináriumi Líceum. Párhuzamos osztályainak egyike humán, a másik reál tagozatos. 1994 szeptemberétől az iskola kinevezett igazgatója dr. Bura László. 1995-től a Tanügyi Törvény iskolatípus besorolása alapján az iskola neve: Hám János Római Katolikus Teológiai Líceum, 1996-ban a Római Katolikus Posztliceális Egészségügyi Iskolával egyesül és a továbbiakban Hám János Római Katolikus Teológiai Iskolaközpont néven működik. Igazgatója 1997. december 1-jétől Izsák György (protestáns), 1999 augusztusától Sas-Marinescu Adriana (ortodox), 1999 októberétől (megbízott igazgató) Reszler Mihály. Az asszisztensképzés 1999-től az orvostudományi egyetemek kollégiumai keretében történik, így új évfolyama nem indult, helyette kétéves környezetvédő, illetőleg könyvelő osztály létesült.

Bura László: *Római Katolikus Szemináriumi Líceum Szatmárnémetiben*. RKN 1995: 42. – Bura László: *Kiteljesedőben*. SzFÚ VI. évf., 111: 5., 1995. június 8. – Bura László: *A katolikus iskolázás története Szatmárnémetiben*. RKN 1996: 70 -71. – Bura László: *Múltunk: öt év, jövőnk: tőlünk (is) függ*. A Hám János Római Katolikus Líceum évkönyve 1996: 7–10. – Bura László: *Szatmárnémeti katolikus gimnáziuma a Hám János Líceum*. Vasárnap évkönyv, 1996: 67–70. – Bura 1999b. 245–246.

KATOLIKUS HITOKTATÓI TANFOLYAM

Az egyházmegye vezetősége a teológia kérdései iránt érdeklődő hívek számára 1990 őszétől 3 éves tanfolyam létesítését kezdeményezte, azzal a szándékkal is, hogy a hallgatók közül többen a plébánosoknak a hitoktatásban segédkező munkatársaivá válhatnak. A tanfolyam megszervezésével a megyéspüspök Arday László Attila irodaigazgatót bizta meg. Az előadók egyházmegyes papok voltak (Amma Zoltán, Antonescu László, Gindele Tibor, Hevele Imre, Ilk Antal József, Khün Pál, Knecht Béla, Láng Pál, Merk Mihály, Schönberger Jenő, Solomayer Sándor), és dr. Bura László (világi tanár).

A tanfolyam elvégzésére 110-en jelentkeztek. A hitoktatói tanfolyam közben átalakult a Gyulafehérvári Hittudományi Intézet 5 éves (kihelyezett) Hittanári Tagozatává. A hallgatók a harmadik év elvégzése után tanulmányaikat a hittanárképzőn folytathatták. A három éves hitoktatói tanfolyam végzősei közül tanulmányait a hittanári tagozaton 81-en folytatták. A hittanári tagozat két évig működött, 1995-ben 72-en, 1996-ban kilencen végezték el.

KATOLIKUS KARITÁSZ

Szatzmárnémetiben a Katolikus Karitás az alapszabályzatát 1917 decemberében készítették el, 1918. január 1-től hivatalos egyesületként működött, 575 tagdíjat fizető taggal. Anyagi forrást képezték még az évente többször megszervezett műsoros előadások és a havonta szervezett jótékony célú előadások alkalmából összegyűjtött adományok. A Katolikus Karitás az a rászoruló k megsegítése mellett rendszeresen foglalkozott a társadalom szociális nevelésével, kulturális osztálya az igazi keresztény művelődés és tudomány terjesztésével. Neves előadói közt tartja számon Prohászka Ottokárt (1918-ban). Elnöke és jogtanácsosa 1921-től dr. Scheffler János, aki később megyéspüspökként egyházmegyei Karitás z Központot szervez, igazgatójául (1947 januárjában) dr. Czumbel Lajost nevezi ki. A román államhatalom 1947-ben minden katolikus egyesület, így a Karitás z működését is betiltotta.

Az egyházmegyei Karitás z 1990-ben újra megalakulhatott, törvényszékileg bejegyzett jogi személyiség, 1993 októberétől a Romániai Caritas Konföderáció tagja (ez pedig 1995. május 8-tól a Caritas Internationalis tagja). Az egyházmegyei Karitás z kezdetben a külföldről érkező segélyek kiosztásában segédkezett, közvetítő és irányító szerepet vállalt. Tevékenysége később kiterjedt a szociális segítségnyújtás más területeire is: öregek gondozása, hátrányos helyzetű családok segítése, mozgássérültek ápolása, leányanyák támogatása, orvosi-jogi-szociális tanácsadás, szegények konyhájának létesítése, öregotthonok, árvaházak, kórházak támogatása. Az egyházmegyében területileg öt fiókszervezete tömöríti a cigány- és utcagyerekek számára létesített óvodáit (16), a tanulóházakat (3), a

fogyatékos gyermekeket gondozó óvodáit (3), rehabilitációs központját, nyaralóházát, fiatal fogyatékosokat kezelő és gondozó központjait (3), az időseket gondozó központjait (8), a szociális étkezdéit (4), klubjait (5), az orvosi gondozó központjait (6), gyógyszerárát (4), járóbeteg-rendelőjét, hajléktalan otthonát, a családban bántalmazott nők otthonát, az árvaházból kikerült fiatal lányok otthonát.

Az anyagiak fedezésére, pótlására termelő részlegeket és értékesítő üzlethálózatot szervezett, saját gépparkot működtet.

A szatmárnémeti „Katholikus Karitás” Alapszabályai. Szatmár-Németi, 1917. – *Confederatia Caritas România.* Adatok és tevékenységek 1996. – BURA LÁSZLÓ: *Közösségi összefogás az együvé tartozás ápolására.* A Szatmárnémeti Caritas előzményei. In: SzFÚ, 2000. augusztus 31. – Bánhegyesi Csilla: *Tájékoztató a Szatmár megyei Caritas szeretetszolgálatáról.* In: RKN 2000: 174-181.

KATOLIKUS LAPOK

Az egyházmegye a 19. század utolsó évtizedében (1891) *Pázmány-sajtó* néven létesített nyomdája célul tűzte ki katolikus hetilap megjelentetését, valamint egyházi szerzők munkáinak ki nyomtatását. A szatmári római katolikus egyházmegye lapkiadóként nem működtetett saját lapot, folyóiratot, területén azonban egyháziak és világiak (rövidebb- hosszabb ideig) katolikus szellemiségű lapokat, folyóiratokat alapítottak és működtettek.

A *Népiskolai Lapok* (Szatmárnémeti, 1870-1871, szerkesztette Zafféri Károly), *Népiskola* (Budapest és Szatmárnémeti, 1871-1877, szerkesztette: Zafféri Károly), *Iskola* (Szerkesztője: Bodnár Gáspár) címen 1889-től jelent meg a „szatmár-ugocsa” római katolikus néptanító-egyesület szakközlőnye, a *Heti Szemle* (1891-től, szerk. dr. Buza Sándor, 1896-tól hetente kétszer, szerk. Tóth József). A Szatmár Egyházmegyei Irodalmi Kör lapja. A lap 1917-től *Szatmári Hírlap* c. jelent meg. Szerk.: dr. Uhl Károly, (1918) dr. Czumbel Lajos. A Legényegylet számára adták ki (1887-től) a *Téli Esték* c. lapot.

A két világháború közötti időszakban: *Katholikus Élet* címen politikai és társadalmi hetilap jelent meg 1921-1931 között (1926-1928 között felfüggesztették, évfolyamjelzése azonban a későbbiekben folytonos). A tudománnyal, irodalommal, művészettel foglalkozó

és kritikai írásokat közlő, vasárnaponként megjelenő hetilap főszerkesztői Ilosvay Lajos, (1925-től) dr. Czumbel Lajos és dr. Scheffler Ferenc (1929-től egyedül) voltak. A román hatóságok általi felfüggesztése idején helyette *Új Élet* (1927. dec. 9. – 1928. január 5.) címen keresztény társadalmi hetilap jelent meg Scheffler Ferenc szerkesztésében. 1941-től a lap *Szatómári Katolikus Élet* címen 1944 őszéig újra megjelent (Főszerkesztő: dr. Scheffler Ferenc, majd (1942–1943-ban) Pakocs Károly).

A Szívárdisták heti értesítőjeként jelent meg *A Szív* 1927–1940 között, (1927. okt. 16-tól; a Jézus Szíve Szövetség (imaapostolság) heti értesítőjeként 1932-től 1935. okt. 6-ig: *Szív*); majd (1935. okt. 7-től) a Katolikus Akció heti értesítőjeként *Az Apostol* címen.

Melléklapjai: *Gyermekszív* (1935. okt. 6-tól), *Szívárdista* (évfolyamjelzése zavaros), *Kis Apostol* (1933. okt. 7 – 30; 1938. május 1–26.), *Kis Keresztések* (X. évf. /1935/ 51. sz-tól XI. évf. (1935 !) 32. sz-ig.). Szerkesztői: P. Jakubek István (1932-ig), P. Napholcz Pál (1939-től).

Szövetséges címen, a *Szívárdista* mellékleteként ifjúsági lap jelent meg Szatómárnémetiben (I. évf. 1–25 sz., 1933. április 16-tól kezdődően.) Szerkesztője P. Horváth Sándor. A szatómári egyházmegyében egyházközségi értesítőt a 2-es sz. plébánián szerkesztettek *Hildegárda* címen (I–XII. évf., 1929–1940., szerkesztője Schlagetter Nándor, kiadója 1934-ig a németi róm. kat. egyháztanács sajtóbizottsága, utána a németi ferences plébánia.

Az egyházmegye öt északi tankerülete 1942 őszétől 1944-ig *Felvidéki Nevelő* címen adott ki folyóiratot.

1945 után Szatómárnémetiben megjelenik az *Egyházi Tudósító* (1946. május 1.), *Erdélyi Szív* [Kéziratként. A Jézustársasági rendház kiadása.] (1947. január és február).

A kilencvenes évek szabadabb légkörében több egyházközségben plébániai értesítő szerkesztését és kiadását kezdték. Szatómárnémetiben: *Gyertyafény* (Szent Család plébánia, 1992-től; nyolcadív méretű; több éven át megjelent), *Rózsaső* (Kis Szent Teréz plébánia, 1998-tól), *Forrás* (1998. Sárközújlak), *Szívároány* (1999-től, Székesegyházi plébánia), *Ajándék* (1999. márciustól, Szentlélek plébánia), *Együtt* (1999. Máramarossziget), *Fatima* (2000. Nagy-

károly), *Nicolaos* (1997. Szatmárnémeti, Szent Miklós görög katolikus plébánia).

Az egyházmegyei Karitászs rendszeres (évente háromszor megjelenő) tájékoztató lapot jelentet meg magyar nyelven *Caritas info* címen.

Az egyházmegyében működő Ferences Világi Rend 1992-től Máramarosszigeten *Szent Ferenc Nyomdokain* címen saját lapot indított, a lap 1994-től országos jellegű.

Ösvény címen időszakos diáklapot jelentetett meg a Hám János Római Katolikus Iskolaközpont.

Az egyházmegye iskoláiban tanító (és néhány plébánián a plébánosnak az oktatásban segítő világi hitoktatók 2001-ben a hitoktatók számára *Világ világossága* címen időszakos lapot indítottak. (Szerkesztője ifj. Pallai Béla görög katolikus lelkész.)

Az egyházmegye zsinati irodája 2001. decemberétől *Zsinati Értesítő* címen időszakos kiadványt jelentet meg.

DEZSÉNYI BÉLA (szerk.): *Magyarország időszaki sajtójának könyvészete*. 7. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár. é. n. (1941) - TÓTH KÁLMÁN ÉS GÁBOR DÉNES: *Romániai magyar lapkiadás 1944–1949*. Kolozsvár, 1992. - KUSZÁLIK PÉTER: *Erdélyi hírlapok és folyóiratok 1940–1989*. Budapest, 1996.

KATOLIKUS LEGÉNYEGYLETEK

A szatmári római katolikus egyházmegyében 1885-ben alakult *Katolikus Legényegylet* Felsőbányán, alapítója és elnöke Bodnár Gáspár segédlelkész, 1888. január 22-én uó. megalapította a szatmárnémeti *Katolikus Legényegyletet*. Az ugyanekkor alapított, *Téli Esték* címen az iparosok számára szerkesztett lap feladatául tűzte a legényegyletek alapítását, így alakult 1889-ben Ungváron, 1891-ben Szinérvár-alján, 1892-ben Nagykárolyban, 1898-ban Munkácson.

A legényegyletek saját egyesületi székházat szereztek, mindeütt könyvtárat létesítettek, szállószobát rendeztek be.

Az iparos ifjúság művelésére és erkölcsi nevelésére előadásokat rendszeresítettek, betegsegélyezését az irgalmasrendiek kórháza látta el, szórakoztatását sokféle rendezvény.

1945 után a román és a szovjet hatóságok megszüntették a katolikus egyesületek tevékenységét, tulajdonukat államosították.

Schem. Cent., 1904. 377-9. l.

KATOLIKUS NÉPSZÖVETSÉG

A nép szélesebb rétegeinek szervezeti tömörítését célzó, Budapesten 1905-ben alapított, a világháború után hanyatló mozgalom Kálmándon 1924-ben létesített szervezetének 270 tagja volt. A mozgalom célkitűzése a népművelés mellett a tagok érdekvédelme volt.

Katolikus Lexikon, II. 529-30.

KATOLIKUS NŐEGYLET, NŐSZÖVETSÉGEK

Az egyházmegye számos plébániáján (1991-ben) katolikus nőszövetség alakult, Szatmárnémeti, Nagykároly, Erdőd, Lázári, Pusztadaróc, Sárközújlak

(1992-ben:) Mikolában, Krasznaterében, Szokondon, Nagymadaráson, Szatmárnémeti görög katolikus egyházközségében, Mezőpetriben, Mezőteremen, Erdődön (Katolikus Cigány Nőszövetség), Kökényesden, Nagymajtényban, Batizon, Aknasugatagon, Lajosvölgyihután, Avasfelsőfaluban, Bujánházán, Túrterében, Nagybánya I. és II. plébániáján, Szatmárnémetiben (a Szent János plébánián). Szatmárnémetiben az Árpádházi Szent Erzsébet Római Katolikus Nőszövetség (45 tag) hitbuzgalmi, önképző és karitatív tevékenységet végez.

MÁRIÁS JÓZSEF: *Férfiszemmel*. In: Vasámap. XI. évfolyam 45.: 4., 2001. nov. 11

KATOLIKUS OLVASÓKÖR

Kálmánd plébánosa 1930. január 19-én létesítette művelődni akaró hívei számára, 40 tagja volt.

KATOLIKUS [KERESZTÉNY] PEDAGÓGUSOK ÖNKÉPZŐKÖRE

A katolikus óvodában és a (10-es Általános Iskolában nem hivatalosan) katolikus elemi osztályokban működő tanítónők, s több hozzájuk csatlakozó, a keresztény nevelés szellemében működni akaró óvónő és tanítónő önképzőköri szándékú összejöveteleiből szervezett önképzőkörré alakult, saját működési szabályzattal, amelynek alapján a célkitűzések szellemében havi rendszerességgel tartják szakmai és lelki önképző összejöveteleiket. A munkaösszejöveteleket a tagok felváltva moderálják. Székhelyük a Crișan utcai Karitás Óvoda helységében van, önképző tevékenységük előmozdítására könyveket, szemléltető anyagokat és eszközöket gyűjtenek, készítenek.

KIS KONVIKTUS

Szegény gyermekek ingyenes ellátására alapította 1881-ben Irsik Ferenc prelátnok - kanonok. A Rákóczi (ma: Mihai Viteazul) utca 20. szám alatt működő, 24 árva gyermeket ellátó intézmény számára ingatlan- (26 hold föld) és pénzalapot biztosított. Felügyelője mindig valamelyik szatmári róm. kat. áldozópap.

Schem. Cent. 1904: 374. - Pakots Károly: *A szatmári egyházmegye története* (In: EKMJ. 471) - Bura 2002. 104.

KÖNYVKIADÁS

Az 1889-ben alakult Szatmáregyházmegyei Irodalmi Kör kezdeményezésére 1891-ben létesítették a *Pázmány-sajtó* nyomdát, amely vállalta, hogy évente 12 könyv költségeit fedezi. A továbbiakban a Pázmány-sajtó az egyházmegye papjainak számos hibuzgalmi és szépirodalmi könyvének megjelentetését fedezte.

Az 1945-1989-es kényszerhelyzetet követően a szatmári püspökség intézményesen katolikus könyvkiadót nem létesített, de több könyv kiadását fedezte: Bura László: *Krisztussal élve a világ felé fordulva*. A Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas Nővérek 1842-1992. (Kolozsvár, 1992.) • *A szatmári Székesegyház*. (Nagyszében, 1994.) • Scheffler János: *A pap*. Szatmárnémeti Püspökség, é. n. (1998) • *Arcképek a Szatmári Római Katolikus Egyházmegyéből*. Szöveg: Bura László, rajzok: Muhi Sándor. (Szatmárnémeti, 1998.) • *A 2000. Nagy Jubileumi Év eseménynaptára a Szatmári Római Katolikus Egyházmegyében*. (Szatmárnémeti, 1999) • *Szatmárnémeti római katolikus templomai*. Szöveg: Muhi Sándor, fényképek: Murvai Miklós. (Szatmárnémeti, 2000.) • *A szatmári egyházmegye név- és címtára*. (Szatmárnémeti, 2000.)

A püspökség 1996-tól könyvnapárt ad ki: *Római Katolikus Naptár 1996, 1997, 1999, 2000, 2001, 2002*. • *Liturgikus naptár 2001-2002*. • *A szatmári egyházmegye név- és címtára*. (Szatmárnémeti, 2002.)

Schem. Cent., 112. l. - MONOKI ISTVÁN: *Magyar könyvtermelés Romániában (1919-1940)*. I. Kolozsvár - Budapest, 1997. - TÓTH KÁLMÁN - GÁBOR DÉNES: *Romániai Magyar Könyvkiadás 1944-1949*. Kolozsvár, 1992.

MÁLTAI SEGÉLYSZOLGÁLAT

Szatmárnémetiben 1997. június 25-én alakult meg a Romániai Máltai Segélyszolgálat szatmári fiókja, amely a kolozsvári központ-hoz kapcsolódik. Az alapító tagok száma 25. A fiók működési köre folyamatosan bővül, aktív tagjainak száma 2001-ben 70. 2001 decemberében a Máltai Segélyszolgálat szatmári fiókja ifjúsági központot létesített (a volt Szent József Árvaház egyházi tulajdonban maradt helységében) a mozgalom fiatal tagjai számára. Az alapszabályzatban megfogalmazott célkitűzéseik: megtanítani a gyermekeket, hogy a társadalomban helyt tudjanak állni, szeretetet adni nekik, hitüket növelni; (támogatók révén) anyagilag is megsegítik őket.

PALLAI KRISTÓF: *A Máltai Segélyszolgálat szatmári fiókja. A rászorulóknak, szükségét szenvedők támasza.* In: RKN 2001., 90–94.

MÁRAMAROSSZIGETI PIARISTA GIMNÁZIUM

Máramarosszigeten a kegyes tanítórend (piaristák) 1775-től működő gimnáziuma hol hatosztályú, hol négyosztályú volt. A 19. század utolsó évtizedeitől nyolcosztályos középiskolaként működő gimnáziumot 1920-ban átvette a román állam. A piarista szerzetesek 1940 őszétől az 1948-as államosításig tanítottak ismét a gimnáziumban.

MAZALIK ALFRÉD: *A piaristák Máramarosszigeten.* In: RKN 1996: 72–73.

MÁRIA KONGREGÁCIÓK

Szatmárnémetiben a Pázmány alapította jezsuita gimnáziumban a tanulók Mária Kongregációja 1642-ben létesült. (Működése a rend feloszlásakor szűnt meg.) 1863-ban alakult meg a Püspöki Konviktusban az ifjak (a Szeplőtelen Fogantatásról elnevezett, Szent József pártfogásába ajánlott) kongregációja, 1866-ban a polgároké, 1896. december 8-án a konviktusi diákkongregációhoz csatlakoztak a katolikus gimnázium tanulói is, 1904-ben női Mária Kongregáció alakult (pártfogója Árpádházi boldog Margit), 1913-ban megalakult a szatmári tanítójelöltek (a „Szeplőtelenül Fogantatott Szűzről” nevezett és „Szűz Szent Imre herceg” pártfogása alatt álló) Mária Kongregációja, valamint az urak Mária Kongregációja.

A kongregációk általában 3–6 (eltérő elnevezésű) szakosztályt létesítettek: apostolkodás, tevékeny szeretet szakosztálya; hitbuzgalmi, hitvédelmi, missziós szakosztály, sajtó szakosztály.

A püspöki konviktus és a katolikus gimnázium diákjainak Mária Kongregációja (a rendes havi összejövetelek mellett) többször műsoros előadást (színdarab) rendezett, könyvtárat létesített és gyarapított.

A diákkongregációk a kongregáció fő ünnepén évente megújították fogadalmukat (renovó); a női kongregáció az iskolát végzett, vidékre került tagjai kapcsolatukat (többségükben) megtartották, legalább a fő ünnepen a felajánlás megújítására megjelentek, indokolt távolmaradáskor levélben tették meg.

A két világháború közötti időszakban a román hatóságok nyomására a középiskolás Mária Kongregációk tevékenysége megrekedt, a harmincas évek végére megszűnt.

1940 novemberétől működésük újult erővel indult meg. A középiskolás fiúk kongregációja működését három csoportban szervezte meg: V–VIII. gimnazisták, III–IV., illetőleg I–II. osztályosok. Szatmárnémetiben szervezték meg az összes keletmagyarországi diákkongregációk vezetőképző tanfolyamát, és létrehozták a keletmagyarországi kongregációs diáktitkárságok központját. Havonta rekollekciós félnapot szerveztek, évente lelkigyakorlatot. A zárdai MK-val együtt 1944. március 25-én Katolikus Diáknapot szerveztek, 1947-ben Nagymajtényban kongregációs vándorgyűlést, 1947 őszén az Állami Magyar Fiúliceumban (kongreganista szerkesztőkkel) *Diákszó* címen (az 1948-as államosításig működő) lapot indítottak. A szatmárnémeti Mária-kongregációk kiadásában megjelent füzet: *Közös áldozási imák.* (Szatmárnémeti, 1942.).

A püspöki konviktusi (katolikus gimnáziumi) MK elöljárói: P. Sagler Ferenc S. J. (Alapító, első elnök, 1863–1864), P. Geiger Sándor S. J. (1864–1865), P. Lattinger János S. J. (1865–1866), P. Ernst József (1866–1868), M. Schreiber János S. J. (1868–1869), P. Loboda József S. J. (1869–1874), P. Handmann Henrik S. J. (1874–1875), P. Loboda József S. J. (1875–1880), P. Snactjohauser Gáspár (1880–1881), P. Petticher Sándor S. J. (1881–1882), M. Midlinszky József S. J. (1882–1883), P. Lattinerg József S. J. 1883–1884), P. Tamás János S. J.

(1884–1885), P. P. Findenigg Ernő S. J. (1885–1887), P. Tamás János S. J. (1887–1888), P. Bota Ernő S. J. (1888–1893), P. Fialla János S. J. (1903–1995), P. Tamás János S. J. (1895–1896), P. Bús Jakab S. J. (1896–1897), P. Peifer János S. J. (1897 – 1899 szeptember), P. Ludwigh Márton S. J. (1899. októbertől – 1900), Tamás János S. J. (1900–1901), P. Bús Jakab S. J. (1901–1902), P. Faludi István S. J. (1907–1908) P. Zsíros Ferenc S. J. (1907–1908), P. Müller Fülök S. J. (1908–1909), P. Faludi István S. J. (1911–1912), P. Zsíros Ferenc (1912), P. Alaker István S. J. (1913–1914), P. Jámbor László S. J. (1914–1915), P. Faludi István S. J. (1915–1916), P. Varga István S. J. (1920–1921), P. Kollár Ferenc S. J. (1940–1943), P. Schmiedt Ferenc S. J. (1943–1944), P. Radányi Rókus S. J. (1945–1947), P. Godó Mihály S. J. (1947–1948).

A Női Mária-Kongregáció elöljárói: Kováts Gyula (1904–1908), Varjas Endre (1908–1913); dr. Bakkay Kálmán (1914).

A férfiak Mária-Kongregációja elöljárója: P. Schmiedt Ferenc S. J. (1941–1948).

A tanítójelöltek elöljárója: Tóth József (1913–1918).

Dr. Scheffler János megyéspüspök kezdeményezésére 1942-ben megszervezték a papok Mária Kongregációját is.

Jézustársasági Hám-konviktus és főgimnáziumi ifjúság a Szeplőtelen Fogantatásról nevezett Mária-kongregációjának *Értesítője*. Szatmár, 1908-1909. – Gyertyaszentelő Boldogasszonyról nevezett szatmárnémeti női Mária-Congregáció I. *Értesítője*. Közzéteszi: Varjas Endre. Szatmárnémeti, 1910. – A szatmárnémeti Jézustársasági püspöki konviktus és főgimnázium ifjúsága Mária-Kongregációja jubileumi *Értesítője*. 1863-1913. Szatmárnémeti, 1913. – *A szatmárnémeti tanítójelöltek Mária-Kongregációjának megalakulása*. Szatmár, 1913. – *Emléklapok a szatmárnémeti Női Mária-Kongregáció tizedik évéről*. Szatmárnémeti, 1914. – *Emléklapok a szatmárnémeti Női Mária-Kongregáció fennállásának 25 éves jubileumára*. 1904-1929. Szatmár, 1929. – *Egy év a szatmárnémeti ifjúsági Mária-Kongregáció történetéből*. Szatmár, 1902. – *A kongregáció kézikönyve*. A Női MK kiadványa. [Szatmárnémeti, é. n.]

NAGYKÁROLYI PIARISTA GIMNÁZIUM

Az 1725-ben alapított piarista iskola – a huszadik században nyolcosztályos gimnázium – megszakítás nélkül működött 1919. április 2-ig, ekkor a tanácsköztársaság rendeletére a helyi direktor

tórium vezetése alá került. A román csapatok bevonulása után az intézet a nagyváradi tanfelügyelőség hatáskörébe került, 1923-ban a román hatóságok államosították. Ismét piarista gimnáziumként működött 1940 ősztől az 1948-as államosításig. Igazgatója 1940-től újra dr. Schweighoffer János, 1945-től Kovács Béla.

SRÓTH ÖDÖN: *A nagyárolyi Piarista Gimnázium*. RKN 1996: 78–79.

OLTÁREGYLET

A szatmári irgalmas nővérek 1912-ben megindított tanfolyamából alakult/fejlődött az egyházi varroda intézménye, amelyből később a hitbuzgalmi célokat is megvalósító Oltáregylet megszületett. A szegény templomok egyházi felszerelésekkel való ellátására alakult egyesületek, amelyek az egyházmegye számos, 1943-ban 80 plébánián működtek, működésük alapja az egyesület *Szabálykönyve*. Az oltáregyesületek tevékenységében részt vevők számát csak hozzávetőlegesen lehetne meghatározni, 1925-ben a nagymajtényi plébánián 200 tagja volt. A világháború után dr. Scheffler János megyéspüspök kezdeményezte újjászervezésüket, ennek érdekében Oltáregyesületi Útmutatót készített. Ennek szellemében az egyesületeket tudatosan eucharisztikus alapon kívánta újjászervezni, az Oltáriszentség iránti áhitat elmélyítésével, ezért a plébániákon az újjászervezést megelőzően népmissziókat szerveztek.

PÁZMÁNY- KONVIKTUS

Boromisza Tibor püspök, Kádár Ambrus kanonok és más egyháziak adományából 1909-ben épült magánalapításként a szegény tanulók bentlakása és ellátása (tápiintézet) céljából. A 843 négy-szögöl területű telken, az egykori Vajay (ma: Gabriel Georgescu) utcán épült egyemeletes, 60 diák elhelyezésére alkalmas bentlakás 1910-től működött, központi részén az emeleten tágas kápolna, melyben vasár- és ünnepnapokon (a környékbeli hívek) szentmisét mutattak be. A ~ igazgatására alapszabálya alapján a Királyi Katolikus Főgimnázium valamelyik paptanárát, tanulmányi felügyelőül paptanárt vagy nőtlen civil tanárt kellett kinevezni. A ~ -t 1919. június 18-án a nagyszebeni román Kormányzótanács megbízottja erőszakkal elvette.

1940 – 1944 között ismét működött; a hatalomváltáskor ismét elvették. (1945-től árvaházat helyeztek el benne.)

Bagossy Bertalan: *A Pázmány-konviktus története*. In: A Szatmárnémeti Királyi Katolikus Főgimnázium 1909-1910. évi Értesítője. Szatmár-Németi, 1910. 5-33. – Ratkovszki Pál: *A Szatmárnémeti Kir. Kath. Főgimnázium Pázmány-konviktusának alapszabályai*. In: A Szatmárnémeti Királyi Katolikus Főgimnázium 1909 – 1910. évi Értesítője. Szatmár-Németi, 1910. 34- 35. – Pakots Károly: *A szatmári egyházmegye története* (In: EKMJ. 470-471).

PAX ALAPÍTVÁNY

A Szatmári Római Katolikus Püspökség 1994 áprilisában kezdeményezte és jegyeztette be az alapítványt a szatmárnémeti bíróságon. Az alapokmányban megfogalmazott céljai: iskolák, bentlakások, óvodák létrehozása és fenntartása. Az e tanintézetekben tanuló fiatalok anyagi támogatása. A papi otthon működéséhez és fenntartásához szükséges feltételek biztosítása. Társadalmi, kulturális, oktatási és karitatív tevékenységek anyagi támogatása.

PAX ROMANA

A Romániai Magyar Pax Romana értelmiségi mozgalomba 1993-ban az egyházmegyéből öt (más-más szakterületű) értelmiségi kapcsolódott be. A helyi csoport bővítését, szervezett tevékenységét maradandóan az értelmiségiek foglalkozásának heterogén volta miatt sokáig nem sikerült biztosítani. A mozgalom bővülését képezte a Katolikus Pedagógusok Önképzőkörének csatlakozása, amely működési szabályzatába foglalta, hogy a kört a Pax Romana értelmiségi mozgalma részének tekinti. 2001 áprilisától a helyi csoport újjászerveződött és (mintegy húsz tagja) kéthavi rendszerességgel tartja összejeveteleit.

RÓMAI KATOLIKUS PÜSPÖKI FIÚNÉPISKOLA

A jezsuiták távozása után, 1787-től, a római katolikus elemi iskola „nemzeti iskola” néven működik, 1859-től négyosztályú „minta főelemi tanoda”, a tanítóképző gyakorló iskolájaként szolgál, emeletes épületét 1861-ben építették, 1902-től (a város elemi iskoláinak

állami rendszerbe szervezésétől) a megyéspüspök tartotta fenn ~ néven, öt tanerős iskolaként. 1910-től a Keresztény Iskolatestvérek vezették az államosításig (1948).

A szatmárnémeti római katolikus püspöki fiúnépiskolának Évkönyve az 1914-1915 tanévre. Szerkesztette: Békevári Konrád. Szatmárnémeti, 1915. - A szatmárnémeti római katolikus püspöki fiúnépiskolának Évkönyve az 1941-1942. tanév végével. Szerk.: Ötvös Frigyes. Szatmárnémeti, 1942.

RÓMAI KATOLIKUS HITTANÁRKÉPZŐ

A Gyulafehérvári Hittudományi Főiskola 1993 őszétől létrehozott 5 éves hittanárképző főiskolája Szatmárnémetiben is kihelyezett tagozatot létesített. A hittanárképző igazgatását Arday László Attila irodaigazgató végezte. A Szatmárnémetiben működő egyházmegyei hitoktatói tanfolyam hallgatói közül 72-en folytatták tanulmányaikat a hittanárképzőn és záróvizsgát tettek Gyulafehérváron 1996-ban, a következő évfolyamról pedig 9-en 1997-ben.

RÓMAI KATOLIKUS ÓVÓNŐKÉPZŐ

A Szatmárnémeti Római Katolikus Óvónőképző Intézet 1892-ben létesült kétéves tanulmányi időtartamú iskola volt, 1893-tól Szatmárnémeti Római Katolikus (Püspöki) Kisdedóvónőképző Intézet néven működött. A román hatóságok 1922-ben megszüntették. Igazgatói: dr. Steinberger Ferenc (1892-1899), Hámon József (1899-1904), dr. Kováts Gyula (1905-1922).

Schem. Cent., 1904. 362-363 - Bura 1999b. 159.

RÓMAI KATOLIKUS POSZTLICEÁLIS EGÉSZSÉGÜGYI ISKOLA

Az egyházmegye főhatósága kérelmére az Oktatási- és az Egészségügyi Minisztérium 1993 szeptemberében engedélyezte az érettségi utáni, 3 éves képzési időtartamú általános orvosi asszisztensképző létesítését. Az állami oktatási rendszer részét képező iskola igazgatói teendőit (a Hám János Római Katolikus Teológiai Iskola központ részévé válásáig) dr. Vörös Gabriella látta el.

DR. VÖRÖS GABRIELLA: *Római Katolikus Posztliceális Egészségügyi Iskola. RKN - 1995: 43.*

SCHEFFLER JÁNOS LELKIPÁSZTORI KÖZPONT

1996-ban épült. Az intézményben hat (egyenként 30 főt befogadó) előadóterem, két (100 fős befogadóképességű) díszterem, egy (25 főt befogadó) konferenciaterem, nyolc kétágyas szoba és egy kis ebédlő. Az intézményben működik a Világiak Apostolkodási Irodája, az Ifjúsági Iroda, a Máltai Segélyszolgálat, az Egyházi Média Iroda.

Az előadótermekben működött a posztliceális egészségügyi iskola, itt működik a Hám János Iskolaközpont több osztálya, előadótermeiben hittanórákat, a lelkipásztorkodással összefüggő tevékenységeket tartanak, konferenciaterme, dísztermei (hazai és nemzetközi résztvevőkkel) előadások, konferenciák, rendezvények tartását szolgálja.

Címe: Szatmárnémeti (440014 Satu Mare), Piața Libertății 20.

Egyházi intézményeink: Scheffler János Lelkipásztori Központ. In: R KN1999. 84–85.

SZATMÁREGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR

Az egyházmegye szemináriumában az írás és a szónoklat gyakorlására 1842. február 15-én *Irodalmi egyesület* alakult, június végén feloszlott. Az önképzés az *Olvasó Társulatban* folyt 1845-ben. Önképzésük céljából 1856. február 22-én megalapították a Mária Irodalmi Társulatot, nevét a hittudományi intézet igazgatója javaslatára Szent Alajos Társulatra változtatták. 1948-ig, a szeminárium feloszlásáig működött. Célkitűzése a nyelv kiművelése, a szeminaristák önképzése dolgozatok, 1876-tól egyházirodalmi irányú dolgozatok készítése révén. Két kiadványuk Bécsben jelent meg: *A mennyei útmutató; Ájtatosság gyöngyei.*

Az egyházmegye központi papságának irodalommal foglalkozó tagjai dr. Meszlényi Gyula megyéspüspök kezdeményezésére 1893. február 8-án Szatmárnémeti székhellyel megalapították a *Szatmár-egyházmegyei Irodalmi Kört*, célul tűzve ki a katolikus egyház (józan és üdvös) elveinek érvényre juttatását az irodalomban is, önálló munkák kiadása, a napilapokban közölt írások révén. Az irodalmi kör védnöke a mindenkori főpásztor, alapszabályát a vallásügyi minisztériumnak is bemutatták. A kör kezdeményezésére az

egyházmegye papsága 1891-ben nyomdát alapított *Pázmány-sajtó* néven, folyóiratot indított *Heti Szemle* (1891) címen.

A Szent Alajos társulat Évkönyve. Összveszedi Schönherr Ágost társulati ügynök. 1856. Kézirat a Szatmári Püspöki Levéltárban. – *Emlékkönyv* a budapesti növendékpapság egyházirodalmi iskolája főnállásának 50. évében. [Budapest]

SZATMÁRI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR

A szatmári egyházmegye könyvtárának alapját megalapításakor az egri püspökségtől kapott könyvek képezték. A könyvtár gyarapodott a meghalt püspökök könyveinek bekebelezésével, Klobusiczky Péter püspök ajándékával és a Hám János püspök idején történt könyvvásárlások útján. 1874-ben Schlauch Lőrinc püspök megvásárolta és a káptalan kezelésére bízta Török János hírlapíró könyvtárát.

A püspöki palota egyik nagy, földszinti termében elhelyezett könyvtár számára 1891-92-ben új épületrészt építettek, az új könyvtár a „Bibliotheca Laurenziana” nevet kapta. A püspöki könyvtár új helységeinek átadásakor a püspöki könyvtár állományával (8541 könyv, 2358 füzet) egyesítették a káptalani könyvtár állományát (3288 kötet, 243 füzet).

A könyvtár állományát gyarapította Meszlényi Gyula püspök, Irsik Ferenc és Keszler Ferenc kanonokok könyvállománya. 1904-ben az egyesített könyvtár állománya 23. 199 darab. 1930-ban Fiedler István püspök a Biblioteca Laurenziana könyvállományának javarészét eladta, ellenértékéből két templomot építtetett.

1948-ban a szeminárium épületének, vele együtt a könyvtárnak helyet adó épületrésznek az államosításakor a püspökség könyvtárát feldúlták, jelentős részét a villanytelep kazánjában elégették, egy részét Kolozsvárra vitték, ahol az 1990-es évekig leltározás nélkül ládában állt.

Az újra elismert püspökség 1992-től megalapította a püspökség új könyvtárát.

Folyamatban van a régi könyvtárból megmentett állomány és elhunyt papok (Sípos Ferenc ordinárius, dr. Révész Gábor, Beliczay János) magánkönyvtárainak besorolása.

Németországból kapott könyvekből (4500 kötet) 1998-ban német nyelvű teológiai könyvtár is létesült.

A püspökség (1995-ben) ifjúsági könyvtárat létesített a Hám János Líceum tanulói számára.

SZATMÁRNÉMETI PÜSPÖKI LEVÉLTÁR

Az egyházmegye megalapításakor létesítették; 1804-ben az egri egyházmegye levéltára átadta a megalakított szatmári egyházmegye területére vonatkozó okiratanyagot és a püspöki vizitációk jegyzőkönyveit. A levéltár anyagát a második évszázadban is a naptári évek végén az okiratokat egymásra helyezve tárolták. 1949 végén a politikai rendőrség átkutatta a levéltár utolsó éveinek anyagát, igen sok okiratot elvittek. A levéltár történeti anyaga tárolási módja, hiányzó nyilvántartási rendszere miatt (egyelőre) tudományos kutatásra nem alkalmas.

SZATMÁRNÉMETI PÜSPÖKI SZEMINÁRIUM

A szatmári papnevelő intézetet az egyházmegye első püspöke, Fischer István létesítette közvetlenül az egyházmegye megalapítása után, a kétéves filozófiai tanfolyammal (a későbbiekben püspöki líceum) együtt. 1804. november 7-én a filozófiai tanfolyam kezdte meg működését, a teológia pedig 1806-ban. A két intézet számára Fischer István püspök által készített szabályzatot Hám János püspök egészen átdolgoztatta, ezt megerősítette az őt követő püspökök mindegyike. Kezdetben az egykori jezsuita rezidencia épületében működött, a püspöki palota felépülte után átköltözött a palota keleti szárnyába. Tanárai egyházmegyés papok, 1863–1864-ben jezsuita szerzetesek, majd ismét egyházmegyés papok. A szatmári és nagyváradai egyházmegyék egyesítése után Fiedler István megyéspüspök (1931-ben) megosztotta a papnevelő intézetet, Szatmárnémetiben maradt a filozófiai, Nagyváradra került a hittudományi kurzus.

A papnevelő intézet rektorai (mindenkor a székeskáptalan egyik tagjai): Korom Mihály (1804), Mészáros György (1809), Kovács Flórián (1809), Dubinszki Mihály (1811), Rhéday József (1811), Kovács Mátyás (1811), Sixt József (1820), Köck József (1820), Schlachta Márton (1825), Krammer Ferenc (1825), Linczy József

(1825), Obermayer András (1840), Dózsa Antal (1840), Pelikán József (1840), Bíró László (1854–1862), Némethy József (1862–1867), Schmoczer Ignác (1867–1869), Günther József (1869–1874), Novák Antal (1874–1885), Keszler Ferenc (1885–1893), Kádár Ambrus (1893–1908), Binder András (1908–1910), Szabó István (1912–1914), Szentgyörgyi Jordán Károly (1914–1917), Láng Antal (1917–1922), Kováts Gyula (1923–1930), Komka Vilmos (1931–1944), dr. Bárány József (1944–1948). Államilag történt feloszlata után (mintegy két évig szétszórtságban) titokban működött, működését dr. Bogdánffy Szilárd és dr. Czumbel Lajos irányította.

SZATMÁRNÉMETI RÓMAI KATOLIKUS POLGÁRI ISKOLAI TANÍTÓNŐKÉPZŐ INTÉZET

Az 1894-ben alapított, államilag is elismert, három évfolyamú főiskola két tagozattal létesült: nyelv- és történettudomány; mennyiségtan-természettudomány. 1894-ben létesített iskola fenntartója a Szatmári Irgalmas Nővérek szerzetesrendje. Az iskola 1896-ban vált teljes felépítésű intézménnyé, de ezt követően csak minden harmadik évben indult kezdő évfolyam, 1910-től minden tanévben. Kézimunka tagozata 1910-ben indult, 1920-ban létesült a torna szakcsoport. Az egyházmegyei hatóság 1918. november 11-én az iskolát átszervezte állami polgári iskolai tanárképző főiskolává. A főiskola az 1922-es tanévtől három szakkal működött: nyelv- és történettudomány, földrajz, természetrajz, vegytan; mennyiségtan-fizika. 1924-ben a román hatóságok megszüntették az intézményt. Igazgatói: dr. Steinberger Ferenc (1894–1900), Hámon József (1900–1906), dr. Kováts Gyula (1906–1918).

Bura László: *A szatmárnémeti római katolikus polgári iskolai tanítónőképző intézet*. In: Satu Mare - studii și comunicări. XIV. (1997) 299–330. – Bura 1999b. 199–239.

SZATMÁRNÉMETI RÓMAI KATOLIKUS POLGÁRI LEÁNYISKOLA

Teljes négyosztályú oktatási intézményként 1890 szeptemberében létesült. 1926-ban – minthogy a román oktatási rendszer nem ismerte a polgári iskola típusát – beolvadt a Szent Erzsébet Leánygimnáziumba és annak magyar tagozataként működött.

1942-1944 között ismét önálló intézmény; a román hatóságok ismét megszüntették.

Bura 1999b. 148.

SZATMÁRNÉMETI RÓMAI KATOLIKUS TANÍTÓKÉPZŐ

Az 1856-57-es tanévben nyílt meg a Szatmári Királyi Katolikus tanítóképző – alapításakor kétéves, 1872-től hároméves, 1884-től négyéves tanulmányi időtartammal. Az 1918 után Római Katolikus Tanítóképző néven működő intézményt 1922-ben megfosztották nyilvánossági jogától s ekkor megszűnt. 1943-ban dr. Scheffler János megyéspüspök újra megindítja, a Római Katolikus Líceum és Tanítóképző vezetését a Keresztény Iskolatestvérek szerzetesrendjére bizza. 1944 novemberétől Római Katolikus Magyar Tanítóképző néven működik 1948-ig, államosításáig. Igazgatói: dr. Bíró László (1847, 1856–1860), Novák Antal (1860–1863), Bugyis András (1863–1864), Nagy Vince (1864–1875), dr. Steinberger Ferenc (1875–1899), Báthory László (1899–1900), Perényi János (1900–1921), Jaklovics György (1921–1922), Horváth Kristóf (1943–1948).

Schem. Cent. 360–362. – BURA 1999b. 155-156.

SZATMÁRNÉMETI RÓMAI KATOLIKUS TANÍTÓNÓKÉPZŐ

A Páli Szent Vincéről nevezett Szatmárnémeti Irgalmas Nővérek anyaházában az 1842-ben történt alapításukat követően a tanítói-nevelői munkát végző nővérek képzésére tanfolyamot indítottak, amely az 1857/58-as tanévtől *Szatmári Római Katolikus Nőtanítóképezde* néven nyilvánosan elismert két tanév időtartamú tanítónőképzővé vált. A tanítónőképző 1872-től hároméves, 1885-től négyéves időtartamú. Az intézet neve többször módosult: Szatmári Püspöki Nőtanítóképezde (1878), Szatmárnémeti Királyi Katolikus Tanítóképző (1893), Szatmárnémeti Katolikus Tanítóképezde (1901), Szatmárnémeti Római Katolikus Tanítóképző (1922). Nyilvánossági jogát 1924-ben a román hatóságok megvonták, 1932-ben kapta vissza. 1941-től Szatmárnémeti Római Katolikus Tanítóképző Intézet és Leánylíceum, 1944 novemberétől Római Katolikus Elemi Iskolai Magyar Tanítóképző Intézet néven működik 1948-ig, államosítá-

sáig. Igazgatói: Bíró László (1857–1860), Rudolf Pál (1860–1866), Keszler Ferenc dr. (1866–1872), Nagy Vince (1872–1876), Steinberger Ferenc dr. (1876–1900), Hámon József (1900–1905), Kováts Gyula dr. (1906–1927), Tempfli M. Vincentina (1927), Onnódi (Obert) M. Alacoque (1927–1948).

Schem. Cent. 362–363 – Bura 1999b. 157–158.

SZENT ERZSÉBET RÓMAI KATOLIKUS LEÁNYGIMNÁZIUM

1918-ban létesült, 1923-ban nyilvánossági jogát megvonták, így működik 1931-ig, amikor román tannyelvű intézményként visszanyeri nyilvánossági jogát. 1940–1948 között magyar tannyelvű gimnázium az 1948. évi államosításig. Igazgatói: Tóth Mike (1918–1923), dr. Lőrincz Lajos (1923–1940), Perémi M. Ancilla (1940–1944), Jarosievics M. Alíz (1944–1948).

Bura 1999b. 149.

SZENT ALAJOS KONVIKTUS

Egyházi tulajdonban levő telekre épült (elsősorban) a Hám János Római Katolikus Iskolaközpontban tanuló vidéki diákok számára, egyrészt a püspökség, másrészt külföldi adományozók támogatásával. Az építkezést 1994-ben kezdték meg, külső befejezése 2000-ben készült el. A korszerű kétemeletes épület (1997-től) 120 tanuló elhelyezését biztosítja, egyik lépcsőháza a lányok lakta II. emeletre, a másik a fiúk I. emeleti lakószobáiba vezet. A bentlakás földszintjén (a konyha és az ebédlő mellett) helyezkednek el a tanulók, a könyvtárszoba és a kápolna. A diákothonban felügyelet mellett tanuló katolikus diákok lelki gondozását a konviktusban lakó iskolalalelkész, valamint egy szatmári irgalmas nővér segíti.

SZENT CECIL ÉNEK- ÉS ZENE EGYESÜLET

Nitsch József székesegyházi karnagy létesítette 1874-ben az egyház ősi zenéjének Székesegyházban működő énekkar révén való művelésére. Az egyesület épületét (Széchenyi utca /ma: 1. Decembrie 1918/ 15. sz. Irsik Ferenc kanonok vásárolta, azzal a céllal hogy otthont, tanuló és gyülekező helyet biztosítson az

egyházi zene művelőinek. Az épület nagyterme hangversenyterem volt. (Az épület és az intézmény fenntartását a gabonaraktárul szolgáló pince jövedelméből biztosították.)

Schem. Cent. 376. – Bura 2002. 64.

SZENT IGNÁC LELKIGYAKORLATOS KÖZPONT

Szokondon a plébánia épülete és a plébánia kertjében felállított két 30 személyes sátor 1994 óta az egyházmegye fiataljainak nyári táborhelyül szolgált, 1996-ban a püspökség, a Caritas és a Jézus Szíve Társasága támogatásával új létesítménnyel, 39 személy elszállásolására alkalmas emeletes épülettel bővült. Megújították a plébánia épületét is, bővült a tetőtér beépítésével, közösségi termek kialakításával.

A ~ -ban célcsoportos – diákok, felnőttek, Caritas-dolgozók, egyházmegyes papok – lelkigyakorlatokat tartanak, továbbképzőket és lelkigyakorlatokat hitoktatóknak, kántoroknak, ifjúsági zenei vezetőknek, csoportvezetőknek, nyáron általános iskolások és középiskolások nyári táborozási helyül (is) szolgál.

A lelkigyakorlatos központhoz park, veteményeskert és szántóföld tartozik. Fenntartását 1997-ben átvette az egyházmegyei Caritas.

TREPSZKER ERIKA SJC: *Szent Ignác Lelkigyakorlatos Központ – Szokond.* In: RKN 1999. 87–88.

SZENT JÓZSEF, A MUNKÁS – KATOLIKUS FÉRFIAK SZÖVETSÉGE

A Szatmárnémetiben 2001 februárjában újjáalakult a (Katolikus Legényegyletek hagyományait folytatni akaró) Szatmárnémeti Katolikus Férfiszövetség – 2001 novemberétől törvényszékileg önálló jogi személyiségként bejegyzett egyesület. Hetven tagja elsősorban a Székesegyházi-, a Szent János- és a Szentlélek plébánia hívei közül való, de több tagja van a Szent Antal, Szent Család és a Kis Szent Teréz plébániáról is. Célkitűzései között szerepel a katolikus egyház erősítése, a hitélet gyakorlása és fellendítése; a katolikus szociális tanok gyakorlatba ültetése, a kultúra ápolása, a Katolikus Férfiszövetség kiterjesztése megyei, országos szintre. A Katolikus

Férfiak Unum Omnes Világszövetsége Dublinban megtartott kongresszusán 2003. október 16-án a Szatmárnémetiben létesült szövetséget teljes jogú tagjává fogadta. Elnöke: Kóczinger Tibor.

SZENT JÓZSEF PAPI OTTHON

A nyugdíjas öreg papok számára Szatmárnémetiben (a volt Eötvös, ma Cuza Vodă utca 12. sz.) létesített korszerű, 1994-ben elkészült kétemeletes öregotthon nyolc egy/kétszobás lakással, kápolnával, társalgóval, konyhával és közös ebédlővel.

SZENT LÁSZLÓ KONVIKTUS

A nagykárolyi piarista gimnázium diákotthona. Az 1948-as államosítás után az épületet más célokra használták, gyakorlatilag használhatatlanná vált. A használhatatlan, romos épületet a pápa romániai látogatásakor visszaadták az egyházmegye tulajdonába.

SZENT LUKÁCS TÁRSASÁG

A 2000-ben alakult Társaság célja a Püspöki Könyvtár és a Püspöki Levéltár rendezése, valamint egy Egyházmegyei Múzeum létrehozásával kapcsolatos anyagi és szellemi háttér biztosítása. A társaság elnöke a megyéspüspök, ügyintézője a püspöki titkár.

Az egyházmegye könyvtára számára 2002-ben helységet biztosítottak, a levéltár anyagának megfelelő elhelyezéséhez szükséges kellékek, illetőleg az egyházmegye megalakulása időpontjától összegyűlt anyag szakszerű elhelyezése folyamatban van, a könyvtár állagának tanulmányozása/használata a közelebbi jövőben valószínűsíthető, a történeti levéltár kutatók számára hozzáférhetősége a távolabbi jövő lehetősége. A múzeum létrehozása, berendezése jelentősebb anyagi ráfordítást és szervezési megoldásokat igényel.

SzNCT 2000. 13.

SZÍVGÁRDA

Az 1926-ban *Szívógárda* néven alakult, a hit elmélyítését célzó ifjúsági szervezet, Romániában az 1990-es változásokat követően (a Ferenc-rendiek kezdeményezésére) éledhetett újjá. A Szívógárda

csoportjai (öt működő csoport, 70 tag) a Kaplonyi plébánia területén alakultak, a plébános irányításával a Hittanárképző Főiskolat végzett tanítónők vezetik.

MÁRIÁS JÓZSEF (interjúja): *Vallomás a kezdetekről*. Beszélgetés P. Szabó Dömjén atyával, a szervezet első lelki vezetőjével. In: RKN 1996: 60–61.

SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK

ÁRVAHÁZAK - SZENT JÓZSEF ÁRVAHÁZ

Irsik Ferenc apátkanonok alapítványt létesített a szülei által elhagyott gyermekek fölnevelésére. Az árvaházat [befogadóképessége 22 gyermek] Szatmárnémetiben az általa vásárolt telken (Attila út 13.) építtette fel. A (vallási megkülönböztetés nélküli) árvák nevelését a Szatmári Irgalmas Nővérek gondviselésére bízta. Az árvaház és temploma fenntartását, a gyermekek ellátását és nevelését önmaguk eltartására képes korukig a pénzbeli alapítványon kívül az e célra vásárolt 22 hold föld biztosította.

Működését 1945-től a román hatóságok korlátozták, 1948 nyarán az intézményt az államosításkor megszüntették, 1949-ben a szerzetesrendek feloszlásakor épületét is elkobozták.

A Szatmári Irgalmas Nővérek a nagykárolyi társházuk mellett (1892-ben) létesített árva lányok intézetét vezették.

Schem. Cent. 375–6. l.

AGGMENHÁZ

Szatmárnémetiben az irgalmas nővérek gondozták és vezették a *Szent József (öreg)otthont*, Máramarosszigeten (a püspöki védnökségű, plébániai felügyeletű) *Aggmenházat*. Nagybányán *A szegény aggok háza* a minoriták gondozásában működött, Ungváron pedig *A szegény aggok háza* plébániai igazgatással.

A Szatmári Püspöki Szegények Intézete a 20. században kezelte a (magánszemélyek és Hám János püspök magánalapítványából létesített), az alapítvány részére vásárolt házban 1834-től működő *Szatmár-Németi városi szegények intézet* alapítványi vagyonának megosztásából származó alaptőkét, kamataiból hat elaggott és

munkára képtelen férfi és ugyanannyi nő teljes ellátását (és a Szatmári Irgalmas Nővérek kolostorában működő aggmenházban való elhelyezését), és több, ún. „házi szegény” rendszeres pénzbeli segélyezését biztosították.

Az iskolából kimaradt, dolgozó lányokkal való foglalkozás céljából a szatmári irgalmas nővérek *Patronage* néven szociális munkacsoportot létesítettek, amely vasárnaponként a lányok számára kiegészítő oktatást is szervezett.

Schem. Cent. 378 -380.

KÓRHÁZAK, GYÓGYSZERTÁR

Az Istenes Jánosról nevezett Irgalmas Rend Szatmárnémetiben való letelepítése óta (1839) saját kórházat és gyógyszerterát működtetett a szerzetesrendek feloszlásáig (1949).

A szatmári irgalmas nővérek a szatmárnémeti Közkórházban, az erdődi, beregszászi, királyhelmeci, munkácsi, ungvári kórházban látták el a betegápolást. Szatmárnémetiben a szerzetesrendek feloszlásakor 38 nővér dolgozott a kórházban, közülük a mütősöket még hosszabb ideig nem bocsátották el.

Az 1990-es évektől szerveződtek az egyházmegyei Caritas szociális intézményei: szociális étkezdék, fogyatékos gyermekek orvosi rehabilitációs intézete, óvodái, hajléktalanok otthona, a családban bántalmazott nők otthona.

V. LELKISÉGI MOZGALMAK

CURSILLO

A mozgalomnak Szatmárnémetiben 5 tagja van.

ÉLŐ RÓZSAFÜZÉR TÁRSULAT

Az ún. *Élő Rózsafűzér* csoportok, a rózsafűzér egy-egy titkának napi elimádkozására vállalkozó hívők csoportjai a legtöbb plébánián működtek/működnek [egyházmegyei szinten sokszáz hívő], (főképp) a nagyobb plébániákon az *Örökös Rózsafűzér* csoportjai, akik a rózsafűzér egy megadott titkának imádkozását egész életükre vállalták.

FERENCES VILÁGI REND

Az egyházmegyében (még Ferences Harmadrend néven) több évtizedes hagyománya volt. Szatmárnémetiben a FVR két csoportra oszlott, a Szent János és a Szentlélek plébánián működnek, Kaplonyban a Szent Antal plébánián és Máramarosszigeten. Összesen 80 tag.

Máramarosszigeten 1998-tól saját székházuk van. *Szent Ferenc Nyomdokain* című (1993-ban indított) lapjuk (1995-től) országos jellegű, a rend kisközösségei közti kommunikációt szolgálja.

KOVÁCS LÁSZLÓ: *A Ferences Világi Rend Máramarosszigeten*. In: RKN 2000. 148-150.

FOKOLÁRÉ

A mozgalomnak Szatmárnémetiben és Máramarosszigeten, kb 30 tagja van.

HÁZAS HÉTVÉGE

Az egyházmegyében 1998-tól működő lelki mozgalomba - indulásakor Szatmárnémetiben 13 házaspár, 1 pap kapcsolódott be, ma már a mozgalomban 65 házaspár, 10 pap és 3 szerzetesnővér tevékenykedik. A közösségek az alapozó hétvégeket a szokondi Szent Ignác Lelki Gyakorlatos Házban tartják évente kétszer (tavasszal és ősszel). A területi közösségek saját szervezésükben

különbéféle rendezvényeket és más közösségi összejöveteleket szerveznek. Kapcsolatot tartanak a magyarországi HH mozgalommal. A mozgalom szervezői Margitházi Lajos és Gizella, valamint Trepszker Erika SJC.

Házassági Hétvége lelkeségi mozgalom. In: RKN 2001. 82-84.

HIT ÉS FÉNY

A lelkeségi mozgalomnak Szatmárnémetiben vannak hívei. (12 fő.)

JÉZUS SZENT SZÍVE CSALÁDJA

A szellemi, lelki mozgalom célja, hogy a családhoz csatlakozó emberek közössége által állandó imádság és folyton tartó jóvátétel szálljon fel az Istenhez. Ez az imádság Jézus Szívének tökéletesebb ismeretét és az iránta való bensőséges szeretetet szeretné elnyerni az Úrtól, az emberek üdvére.

A szellemi, lelkeségi mozgalom Szatmárnémetiben a Székesegyházi- (14 család), és a Kis Szent Teréz plébánián működik. A mozgalom, az engesztelő tábor elterjesztése a világiak apostolkodása által történik. Egy-egy „Család” az apostolából, felelőségéből és 13 személyből áll, akik a Család tagjait alkotják; nem kötelező, hogy ismerjék egymást. Beleegyeznek abba, hogy lelki egységgel imádkoznak Jézus Szent Szívéhez más családokkal a világból, egyesülve az egyház imádságával, kérve Istent, adja korunknak irgalmasságát. Feladatuk: évenként háromszor, kilenc napon át imádkozzanak, egyedül vagy a családdal, abban az órában amikor akarnak, de a megadott napokon. (Segíti őket a *Jézus Szentséges Szívének Családja* kiadvány/imakönyv.) Az időpontokat az adott Család felelőse, apostola egyezteteti, a tag bejegyzésével, így biztosítja a lelki család imádságának megszakíthatatlanságát, állandóságát. Az apostol és a családtagok gyakorlati teendőit, a imákról, ájtatóságokról való tudnivalókat „Az apostolok missziója” dokumentum tudósítja. A Jézus Szent Szíve Családok tagjainak és ezek imanapjainak nyilvántartására az Apostolok naptára szolgál.

A mozgalom Szatmárnémetiben a román görög katolikusok között is él. Román nyelvű, negyedévenként megjelenő (24 oldalas) lapjuk: *Flacăra de iubire a preasfintei inimi a lui Isus și a inimii imaculate a Mariei.*

KOLPING MOZGALOM

Kolping családok Szatmárnémetiben a Szentlélek plébánián, Kaplonyban és Máramarosszigeten működnek.

MÁRIA LÉGIÓ

A (nemzetközi) laikus apostolkodó (és lelkeségi) mozgalom összekötő kapocs kíván lenni a papság és a hívek között. A mozgalom célja: az egyház szolgálata közös imával, tökéletes Mária-tisztelettel, karitatív tevékenységgel, beteg- és kórházlátogatással és személyes kapcsolatépítéssel alapuló apostolkodással, mindig a közvetlen egyházi előljárók kívánsága szerint. A ~ 2000-tól van jelen az egyházmegyében és lendületesen terjed. Szervezeti egységeinek neveit az ókori római légióktól kölcsönzi, a csoportok (*praesidium*) – melyeknek vezetőit a plébános nevezi ki – vezető testülete a *curiát* alkotja. A szabályzat (2001. április 29.) alapján a csoportok az egyházmegye területén 3 *curiát* képeznek, Szatmárnémetiben, Nagybányán és Sárközújlakon. Együttesen alkotják az egyházmegye területét átfogó *comitiumot*, amely viszont a magyarországi tartományhoz, *regiához* tartozik. A szatmárnémeti curiahoz 15 *praesidium* tartozik (Szatmárnémetiben 6, Mikolában, és mindkét filiájában, Sáron és Sándorhomokon, Csanáloson, Egriben, Lázáriban, Mezőteremen, Pálfalván, Pusztadarócon működnek), a nagybányaihoz 4 (a Szentháromság plébánián 2, Lápobányán és Szinérváralján), a sárközújlakihoz 4 (Sárközújlakon, Adorjánban, Batizon és Túrterebesén).

Az egyházmegye területét átfogó Mária Légiónak 853 tagja van.

NEOKATEKUMENÁLIS ÚT

A gyökereiben az ősegyházba visszanyúló mozgalomnak a huszadik században megújult formája Szatmárnémetiben az 1990-es években vert gyökeret. A városban ma már 8 csoport működik, összességében 200-nál több taggal. A neokatekumenek állandó kapcsolatot tartanak a mozgalom olasz és lengyel lelkipásztoraival. A csoportok közül 6 magyar nyelvű, 5 román nyelvű. A szatmárnémeti neokatekumenátus lelkeségi mozgalom Szatmárnémeti csoportjából a Redemptoris Mater szemináriumba missziós szolgálatra jelentkező papi hivatás is született.

Kisközösségek az egyházban. A neokatekumenátus. In: RKN 1999: 89–90.

SZENT EGYED (SANT EGIDIO) KÖZÖSSÉG

A Szatmárnémetiben 1994-ben megalakult közösség kezdeményezői és alapító tagjai Würzburgi teológiai tanulmányúton ismerkedtem meg a Rómában 1968-ban megalakult közösséggel (melynek nevét hivatalos székhelyükről, a Róma központjában levő Sant' Egidio kolostor-templomról kapták). A közösség (példaképe Assisi Szent Ferenc) tagjainak tevékenysége (a havi imadélután mellett) az elnyomottakra, az elesettekre való odafigyelés, a gyermekekkel, egyedülálló öregekkel, fogyatékosokkal való foglalkozás. Látogatják őket, segítenek takarításban, bevásárlásban, vagy egyszerűen beszélgetnek velük. Az öregek otthonában lévő idősek számára programokat, összejöveteleket szerveznek, hetente imadélutánokat tartanak számukra. Az állami árvaházi gyermeket vasárnap szentmisére viszik, délután foglalkoznak velük. A würtzburgi barátaiktól kapott sok tonnányi segéllyel rászoruló szegény családokon, árvíz sújtotta falvakon segítettek.

TAIZÉI LELKISÉG

Az egyházmegyében Máramarosszigeten, Nagybányán és Szatmárnémetiben működnek taizéi lelkiségi csoportok, Máramarosszigeten havonta, Nagybányán és Szatmárnémetiben kéthetente tartanak taizéi imaórákat, amelyek mindegyikén általában 15-en – 20-an vesznek részt, a lelkiségi mozgalom követői is, mások is. Az egyházmegyében működő csoportok (60-an) évente rendszeresen két zarándoklaton vesznek részt, minden nyáron Taizében, télen az európai találkozón. A taizéi lelkiségi mozgalom ápolását, a zarándoklatokat és évente ifjúsági lelkigyakorlatot hat éve az egyházmegyei ifjúsági lelkészség szervezi.

UNIO APOSTOLICA CLERI

A Franciaországból elindult ~ papi szövetséghez dr. Scheffler János 1933-ban csatlakozott, általa vált ismertté a szatmári római katolikus egyházmegyében. A mozgalomhoz csatlakozóknak az ~ szabályzatában megfogalmazott életrendet kellett megvalósítani, ez napi elmélkedést, rövid lelki olvasmányt, rózsafüzér imádkozását, az ~ tagjaiért mondott imát és más, a lelki élethez kapcsolódó

cselekményeket (havi gyónás, rekollekció, teológiai tanulmány) kért. A ~ tagjai az életrendjük követelményeinek teljesítéséről készített nyilvántartó táblázatokat havonta átadták (megküldték) lelki irányítójuknak, aki ezt észrevételeivel visszaadta (küldte).

A mozgalmat dr. Scheffler János teológiai tanárként terjesztette és szervezte, megyéspüspökként dr. Bogdánffy Szilárdot bízta meg a vezetésével. 1947. március 19-én az ~ egyházmegyei igazgatójává Rényi Ferencet nevezte ki.

A kommunista hatalom elhatalmasodó egyházüldözése, a bebörtönzések idején a ~ működése megszűnt.

Az 1990-es évek elején Reizer Pál megyéspüspök Pfeiffer Mátyás áldozópapot kérte meg felélesztésére, a formális kezdeményezés megrekedt.

VI. SZEMÉLYISÉGEK

BAGOSSY BERTALAN · (Szatmárnémeti, 1868. február 26 – 1950. március 12.)

Író, helytörténész. Szatmárnémetiben végezte középiskolai és teológiai tanulmányait, 1891-ben szentelték pappá. Fehérgyarmaton és Szatmárnémetiben segédlelkész, 1895-től tanítóképzői tanár, 1901-től középiskolai tanári oklevelet szerez. A szatmárnémeti Királyi Katolikus Főgimnázium tanára, 1914–1919 között igazgatója. 1919 nyaratól Krasznaterebesen segédlelkész, 1926–1942 között Túrterebesen plébános. Közéleti tevékenységének része volt a Kölcsey Kör irodalmi szakosztályának vezetése.

M: *Palesztina hajdan és ma*. Szatmár, 1894. · *Feladatunk a polgári házassággal szemben*. Szatmár, 1896. · *Boldog családi élet*. Békésgyula, 1897. · *Szatmár-Németi története*. In: Borovszky Samu (szerk.) Szatmár-Németi sz. kir. város. Budapest, Országos Monográfia Társaság, (1907). 161–282. · *Parva gramatica latina*. Szatmár, 1911. · *Parva gramatica bilingvis*. Szatmár, 1913.

Sajtó alá rendezte: *Hám János beszédei*, III. kötetét, valamint *Klobusitzky Péter beszédeit*, Szatmár, 1905. In: Szentek élete (93 életrajz).

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 37–8.

BAKKAY KÁLMÁN · (Körösmező, Máramaros megye, 1878. február 10. – Sár, 1951. május 1.)

Teológiai tanár, író. Középiskolai tanulmányait Máramarosszigeten és Szatmárnémetiben, teológiai tanulmányait Szatmárnémetiben és Budapesten végezte. Pappá szentelése: 1900. június 30. Egyházból teológiai doktorátust szerez Budapesten, 1903-ban. Segédlelkész, hittanár, a szatmárnémeti Papnevelő Intézet tanulmányi igazgatója, tanít a teológián. 1922–1937 között (nyugdíjba vonulásáig) nagybányai plébános.

M: *Állíthat-e az államhatalom házassági akadályokat?* (doktori értekezés), Bp. 1905, · *Vasárnapi és ünnepnapj leckék és evangéliumok magyarázata*. Szatmárnémeti, 1925. · *Római katolikus katekizmus*, é.n. (1926) · *Ószövetségi Biblia*, 1927 · *Újszövetségi Biblia*, 1927. · *Tanuljatok tőlem*, 1932. · *A Szentlélek Isten korszaka és országa*, 1934.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 38–9.

BODNÁR GÁSPÁR · (Beregszász, Bereg megye, 1861. január 6. – Szatmárnémeti, 1921. május 3.)

Író. Középiskolai tanulmányait Szatmárnémetiben végezte, ugyanitt, a Papnevelő Intézetben végzett teológiai tanulmányokat követően 1884. október 8-án megyéspüspöke pappá szentelte. Az egyházmegyében ő alapítja meg az első katolikus legényegyleteket (Felsőbányán [1885], Szatmárnémetiben [1888]).

Az 1884-ben alapított *Szatmár és Vidéke* című lap egyik alapító társa. 1886-ban megalapította (és szerkesztette) a *Téli Esték* című hetilapot, ezt 1898-ban a *Magyar Földművelő* váltotta fel. 1897-ben elindította a *Családi Kör* című, havonta megjelenő, elbeszéléseket közlő kiadványsorozatot.

M: *A Mesterlegények vándorkönyve az élet útjára*. Szatmár, 1892. · *Elbeszélések*, 1892. (12 db) · *A család apostola*. Elbeszélések. Szatmár, 1890. (A vegyes házasságokból származó bajokkal foglalkozik.) · *A stiglincek*. Színdarab 4 felv. · *A családi tűzhely búban és örömben*, Szatmár, Pázmány Sajtó, 1894. · *Elbeszélések*, Szatmár. 1895. (11 db) · *Az iparostanoncok vallásoktatása*. Budapest, 1894. · *Fellegek között*. Regény, 1920. · *Hám János, a szent életű szatmári püspök élete*. Írta néhai Irsik Ferenc. Átdolgozta és újabb adatokkal bővítette Bodnár Gáspár. Pázmány-Sajtó, Szatmár-Németi, 1903.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 41–3.

DR. BOGDÁNYFY SZILÁRD IGNÁC · (Feketető [ma: Crna Bara], 1911. február 21., Torontál megye – Nagyenyed, 1953. október 2.)

Temesváron, a Kegyes Tanítórendi szerzetesek gimnáziumában érettségizett, utána felvételét kérte a nagyváradi római katolikus

egyházmegye szemináriumába. Teológiai tanulmányait Budapesten a Központi Papnevelő Intézetben végezte. Pappá szentelése után (Nagyvárad, 1934. június 29.) hittanár, 1937-ben (hogya román iskola-rendszer előírásainak megfelelően) a balázsfalvi román görög katolikus teológián (görög katolikus hittanból és latinból) licenciátust szerez. 1939 novemberében letartóztatják, majd kitoloncolják az országból. 1940 szeptemberében hazatér Nagyváradra, a Hittudományi Főiskola tanára, a Papnevelő Intézet lelkiigazgatója. 1941-ben Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karán licenciátusi vizsgát tesz, 1943-ban hittudományi doktorrá avatják. A zsidóüldözés megkezdése után zsidó származású személyeket bújtat a teológián, 1944-ben el kell rejtőznie a hatóságok elől.

1945 októberében megalapítja a Merici Szent Angéla (orsolyita) Harmadrendet.

1947. április 16-án dr. Scheffler János megyéspüspök, nagyváradi apostoli kormányzó kinevezi a szatmári püspöki iroda titkári beosztásába, ugyanakkor a két egyházmegye püspöki tanácsosává. 1949. február 14-én a bukaresti nunciaturán Paricius O'Hara érsek titokban püspökké szenteli. Április 5-én letartóztatták, koncepcióspert indítanak ellene. A nagyenyedi börtönben halt meg.

BURA LÁSZLÓ • (Szatmárnémeti, 1932. március 31. -)

Az elemi és a középiskolát Szatmárnémetiben (1950), egyetemi tanulmányait (magyar nyelv- és irodalom) Kolozsváron a Bolyai Tudományegyetemen végezte (1954). Az egyetem nyelvészeti tanszékének gyakornoka (1953. okt. 1-jétől), főgyakornoka (1954. szept.1-től). 1955. március 26 – 1956. május 30. között letartóztatásban, koncepcióspolitikai perben elítélik (6+5+3 évre), a fellebbezés során a fővád ügyében az eljárást megszüntetik, a többi cikkely közkegyelemben részesül. 1956. szeptember 1-től Mezőpetriben, 1960-tól Szatmárnémetiben általános iskolában, 1970-től líceumban tanít, 1990–1994 között a Kölcsey Ferenc Elméleti Líceum igazgatója nyugdíjba vonulásáig (1994). 1991-től párhuzamosan, 1994–1997. nov. 30-a között a Hám János Római Katolikus Teológiai Líceum (később Iskolaközpont) igazgatója. 1999. október 1-jétől a

Babeş-Bolyai Tudományegyetem Szatmárnémetiben működő Tanítóképző Főiskolai Karán tanít, egyben tanulmányi aligazgatója. Családos, 4 gyermeke van.

Tudományos fokozata: a filológia doktora (1972).

Szaktudományi munkássága: nyelvész, néprajzkutató, művelődéstörténész, pedagógiai író. A szatmári, illetőleg a nagyváradi megyéspüspök megbízásából történész szakértőként összegyűjtötte és rendszerezte a dr. Scheffler János és dr. Bogdánffy Szilárd vértanú püspökök boldoggá avatási eljárásához szükséges életrajzi és dokumentációs anyagot.

A Magyar Nyelvtudományi Társaság Országos pályázatain díjat nyert (1958, 1960, 2000. – II. díj), a társaság Csúry Emlékéremmel jutalmazta (1987). A Magyar Néprajzi Társaság levelező tagja (1990). A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a Fraknoi Vilmos díjjal jutalmazta (2000), a Magyar Tudományos Akadémia köztestülete tagja (2000). A Romániai Magyar Pax Romana elnöke (2001).

Munkái:

Nyelvtudomány: *Élő nyelvünk* (Nyelvművelő kötet), (Bukarest, 1982.), *A szatmári fafeldolgozó mesterség szakszókincse*. (Budapest, ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke és az MTA Nyelvtudományi Intézete, 1982.), *Az a-zás a moldvai csángó nyelvújításban*. (Budapest, ELTE-MTA, 1986.), *Mezőpetri ragadványnevei*. (Budapest, ELTE-MTA 1988.), *Szatmárnémeti (Satu Mare) utcanevei*, (Bp. ELTE-MTA, 1987.), *Szatmár megye történeti-etimológiai helységnévtára*. (Kolozsvár, 1997.), *Éltetőnk, mindennapi anyanyelvünk*. Nyelvművelő írások, (Csíkszereda, 2001.)

Néprajz: *Szatmári népballadák*. (Kriterion, 1978.), *Szatmári szólások és közmondások*. (Budapest, 1987.), [Társszerzővel:] *Zöld erdőben fenyő zöldje. Szatmár megyei magyar népdalok és népballadák* (Szatmár, 1972), *Szatmár vidéki néphagyományok* (Szatmár, 1979.), *A tasnádi fazekasság* (Budapest, 1991.)

Művelődéstörténet és egyháztörténeti írások: *Complexul memorial Ady Endre Emlékmúzeum* (Satu Mare, 1977), *Hűségesen, fáradhatatlanul. Scheffler János szatmári püspök életútja*. (Újvidék, 1991.), *Hajszálgyökök*. (Szatmárnémeti, 1992.), *Krisztussal élve, a világ felé fordulva*. A Páli

Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas Nővérek 1842-1992. (Kolozsvár, 1992), *A szatmári római katolikus Székesegyház*. (Szövege. Szeben, 1994.), *Szatmári diákok 1610–1852*. (Szeged, 1994.), *A szatmári református kollégium és diákjai (1610–1852)*. (Kolozsvár, 1994), *Arcképek a Szatmári Római Katolikus Egyházmegyéből*. (Összeállította. Szatmárnémeti, 1998.), *Hám János öröksége*. (Szatmárnémeti, 1999.), *Iskolavárosunk Szatmárnémeti*. (Csíkszereda, 1999.), *Csanálos*. Falumonográfia. (Csíkszereda, 2001.), *Complexul Muzeal Ady Endre – Ady Endre Emlékmúzeum*. (Társszerzővel. Szatmárnémeti, 2002.) *Szatmárnémeti kialakulása és fejlődése épületei és műemlékei tükrében*. (Szatmárnémeti, 2002.)

Számos nyelvészeti, néprajzi és művelődéstörténeti és (1992 után) egyháztörténeti tanulmánya jelent meg gyűjteményes kötetekben, valamint szakfolyóiratokban (Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, Magyar Nyelvjárások, Néprajzi Látóhatár, Magyar Egyháztörténeti Vázlatok), irodalmi, művelődési és társadalmi folyóiratokban (Igaz Szó, Látó, Keresztény Szó, Korunk, Művelődés, Nyelvünk és Kultúránk). Részt vett *A moldvai csángó nyelvjárás atlasza*, I-II. (Magyar Nyelvtudományi Társaság, Bp., 1991.) nyelvjárásai anyagának gyűjtésében. A Romániai Magyar Irodalmi Lexikon (helyi) szerkesztője.

(Birtók József)

CZOL ERNŐ · (Nagykároly, 1957. október 3. –)

Kántor, zenepedagógus, zeneszerző. A középiskolát Gyulafehérváron a kántoriskolában végzi, teológiai tanulmányait egy év után félbeszakította. Kántor Nagybányán a veresvizi plébániatemplomban (1978–1997), majd a Szentháromság templomban (1998-tól). 1991-től elvégezte Szatmárnémetiben a hittanárképzőt. Hírneves kórusokat szervez és vezet: Krisztus Király Kórus, (1998-tól) Santa Trinita Kórus (felnöttek) és Scuola Rivulina (ifjúsági). *Karácsonyi oratórium* című kórusművét 1987-ben adták elő, 1990-ben a *Jesus brother* (Jézus testvér) rockopera zenéjét szerezte (Szövegét Ft. Tempfli Imre írta.).

M: *Laudate nomen eius* (Dicséritek az Ő nevét). Ifjúsági vallásos énekek. Kolbe Könyvkiadó, Nagyvárad, 1996.

CSERHÁTI FERENC • (Túrterebes, Szatmár megye, 1947. február 12. -)

Teológiai tanulmányait követően 1971. április 18-án szentelték pappá. Segédlelkész Kaplonyban és Máramaroszigeten, 1979-ben Németországban telepszik meg. 1982-ben teológiai doktorátust szerez. A müncheni St. Margaret plébánia káplánja, 1984-től a müncheni Magyar Katolikus Misszió vezetője. A külföldön élő római katolikus magyarok püspöke, dr. Miklósházy Attila, 1996. október 8-i hatállyal kinevezte – hivatala és szolgálata megtartása mellett – európai személyes képviselőjének. 1996 végétől az európai magyar katolikusok *Életünk* című lapjának főszerkesztője.

M: *Hitébresztő*, I-III. Szent István Társulat, Budapest, 1992., *Ünnepszemle.*, Budapest, 1995., *Szívélyes lelkipásztori üdvözzettel.* Szent István Társulat, München - Budapest, 2000.

EMBER KÁROLY • (Felsőbánya, Szatmár megye, 1863. szeptember 16. – Pomáz, 1938. június 9.)

Tanítóképzői igazgató. A budapesti Pedagógiumban végzett, Felsőbányán igazgató-tanító 1894–1919: a budapesti kir. kat. tanítóképző igazgató-tanára. 1919-ig világi elnöke volt az Országos Katolikus Tanügyi Tanácsnak; ~ tervei, módszertani utasításai és előadói tervezete alapján készítették el a katolikus elemi, polgári és felső lányiskolák, tanító- és óvónőképzők tanterveit.

1915–1920: a Szent István Akadémia I. o. tagja. Tankönyveket írt és dolgozott át római katolikus iskolák számára.

Fm.: *Jellemképzés a népiskolában.* Nagybánya, 1888. • *Emlékkönyvecske a keresztény Magyarország kilencszázados évfordulójára.* Budapest, 1900. • *A magyar katolikus népoktatás történetének áttekintése.* Uo., 1900. • *Mayer István... emlékezete.* Uo., 1903. • *Népoktatásunk függő kérdései.* Uo., 1911. (Klny. Népnevelő) • *A magyar népoktatás szervezete és állapota.* Uo., 1913. • *Módszertani és nevelési jegyzetek.* Uo., é. n.

Szerkesztette Felsőbányán 1891–1893: az *Iskola* c. havilapot • 1895–1919: Budapesten a *Népnevelő* c. római katolikus tanügyi hetilapot.

Szent István Akadémia Értesítője. 1920: 78, 194. – *Nemzeti Újság*, 1938. VI. 11. – MÉL I: 420. – GULYÁS VII: 305. – MKL II: 82.

ETTINGER JÁNOS · (Töketerebes = Krasznaterebes, 1883. január 5. – Szinfalva, 1947. július 29.)

Lelkész, egyházi író. A középiskolát Szatmárnémetiben végezte. Felvételét kérte a szatmárnémeti Papnevelő Intézetbe, teológiai tanulmányait Budapesten, a Központi Papnevelő Intézetben fejezte be. Pappá szentelése: 1907. június 13.

Segédlelkész, 1911–1914: a Papnevelő Intézet tanulmányi és feyelmi felügyelője és tanára, 1914-től 1943-ig Szinfalva lelkésze, plébános.

M: *Katolisches Gebet- und Gesangbuch*. Temesvár, 2. kiadás. Nagykároly, 1939. · *Die erste heilige Kommunion der Kinder*. Temesvár, 1929, 2. kiadás, Nagykároly, 1939.

TEMPFLI–SÍPOS 2000: 60–61.

FECHTEL JÁNOS DR. · (1859–1912)

[Kölcsey Kör] M: *Nagy Károly frank király és római császár uralkodásának történelmi fontossága Szamosújvár, 1885.* · *Millenium Szatmárnémeti szabad királyi városban*. Szatmárnémeti, 1897. · *I. Ottó német király és római császár uralkodásának történelmi fontossága*. In: *A szatmári kir. kat. főgimnázium 1898–1899. évi Értesítője*. Szatmár, 1899. 1–38.

Szerkesztette a Szatmár vm monográfiát és a Kölcsey Kör kiadványait.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 63–4.

GODÓ MIHÁLY S. J. · (Kisiratos, Arad megye, 1913. szeptember 25. – Szentanna, Arad megye, 1996. szeptember 22.)

Középiskoláit Nagyváradon, Szatmárnémetiben és Gyulafehérváron végzi, a Majláth Gimnáziumban érettségizik. 1933-ban belépett Jézus Társaságába. Filozófiai tanulmányait Krakkóban, a teológiát Nagyváradon, 1940-től Szegeden, a jezsuiták teológiáján végzi. 1942. május 12-én szentelték pappá, Hódmezővásárhelyen működik, Kolozsváron egyetemi lelkész (1946), Szatmárnémetiben a Püspöki Konviktus vezetője. A szerzetesrendek feloszlása után Szamosújvárra kényszerlakhelyre viszik. Szembeszállt az egyházat Rómától elszakítani akaró állami törekvésekkel, 1952-ben letartóztatták, 10 év börtön (Râmnicul Sărat, Bukarest, Nagyvárad) után Szamos-

újjváron kényszerlakhelyen (1962–1965), majd a temesvári egyházmegyében segédlelkészként működik (Mehádia, Herkulesfürdő, Mikelaka, Újarad, Pankota, Angyalkút), 1979–1981 között ismét börtönben. Szentannán, az öregotthonban halt meg.

M: Önéletrajz. Testamentum. Kolozsvár, 2002.

Virt László: *A ferencesek. Akik Márton Áron mellett álltak*. In: KSz, I. évf. 34: 4., 1990. szept. 30. – MKL, Budapest, 1998., IV: 254.

HALLER ISTVÁN · (Mezőpetri, Szatmár vm., 1880. november 18. – Budapest, 1964. február 5.)

Hírlapíró, miniszter. A gimnáziumot Nagykárolyban és Szatmárnémetiben végezte, 4 évig Szatmárnémetiben papnövendék, majd 2 évig a budapesti tudományegyetem bölcész és joghallgatója. 1905: az *Igaz Szó* szerkesztője, 1906–1908: az *Új Lap* felelős szerkesztője. 1908–1918. XI.: a *Katolikus Népszövetség* főtítkára. 1910–1918 országgyűlési képviselő. 1919. XI. 24 – 1920. XII. 16: vallás és közoktatásügyi miniszter. Számos politikai röpirat szerzője. 1945-ben a politikai rendőrség letartóztatta. További sorsa kiderítetlen.

MKL, Budapest 1998., IV: 539.

HAULER PÁL · (Nagyajtény, Szatmár vm., 1894. december 30. – Nagyvárad, 1980. január 9.)

Plébános. Szatmárnémetiben érettségizett, a teológiát Nagyváradon végezte, ahol 1920-ban pappá szentelték. Kárásztelken, majd Váradolasziban káplán, teológiai tanár és spirituális. Szilágysomlyón plébános, Nagyváradon az orsolyiták lelkésze, később Belényesen plébános. Utolsó éveiben Nagyváradon az orsolyita templom lelkésze.

M: *Katolikus hittan*. Az elemi iskola 3. osztálya számára. Szatmárnémeti, 1925. ·

Szolgálat, 1980. 46: 98. · MKL, Budapest, 1998. IV: 651.

HENTES MIKLÓS · (Budapest, 1908. november 23 – Krasznabéltek, 1982. március 21.)

Plébános. A középiskolát Nagykárolyban végezte, teológiai tanulmányait az egyházmegye hittudományi főiskoláján végezte, 1931.

március 25-én szentelték pappá. Segédlelkész Nagymajtényban, Nagybányán, Borsabányán, Túrterebesen, plébános Láposbányán, Batizon, Krasznabélteken. Szvoboda Ferenc titkos ordinárius kényszerlakhelyre költöztetése idején az egyházmegyei vezetés gyakorlati kivitelezése érdekében 1952. október 27–1954. május 17 között az ordináriusi joghatóság letéteményese.

SzNCT 2000. 8.

ILK ANTAL-JÓZSEF • (Felsővisó, Máramaros vm., 1951. február 8.)

Néprajzkutató. Középkolai tanulmányait a gyulafehérvári kántoriskolában, teológiai tanulmányait uott. a Hittudományi Főiskolán végezte, pappászentelése: 1977. június 19. Szatmárnémetiben káplán, 1984-től Nagybányán, a veresvizi plébánia plébánosa. 1998-tól Ausztriában, Alkovenben plébános.

M: *Ter Zipser mit der Laater. Kschichten.* Kriterion Verlag, Bukarest, 1984. • *Zipser Volksgut aus dem Wassertal.* N. G. Elweert Verlag, Marburg, 1990. • *Der singende Tisch. Zipser Volkserzählungen.* Dacia Verlag, Klausenburg / Kolozsvár, 1990. • *Überall auf und nirgend an. Zipser Volkserzählungen.* Dacia Verlag Klausenburg / Kolozsvár, 1992.

Néprajzi tárgyú írásokat közölt romániai (és külföldi) német nyelvű, valamint magyar és román nyelvű lapokban.

A Szatmári Irgalmas Nővérek 150. évfordulójára készült (*Krisztussal élve a világ felé fordulva.* Gloria Kk. Kolozsvár, 1992), valamint *A Szatmári Székesegyház* (Sibiu, 1994.) című kiadvány művészi kivitelű fényképeinek készítője.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 92 –94.

JAKUBINYI GYÖRGY MIKLÓS • (Máramarossziget, Máramaros vm., 1946. február 13. –)

Érsek. 1952–1963: Máramarosszigeten a 2. sz. Magyar Vegyes Középkolában tanult. A teológiát a gyulafehérvári Hittudományi Főiskolán végezte, pappászentelése: 1969. IV. 13.

Rómában a Gregoriana Egyetemen, illetőleg a Biblikus Intézetben tanult (1970–1974), ahol licenciátust szerzett. Gyulafehérváron teológiai tanár, 1978-ban Budapesten teológiai doktorátust szerez.

Püspökké szentelték 1990. IV. 27-én Csíksomlyón, mint Aquiae Regiae címzetes püspökét és gyulafehérvári segédpüspököt. 1990-1991-ben II. János Pál meghívottjaként részt vett Rómában a püspöki szinóduson. 1991. VI. 13: az erdélyi örmények apostoli kormányzója. A gyulafehérvári főegyházmegye érsekévé nevezte ki II. János Pál pápa 1994. IV. 8-án.

2001-ben a Babeş-Bolyai Tudományegyetem díszdoktorává avatták. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Fraknoi Vilmos díjjal jutalmazta (2003).

M: *Minden hiábavalóság? A Prédikátor Könyvének magyarázata.* Eisenstadt, 1988. • *Máté evangéliuma.* Bp., 1991. • *Éveid nem érnek véget.* Rövid időszámítástan. Összeállította. Gyulafehérvár, 1998. • *Romániai katolikus, erdélyi protestáns és izraelita vallási archontológia.* Összeállította. Uo., 1998. • *A Szentek nyomában Erdélyben.* Gyulafehérvár, 2000.

Számos biblikus tárgyú tanulmánya jelent meg gyűjteményes kötetekben, cikkei jelentek meg a *Szolgálat, Távolatok, Keresztény Szó, Vasárnap, Vasárnapi Örömhír* c. lapokban. Számos (sokszorosított) főiskolai jegyzete a Hittudományi Főiskola gondozásában jelent meg.

MKL 5: 569. – Tempfli – Sipos 2000: 98-102.

JORDÁN KÁROLY, Szentgyörgyi • (Nagykároly, 1849. november 4. - Szaniszló, 1927. június 14.)

Tanár, egyházi író. A középiskola alsó tagozatát Nagykárolyban, a felső tagozatát Nagyváradon és Szatmárnémetiben végezte. Teológiai tanulmányait a szatmárnémeti püspöki szemináriumban végezte, (a megyéspüspök halála következtében) pappá Nagyváradon szentelték 1872-ben. Csanáloson segédlelkész 1873. január 26-tól, Nagybányán november 4-től, Máramarosszigeten 1874. szeptember 14-től. Szaniszlói plébános 1877. júliusától. Budapesten kánonjogi doktorátust szerez. 1899-ben c. apori apáttá nevezik ki, 1913-tól a szatmári Székesegyház skolasztikus kanonoka. 1914. január 15-től (1917-ig) a püspöki szeminárium rektora, 1915-től egyházmegyei főtanfelügyelő, 1923. okt. 1-től kántorkanonok, dec. 1-től pápai prelátus.

M: *Az egyház történelme.* (Nagykároly, 1886.), (2. kiadás: uo., 1889, 3.: Szatmárnémeti, 1890., 4.: uo., 1892, 5.: uo. 1894, 6.: uo.,

1995.) · *Karolina Augusztia anyacsászárné életrajza*. Németből fordította. (Szatmárnémeti, 1898.) · *Márciusi ibolyák*. Imák és elmélkedések Szent József tiszteletére. Csokorba kötötte és főpásztori engedéllyel kiadta: ~. (Szatmár, 1893.), (2. kiadás: 1896, 3–5. kiadás: ?, 6. kiadás uo. 1927.) · *B. Mária Crescentia életrajza*. Németből fordította. (Szatmárnémeti, 1905.) · *Nagyhét*. (Szatmár, 1903.) · *Népoktatásunk az iskolán kívül*. (Budapest, 1908.) · *Elnöki beszédeim*. Az Országos Tanügyi Tanács elnökeként elmondott beszédei. (Budapest, 1911.)

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 103–6.

KÁDÁR AMBRUS · (Aknasugatag, 1845. február 14. – Szatmárnémeti, 1911. március 9.)

Teológus, író. A középiskolát Szatmárnémetiben a Katolikus Főgimnáziumban végezte, a teológiát Bécsben, a Pázmáneumban. Felszentelését (Esztergom, 1872) követően Bécsben a Szent Ágoston Felsőbb Nevelőintézetben működik, majd a szatmári püspöki irodában iktató (1874), püspöki szertartó (1875), 1875-ben teológiai doktorátust szerzett, szentszéki jegyző (1877), püspöki titkár (1877. december 31.), pápai kamarás (1884), irodaigazgató (1892), 1893-ban kanonok, a szeminárium rektora, 1900. szeptember 23-tól általános helynök. 1908-ban lemondott rektori állásáról. A Szent István Társulat irodalmi szakosztályának tagja.

Számos egyházi és teológiai cikket írt (1876–1885 között) a *Religió és a Katolikus Teológia* c. folyóiratba.

M: *Az egyházi törvényhozás társadalmi jelentősége*. Szatmár, 1882. · *A világi hívek közreműködése az egyházban*. Budapest, 1890. · *A szatmári püspöki megye megalapításának kulturális hatása*. Heti Szemle, 1897.

Magyar Könyvészet 1882, 1893 – *Magyar Sion* 1893:451. – *Schem. Szath.* 1893: 69–244. – SZINNYEI, 5: 783–4. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 107–9.

KERTÉSZ (CZIER) PÁL · (Csanálos, 1882. január 9. – Felsőbánya, 1945. május 2.)

Plébános, író. Az elemi iskolát Csanáloson és Szatmárnémetiben, a középiskolát a szatmárnémeti Katolikus Főgimnáziumban, a teológiát is Szatmárnémetiben végezte. 1904. június 26-án szentelték

pappá. Segédlelkész Felsőbányán (1904-től), Máramarosszigeten (1906 júliusától), Munkácson (1908-ban), ugyanebben az évben Szatmárnémetibe helyezik az egyházmegye Alapítványi Pénztárát kezeli. 1913-ban székesegyházi szónok, szentszéki jegyző, püspöki szertartásmester. 1915-ben Várpalánka adminisztrátora, 1924. július 13-án szentszéki ülnök. 1942-től Felsőbánya plébánosa, pápai kamarás.

M: *Gonczeczky János 1848-as vértanú papunk élete*. Budapest, 1941.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 110.

KOVÁTS GYULA · (Avasújváros, 1869. szept. 17. – Szatmárnémeti, 1944. szept. 16.)

Középiskoláit Szatmárnémetiben, a kir. kat. Főgimnáziumban, teológiai tanulmányait Szatmárnémetiben és Rómában végezte. Rómában szentelték pappá 1895. okt. 28-án. Előbb (1892-ben) bölcséleti, majd (1896-ban) teológiai doktorátust szerzett Rómában. Segédlelkész Nagybányán 1900-ig, a szatmárnémeti tanítóképző tanára és igazgatója 1924-ig, közben (1908–1923 között) a papnöveldé lelkigazgatója, tanít a teológián is, 1931-től prorektora.

A Szatmár megyei Katolikus Karitászi irodalmi szakosztályának elnökeként és az *Egyházmegyei Irodalmi Kör* titkáraként szervező munkát végez, a vallási irodalom művelője. A Szatmárnémetiben megjelenő *Heti Szemle* és a *Katolikus Élet* munkatársa, értekezéseit a *Bölcséleti Szemle* c. folyóiratban közli.

M: *Isten igéje · Szentbeszéd* (?)

VÁRADY ALADÁR és BEREY GÉZA (szerk.): *Erdélyi monográfiák*, Szatmár, 1934.: 253. – MKL VII. (2002): 300-301.

LÁNG FERENC · (Kálmánd, 1889. szept. 19. – Szatmárnémeti, 1950. dec. 8.)

Tanár, helytörténész. A középiskolát Szatmárnémetiben, a kir. kat. főgimnáziumban, teológiai tanulmányait a szatmári Hittudományi Főiskolán végezte. Miután 1913. július 2-án pappá szentelték, segédlelkész Munkácson (1913. július 23-tól), Felsőbányán (1914. július 1-től), Várpalánka plébániáját vezeti (1914. október 22-től), segédlelkész Felsőkerepecen (1914. november 16. – 1917. szeptember

12.), Németmok ideiglenes adminisztrátora, Ungvárra kerül (1917. október 10.), 1918 őszétől befejezi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen, 1919. augusztus 16-tól segédlelkész Kálmándon. 1920-tól a szatmárnémeti katolikus leánygimnázium ideiglenes, majd rendes hittanára. 1922-ben a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen latin–történelem szakos tanári oklevelet, majd 1924-ben bölcsészeti doktorátust szerez. 1932-től székesegyházi hitszónok, 1939-től krasznaterebesi lelkész, 1940-től (az államosításig) a katolikus fiúgimnáziumban latint–történelmet tanít.

Helytörténeti munkái: *Hildegárda, a szatmárnémeti rk. plébánia története.* (Szatmár, 1930.) • *Egy darab Szatmár múltjából.* A Szatmári Jótékony Nőegylet története, 1851–1931. (Szatmárnémeti, 1932.)

VÁRADY ALADÁR és BEREY GÉZA (szerk.): *Erdélyi monográfia.* Szatmár, 1934: 275. – RMiRL, III., Kriterion, Bukarest, 1994: 320–21. – TEMPFLI – SÍPOS: 2000: 120–1.

LESSENYEY FERENC • (Eőrdarma, 1841. nov. 23. – Szatmárnémeti, 1913. április 10.)

Középiskoláit Ungváron és Szatmárnémetiben végezte. Az Esztergomban elvégzett teológiai tanulmányok után 1866. július 25-én szentelték pappá. Segédlelkész Szatmárnémetiben, a bécsi Augustineanumba küldik, 1868-tól Szatmárnémetiben a szeminárium prefektusa, líceumi tanár. Teológiai doktorátust szerez, utána teológián az erkölcstan és a pasztorális tanára. 1875-ben szentszéki ülnök és ügyész, 1901-től a székesegyházi káptalan tagja és az egyházmegye tanfelügyelője, 1904-ben pápai prelátus, 1908-ban székesegyházi főesperes kanonok, 1910-ben örkanonok.

M: Günther: *Hermeneutica biblica.* Fordítás. Sárospatak, 1880. • Doschenbach: *November hava.* Fordítás. Szatmár, 1881. • *Májusi ájtatosság. Elmélkedések Szűz Mária élete fölött.* Szatmár, 1883. • *Jézus Szentséges Szívének tisztelete.* Fordítás Szatmár, 1885. • *Szűz Mária az ifjúság példaképe.* Fordítás. Szatmár, 1894. • *Jegyések vizsgálata.* Szatmár, 1900. • *A Szatmári Püspöki Egyházmegye Szent Éve 1904.* Szatmár–Németi, 1905.

SZINNYEI 7: 1118–1120. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 124–5.

LENGYEL JÓZSEF · (Szinérváralja, 1868. december 8. – Szinérváralja, 1933. március 28.)

Lelkész, tanár, író. A középiskola alsó osztályait Nagybányán, a felső osztályokat Szatmárnémetiben, teológiai tanulmányait Szatmárnémetiben végezte. 1891. április 19-én pappá szentelik. Segédlelkész Szinérváralján (1891), Felsőbányán (1894) és Szatmárnémetiben (1894-ben). 1896–1902 között a szatmárnémeti tanítóképző tanára, plébános Csekén (1902. november 4-től), 1914-től ismét a tanítóképző tanára és lelkiigazgató, 1921. szeptember 10-től a tanítóképző igazgatója 1923-ig, 1923. szeptember 1-től 1931. december 1-ig Szinérváralja plébánosa.

M: *Giordano Bruno*. Drámai költemény. 1899. (1901) · *Valpó vára* c. történelmi drámáját saját költségén falujában (Seini – Szinérváralja) adta ki (évjelzés nélkül) · *Teleki Mihály: Szomorújáték*. Ötfelvonásos. (Nagykároly, 1922.)

SZINNYEI 7: 1067. – F. I.: *Lengyel József*. In: RMIrL, 366. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 126–7.

MAGYAR BÁLINT · családi nevén *Marincsák* (Pátyod, 1886. november 23. – Nagysomkút, 1957. december 14.)

Költő, műfordító. Középkorait Szatmárnémetiben a Katolikus Főgimnáziumban, teológiai tanulmányait Budapesten, a Központi Papnevelő Intézetben végezte. 1941-ben szentelték pappá. 1911. július 2-án szentelték pappá. Segédlelkész Kálmádon (1911. július 5.), Felsőbányán (1912. július 11), Sárközújlakon (1913. március 31), Jánkon (ideiglenesen helyettesít), Ungváron (1913. július 1.); 1913-tól tanít az ungvári Állami Gimnáziumban, 1914-ben megalapítja a Határszéli Újságot, szerkesztője 1921-ig. Tanári pályáját az ungvári Állami Főgimnáziumban kezdte. Az I. világháború után 1921. június 17-től hetvenéves koráig Szaniszló plébánosa, halála évében Nagysomkúton plébános. Ungváron a Gyöngyösi István Irodalmi Társaság tagja, székfoglalóként Musset-tanulmánnyal mutatkozott be. A szatmári Kölcsey Kör tagja, 1944-ben beválasztották a Szent István Akadémiába Budapesten. Verseit az *Élet* című szépirodalmi hetilap, a *Pásztortűz*, az aradi *Vasárnap* és a kolozsvári *A Hírnök*

közölte. Tanulmányaiban ugyanitt Flaubert és Mauriac művészetét mutatta be, s csehszlovákiai magyar írókat ismertetett. Publicisztikai írásai az Ungváron 1913 és 1921 között szerkesztésében megjelent *Határszéli Újság*, a szatmári *Szabad Szó* és a *Szatmár megyei Közlöny* hasábjain jelentek meg.

M: *Francia költők* (Műfordítások), Szatmárnémeti, 1911. • *Kincses éjszakák*. Versek, Budapest, 1912. • *Bíboros hajnal*. Új versek, műfordítások. Budapest, 1914 • *Fehér köntös a vérmezőn*. Versek. Ungvár, 1914. • *Katonák*. Új versek a háborús időkből. Budapest, 1917. • *Harangjáték*. Versek (1919–1929). Arad, 1930.

DR. VÁNYI FERENC: *Magyar Irodalmi Lexikon*. Budapest, 1929: 536. – DR. K. J. [KARL JÁNOS]: *M. B. költészete*. Vasárnap, 1930/4. – DR. LÉBER JÁNOS: *Magyar Bálint: Harangjáték*. *Szabad Szó*, 1931. április 5. – Várady – Berey: Erdélyi monográfia, Szatmárnémeti, 1934: 208. – B. L.: *Magyar Bálint*. In: RMÍrL, 1994: III.: 422–423. – MÁRIÁS JÓZSEF: *Egyházmegyénk irodalmi hagyományai. Magyar Bálint*. RKN 1997: 108. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 129–30.

MANYÁK JÓZSEF • (Nagykároly, 1907–?)

Szerkesztő, publicista. Középközlő szülővárosában végzett, a szegedi egyetemen jogot hallgatott. 1926-ban megalapította a *Haladás* című katolikus társadalmi, közigazgatási és szépirodalmi, később művészeti hetilapot, amely előbb Nagykárolyban, majd 1928-tól Szatmárnémetiben jelent meg. A Brassói Lapok, Keleti Újság és a debreceni Alkotás szépirodalmi lap munkatársa. 1935-től átvette a *Szatmári Újság* irányítását és szerkesztését.

RMÍrL. 3: 467.

MEGHURCOLT HITVALLÓK

A kommunista hatalom és diktatúra idején a módszeres egyházüldözés során az erőszak kisebb megnyilvánulásai (házkutatások, a könyvek és kéziratok elkobzása) mellett az egyházmegye számos papját, több szerzetesnőjét bebörtönözték (adminisztratív határozattal internálták, kényszermunkatáborba vitték), másokat az egyházhoz való hűségükért kémkedéssel és hazaárulással vádolva sokéves börtönbüntetésre ítélték, közülük többen a börtönben

meghaltak: Beliczay János (1952. február 13-tól 2 év munkatábor), Bogdánffy Szilárd (1949. február 6-tól haláláig, 1953. október 3.), Both M. Klára (1949. október 27-től 19 hónap), dr. Czumbel Lajos (1945. májusa, 1951. május 10-től 1956. október 3-ig.), Fischer Pál (1952. márciusától, majd 1954-től hét évet), P. Godó Mihály S. J. (1952-től 10 év börtön, 1979-től ismét 2 év), P. Gurzó Anaklét OFM (1955. március 24-től 6 év), Jónucz Pál (1945. május), Marosán M. Leonárda (az irg. nővérek általános főnöke; 1949. augusztus 15. – két év), dr. Mellau Ferenc (1945 májusában bebörtönözték), Pakocs Károly (1948-ban rövidebb ideig, 1949–1950-ben börtönben, 1956 után egy ideig, majd 1966. októberében, az elszenvedett verés következtében meghalt.), Rényi Ferenc (1953. július 7., egy év börtön 1954-ig), dr. Scheffler János (1950–1952: kényszerlakhelyen Körösbányán, 1952. március: Jilava börtönében, haláláig: 1952. december 6.), Sipos Ferenc (1952. május 9. – 1954. január), Szabó János (1952–1954. augusztus 15.), Szenes Ferenc (1952–1954), Tyukodi Mihály (1950. június 24. – 1953. április 23.), Várkúti (Weibel) János (1953–1954.), Zagyva Aranka (Miriám nővér) (1953. július 7. – 1955. október 8.)

Az egyházmegye magyarországi részéből, a Csonka Szatmárból bebörtönözték: Csaba (Czumbel) Lajos (1947-ben öt hónap, 1948-tól 2 év), Galambos János (1948–), Gyarmati Károly (1951–1952), Gyulai Mihály (1948. május – 1949. május 16), Hermann István (a nyilasok 1943-ban, a kommunisták 1945 után), Juhász Ferenc (1952 – 1956. február 25.), Körmendy Béla (1944. november, a Gestapo vitte el).

Az egyházmegye kárpátaljai részéből bebörtönözték, deportáltak: Árvay Dezső (1950), Bakó Zoltán (1945–1956), Bártfay Kálmán (1949–1956), Boschetti András (az oroszok kivégezték), Bujaló Bernát dr. (1949–1956), Csáti (Czap) József (1951. I. 11. – 1956), Galambos József (1949. V. 13. –), Haklik Sándor (1944. őszétől), Heveli Antal (1950. IV. 23. – 1956. V. 29), Homolya Péter (1949–1956), Horváth Ágoston (1947–1956), Hudra Lajos (1949. X. 13 – 1956. július), Kravjánszky Zoltán (1950– 1960), Kükemezei Mihály (1950–1953), Lőrincz István (1945–1948), Pásztor Ferenc (1945–1949), Perpék János

(1950 –), Scheuermann Károly (1945 –), Sörös János (1951. február – 1956), (id.) Szörényi (Szolomájer) István (1947 –), (ifj.) Tempfli István (1949–1956), Tindira Ernő (1945 –), Tircsi István (1964 után), Tóth József dr. (1945–1948), Tőkés (Trefszker) György (1950–1956).

Az egyházmegye (Cseh)Szlovákiába került részében: Kocsis István (1950–1953), Krémer János (1952 –), Szilvási Mihály (1950–1956), Szittyá György (1950 –), Tokár József (1950–1951).

MERLI RUDOLF (REZSŐ) · (Mezőpetri, 1929. október 3. –)

Plébános, helytörténész. A középiskolát Nagykárolyban és Szatmárnémetiben végezte (1950). Teológiai tanulmányait törvényes egyházi teológia hiányában két évig magánúton végezte, katonai szolgálat helyett 3 évig munkaszolgálatra viszik. Márton Áron kiszabadulása után az erdélyi egyházmegye gyulafehérvári teológiáján tanult, 1959. május 24-én M. Á. szenteli pappá. Káplán Lajosvölgyihután, Erdődön, plébános Kökényesden (1962–66), Mezőfényen (1966–1989), 1989-től Ausztriában, az augsburgi egyházmegyében, Bubseheim plébánosa.

M: *Mezőpetri története*. Mezőpetri – Bubseheim, 1999. · *Mezőfény története*. H. n. (Bubseheim), é. n. (2001) · *Harmínckét település története*. Otthonom Szatmár megye 16., 2002.

MÁRIÁS JÓZSEF: „Minden ember élete Isten előtt játszódik le.” Interjú a szülőföldről Merli Rudolf bubesheimi plébánossal. RKN 1999: 44–46. – Tempfli-Sípos 2000: 136 – Máriás József: (Egyházmegyénk irodalmi hagyományai) Merli Rudolf. In RKN 2002: 98–101. – MKL VIII. (2003): 977–978.

MÉSZÁROS JÁNOS · (Erdőd, 1906. június. 26. – Ungvár, 1977. augusztus 31.)

Költő. A középiskolát Szatmárnémetiben kezdte a Katolikus Főgimnáziumban, megszüntetése után a Mihai Eminescu Líceumban folytatta, 1926-ban érettségizett. Ezután Budapesten elvégezte a Pázmány Péter Tudományegyetem teológiai karának hittudományi szakát (1931. június 2-án szentelték pappá), később (1935-ben) ugyanott megszerezte a hittudomány doktora címet. Segédlelkész-ként Felsővisón, Mezőpetriben, Nagymajtényban működik, 1933-tól

(1939–1940 szeptembere közti megszakítással) 1942-ig a szatmári római katolikus püspökség irodájában dolgozik, majd Beregszászon, Bárdfalván, 1952–1964 között (nyugdíjazásáig) Ungváron esperes-plébános.

Publicisztikai írásait -os -os szignóval a Szamosban közli, versei a Napkeletben és a Magyar Kongreganista című lapban jelennek meg.

M: *A lóp madara Sionra szállt* (Szatmár, 1937) c. kötete 54 változatos versformájú és rímtechnikájú versét közli. Belső kényszer készletti írásra, kitárulkozásra, önmaga megmutatására. Meghatározó élménye a természettel való bensőséges kapcsolata, a világ szépségeinek csodálata. Mélységesen szereti az embereket, együttérez a szenvedőkkel, kacag a mosolygókkal. Sokat foglalkoztatja az emberi lét végessége.

Az ötvenes évek elején írt tekintélyes számú (kéziratban maradt) költeménye tágult tematikájú, szociális érdeklődésű emberről vall.

VÁRADY ALADÁR és BEREY GÉZA (szerk.): *Erdélyi monográfia.*, Szatmár, 1934.: 334. – RMÍrL.III.(1994) Bukarest, 551–552. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 137–8.

OROSZ (RUPRECHT) ALAJOS · (Szatmárnémeti, 1859. jún. 20. – Uo. 1911. dec. 8.)

Tanár, író. (Szülei: Ruprecht Antal, Orosz Anna. Családnévét 1887-ben változtatta meg.). Szatmárnémetiben, a kir. kat. főgimnáziumban érettségizett, teológiai tanulmányait a bécsi Pázmáneumban végezte. Egyháztörténelemből és egyházjogból teológiai doktorátust szerzett. 1881. dec. 31-én szentelték pappá, utána Csanáloson segédlelkész. Gimnáziumi tanári képesítés megszerzése céljából 1882 őszétől a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem bölcsészkarán tanul, magyar–német–latin tanári oklevelet szerez. Az egyetem befejezése utáni évben segédlelkész Beregszászon, Szinfaluban, Máramarosszigeten, Ungváron. 1887 őszétől gimnáziumi tanár Szabadkán, 1891-től Zomboron, majd 1892-től Szatmárnémetiben.

M: *A katolikus énekköltés a XVI. század végéig*. Heti Szemle, 1893. · *Szív és jellemképi vonások Arany Toldijában*. Szatmár, 1894. · *A gyermeki szeretet Petőfi költészetében*. Szatmár, 1895. · *Kölcsey és a magyar*

nyelv. A szatmárnémeti Kölcsey-kör Emlékkönyve, 1899. • *Német olvasó- és gyakorlókönyv* teljes nyelvtannal közép- és polgári iskolák alsóbb osztályai számára. Budapest, 1898. (későbbi kiadásai: II. uo. 1900, III.: 1903, IV.: 1905., V.: 1908.). • *Szülők és tanárok.* (Különnyomat a szatmárnémeti kir. kat. gimnázium Értesítőjéből.) Szatmár, 1902. • *Német stílusgyakorlatok.* a középiskolák V–VIII. osztálya számára. Budapest, 1903. (II. Kiadás: uo.:1904, III.: 1905). • *Német olvasókönyv* (magasabb osztályok számára). Budapest, 1905.

Publicisztikai írásai a *Heti Szemle*, Szatmár és Vidéke, Magyar Szemle hasábjain jelentek meg. *Századunk névváltoztatásai.* Budapest, 1895: 172. • *Magyar Könyvészet*, 1898, 1901–1902. • *Corvina* 1903: 15. • Szinnyi János: *Magyar írók élete és munkái.* IX. Budapest, 1903.: 1389. l.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 144 –5.

PAKOC (PAKOTS) KÁROLY • (Nagykároly, 1892. november 17. –

Bukarest /Popești Leordeni/, 1966. október 23.)

Költő, író. A középiskola alsó tagozatát Nagykárolyban a Piarista Gimnáziumban, felső tagozatát Szatmárnémetiben, a Királyi Katolikus Főgimnáziumban végezte. Teológiai tanulmányait Budapesten végezte. 1915. március 21-én pappá szentelték. A szatmári püspöki irodába nevezték ki, egyben szertartó. A püspöki szentszék segédjegyzője és levéltárosa (1917. június 22-től), a szatmárnémeti teológián a bibliikum tanára (1920. szeptember 15.), szentszéki jegyző (1920. november 16), püspöki titkár (1921. szeptember 8.), szentszéki ülnök (1922. december 24.), püspöki irodaigazgató (1926. február 4.). Az irodaigazgatóságot megtartva Szinerváralja plébánosa és a nagybányai kerület esperese (1931. december 1.), pápai kamarás (1931. december 8.), Nagybánya plébánosa (1936. január 17.), kanonok (1937. január 18.), Magyarországra szökik. Visszatér Szatmárnémetibe (1940. szeptember 22.), országgyűlési képviselő (1940. október 10.). Márton Áron gyulafehérvári püspök a szatmári egyházmegye apostoli kormányzójaként 1941. október 1-jén általános helynökévé nevezi ki, az egyházmegye 1942. május 18-án beiktatott püspöke, dr. Scheffler János kinevezi helynökének.

Letartóztatják. 1951-ben a gyulafehérvári teológia tanára. 1956 novemberétől az újrafelállított jászvásári (Iasi) Papnevelő Intézet szentírásstanára. 1957 márciusától 1963 nyaráig ismét bebörtönöztek, kiszabadulása után Popești-Leordeni-be, Bukarestbe költözött. 1966. október 23-án halt meg.

M: *Nemcsak kenyérrel él az ember*. Világnézeti kérdések IV., Szatmárnémeti, 1919. • *Forró szavak*. Versek, Szatmár, 1924. • *A szatmári egyházmegye története*. In: EKMJ. 458–476. • *Hazafelé*. Elbeszélések. Nagykaroly, 1926. • *Lélekország*. Versek, Szatmár, 1927. • *Lélekzuhanás*. Regény. Budapest, 1928. • *Jöttem Isten városából*. Versek. Szatmár, 1929. • *Örömet akartok?* Nagyböjti konferencia. Budapest, 1932. • *Istent kiált a tenger*. Versek. Nagyvárad, 1934. • *A hét ajándék Istene*. Budapest, 1934. • *Édua áldozata*. Regény. Budapest, 1934. • *Judás-misztérium*. Kolozsvár, 1938. • *Savonarola versei*. Műfordítás. Kolozsvár, 1939. • *A tékozló fiú*. Színmű. Nagybánya, 1939. • *A lélek indul*. Versek. Budapest, 1941. • *A lélek visszatér*. Elbeszélések. Budapest, 1941. • *Különös emberek*. Elbeszélések. Budapest, 1941. • *A hét ajándék Istene*. Szentbeszéd. Budapest, 1943. • *Harc a lelki vakság ellen*. (Kézirat, Püspöki Levéltár, Szatmárnémeti, 1953.)

DR. VÁNYI FERENC: *Magyar Irodalmi Lexikon*. Budapest, 1926: 619.
MAGYAR BÁLINT: *Lélekország*. *Pakocs Károly újabb versei*. Szabad Szó, VI. évf. 5. sz., 1927. jan. 28. – VÁRADY ALADÁR és BEREY GÉZA (szerk.): *Erdélyi monográfia*, Szatmár, 1934.: 377. – SÍPOS FERENC: *Pakocs Károly*. RKN 1996: 98. old. – TEMPFLI – SÍPOS: 2000: ~, 145–7. – TEMPFLI IMRE: *Sárból és szivárványból*. Pakocs Károly püspöki helynök élete és kora. 1892-1966. Budapest, 2002. – RMIrL 4. Bukarest-Kolozsvár 2002: 360-361. – Bura László: *Pakocs Károly írói hagyatéka* In. RMSZ 2002. július 5-6. – Bura László: *Pakocs Károly – egy vitatott személyiség*. In: SZFU: 2003. július 17.

RATKOVSZKI SAMU • (Misztótfalu, 1862. július 14. – Munkács, 1945. június 26.)

Tanár. Középkisiskolai tanulmányait Szatmárnémetiben a katolikus főgimnáziumban, a teológiát a püspöki szemináriumban végezte, filozófiát Innsbruckban tanult, ott szentelték pappá 1885. július 25-én, utána ugyanott teológiai doktorátust szerzett. Segédlelkész Mező-

kaszonyban majd Felsőbányán (1889), a Szatmárnémeti tanítóképző tanára (1890 őszétől), a papnevelő intézet filozófia tanára (1892), lelkiigazgató (1893), nevelő a Beniczky családnál (1894), hittantanár Munkácson (1900), uo. a gimnázium konviktusának igazgatója (1905), Szatmárnémetiben teológiai tanár (1907), Munkácson tanár (1909-től nyugdíjazásáig: 1919).

M: *20 exhortáció a munkácsi állami főgimnázium ifjúságához*. Szatmár, 1906. • *Nevelés, optimizmus, ízlés, önismeret berkeiben barkácsol dr. Ratkovszki Samu*. Ungvár, 1941.

TEMPFLI-SÍPOS 2000: ~, 163-4.

REIZER GYÖRGY • (Túrterebes, 1858. március 30. – Uo. 1919. augusztus 4.)

Hittanár, egyházi író. Szatmárnémetiben végzett középiskolai tanulmányai után felvételét kéri a szatmári Papnevelő Intézetbe. Az itt megkezdett teológiai tanulmányait Bécsben a Pázmáneumban folytatja. 1880-ban szentelték pappá. 1882-ben Bécsben teológiai doktorátust szerzett. Hittanár, lekipásztor, közben hittankönyveket ír, lelki, hitbuzgalmi munkák szerzője, fordítója.

M: *Katholikus Katekizmus felnőttek számára*. Fordította [Adjutus secundus álnéven] Franz Spirago „Volks-Katechismus”-a 4. kiadása alapján. Szatmár, 1898. • *Palesztina leírása. Nagy katekizmus*, 3 rész 1 kötetben. *Nagy Biblia két részben, Novena a lourdesi Szent Szűz tiszteletére*. A lurdi szent Szűz tisztelete májusban. • *A század alkonyán*. Elmélkedések a katolikus egyházzól és a társadalomról. Fordította [Adjutus secundus álnéven] dr. Schneider C. M. német műve után. Szatmár, 1900. • *Katholikus Katekizmus nagyobb-fokú iskolák számára és magánhasználatra*. Fordította (Adjutus secundus álnéven) Franz Spirago művéből. Szatmár, 1903. • *Katholikus Vallástan felsőbbfokú iskolák számára és magánhasználatra*. Szatmár-németi, 1904. • (?) *Katholikus szertartástan*. • *Katholikus hittan*. • *Katholikus erkölcsstan*. • *Elmélkedés papok számára*. 4 kötet. Philothea (kivonatos) ?

TEMPFLI-SÍPOS 2000: ~, 165 -6.

RÉVÉSZ GÁBOR · (Halmi, 1921. április 15. – Uo. 1996. február 3.)

Lelkipásztor, egyházbiztos. Középiskoláit Szatmárnémetiben a Református Főgimnáziumban végezte, Kolozsváron érettségizett 1939-ben. A szatmárnémeti Papnevelő Intézetbe jelentkezett, teológiai tanulmányait Szatmárnémetiben és Nagyváradon végezte, 1944 őszétől Budapesten, a Központi Papnevelő Intézetben fejezte be. Pappá szentelése: 1944. december 24. Hazatérte után tanulmányi szabadságot kért, 1945. novemberében Budapesten egyházbiztosi doktori címet szerzett.

A püspöki irodában dolgozik. Segíti az egyházkormányzásban a dr. Czumbel Lajost követő titkos ordináriust, Szvoboda Ferencet, egy időben (állítólag) ordináriusi megbizatással.

1952. október 5-én az állami hatóságok Csicsókeresztúrra helyezték. 1955. november 28-án tért vissza Szatmárnémetibe, 1956. február 8-a, dr. Czumbel Lajos ordinárius hazatérte után Halmi plébános.

Egyházbiztosi és egyháztörténeti tárgyú kéziratait a püspökség levéltárában őrzik.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 166–167.

RÓNAI JÁNOS · (Handalbustyaháza, 1884. július 1. – Szatmárnémeti, 1971. nov. 6.)

Tanár. Középiskoláit Szatmárnémetiben a Katolikus Főgimnáziumban végezte, teológiai tanulmányait a szatmári római katolikus teológián fejezte be. Szatmárnémetiben, 1906. november 4-én szentelték pappá. Segédlelkész Csomaközön és Beregszászon. A kolozsvári Ferencz József Tudományegyetem bölcsészettudományi karán tanul (1908–1911). Budapesten helyettes tanár az érseki főgimnáziumban. Magyar tanári diplomát a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett (1914). Várpalánkon helyettesít, majd Szatmárnémetiben a püspöki irodában dolgozik, a Katolikus Főgimnázium tanára, az 1922/23-as tanévben igazgatója, a gimnázium megszüntetése után Nagyszőlősen, Beregszászon, Csapon (1925–1930) lelkész, tanár a beregszászi gimnáziumban (1930–1938), majd Ungváron (1939–1941), ismét Szatmárnémetiben tanít nyugdíjazásáig (1946). Nyugdíjasként vezette a szatmárnémeti 2-es sz. plébániát.

M: Verseket, értekezéseket teológus korától közölt. Teológusként írja meg *A Szent Alajos Társaság 50 éves története*, és *A beregszászi róm. kat. templom története* (Beregszász, 1907) című helytörténeti munkát.

Publicisztikai írásait az egyházmegyei irodalmi kör hetilapja, a *Heti Szemle*, a *Bereg* c. hetilap, a *Juventus* c. ifjúsági lap és a *Szamos* közli.

Évkönyvekben, a főgimnázium évi értesítőiben tanulmányokat közölt az egyetem (*Moldován Gergely egyetemi tanár élete és irodalmi működése*. Kolozsvár, 1908), az egyházmegye (*Boromisza Tibor dr. gyémántmisés szatmári püspök*. Szatmár, 1923.) és a főgimnázium több neves személyiségéről (*Schöber Emil*, 1942).

A Szatmárnémetiben megjelenő *Katholikus Élet* című hetilap (egyik) szerkesztője (1941-ben).

VÁRADY ALADÁR és BEREY GÉZA (szerk.): *Erdélyi monográfia.*, Szatmár, 1934.: 431. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: ~,168 –170.

SARMASÁGH GÉZA • (Nagybánya, 1852. november 5. – Uo. 1911. április 25.)

Tanár, helytörténész. Nagybányán és Szatmárnémetiben végzett középiskolai tanulmányai után a szatmári Papnevelő Intézetben tanul. 1875-ben szentelték pappá. 1878-ban Budapesten tanári oklevelet szerez. Szatmárnémetiben a katolikus gimnáziumban (latint, görögöt, román és filozófiát), 1900-1910 között Nyitrán tanít. Számos tanulmányt írt a gimnáziumi értesítőkbé, az általa alapított (*Heti Szemle*) és szerkesztett (*Szatmár*, *Szatmár és Vidéke*) és más lapokba, folyóiratokba (*Magyar Korona*).

M.: Fő műve: *A szatmári kir. kat. főgimnázium története*. Szatmár, 1896. *A család, egyház, állam jogai és kötelességei a tanítás és nevelés terén*. I-II. Szatmárnémeti, 1904. Korábbi munkái: *Lacordaire Domokos egyházi beszédei*, I-II. (Fordította ~), Szatmár, 1880. • *Szatmár vármegye népességi, nemzetiségi, vallásfelekezeti és kulturális statisztikája*. Szatmár, 1881. • *Száz tanács ezer bajra*. A szülőknek és nevelőknek. Szatmár, 1885. [Klly a Kir, Kat. Főgimnázium Értesítőjéből] • *A jellemképzés a családban és az iskolában*. Szatmár, 1893. • *Útmutatás a*

lelki béke megszerzésére. (P. Lehen S. J. munkájának XII. német kiadása alapján fordította ~), Szatmár, 1894., II. kiadás: 1898.

SZINNYEI 12: 216-218. – BOROVSKY SAMU (szerk.) *Magyarország vármegyéi és városai* (sorozat). Szatmár-Németi sz. kir. város. Budapest, é. n. (1907): 140. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 170 -2.

SCHEFFLER FERENC • (Kálmánd, 1894. okt. 3. – Kolozsvár, 1956. okt. 29.)

Teológiai tanár, szerkesztő. Középiskoláit Szatmárnémetiben a kir. kat. főgimnáziumban végezte, teológiai tanulmányait Szatmárnémetiben kezdte, Budapesten a Központi Szemináriumban fejezte be. 1918. június 13-án szentelték pappá. Segédlelkész Fehérgyarmaton, 1920-tól a szatmárnémeti Hittudományi Főiskolán bibliikumot és (később) egyházjogot (is) tanít. Budapesten teológiai doktorátust szerez. 1926-tól kezdődően Szatmárnémetiben több lap szerkesztője: *Szabad Szó, Új Élet, Katolikus Élet*; 1931-től Nagyváradon az *Erdélyi Lapok*, majd *Magyar Lapok* igazgatója. Nagyon sok írása jelent meg az általa szerkesztett lapokban. 1943-tól a püspökség gazdasági hivatalát vezeti. A letartóztatás elől 1950-ben elmenekül, különböző helyeken bujdosik.

M: *Ószövetségi iskolai Biblia* középiskolások számára. Szatmárnémeti, 1923. (II. kiadás Kolozsvár, 1939.). • *Ó- és újszövetségi iskolai Biblia* – különös tekintettel a polgári iskolák tantervére. Kolozsvár, 1923., ua. 2. kiadás • *Újszövetségi iskolai Biblia* középiskolások számára. Kolozsvár, 1923. • Spirago: *Felnőtttek Katekizmusa* I. (A X. német kiadás után lefordította, átdolgozta, sajtó alá rendezte) Szatmár, 1928.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 172 – 3.

STEINBERGER FERENC • (Máramarossziget, 1846. november 25. – Budapest, 1905. január 17.)

Hittanár. Máramarosszigeten és Szatmárnémetiben végezte a középiskolát, a teológiát Budapesten a Központi Szemináriumban. Pappá szentelése: 1870. augusztus 10. Segédlelkész Fehérgyarmaton, 1871 szeptemberétől hittantanár a tanítóképzőben 1877-ben Budapesten teológiai doktorátus szerez. 1893-ban pápai kamarássá nevezik ki, 1894-től nagyváradi kanonok és a nagyváradi egyház-

megye papnevelő intézetének igazgatója. A budapesti központi papnevelde kormányzójává nevezték ki.

M: *Jézus Krisztus a nevelő-tanítók eszményképe*. Szatmár, 1886. (2. kiadás: 1888.) • *Vallás nélkül nincs igazi műveltség*. Szentbeszéd. Szatmár, 1887. • *A katolikus szellem a tanítókbán*. Szatmár, 1894. • *A nőnevelés és a nőkérdés*. Beszéd a szatmári katolikus polgári és felsőbb iskolai tanítóképző megnyitásakor. Szatmár, 1894. • *Vallás és hazafiság*. Ezredévi beszédek. Szatmár, 1896. • *Az erkölcsi nevelés módszere*. Szatmár, 1897. • *A megsiratott Erzsébet királyné*. Szatmár, 1898. • *A pápa és a magyar pedagógusok*. Budapest, 1902. • *Jézus Krisztus, az igazi papnevelő*. Budapest, 1903.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 183–4.

SZALAY SÁNDOR • (Munkács, 1852. febr. 7. – Beregszász, 1919. nov. 11.)

Hittanár, lelkész. Szatmárnémetiben végezte mind a középiskolát, mind teológiai tanulmányait. 1874. aug. 22-én szentelték pappá. Segédlelkész Csanáloson, Nagybányán, Felsőbányán, Munkácson, Szatmárnémetiben. 1882–1896 között a szatmárnémeti tanítóképző rendes tanára. 1898-tól Beregszász plébánosa, később beregi (fő)esperes.

M: *Egyházi szentbeszédek Bourdaloue és Massillon nyomán*, I–V. Szatmár, 1892–1895.

SZINNYEI 13: 346–7. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 189.

SZIVES (SCHMIEDT) BÉLA • (Mérk, 1901. márc. 6. – Hatvan, 1971. nov. 13.) (Eredeti *Schmiedt* családnevét megváltoztatta.)

Lelkipásztor, egyházi író. Középiskolai tanulmányait Szatmárnémetiben, a kir. kat. főgimnáziumban végezte, a teológiát a szatmárnémeti Papnevelő Intézetben kezdte, Budapesten a Központi Szemináriumban fejezte be. Pappászentelése (1924. júl. 22.) után segédlelkész Vállajon (1924. október 31-ig), Mérken (1924. november 1-től 1927-ig), Nyírcsaholyban (1927 – 1928. augusztus). Nyírmadán (1928. augusztus 15. – 1935), majd Pusztadoboson (1935–[1946-ban megszakítja egy év szatmári püspöki irodaigazgatósága] 1971. november 13.) plébános, közben 1942-ben teológiai doktorátust szerez.

M: *Isten atlétái*. Budapest, 1931., II. kiadás: ?, III. kiadás: 1938. • *Lelket az életbe*. Budapest, 1933., II. kiadás: ?, III. kiadás: 1942. • *Tükör előtt*. Budapest, 1939. • *Az Úr katonái*. (társszerző: Nagy Miklós). Budapest, 1940. • *Az Úr napja* (társszerző: Schrotty Pál). Budapest, 1941. • *A megváltás szolgálói*. Budapest, é. n. (1937), 367 l., II. kiadás: ?, III. kiadás: Bp. 1942. • *A fehér torony hívei*. (Dr. Petrasovszky Emánuel rajzaival.), Korda Kk., Budapest, 1942. • *Lorettói litánia*. Budapest, 1943. • *Tövisfalvi tisztelendő*. 1947.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 190–191.

P. SZÓKE JÁNOS • (Csorvás, 1927. február 13, Békés megye)

Szaléziánus szerzetes. 1948-tól Nyugat-Európában élt, 8 évet töltött Olaszországban, felszentelése után Svédországban a szórvány-magyarország lelkésze, 1970-től a németországi székhelyű (Königstein in Taunus) a Kirche in Not/Ostpriesterhilfe nevű katolikus nemzetközi segélyszervezet osztályvezetője, ahol 24 évig Románia és Magyarország katolikus egyházának segélyezését végzi. 1994-ben hazatér és a Magyarországi Mindszenty Alapítvány munkatársa, számos boldoggá avatási ügy posztulátora. Felelős szerkesztője a *Vértanúink – hitvallóink* című, 1995-től negyedévenként megjelenő folyóiratnak. Isten Szolgáinak általa gondozott ügyei közül befejeződött a 2002-ben boldoggá avatott Romzsa Tódoré, ő a posztulátora a vértanú Bogdánffy Szilárd, Scheffler János, a hitvalló Márton Áron, Mindszenty József ügyének, az újabban indított erdélyi vértanúk közül Györgypál Albertnek. – A szatmári megyéspüspök az egyházmegye tiszteletbeli kanonokja címet adományozta P. Szóke Jánosnak, a nagyváradi megyéspüspök címzetes apáttá nevezte ki. – A szalézi rend könyvkiadójának (Don Bosco Kiadó) vezetője. A szatmári és a nagyváradi egyházmegye számára lefordította és kiadta az Olasz Püspöki Kar kiadásában megjelent hittankönyv-sorozatot (nyolc könyvet), megjelentette dr. Scheffler János poszthumusz lelkigyakorlatos könyvét (*A pap*).

M: *Márton Áron*. Budapest, 1990.

TEMPFLI IMRE · (Kaplony, 1954. december 3. –)

Lelkipásztor, egyháztörténész. Nagykárolyban érettségizett 1973-ban, teológiai tanulmányait a gyulafehérvári Hittudományi Főiskolán végezte (1979). Pappá szentelése után (1979. június 24.) segédlelkész Máramarosszigeten, Nagybányán, plébános Alsóhomoródon (1986), teológiai tanár Gyulafehérváron (1990). Rómában egyháztörténelmi tanulmányokat folytat (1991–1993), licenciátusi fokozatot szerez. A szatmárnémeti Szent Család plébánia plébánosa (1993), 1994 áprilisától Németországban a Kirche In Not katolikus segélyszervezet munkatársa. 1994-ben Budapesten doktorált.

M.: *Ein Land und vier Religionen. Die Entstehung der siebenbürgischen Tolerantz.* In: Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 6. (1994) évf. 3–4: 35–70. – *Kaplony. Adalékok egy honfoglaláskori település történetéhez.* Szatmárnémeti, 1996. – *Melanchton und die Synode von Erdőd.* 20. September 1545. In: METEM, 8. (1996.) évf. 3–4: 19–35. – *A szatmári római katolikus egyházmegye író papjai.* Összeállította ~ és Sípos Ferenc. Szatmárnémeti, 2000. – *A Báthoryak valláspolitikája.* Studia Theologica 25., Budapest, 2000. – *Lendítse, kistestvér!* (Szerkesztette) Kolozsvár, 2000. – *A kaplonyi monostortemplom.* Otthonom Szatmár megye 17. 2002. – *Sárból és napsugárból. Pakocs Károly püspöki helynök élete és kora. 1892-1966.* Budapest, 2002.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 193–194. – Bura László: *A szatmári római katolikus egyházmegye író papjai.* In: KSz, 2000/9., – Bura László: *Kiegészítés Scheffler János vértanú püspök dokumentációjához.* In: KSz, 2002/6., – Bura László: *Pakocs Károly – egy vitatott személyiség.* In: SzFÚ, 2003. július 17. – Bura László: *Írói életút és korrajz.* In: Korunk XIV./7. 121-128.

TEMPFLI JÓZSEF (Csanáros, 1931. április 9. –)

Szatmárnémetiben érettségizett 1950-ben, a Bihar megyei Tenkén orosz nyelvet tanít (a bukaresti Maxim Gorkij Intézetben magánúton orosz szakos diplomát szerzett). 1956-ban felvételizett a Gyulafehérvári Teológiára, pappá szentelése: 1962. május 31. A nagyváradai egyházmegyében működött; szentjobbi apát, váradolaszi apátplébános. II. János Pál pápa 1990. március 14-én nagyváradai püspökké nevezte ki, 1990. április 26-án szentelték.

Egyházkormányzási és közéleti munkássága elismeréseként számos elismerést és kitüntetést kapott.

TÓTH JÓZSEF · (Déva, 1869. aug. 17. – Szatmárnémeti, 1924. jan. 28.)

Tanár, költő, egyházi író. Mind a középiskolát, mind a teológiai tanulmányait Szatmárnémetiben végezte. Pappá szentelése (1892. febr. 7.) után segédlelkész Mezőkaszonyban, 1893-tól Szatmárnémetiben, 1899-től a székesegyház plébánosa. 1907–1918 között tanítóképző intézeti tanár, 1920-tól a szatmári Papnevelő Intézetben egyházbjogot tanít. Költeményeit és publicisztikai írásait helyi és budapesti lapokban közli.

M: *Római Katolikus Szertartástan*. Szatmár, 1894., (II. kiadás: uo., 1905., III.: uo., 1906.). · *Kilenc keddi ájtatosság Páduai Szent Antal tiszteletére*. Szatmár, 1899. · *Legkisebb káté kezdők számára*. Szatmár, 1903. · *A katolikus egyház történelme különös tekintettel Magyarországra*. Szatmár, 1905. (II. kiadás: 1909) · *Gyermekbarát*. Szatmár, 1907. · *Halottak emléke*. Szatmár, 1907. · *Szent Erzsébet karácsonya* (Misztériumjáték). Szatmár, 1907. · *Lelki otthon*. Imakönyv cselédek számára. Szatmár, 1913.

SZINNYEI 14: 402. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 194–5.

VESZPRÉMI SÁNDOR (Ungvár 1867. január 9. – Balatonfüred 1921. június 7.)

Középiskoláit Ungváron és Szatmárnémetiben végezte. Teológiai tanulmányait a Szatmárnémeti Római Katolikus Teológián végezte. Pappá szentelése (1889) után az egyházmegye több plébániáján (Nagyberezna, Vinna, Pálócz, Ungvár) segédlelkész, plébános (Nagysomkút, Munkács, Beregszász). Szentbeszédeit tartalmazó posztumusz kötetét testvérei adták ki.

M: *Ünnepi órák*. Szatmárnémeti, 1926.

TEMPFLI – SÍPOS 2000: 206.

WOLKENBERG ALAJOS · (Szatmárnémeti, 1871. június 17. – Budapest, 1935. augusztus 29.)

Szülei: Wolkenberg Gusztáv és Kratz Mária. Középiskolai tanulmányait a szatmárnémeti Katolikus Főgimnáziumban végezte, a

teológiát Bécsben a Pázmáneumban. 1893. dec. 21-én pappá szentelték. A szatmárnémeti szeminárium tanulmányi felügyelője, 1894-től a püspöki líceumban, 1896-tól a tanítóképzőben is tanít. 1896-ban a bécsi egyetemen teológiai doktorátust szerez. 1900–1912 között teológiai tanár Szatmárnémetiben (1905-től rektorhelyettes) 1906-ban a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem doktorává fogadják, 1912–1919 között az egyetem Hittudományi Kara hittudományi tanszékének rendes tanára. 1913-ban a bölcseleti, 1914–1917 között az erkölcsstani tanszéken is tanít, 1919-től élete végéig a tanszék rendes tanára, 1926-tól missziológiát is tanított. Több éven át a Hittudományi Kar dékánja, illetőleg az egyetem prorektora, rektora volt. Szatmárnémetiben a *Heti Szemle* szerkesztője (1897-től), számos írást közöl a *Szatmár és Vidéke*, *Szamos*, *Magyar Állam*, *Hittudományi Folyóirat*, *Jó Pásztor*, *Religió*, *Bölcseleti Folyóirat* című lapokban illetőleg szakfolyóiratokban.

M: *A spiritizmus*. Szatmár, 1899; *Jézus Szíve, a kegyelemnek napja*. Imakönyv. Szatmár, 1900. (Későbbi kiadások: Uo. 1904, 1912.) • *A pályázati munkákról*, Szatmár, 1902. • *Nagyböjti szentbeszéd*. Szatmár, 1903. • *Colombiere Kolos S. J. élete és lelki naplója*. (Fordítás), Szatmár, 1904. • *Gyászbeszéd* (Meszlényi Gyula), Szatmár, 1905. • *Bölcseleti szabadság a szónoklatban*. Budapest, 1910. • *Szatmári emlékek*. Budapest, 1913. • *Öntudatos élet*. Budapest, 1913. • *A béke útjain*. Budapest, 1917; *Konferenciák a Miatyánkról*. Budapest, /?/ • *A teozófia és antropozófia ismertetése és bírálata*. Budapest, 1923. • *Az okkultizmus és spiritizmus múltja és jelene*. Budapest, 1923. • *Katolikus imakönyv*. Budapest, 1925. • *A katolikus világmisszió könyve*. Budapest, 1928. • *Missziós előadások és szentbeszéd* *Vademecuma*, Budapest, 1931. • *Az isteni jog a hithirdetésben*. In: 1831–1931 Jubileumi emlékkönyv. Budapesti Növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája. Budapest, 1931: 36–48.

SZINNYEI 14: 1645. – DR. VÁNYI FERENC: ~. In: *Magyar Irodalmi Lexikon*. Budapest, 1926: 861. – TEMPFLI – SÍPOS 2000: 203–5.

ZAFFÉRI KÁROLY • (Hosszúmező, 1840. aug. 15. – Nyergesújfalu, 1919. december 27.)

Máramarosszigeten végezte el a középiskolát, Szatmárnémetiben a teológiai tanulmányait. Pappászentelése (1864. ápr. 1.) után nevelő Bécsben. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen tanul 1866-tól, vizsgái után (kevés ideig a püspöki irodában dolgozik, Huszton segédlelkész) Szatmárnémeti katolikus gimnáziumában tanár. 1868-ban bölcsész és teológiai doktorátust szerez a budapesti egyetemen. 1880-tól a fiumei gimnázium igazgatója, 1883-ban belép a Jézus Társaságába, majd (1890-től) trappista, végül szaléziánus szerzetes lesz.

M: *Hol az ördög?* Budapest, 1877. • *Lourdes.* Budapest, 1877. • *Elemi számtan. I., Szatmár,* 1879. • *Magyarország és a Földközi tenger mellett elterülő országok rajzoltató földrajza.* Szatmár, 1879. • Dr. Stöckl Albert: *A bölcsészeti tankönyve.* (Fordítás, társszerző: Répássy János). Szatmár, 1880. • Dr. Stöckl Albert: *A széptan alapvonalai.* (Fordítás, társszerző Répássy János) Eger, 1882. • Dr. Stöckl Albert: *A vallás bölcselete I-II.* (Fordítás Répássy János társszerzővel). Eger, 1882. • *Aufnahmsbüchlein für diejenigen, die in den Lebendigen Rosenkranz treten wollen.* Augsburg, 1885. • *Miseszöveg.* Szatmár, 1886. – Alban Stolz: *Rózsafűzérkönyv* (Fordítás). Szatmár, 1886. • *XIII. Leó élete és működése.* Szatmár, 1888. • *Szent Ferenc III. Rendje.* Szatmár, 1888. • *Rituale Szent Ferenc III. Rendjében.* Szatmár, 1888. • *Délutáni beszélgetés a gyónásról.* Szatmár, 1889.

Társszerkesztője volt az Egerben megjelenő *Népiskolai Lapoknak*.

SZINNYEI 14: 1704–1705. – TEMPFLI – SÍFOS 2000: 207–208.

VII. STATISZTIKAI TÁBLÁZATOK

STATISZTIKA

a szatmári római katolikus egyházmegye plébániáinak
(és filiáinak) lélekszámáról

Plébánia / Filia	1904 római kat.	1910 Összes lakos	1910 római kat.	1992 Összes lakos	1992 római kat.	2000 (egyházi adat)	2002 Összes lakos	2002 római kat.
Aknasugatag	1220	1805	1214	4492	551	450	1390	433
Alsóhomoród	694	933	768			75	366	69
Barlafalu	353	1553	324	923	61	25	902	11
Farkasaszó		1056	58	38818	49	42	1652	53
Szelestyehuta	188	532	249	1566	225	208	1043	127
Batiz (Batizvasvári)	228 48	1712 740	268 49	3263	690	786	3259	607
Batizgombás				497	192	192	523	204
Szatmárudvari	119	1849	149	4537	305	305	4482	395
Borsabánya				27300	1400	898	5765	174
Borsa	381	9343	412	305	305	59	21267	944
Börvely	53	2455	212	2651	598	570	2562	637
Csanámos	1362	1748	1594	1366	1255	1150	1296	1175

SZEMÉLYISÉGEK

Plébánia / Filia	1904 római kat.	1910 Összes lakos	1910 római kat.	1992 Összes lakos	1992 római kat.	2000 (egyházi adat)	2002 Összes lakos	2002 római kat.
Csanáloserdő				241	173	127	213	135
Csomaköz	1272	2175	1367	1378	1277	1142	1238	10710788
Erdőd	1370	3602	2139	4102	1808	1700	4219	1950
Szatomárhegy ?				2009	107		2059	93
Erdődhegy				123	61	61	105	45
Felsőbánya	2484	4422	2304	19200	2900	2090	11351	2530
Giródtótfalu	97		120			85	3488	188
Felsővisó	2492	9249	2997	19200	2600	1680	15887	1873
Halmi	461	3455	613	3753	657	349	7507	630
Dabolc	31	498	22	345	28	28	348	68
Turcbánya				131	51	64	109	51
Hosszúmező	341	2588	420	2494	359	215	2485	311
Kövesláz						115	415	187
Józsefháza	461	1420	401	1077	378	268	1140	334
Aranyosmeggyes	167	3236	154	2721	66	50	2074	56
Szatomárgörbed	9			832	15	6	878	13
Meggyesgombás				1019	39	35	1115	54
Patóháza	9			1098	12	3	1164	8
Kálmánd	864	1072	1059	1445	1059	1450	1376	1291
Kaplony	1198	11937	1388	3129	1388	2730	3135	2789
Kisdengeleg		1937		311	265	211	268	216
Érkörtvélyes		2231	116		2231	342	3240	300

Plébánia / Filia	1904 római kat.	1910 Összes lakos	1910 római kat.	1992 Összes lakos	1992 római kat.	2000 (egyházi adat)	2002 Összes lakos	2002 római kat.
Kökényesd	288	2231	121	1560	569	505	1523	470
Csedreg	45	1405	75	1066	495	281	1062	534
Krasznabéltek	1370	728	1670	1582	925	622	1320	726
Ákos		1718	74	1822	83	83	1871	97
Gyöngy	102	730	126	220	42	42	203	48
Krasznasándorfalu	441	592	530	207	52	36	233	80
Krasznaterebes	761	1531	719	607	221	150	637	131
Lajosvölgyi Huta	78	486	41		1203	909	1076	841
Avasfelsőfalu	66	3253	184	13901	672	672	11602	436
Bikszád	21	1702	10	4710	149	270	2777	15
Bujánháza	11	762	38	1713	121	121	1706	119
Láposbánya	392	1355	457	14300	600	850	5837	524
Miszbánya	211	323	151			176	1088	160
Misztótfalu	151	1095	174	6553	892	152	2234	137
Lázári	386	1322	438	2336	1075	1015	2447	1063
Nagypeleske	186	1018	153	809	149	149	829	94
Sárfalu	24	186	40	316	23	86	359	104
Máramarossziget	4314	21370	4901	44200	6600	6500	36120	5421
Szigetkamara						100		144
Mezőfény	1465	1770	1724	2053	11977	1850	1882	1810
Mezőpetri	1304	1455	1373	1618	1412	1110	1415	1201
Piskolt				2149	143	82	2284	192

SZEMÉLYISÉGEK

Plébánia / Filia	1904 római kat.	1910 Összes lakos	1910 római kat.	1992 Összes lakos	1992 római kat.	2000 (egyházi adat)	2002 Összes lakos	2002 római kat.
Mezőterem	1441	2339	1546	1706	1204	801	1615	1063
Érendréd	94	1765	171	1351	50	30	1321	44
Iriny	79	774	66	587	30	10	560	27
Mikola	208	1896	278	2283	637	400	3106	609
Egri	97	1050	62	1058	132	110	1081	143
Sándorhomok	49	1765	171	1351	50	30	834	163
Szárzaberek	94	992	82	593	152	110	619	122
Nagybánya I.	4096	12877	4467	148800	15700	7000	136315	12720
Nagybánya II.						5000		
Nagybánya III. = Fernezey	481	2167	50			400		
Felsőkohó = F. Fernezey	12	1421	11			80		
Nagybánya IV.						4000		
Nagybocskó	1252	965	338	965	398	117	719	166
Tiszaveresmart	176	779	221			177	1344	201
Nagykároly I.	5990	16078	5932	25911	9571	4100	22781	8235
Nagykároly II.						3600		
Gencs	95	1521	88	1331	123	123	1217	81
Nagykároly III.						3000		
Nagymadarász	345	1851	307	1851	68	68	1076	105

Plébánia / Filia	1904 római kat.	1910 Összes lakos	1910 római kat.	1992 Összes lakos	1992 római kat.	2000 (egyházi adat)	2002 Összes lakos	2002 római kat.
Nagymajtény	1662	1894	1579	1894	722	517	960	623
Domahida	111	1197	47	1066	115	89	1093	97
Gilvács	611	663	498	399	110	70	436	103
Nagysomkút	1395	3013	380	8069	118	126	3694	100
Nagyszokond	474	677	548	428	202	50	458	130
Nagytarna	189	1931	239	2067	184	202	1936	171
Batarcs	29	1612	158	2341	6	6	2106	0
Nántú	306	930	374	603	88	80	495	69
Rónaszék	827	1494	833	932	404	290	785	379
Sárközújlak	499	2502 1654	913 459	5187	1862	1633	5056	1649
Adorján	98	534	100	536	142	126	512	142
Muzsdaj						15		15
Szakasz	565	859	580	770	459	243	689	397
Szamosdara	221	882	206	1239	455	342	1190	542
Atya	63	676	60			49	368	42
Óvári	71	1488	59	1512	64	64	1514	57
Pete	31	348	24			21	365	21
Pusztadaróc	58	500	78	1502	473	394	1568	557
Szaniszló	1734	4822	1826	3432	1550	1448	3193	14714799
Reszege	76	179	134	464	65	55	469	66

SZEMÉLYISÉGEK

Plébánia / Filia	1904 római kat.	1910 Összes lakos	1910 római kat.	1992 Összes lakos	1992 római kat.	2000 (egyházi adat)	2002 Összes lakos	2002 római kat.
Szalmárnémeti I.	5307	34892	6998	130584	27711	6500	113697	22779
Szalmárnémeti II.						6500		
Szalmárnémeti III.						6500		
Dobrácsapáti	17	361	21	315	20	33	329	20
Körtvélyes	95					48		37
Ombod	14	923	47	999	43	43	1044	83
Pettyén	10	510	33	629	23	23	651	46
Szamoskőröd	14	503	25	4475	10	10	483	23
Szalmárpálfalva	6			780	66	66	849	55
Szalmárnémeti IV.						5300		
Szalmárnémeti V.						1000		
Kakszentmárton	39	551	31	43	1	40	271	53
Szalmárnémeti VI.						6000		
Vetés	24	1771	139	1933	132	132	1834	131
Szinérváralja	779	5056	786	9180	847	550	8511	727
Iloba - Handbal	112	1098	136			96	496	89
Avasújváros	26	2062	59	2012	59	40	1908	28
Színfalva	804	1127	841	546	81	61	575	87
Túrterebes	2056	3792	841	2635	2087	1870	2431	1923
Bábonny	87	565	51	695	2	120	426	148
Túrterebeshegy				273	213	106	222	107

SZÓRVÁNYSTATISZTIKA

Az 1904-es adatok az *Emlékkönyvben* (Schematizmus centenarius) közölt számok, az 1910-es adatok az *Erdély statisztikája* című könyvből valók, az 1992-es és a 2002-es adatokat az állami népszámlálás alapján közlöm.

A közigazgatásilag eredetileg is Máramaros megyéhez tartozott helységeket **Mm**, a Szatmártól ma Máramaroshoz csatolt helységeket **M** betűvel jelölöm.

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Alizmajor (Aliza)			--	--	1	35	2	39
Alsóboldád (Bolda)	3	315	7	385	0	156	3	107
Alsóhuta (Iegheriște)			13	564	2	629	7	546
Alsóróna (Rona de Jos), Mm		1856		2042	2	2289	0	2125
Alsóújfalu (Satu Nou de Jos)					0	752	7	836
Alsóvárca (Oarța de Jos)					0	1587	2	577
Alsóvisó (Vișeu de Jos), Mm	27	3501	27	3852	7	5689	15	5291
Amac (Amați)	6		2	942	96	896	22	932
Alsószopor (Supurul de Jos)			69	1455	10	1367	20	1340
Apa (Apa)	164	3121	42	2532	16	2745	5	2516
Apahegy (Viile Apei)			47	541	0	24	0	23
Avasújfalu (Certeze)			39	1684	2	3343	5	3083

SZEMÉLYISÉGEK

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Avasújváros (Oraşul Nou)			59	2062	4	458	6	450
Baba Novac					3	648	5	571
Bajfalu (Dăneşti)	30	351	3	404	0	647	1	617
Balotafalu (Aciua)			0	552	2	188	3	169
Barcánfalva (Bârsana), Mm	22	3835	17	3362	7	7007	0	4286
Bárdfalva (Berbeşti)					0	1765	4	1541
Barlafalu (Borleşti)			324	1553	61	923	11	902
Batiza (Botiza), Mm	121	1807	61	1953	5	4097	1	3000
Béltekhodos (Hodişa)			1	526	15	394	0	283
Bere (Berea)	11	505	12	525	48	191	6655	197
Berend (Berindan)	5	482	15	524	2	100	6	86
Bocskó (Bocicău)			0	470	3	638	1	647
Borvászút (Crucişor)	16	595	12	715	2	726	3	592
Bréb (Breb)					0	1301	1	1188
Budfalva (Budeşti)					0	2952	2	2570
Buság (Buşag)	18	453	13	494	0	517	13	542
Coca (Koka)	--	--	--	--	0	931	1	965
Csengerbagos (Boghiş)	37	1504	47	1554	10	788	18	736
Decebal					2	1092	9	1127
Desze (Deseşti), Mm	0	1003	11	1126	1	2853	4	967
Dióshalom (Surdeşti)					0	1451	117	1407
Dobra (Dobra)	9	1318	13	1530	22	1330	9	1138

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Dobrácsapáti (Apateu)	17	317	21	361	20	315	20	329
Dragomérfalva (Dragomirești), Mm	57	2194	70	2608	7	3479	21	3170
Érdengeleg (Dindești)	255	1360	295	1429	6	1351	8	800
Erdőszáda (Ardusat)	32	1278	43	1410	3	2461	12	1287
Farkasaszó (Farcașa)	0	1049	58	1056	49	3818	53	1652
Farkasrév (Vadu Izei)					4	2919	4	2307
Feketefalu (Ocoliş)					0	469	2	507
Felsőfermezely (Firiza)					0	380	9	1317
Felsőróna (Rona de Sus), Mm	187	2900	135	3137	404	4932	28	3925
Felsőszelistye (Sălișteea de Sus)					0	912	12	5208
Felsőszopor (Supurul de Sus)			24	1110	9	489	3	512
Ferencvölgye (Piatra ˆ Remeți)					0	419	187	415
Gencs (Ghenci)	17		95	1437	123	1331	81	1217
Girókuta (Giorocuta)			10	744	1	845	0	826
Gombástanya: Dumbrava	--	--	--	--	39	1019	35	
Gordani					0	1670	5	1603
Havasmező (Poienile de sub Munte) Mm	90	4807	73	5226	14	10513	64	10036
Hirip (Hrip)	71	1323	17	1295	27	608	31	651
Hódos tanya (Drăgușeni)	--	--	--	--	14	1234	6	1192
Horea	--	--	--	--	--	203	2	199
Ivácskó (Necopoi)	57	532	53	534	7	339	1	255

SZEMÉLYISÉGEK

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Izakonyha (Bogdan Vodă), Mm	9	1573	19	2081	19	4470	1	2589
Izaszacsal (Săcel), Mm	27	2593	30	3040	98	4112	6	3788
Jeder (Iadăra)	1	955	10	983	1	1067	0	1021
Jód (Ieud), Mm	20	3494	17	2774	185	4470	3	4211
Jóháza (Prislop)	1	723	1	712	1	525	0	476
Kabolapatak (Iapa)					0	1606	6	1708
Kakszentmárton (Mărtinești)	39	563	52	1297	1	43	53	271
Kányaháza (Călinești)			26	1948	12	2564	9	2578
Katalin (Catalina)					0	277	7	272
Kegye (Chegea)			118	906	1	294	0	237
Kisbánya (Chiuzbaia)					0	722	2	713
Kisgérce (Gherța Mică)			0	1739	17	3111	19	3255
Kisbozinta (Bozânta Mică)					0	340	9	423
Kiskolcs (Culciu Mic)	6	710	4	687	9	664	7	692
Kismajtény (Moftinul Mic)	18	1621	45	1674	46	1226	72	1219
Kisnyíres (Mesteacăn)			4	645	12	477	6	424
Kispeleske (Pelișor)	23	490	10	421	12	275	7	274
Kissebespatak (Sabișa)					0	792	3	875
Kissikárló (Bărgău)	7	254	10	241	0	306	2	280
Kisszokond (Soconzel)	57	537	6	565	0	531		
Kistécső (Teceu Mic)					?	225	54	195
Kolcér (Colțirea)					0	401	4	437

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Koltó (Coltău)					0	1503	13	1868
Komorzán (Cămârzana)			4	1983	10	2860	3	2643
(Szilágy)Korond (Corund)			14	483	3	541	4	502
Kovás (Coaş)					0	1373	2	1345
Kőszegremete (Remetea Oaş)	9	1200	18	823	21	663	8	585
Középhomoród (Homorodul de Mijloc)	76	1104	13	692	9	5253	1	476
Kővárgara (Valea Chioarului)	2	713	4	724	1	2604	4	666
Kővárhosszúfalva	46	692	76	1104	1	658	5	1452
Kővárkölcse (Culcea)					0	637	3	626
Kővárremete (Remetea Chioarului)	4	1175	9	1200	3	3014	4	1139
Krácshalva (Mara)					0	1099	3	1022
Krasznacégény (Țeghea)			101	339	26	44	15	59
Krasznamihályfalva (Mihăieni)	16	585	16	757	23	554	36	466
Lacfalva (Șișești)	0	956	2	1205	167	5694	1	1505
Lekence (Lechința)			0	588	4	954	1	848
Lénárdfalva (Recea)	0	870	3	887	13	5159	2	965
Leordina (Leordina)	6	1451	18	1669	15	2816	3	2581
Lonka (Lunca la Tisa)					0	1328	2	920
Lukácsfalva (Lucăceni)	--	--	--	--	20	1124	12	1052
Lunaforrás (Luna)	--	--	--	--	11	734	9	596
Magyarberkesz (Berchezoaia)					0	1992	5	671

SZEMÉLYISÉGEK

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Magyargéres (Ghirişa)			16	1064	33	778	49	726
Majszin ~ Mojszán (Moisei), Mm	9	3482	17	4093	10	8985	11	9031
Máragyulafalva (Ghiuleşti), Mm	24	1763	18	1821	1	3782	2	1181
Márna (Marna)			--	--	1	339	23	355
Meddes (Medişa)			2	603	0	335	6	276
Medieş Râturei			--	--	2	276	3	322
Meggyeshegy (Medieş Vii)			--	--	2	316	4	337
Mogyorós (Măriuş)			4	639	1	365	2	310
Mosóbánya (Băiţa de sub Codru)					0	1679	5	1540
Mózesfalva (Moiseni)			24	798	16	1327	5	1286
Nagybozinta (Bozânta Mare)					0	610	1	591
Nagykolcs (Culciu Mare)			22	806	6	773	13	775
Nagykörtvélyes (Curtuiuşu Mare)					1	439	0	339
Nagynyíres (Mireşu Mare)	13	1298	8	1037	4	5735	1	1521
Nagysikárló (Cicârlău)	27	1250	41	1346	192	4106	25	1833
Náufalva (Năueşti)					0	817	1	537
Nyegrefalva (Negreia) M	7	365	34	429	0	565	1	526
Oláhgyűrűs (Gerăuşa)			21	706	2	661	8	453
Oláhkékes (Chechişa)					0	917	5	943
Oroszfalu (Ruseni)			1	447	2	629	6	232
Oroszkő (Repedea), Mm	0	1593	14	1789	6	4848	1	4769
Pácafalu (Chilia)			12	465	0	313	3	280

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Pálosremete (Remeți)					78	3244	9	2443
Patóháza (Potău)			24	1147	12	1098	8	1164
Paulián (Păulian)			--	--	7	484	3	500
Pete (Petea)			24	348	21	312	21	365
Petrova (Petrova), Mm	37	3350	59	4229	4	2872	5	2710
Petrovabisztra (Bistra), Mm					5	4898	0	1307
Piskárkos (Pișcar)	7	994	1	1053	9	556	1	466
Ponyvás/puszta/ (Viișoara)			--	--	9	9	7	9
Portelek (Portița)	7	512	0	483	5	248	0	233
Pribékfalva (Pribilești) Mm.			29	706	0	730	5	756
Pusztatelek (Bontăieni)					0	264	1	249
Rádulești			--	--	0	148	1	113
Rákosterebes (Racova)	31	646	15	672	0	351	0	279
Ráksa (Racșa)			2	1604	2	2650	0	2593
Remetemező (Pomi)	30	1595	41	1661	4	1245	9	1116
Résztelek (Tătărești)			15	1121	0	611	7	620
Rozália (Rozavlea), Mm	18	2363	18	2759	15	6016	4	3671
Rózsapallag (Prilog)			18	750	1	853	3	676
Rózsapallag-hegy (Prilog-Vii)			--	--	58	408	31	353
Sajó (Șieu)					0	2517	1	2510
Sárközújlak (Livada Mică)			459	1654	6	321	3	321
Somosfalva (Cornești)					0	452	1	493

SZEMÉLYISÉGEK

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Szakállasdombó (Dumbrăvița)	12	943	14	1010	1	4589	0	1175
Szakállasfalu (Săcălășeni)	9	772	2	867	10	2435	1	780
Szamosberence (Băbășești)			0	692	2	692	2	704
Szamosardó (Arduzel)					0	982	1	909
Szamosborhíd (Valea Vinului)	10		52	1242	5	900	7	836
Szamosdob (Doba)	42	1447	39	1563	11	1165	25	1192
Szamoskrassó (Cărășeu)	32		41	1453	20	1205	26	1161
Szamoslippó (Lipău)	10	908	44	906	5	671	9	573
Szamostelek (Someșeni)			7	496	1	369	7	348
Szamosveresmart (Roșiori)	18	934	12	976	0	617	6	547
Szaplonca (Săpânța)	94	2658	133	3475	1	3322	1	3290
Szarvaszó (Sarasău)	31	1103	27	1152	3	2435	5	2420
Szatmárhegy (Viile Satu Mare)					107	2009	93	2059
Szatmárzsadány (Sătmărel)			26	1568	33	1403	11	1445
Szentmiklós (Sânmiclăuș)	24	969	24	1008	0	352	1	365
Szekeres(tanya) (Sechereșa)	--	--	--	--	2	102		87
Szinfalu (Sâi)			841	1127	81	546	87	575
Szurdok (Strimtura), Mm	10	3006	11	3287	5	4817	4	2957
Tamásváralfa (Tămășeni)			13	644	14	509	17	468
Tartolc (Târșolc)			4	1849	12	2765	3	2618
Terep (Trip)			33	922	46	1387	255	3061
Tiszakarácsonyfalva (Crăciunești)					?	1513	17	1493

Helység	1904 rk	1904 össz.	1910 rk	1910 összes	1992 rk	1992 összes	2002 rk	2002 összes
Tiszaveresmart (Tisa), Mm	176	643	221	779	0	1318	201	1344
Tótmogyorós (Tăuții Măgheraș)			24	509	892	6553	137	2234
Törökfalva (Buciumi)					0	871	3	811
Traján (Traian)	--	--	--	--	0		3	188
Túr (Tur) 2			77	964	29	2013	27	1672
Turc (Turț)	73		94	3692	57	5816	20	5378
Turc-fürdő (Turț Băi)	--	--	--	--	51	131	51	109
Tyirákpuszta (Tireac)	--	--	--	--	0	107	3	88
Ugocsakomlós (Comlăușa)			11	944	0	852	0	836
Újberek (Bercu Nou)	--	--	--	--	0	276	5	233
Újbocskó (Bocicou Mare)					0	805	166	719
Újgörbéd (Românești Noi)	--	--	--	--	15			
Újmárna (Marna Nouă)	--	--	--	--	1	339	0	355
Újmikola (Micula Nouă)	--	--	--	--	1	447	1	444
Újnémét (Unimăt)			60	1044	10	606	0	526
Vadaspuszta (Gelu)	--	--	--	--	2	550	1	436
Valea Cufundoasa					0	1416	7	627
Valea Morii	--	--	--	--	0	191	2	216
Vámfalva (Vama)	15	2190	102	2190	47	3866	21	3669
Vezend (Vezendiu)	18	928	27	991	7	535	3	510
Visóoroszi (Ruscova), Mm	26	2409	59	2861	191	5159	2	4823
Zázár (Săsar)					0	1664	4	1890

VIII. NÉVMUTATÓ

A

Ábel főesperes, 46
Abonyi Imre, 58, 96
Adamek János, 52
Adamkovich Jenő, 105
Ágoston Ferenc, 55, 66, 68, 71
Ágoston István, 57, 59, 63, 68
Áib Sándor, 66, 68, 71, 78
Alaker István, 122, 145
Albu Ottó, 70, 76
Ally Sámuel, 52
Almási Péter, 71
Ambrus Kapisztrán, 62
Amm Zoltán, 43, 46, 49, 75, 136
Antonescu László, 58, 136
Antonius Possevius, 74
Ardai László Attila, 9, 12, 19, 30, 40,
66, 136, 148
Artzt Mihály, 55
Árvai Dezső, 69
Árvay Dezső, 59, 114, 179
Árvay Pál, 97
Arzt Mihály, 51, 56
Asztalos Lajos, 80, 85, 88, 89

B

Badzej Sándor, 52
Badzey György, 102
Bagossy Bertalan, 12, 56, 78, 164
Bagossy István, 59
Bagossy László, 72
Bakay János, 77
Bakkay Kálmán, 12, 58, 62, 145, 164
Bakó Zoltán, 94, 101, 179
Bakódi Antal, 65, 123

Bakos András, 42, 72, 77
Balázs György, 117
Balázsházi Imre, 63
Balogh Bálint, 63
Balogh István, 59
Balogh Jenő, 58
Balogh Mihály, 48, 53
Bánovics János, 47, 54
Barabás Miklós, 67
Bárány József, 152
Bárczy Fábián, 59
Bárdossy József, 103
Barna (Spisák) János, 117
Barna Gyula, 79, 80, 88
Barna János, 82
Barna József, 43, 62, 78
Barna Károly, 42, 57
Barót Mihály, 40
Barota Ottó, 62, 64
Baróth (Barth) Mihály, 81, 86
Baróth Mihály, 29, 88
Bársony József, 45
Bártfay Kálmán, 107, 116, 179
Barton István, 102
Básty Norbert, 52
Báthory László, 153
Baumann Ferenc, 44, 46, 52, 59
Baumann István, 49, 53, 69, 71
Baumgartner Alajos, 68
Belenszky Gyula, 113
Beliczay János, 63, 75, 124, 179
Bencsik András, 78
Bencsik József, 51
Benkó József, 40, 74, 118
Benyó József, 52
Berendei József, 61

- Berendi (Brendli) József, 45, 57, 68
 Berényi Sándor, 63
 Betsky Ferenc, 118
 Bezzeg József, 79, 80, 87
 Biloveszki József, 102, 117
 Binder András, 40, 152
 Bíró András, 52, 128
 Bíró Kálmán, 102
 Bíró László, 14, 152, 153, 154
 Bíró Norbert, 58, 72
 Bíró Xavér Ferenc, 121
 Blahovics Pál, 66, 115
 Blazsek Géza, 119
 Blechel János, 57, 97
 Bocsánszky Imre, 85
 Bodnár Béla, 72, 97
 Bodnár Gáspár, 12, 138, 140, 165
 Bodnár Imre, 84
 Bodó Béla, 59
 Bodó Mihály, 114
 Bogdánffy Szilárd, 9, 18, 152, 163,
 165, 167, 179, 189
 Böhm Ágoston, 47
 Bohus János, 55, 70
 Bojda András, 47, 74
 Bokor János, 48, 53
 IX. Bonifác, 74
 Borbély Benedek, 78
 Borich Gábor, 51
 Boromisza Tibor, 9, 14, 24, 26, 28,
 31, 38, 123, 131, 146
 Boromisza Péter, 39
 Borsós Elek, 43, 49, 70
 Borzovai Kalos István, 61
 Börzsei Márton, 123
 Boschetti András, 90, 111, 179
 Bot (Botlinger) Pál, 43, 46, 88
 Bota Ernő, 145
 Bóta Ernő, 122
 Both M. Klára, 127, 179
 Both Pál, 63, 68
 Bötösi János, 78
 Bötsch Károly, 42, 61
 Brázay János, 12, 55, 61, 73
 Brém Ferenc, 44, 54
 Brendli István, 78
 Bresztel Jakab, 56, 61
 Briccius, 74
 Brunner István, 40, 45, 55, 57, 73
 Buchmüller István, 47, 79
 Buchmüller János, 57
 Buday Károly, 102
 Buday Sándor, 93, 98, 113
 Budiács Máté, 52
 Bugyis András, 118, 153
 Bujaló Bernát, 27, 118, 179
 Bulchu, 74
 Bura László, 12, 26, 75, 76, 136, 142,
 166, 229, 231, 232
 Bús Jakab, 145
 Butykay Gáspár, 55, 73
 Buza Sándor, 114, 138
 Buzás János, 47
 Buzinkay Gyula, 112, 117
- C**
- Capdebo Lajos, 40, 46, 51
 Čarsky József, 16
 Chápy Péter, 63
 Chrdenkó Lipót, 58
 Chrisostomus, 59
 Christ Ferenc, 97
 Christian János, 109
 Cimbál (Cymbal) János, 65
 Crener Mátyás, 60
 Csaba (Czumbel) István, 87, 102
 Csaba (Czumbel) Lajos, 58, 87, 179
 Csalfa (Czap) György, 114
 Csalfa György, 108, 111
 Csánk István, 60, 73
 Csánk Károly, 42
 Csapó Flórent, 51

Csáti (Czap) József, 103, 112, 179
 Csáti József, 27
 Csehticzky József, 114, 116
 Csepely Benedek, 63
 Cserhádi Ferenc, 12, 169
 Cserhádi István, 85, 87, 88, 90
 Csermely (Czumbil) Antal, 59, 68
 Csicseri Orosz Ádám, 48, 53
 Csicsmányi Didák, 52
 Csiszér Máté, 51
 Csőke Imre, 96
 Csont Ignác, 44
 Csonth Ignác, 41, 50, 66, 67
 Csorba József, 102
 Czapik Gyula, 29
 Czepeczauer Pál, 43, 73
 Czier Ferenc, 67, 70, 108
 Czier István, 42, 78
 Cziereizer Alajos, 61
 Cziffkay Miklós, 52
 Czika László, 123
 Czimmermann János, 66
 Czinkel Géza, 53, 72
 Czol Ernő, 12, 168
 Czudar Imre, 74
 Czuffacker Mátyás, 57
 Czumbel Lajos, 5, 9, 18, 31, 40, 47,
 74, 134, 138, 139, 152, 179, 185
 Czumbil Antal, 69
 Czumbil János, 42

D

Dancu Balázs, 46, 50, 56
 Darók Konstantin, 52
 Demek Antal, 53, 58, 70
 Desewffy Emánuel, 103, 114
 Diacu Anton, 75
 Diczig Béla, 67, 71
 Dier Lajos, 55
 Dimand Lajos, 46, 78, 98, 102

Dobay Mihály, 48, 53
 Dobos János, 15, 40, 59
 Doleschall M. Editha, 127
 Dömjén, 52, 61
 Dósa Antal, 67
 Dózsa Antal, 152
 Drágffy Bertalan, 45, 54
 Drágffy Sándor, 55
 Drahus István, 115
 Drexler Alajos, 50
 Dubecz József, 52
 Dubinszki Mihály, 67, 151
 Dubinszky Mihály, 46, 54
 Duchnovszky Gyula, 100
 Dudás Miklós, 47, 68, 73
 Dugovics Pál, 63
 Dunay Kaufmann János, 67

E

Ecker Jenő, 122
 Éder Ede, 48, 58
 Egeli Ferenc, 53
 Egri Lajos, 53
 Egyed, 12, 74
 Einholz József, 41
 Ekkel Lajos, 70, 92
 Ekker Ferenc, 78
 Eltuman, 74
 Ember Károly, 12, 169
 Ember Pál, 56
 Ember Péter, 88, 90, 98, 100, 111
 Engl M. Emiliána, 127
 Enyedy Alajos, 113
 Enyiczkey János, 117
 Eőry Ede, 115
 Eötvös M. Szalézia, 127
 Erber Mihály, 96, 107
 Erdélyi Alajos, 81, 89
 Erdélyi Elek, 102
 Erdős Aurél, 52

Erdőssy Ervin, 41
 Erni Ferenc, 112
 Erni János, 69, 78
 Ernst József, 144
 Erős Sándor, 68
 Eröss Regina M. Cassiana, 127
 Eröss Sándor, 62
 Esztegár István, 90, 98, 111
 Esztegár János, 70
 Ettinger János, 78, 170
 Eugenius Szöllödi a Servatore
 Mundi, 59

F

Fábiná M. Agrícia, 127
 Fagea László, 57
 Falk Pál, 61, 78
 Faludi István, 145
 Fángli Eduárd, 71
 Farkas Bonaventura, 50, 128
 Farkas Bonaventúra, 128
 Farkas Jakab, 52
 Farkas János, 57, 84
 Faulvetter János, 54, 64
 Faulwetter János, 49
 Fechtel János, 170
 Fedorcsik Péter, 41, 42, 96, 98, 108, 116
 Fehér István, 62
 Feigi Antal, 69
 Feigi György, 45, 53, 55, 60
 Fejér Kálmán, 89
 Fekete Ferenc, 63
 Fekete László István, 96
 Felhő (Fuchs) Gyula, 100, 112
 Felhő Gyula, 58
 Fenyák Ferenc, 43
 Fényes Antal, 69, 73
 Fényi (Fischer) Ferenc, 41, 78
 Fényi Ferenc, 50, 67
 Ferencz Imre, 90

Feri Vilmos, 124
 Fialkovszky József, 105, 116
 Fialla János, 145
 Fiedler István, 9, 16, 22, 30, 33, 38,
 133, 150, 151
 Filler Mihály, 42, 54
 Findenigg Ernő, 145
 Fischer Antal, 78
 Fischer István, 13, 19, 21, 135, 151
 Fischer János, 67, 71
 Fischer Pál, 46, 179
 Fleischer Károly, 58
 Flesch Nándor, 80
 Föczén Fortunát, 51
 Fodor Antal, 111
 Foerk Ernő, 54
 Földváry György, 65
 Forgách János, 41, 92, 103
 Forstenheizler József, 42, 56, 78
 Franciscus Zengyeli, 74
 Frank József, 77, 78, 100
 Frantz Antal, 41, 50
 Franz Antal, 77
 Fridmanszky Márton, 111, 116
 Fromherz Attila, 43, 64
 Függe Márton, 46, 55, 68
 Fuhrmann Vendel, 45, 49, 54, 69
 Fülöp, 50, 62, 63, 86
 Fülöp Sándor, 86
 Fülöp Tamás, 50, 62, 128

G

Gaal-Homoki Dénes, 51
 Gaalhomoky Ambrus, 109
 Gábiel János, 45, 46, 68, 70, 72
 Gajdos Jenő Vince, 50
 Gajdos Vince, 52, 128
 Galambos Demjén, 72
 Galambos Ferenc, 40, 45, 48
 Galambos János, 83, 179

Galambos József, 27, 91, 179
Galántha Ödön, 58
Gáll Ferenc, 52
Gáspár Ferenc, 52
Géczy József, 42, 52
Gedeon András, 78
Geiger Sándor, 144
Gellért (Gnándt) Lőrinc, 73, 87
Gellért Lőrinc, 48, 62
Geödy Péter, 63
Georgius Fabius, 74
Geramb Ferenc, 113
Gerhát Miklós, 117
Gerstocker Antal, 60
Getlik István, 101, 103, 107, 113,
114, 118
Gindele Tibor, 41, 49, 60, 68, 136
Girtkó József, 55
Glazarovits Bertalan, 41, 92, 94, 105,
112, 119
Godó Mihály, 12, 145, 170, 179
Golner Péter, 70, 78
Görgey Imre, 63
Gorove Antal, 102
Govrig János, 48, 53
Grans (Gabriel) Antal, 78
Greskovich Péter, 52
Groszhárdt Ferenc, 55, 69
Gruber Ernő, 47
Gryneus Alajos, 70
Gubányi Elek, 84
Gundermann József, 71
Günther József, 152
Gurzó Anaklét, 128, 129, 179
Gyarmati Károly, 80, 84, 85, 86, 88, 179
Gyöngyössy György, 77, 96, 114
György Pál, 58, 64
Györgypál Albert, 189
Győri Ferenc, 51
Gyoroki Edelspacher Miklós, 63
Gyulai László, 65

Gyulai Mihály, 80, 81, 179
Gyulai Ödön, 64, 67
Gyurcsánszky Bálint, 52

H

Haas Mihály, 13, 14
Habert József, 51
Háger Sándor, 90, 99, 108
Hagymási Nepomuki János, 67
Hagymássy András, 48, 53
Haklik Sándor, 101, 179
Halasi Imre, 125
Halász Mihály, 41, 55
Halász Pál, 77
Haller István, 12, 171
Halmos (Heinrich) Vendel, 86
Halmos Vendel, 84, 89
Hám János, 9, 10, 14, 20, 21, 24, 25,
26, 39, 74, 75, 106, 122, 125, 127,
131, 148, 149, 150, 151, 157, 168,
229, 231, 232
Hámon János, 89, 98, 113
Hámon József, 40, 148, 152, 154
Hámon Róbert, 40
Hamulyák János, 57
Handmann Henrik, 144
Hankovszky Ferenc, 75
Hankusz József, 58, 63, 64, 70
Hanzulovics Gergely, 96, 113
Haraszthy Pál, 77
Harkel József, 114, 117
Harsányi László, 77
Hársfalvi Ottó, 55, 64, 68, 79
Hartman Antal, 60
Hartmann (Monostori) Ferenc, 66
Haugg Leó, 56, 67
Hauler Pál, 12, 45, 171
Havasi József, 98, 100, 109, 112
Hazsinszky József, 47
Hegyi Fábrián, 88

Hehelein Károly, 40, 74, 118
 Heidelsperger István, 84, 86
 Heinrich Antal, 42, 48, 65
 Heinrich Ferenc, 15, 49, 64
 Hentes Miklós, 12, 43, 55, 58, 171
 Herbord, 58
 Hermann István, 179
 Herr Leó, 128
 Héthalmi Athanáz, 52
 Hevele Imre, 49, 55, 66, 67, 70, 136
 Heveli Antal, 90, 113, 179
 Hibert Sándor, 52
 Hidasi János, 46
 Hidassy János, 61
 Hild József, 19
 Hirly József, 42, 46
 Hirsch Ignác, 54
 Hofbauer Ignác, 12, 78
 Hoffmann Márton, 58, 91, 95, 112
 Hoffner Ignác, 46
 Hohl Mihály, 78
 Holczer János, 44
 Hollósy Simon, 70
 Holmik István, 41
 Homoki (Heinrich) Ferenc, 80, 83
 Homoki János, 82, 84, 85, 87
 Homolya Péter, 92, 97, 102, 105, 179
 Honisek Frantisek, 117
 Horatius Pál, 99, 111
 Horgász Vince, 72
 Horny Oszkár, 100, 101, 106
 Horti Imre, 102
 Hortulányi Sámuel, 52
 Horváth Ágoston, 45, 98, 99, 109,
 112, 113, 179
 Horváth György, 48, 50, 102
 Horváth Gyula, 68
 Horváth Imre, 118
 Horváth János, 49, 66, 68
 Horváth Jenő, 65
 Horváth Konstantin, 102

Horváth Kristóf, 153
 Horváth Sándor, 139
 Hosszúmezei Demeter, 52
 Hrabovszki István, 84
 Hriniová Mária Ignácia, 127
 Hudra János, 98
 Hudra Lajos, 27, 90, 99, 103, 179
 Hun (Heller) Ernő, 85, 88
 Huszár Flórián, 58, 71, 97
 Huszár Sándor, 118
 Hyppolitus a S. Ambrosio, 59

I

Ilk Antal, 12, 63, 136, 172
 Illés Antal, 78
 Illés István, 89
 Illés László, 81
 Ilosvay Lajos, 12, 40, 59, 74, 119, 139
 Imets Polkár, 52
 Irsik Ferenc, 25, 39, 46, 71, 132, 142,
 150, 154, 157
 Irsik Lajos, 82
 Izsák György, 136

J

Jakab Mihály, 77
 Jaklovics György, 42, 56, 153
 Jakubek István, 134, 139
 Jakubinyi György Miklós, 12, 40, 172
 Jakus Pál, 63
 Jámbor László, 145
 Jandrasics Mátyás, 97
 Jandrisits János, 57
 Jandrovisics János, 74
 János mester, 74
 II. János Pál, 19, 22, 25, 37, 173, 190
 Jarosievics M. Alíz, 154
 Jászay Mihály, 97, 99
 Jékel Antal, 115
 Jeszenszky Benedek, 59

Job a Passione Domini, 59
Joks Ágoston, 44, 73
Jóna József, 97, 103
Jónucz Mátyás, 64
Jónucz Pál, 41, 179
Jordán Károly, Szentgyörgyi, 40, 173
Josephus Fugger a Cruce Domini, 59
Juhász Ferenc, 79, 84, 89, 179
Juhász János, 89, 111

K

K. Tóth Gábor, 87
Kádár Ambrus, 12, 40, 146, 152, 174
Kádár József, 58, 77, 123
Kaizer Nándor, 52, 128
Kalász Géza, 94, 95
Kalcsó János, 77
Kállay Antal, 43
Kállay Lajos, 98, 102
Kállay Mihály, 48
Kallós István, 46, 55
Káló Mátyás, 57
Kapdebó Lajos, 84
Kaplonyi Gyula, 75, 76
Károlyi József, 90
Károlyi Lajos, 92, 93, 102
Károlyi Sándor, 54
Kassay Kelemen, 52, 128
Kassovitz Ágoston, 65, 125
Katona György, 56, 61
Kauffmann Gyula, 67, 77, 111
Kaurensik Krisztián, 46
Kázmérfi (Kazimirszky) Antal, 78
Kékedy Mihály, 73, 113
Kelemen Didák, 124
Kelemen Imre, 117
Kelemes Maleszer Ferenc, 53
Kellermann Ferenc, 57, 60
Kerekes Mihály, 58
Keresztény Péter, 60

Kern Ferenc, 69
Kersnerits Lajos, 57
Kertész (Czier) Pál, 12, 47, 174
Kertész Imre, 85, 87
Keszler Ferenc, 25, 40, 150, 152, 154
Keszler Tibor, 46, 56, 58
Kesztner Antal, 78, 99
Khün Pál, 136
Kiánicska Ev. János, 70
Kiléber Mihály, 42
Kincs Imre, 44
Kind Ferenc, 58
Királyi Ferenc, 52
Kirchmajer Ferenc, 57, 85, 89
Kirner Ferenc, 40, 58, 79
Kiss Ernő, 59, 70
Klimek Márton, 51, 54, 60
Klobusiczky Péter, 13, 14, 20
Knauer Sándor József, 91, 93
Knecht Béla, 43, 51, 68, 75, 136
Knittel Gelázus, 42
Knoll Modeszt, 51
Köck József, 151
Kocsis István, 180
Kóczinger Tibor, 156
Kohányi István, 80, 82, 83, 88
Kokh József, 70
Kökh József, 59
Kökl József, 50
Kolla János, 123
Kollár Ferenc, 145
Koller Béla, 119
Koller Ignác, 46, 54
Köller Károly, 24
Komka Gyula, 97, 115
Komka Vilmos, 40, 90, 152
Kompán György, 61
Kompánék Gáspár, 113, 115
Kompsz Antal, 95, 96
Köncs László, 54, 108
Korlát Ferenc, 15

- Körmendy Béla, 179
 Korom Mihály, 46, 74, 151
 Korompai Baumgartner Alajos, 48, 82, 84
 Kőrösi Károly, 51, 77, 94
 Körtvélyesi (Linzenbold) Ferenc, 15
 Kósa Benedek, 52
 Kostyek József, 110
 Kőszeghy Mihály, 96, 112
 Kosztolányi Sándor, 52
 Kosztra Ignác, 45
 Kotró Pál, 114
 Kovács Ágoston, 52
 Kovács Andor, 59
 Kovács Béla, 86, 102, 146
 Kovács Flórián, 14, 151
 Kovács György, 48, 53
 Kovács Gyula, 40
 Kovács Lajos, 44
 Kovács László, 88
 Kovács Mátvás, 151
 Kovács Mihály, 21
 Kovács Urbán, 51
 Kováts Gyula, 145, 148, 152, 154, 175
 Kováts Lajos, 102
 Kövér András, 47, 77
 Kozma Béla, 48, 78, 102, 111
 Krammer Ferenc, 151
 Krammer Mihály, 44, 56, 61
 Kransowszky Sámuel, 60
 Krasznay Zsigmond, 68, 70, 112, 119
 Kravjánszky Zoltán, 94, 99, 113, 179
 Krémer János, 180
 Kreskay Imre, 135
 Kriszton Fülöp, 52
 Krón Imre, 57
 Krosnyiczky József, 82
 Kubusz Leontin, 52
 Kucsay Ferenc, 97, 109, 111
 Kudelka Gellért, 52
 Kühn Pál, 52, 55, 59, 62, 69, 73
 Kükemezei Mihály, 179
 Kuliffay Mihály, 61
 Kuncz József, 15, 82
 Kuncz Mihály, 42, 53, 56
 Kursinszky Zsigmond, 84
 Kusalyi Dénes, 74
- L**
- Labancz József, 78
 Ladislaides Pál, 51
 Ladislaus de Waradino, 74
 Lahocsinszky Béla, 110, 111
 Lakatos Pál, 21, 26
 Láng Antal, 111, 152
 Láng Ferenc, 12, 40, 46, 55, 56, 108, 175
 Láng Gyula, 88
 Láng Lajos, 43, 55, 66
 Láng Pál, 40, 74, 75, 76, 79, 93, 136
 Langa Márk, 52
 László (Franzen) Károly, 79, 90
 László Károly, 85, 89
 Lászlóffy János, 71
 Lattinerg József, 144
 Lattinger János, 144
 Laurencsik József, 103
 Laurenszky Ferenc, 109, 111
 Laza János, 40, 67
 Lázár János, 54, 74
 Lebedi József, 43, 49, 63
 Lédeczky Adorján, 93
 Lédeczy Adorján, 93, 115
 Ledl Ágoston, 51
 Lehel György, 47
 Leitner Endre, 84
 Leitner Ferenc, 42, 55
 Lengyel József, 12, 77, 86, 177
 Lessenyey Ferenc, 12, 40, 176
 Leszkovszky Miklós, 105
 Leszó Károly, 81, 82
 Lieb József, 44, 63, 65, 68

- Liebniczky János, 47
 Liekler Modeszt, 52
 Lienbiczky János, 47
 Liestyán Mózes, 47
 Lincuy József, 118
 Linczy Ferenc, 47, 57
 Linczy József, 74, 99, 151
 Linth Jakab, 55, 71, 77
 Lintzy János, 70
 Linzenbold József, 84
 Lippai István, 74
 Litkey Máté, 48
 Litkey Mihály, 53
 Loboda József, 144
 Lőcsi Márton, 72
 Lohnar József, 41
 Lohnáz József, 77
 Lojz Kálmán, 58
 Lőrincz István, 109, 179
 Lőrincz János, 51
 Lőrincz Lajos, 154
 Lőrinczy Adalbert [Béla], 93
 Lőrinczy Antal, 46
 Lubomérszky Jenő, 57
 Luczky Ferenc, 41, 69, 81, 88
 Ludescher József, 64, 71
 Ludomérszky Jenő, 90
 Ludwigh Márton, 145
 Lukács Jaczkó Antal, 110
 Lukács Theodor, 63
 Lukász M. Regisz, 127
 Lukáts István, 89
 Luptovics Kolos, 52, 128
 Luteczky Péter, 60
- M**
- Macejkó János, 98
 Madarász István, 16, 26, 29
 Magász Jenő, 48
 Magyar (Marincsák) Bálint, 73
 Magyar Bálint, 12, 68, 177
 Májer Károly, 71
 Majer László, 42
 Májericsik Márton, 117
 Majerhold Antal, 97
 Májerhold Antal, 70
 Majnek Antal, 27, 99
 Majs Mór, 128
 Makár Sándor, 72, 94
 Makucz Bálint, 58
 Makutz Bálint, 69
 Malatin Mihály, 60
 Máli István, 42
 Malinóczy József, 79
 Mály István, 70
 Mály János, 78
 Mandics János, 48, 54, 102
 Mandl Miklós, 51
 Mándy Anselm, 128
 Mánok Ferenc, 41, 48, 53, 72
 Manyák József, 12, 178
 Margitházi Lajos, 160
 Marietti Antal, 74
 Markovits Tivadar, 96
 Marosán M. Leonárda, 127, 179
 Marosi Balázs, 86
 Marosi István, 80
 Marossy József, 87
 Marosvári György, 81
 Márton Lőrinc, 55, 67, 76
 Martinov Fortunát, 52, 128
 Márton Alajos, 54, 102, 114
 Márton Áron, 9, 16, 27, 29, 30, 33,
 180, 182, 189
 Márton Áron, 54, 56, 72
 Márton József, 60
 Mártonházi (Müller) György, 51, 61, 70
 Massa Viktor, 52, 128
 Materklaszi János, 78
 Matlaskovsky Miklós, 41, 42, 88
 Mátsár István, 74

- Mauritius [Móricz], 74
 Mayer Béla, 14
 Mayer László, 72
 Meczner János, 67
 Melczer Ferenc, 48
 Meleg István, 96
 Melega Péter, 56, 62, 63, 68, 71
 Mellau Ferenc, 179
 Mellau György, 66, 71
 Merk József, 50
 Merk Mihály, 62, 64, 71, 76, 78, 136
 Merlák Ferenc, 45
 Merlás Tibor, 68, 76
 Merli Rudolf, 12, 54, 55, 60, 61, 180
 Mészáros Dorotheusz, 52
 Mészáros János, 12, 27, 180
 Mészáros József, 16
 Meszlényi Gyula, 9, 14, 25, 34, 149, 150
 Mezei András, 84
 Mezei József, 39
 Mézmer István, 41, 47, 49, 67
 Midlinszky József, 144
 Miklós Dezső, 83, 85, 87
 Miklósházy Attila, 169
 Miller János, 83
 Miller József, 41
 Mindszenty József, 189
 Miskovics Lajos, 50
 Moldován Endre, 50, 60
 Molnár András, 114
 Molnár István, 55, 56
 Molnár Károly, 83
 Monostori (Hartmann) Ferenc, 44
 Monsperger András, 47
 Móra Balázs, 51
 Morocz Márton, 72
 Muhi Sándor, 142, 231, 232
 Muhoray Ferenc, 52
 Müller (Mártonházi) György, 49, 57
 Müller Fülök, 145
 Müller György, 69
 Müller István, 98, 102, 110, 111
 Müller Jakab, 71
 Müller János, 46, 49, 56, 98
 Müller Károly, 59, 107
 Mulsz János, 44
 Muncskó Pál, 111, 112
 Munkácsy Sándor, 99, 113
 Murvai Miklós, 142
- N**
- Nádasi László, 79, 81
 Nádassy László, 85
 Nádor Albert, 91
 Nagy Dezső, 52
 Nagy Ferenc, 52
 Nagy Károlyné Hajós Ilona, 24
 Nagy Pál, 97, 102
 Nagy Sándor, 109
 Nagy Vince, 153, 154
 Napholcz Pál, 9, 16, 34, 134, 139
 Néma Sándor, 53, 62, 76
 Nemes Gábor, 81, 89
 Németh Imre, 103
 Némethy Imre, 77
 Némethy József, 40, 44, 152
 Némethy Károly, 109
 Németi József, 51
 Nicolaus, 45, 46
 Nitsch József, 154
 Novák Antal, 40, 152, 153
 Novák Mihály, 57
 Nozdroviczky György, 118
 Nyers Miklós, 52
 Nyisztor Zoltán, 16
 Nyitrai Gáspár, 78
- O**
- Obermayer András, 40, 152
 Olasz Pacifik, 52, 128
 Olasz Remig, 51

Onnódi (Obert) M. Alacoque, 154
 Orbán István, 52
 Orjassy Mihály, 114
 Örlössy Lajos, 78
 Orosz (Ruprecht) Alajos, 12, 181
 Orosz Ádám, 118
 Orosz Antal, 42, 72, 99

P

Paál László, 84, 87
 Paár Frigyes, 42
 Paar Henrik, 41, 77
 Pajor (Tempfli) Endre, 45, 93, 94
 Pakocs Károly, 12, 16, 18, 40, 63, 77,
 133, 139, 179, 182, 232
 Palczner Ernő, 65
 Palicsovics Zsigmond, 51
 Pallai Béla, 140
 Pály Ede, 47, 71
 Pányoki Ádám Dániel, 53
 Pányoki Dániel, 48
 Pap György, 57
 Pap Sándor, 92
 Papellás István, 46, 58, 65, 66
 Papp Antal, 54, 105
 Papp György, 72
 Papp Lőrinc, 51
 Papp Tihamér, 107, 112, 114
 Papp Zoltán, 55, 68
 Pardubay Ádám, 52
 Paricius O'Hara, 166
 Páskuj Lajos, 41, 74
 Pasqual Antal, 103
 Pásztor Ferenc, 27, 71, 92, 94, 179
 Pásztor János, 111
 Pásztor József, 48, 114
 Patala József, 109
 Paulovics László, 76
 Pázmány Péter, 74, 134
 Peér Ferenc, 59
 Peer Xav. Ferenc, 70

Peifer János, 145
 Pelikán József, 59, 74, 152
 Pellet László, 50, 60, 115
 Pemp Antal, 40, 47, 101
 Perémi M. Ancilla, 154
 Perényi János, 153
 Perpik János, 66
 Pesky Gábor, 20
 Pesti Emmánuel, 52, 128
 Pető István, 80
 Petőfi Sándor, 39
 Petticher Sándor, 144
 Pfeiffer Mátyás, 41, 50, 69, 77, 78, 163
 Pilászky Mihály Félix, 47
 Pilászy Mihály, 113
 Pillich Ottó, 71
 Piltz Ede, 40
 Pintér József, 80, 85, 112
 Pirsalszky Ferenc, 79, 88
 Piskolti (Mellau) Ferenc, 88
 Piskolti Ferenc, 81, 84, 88
 VII. Piusz pápa, 13
 Podaril József, 94, 97
 Pohl Károly, 41, 59
 Pokornyi József, 70
 Pokornyi Kristóf, 58, 69
 Polányi Endre, 80
 Pólányi György, 117
 Poósz Lajos, 44, 49, 54
 Poszet Veronika, 133
 Pradl János, 78
 Pribus György, 110
 Pucher Mátyás, 54
 Puskás Ferenc Hugolin, 44, 52, 128
 Pyrker Ferenc, 41

R

Raab Ottmár, 128
 Rab Lipót, 52
 Rácz István, 114, 117
 Rácz Miklós, 42

- Radányi Rókus, 145
 Radics István, 67
 Radics Mihály Dávid, 96
 Ránosztay Rudolf, 55
 Râskovska M. Benedikta, 127
 Raszga István, 65, 66
 Raţ Gábor István, 43
 Ratkovszki Samu, 12, 183
 Rátz Pál, 50, 63
 Ravasz Ferenc, 46, 63
 Récsei Ede, 65
 Réday József, 53, 118
 Redelsteiner József, 51, 56
 Rédey József, 48
 Rehák Márton, 50, 70, 78, 117
 Reigay Ferenc, 63
 Rein József, 50
 Reiter Endre, 44, 47, 70, 108
 Reizer György, 12, 61, 184
 Reizer Pál, 9, 19, 23, 35, 36, 60, 163
 Rényi Ferenc, 40, 74, 163, 179
 Reszler Mihály, 64
 Reszler István, 111
 Reszler Mihály, 49, 68, 69, 71, 136
 Réthy Apollinár, 128
 Révai Kelemen, 58
 Révész Gábor, 12, 40, 49, 150, 185
 Révész Remig, 52, 128
 Reviczky Ignác, 63
 Rézser György, 72
 Rhéday József, 151
 Richter Ágoston, 97, 111, 118
 Richter Antal, 99
 Ritli Gyula, 81, 82, 88
 Rökk István, 42, 54, 93, 96, 108
 Roll Péter, 51
 Rónai István, 44, 47, 93
 Rónai János, 75, 93, 102, 185
 Rónay István, 102
 Róth Dániel, 110
 Roznicsuk Wilhelm, 72
 Rozs István, 45, 61, 76
 Rózsa Jácint, 51
 Rozsnauer András, 72
 Rudics István, 70, 113
 Rudnay Sándor, 21
 Rudolf Antal, 50
 Rudolf János, 97
 Rudolf Pál, 103, 154
 Rudolff Antal, 70
 Ruzsnák István, 117
 Ruzsák Lajos, 97, 103
- S**
- Sagler Ferenc, 144
 Saitl Mihály, 47
 Salétray Bendel, 52
 Sándor Joákim, 72
 Sándorfi János, 50, 80
 Sárgai Tamás, 52
 Sarmaságh Géza, 186
 Sárosy József, 114
 Sárvári János, 52
 Sas-Marinescu Adriana, 136
 Scheffler Ferenc, 40, 139, 187
 Scheffler János, 5, 9, 11, 16, 18, 20,
 23, 27, 35, 39, 53, 67, 75, 121, 124,
 125, 137, 142, 145, 146, 162, 163,
 166, 167, 179, 182, 189, 232
 Schendl Fridrik, 47, 63
 Scheuermann Károly, 87, 180
 Schiffert Béla, 16
 Schiffner János, 42, 78
 Schlachta Márton, 74, 151
 Schlagetter Nándor, 139
 Schlauch Lőrinc, 13, 14, 20, 21, 150
 Schmelcz Lajos, 86, 115
 Schmidt Ferenc, 122
 Schmidt Lajos, 111
 Schmiedt Ferenc, 145
 Schmitzl Ferenc, 52
 Schmoczer Ignác, 152

- Schmoczer József, 118
Schmotzer Antal József, 77
Schmotzer József, 41, 47
Schneider Gáspár, 52
Schnirch Ignác, 115
Schönberger Ferenc, 56, 59, 60, 64, 70,
103, 118
Schönberger Jenő, 9, 22, 37, 60, 61,
72, 76, 136
Schönherr Ágoston, 41, 59
Schramkó József, 69
Schreiber János, 144
Schrepler Sándorfi János, 87
Schronauer Jakab, 54
Schubert Géza, 58, 90, 98
Schuller János, 105
Schupler Tibor, 42, 72, 78
Schwarcz M. Crescentia, 127
Schwegler Alajos, 55
Schweighoffer János, 65, 146
Schweinitzer Rudolf, 78
Scultéty Zoltán, 125
Sebestini Márton, 51
Semtey Gellért, 66, 125
Sepsy Márton, 112
Serly Károly, 51, 69, 96
Sigismundus Orosz ab Angeli
Custod, 59
Sikolya Bálint, 40, 46, 63
Simon Károly, 45
Simpf János, 49
Simsovits Antal, 41, 70
Sinn János Péter, 61
Sípos Ferenc, 5, 6, 9, 38, 40, 62, 87,
150, 179, 230
Sípos József, 113
Sípos József, 58
Siroka Károly, 107
Sirulszky Gyula, 101
Sisz István, 62
Sixt József, 151
Skurka Dezső, 42, 61, 77
Smotzer Ignác, 40, 58, 63
Smotzer János, 71, 114
Snactjohauser Gáspár, 144
Snyava Nárcisz, 51
Solomayer Sándor, 76, 136
Soltész Ferenc, 66
Soltész Imre, 51
Soltész Nárcissza, 52
Somsovics Antal, 77
Sörös (Pirovár) János, 103, 105
Sörös János, 103, 180
Sövér István, 56
Spak József, 42, 48, 72
Sperlágh Antal, 55
Spiegel József, 117
Sponráft Pál, 60
Sprencz Miklós, 58, 91
Stand Pál, 56
Starmüller Ferenc, 54, 60, 71
Stauczeb József, 67
Steer József, 78
Steib Ferenc, 44
Steibe Ferenc, 68
Steinberger Albert, 51, 69, 96
Steinberger Ferenc, 12, 148, 152,
153, 154, 187
Stettner Andrea, 132
Stettner János, 42, 61
Stöckl Odorik, 52, 128
Stokinger Dénes, 73
Strasser Xavéria, 127
Strömpel Alajos, 111
Sükösd Joachim, 51
Surányi (Svadlena) Károly, 72
Suvada Ignác, 41, 42, 78
Svonnauer Jakab, 46
Szabó Dömjén, 52, 128
Szabó György, 79
Szabó István, 9, 15, 16, 30, 38, 40, 54,
69, 152

- Szabó János, 69, 179
 Szabó József, 67
 Szabó Lajos (Dömjén), 128
 Szabó Norbert, 40
 Szabó Sándor, 82
 Szaibel János, 42, 55
 Szalay Sándor, 12, 92, 188
 Szaleffi János, 72
 Számay Ágoston, 52
 Szatmári Lajos, 85
 Szatmári Sándor István, 50, 57
 Szegedi Jenő, 27, 97
 Szehnert Nándor, 70
 Szeibel János, 59, 76
 Székely Ferenc, 46
 Székely Gyula, 28, 84
 Székely Imre, 74
 Szemák Pál, 77, 78
 Szemes (Szepacher) Ferenc, 41
 Szemes Ferenc, 123
 Szendrey Júlia, 39
 Szenes Ferenc, 179
 Szentgyörgyi Jordán Károly, 12, 73, 152
 Szentkirályi Imre, 51
 Szentmihályi Lajos, 93
 Szentmihályi Mihály, 78
 Szepessy Sámuel, 41, 59, 77, 114
 Szépi Béla, 79, 89, 112
 Szerdahelyi Antal, 81
 Szigethy Imre, 60
 Szilágyi János, 44, 59, 60
 Szilvási Mihály, 94, 99, 113, 180
 Szinováczy György, 55, 76
 Szirulski Gyula, 70
 Szittyá (Steffel) György, 98, 110, 111, 180
 Szives (Schmiedt) Béla, 12, 29, 85, 86, 188
 Szlafkay Melánia, 132
 Szmotkó Emil, 94
 Szőke Béla, 63
 Szőke János, 189
 Szolomayer Sándor, 78
 Szonerics Béla, 58
 Szőnyi László, 58, 61, 63
 Szörényi (Szolomájer) István, 49, 180
 Szorg Ferenc, 99
 Sztáncsi Román, 52
 Sztankovics Martinus, 21
 Szűcs János, 59
 Szulincák Sándor, 91
 Szutorncsik József, 88
 Szvoboda Ferenc, 9, 16, 18, 26, 38, 40, 48, 99, 111, 172
- T**
- Tahy Ábrahám, 16, 26, 94, 107, 118
 Tájér György, 47
 Takács (Fiszter) Károly, 94, 99, 108
 Takács Károly, 50
 Tamás, 43, 48, 52, 58, 61, 144
 Tamás Alajos, 52, 128
 Tamás János, 144
 Tamás Jenő, 48
 Tamascsek József, 110
 Tanzer Ádám, 59
 Tarnóczy Miklós, 102
 Taródfai Tamás, 52
 Tartály András, 117
 Tassy György, 48
 Tasy György, 53
 Teck György, 52
 Teffenhárt István, 41, 52, 62, 68
 Temesi Béla, 81, 83, 85, 86
 Tempfli Imre, 12, 42, 52, 76, 78, 168, 190, 230, 232
 Tempfli István, 47, 108, 111, 180
 Tempfli József, 190
 Tempfli M. Vincentina, 154
 Tempfli Márton, 48, 108
 Terenyei Kapisztrán, 51

- Ternyey Béla, 50, 78, 115
Tibay Péter, 63
Tillinger Ferenc, 44, 55, 56, 67, 68
Tímár Péter, 65
Tindira Ernő, 180
Tircsi István, 81, 82, 86, 180
Tischler Albin, 24, 44
Tiszaújhelyi Ujhelyi Alajos, 47
Titz Antal, 65
Tócskay József, 58
Tokár József, 180
Tökés (Trefszker) György, 58, 99,
180
Tökés György, 80, 95
Tom Vilmos, 48
Toma György, 61, 75
Tomán Félix, 20
Tomka Imre, 81, 101, 102, 107
Tomola Ferdinand, 21
Torjay József, 72
Tornyay Mihály, 115
Török (Tabak) Mária Lajos, 73
Török János, 54, 99, 150
Tóth Antal, 71, 110
Tóth József, 12, 74, 93, 112, 138, 145,
180, 191
Tóth László, 54
Tóth Lőrinc, 101
Tóth Mike, 154
Tóth Miklós, 83, 85, 88
Tóth Zoltán, 79, 85, 86
Trepzsker Erika, 160
Trstyánszky Ignác, 63
Tuchovszky János, 42
Tuchovszky József, 56
Tumlierz Ignác, 74
Turcsányi János, 115
Tyukodi Antal, 44, 51, 56, 68
Tyukodi György, 74
Tyukodi Mihály, 40, 41, 55, 75, 78,
179
Tzier Ernő, 49, 53
- U**
- Uhár József, 46
Uhl Károly, 86, 138
Ujhelyi Alajos, 114
Ulferth Alfonz, 99, 119
Ulmer Mihály, 47, 62
Unger Lajos, 100, 101
- V**
- Vadász Ágoston, 83
Vajay Péter, 60
Vajda Imre, 70, 71
Vajnárovits István, 70
Válik József, 50, 57
Való Ferenc, 45, 52
Vanyek Ferenc, 81
Várady István, 74
Várady Lajos, 68
Varga István, 77, 118, 145
Varga János, 79
Varga Károly, 84
Vargyai Mihály, 47
Várhelyi László, 86, 88
Várholik János, 73
Varjas Endre, 145
Várkúti (Weibel) János, 41, 179
Vásárhelyi László, 80
Vásárosnaményi Eötvös Ferenc, 47
Vaskó Béla, 106
Vatter György, 48
Végh Árpád, 65
Vekker Ferenc, 62
Verebélyi Ambrus, 52
Veress Attila, 67
Verzár Gergely, 46, 59
Veszprémi Sándor, 67, 191
Vida Mihály, 88
Vilmos (Wilhelm) Endre, 61

Visnyai Csaba, 133

Vitéz Berard, 49, 66

Vitkó József, 51, 73

Vitkó Márton, 54, 67

Vizauer Ferenc, 42, 62, 64

Vizler László, 56

Voborzill Antal, 44

Voditska Imre, 115

Vojtku László, 45, 62, 72, 75

Volpát Jeremiás, 52

Vörös Gabriella, 148

Vörös János, 72

Vörös Mihály, 77

W

Waldstein János, 40, 46, 74

Waldstein János Emmánuel, 40

Wéber József, 78

Weiger Paul, 67

Weisz József, 55, 56, 66

Wieland Ferenc, 46

Wieland János, 43, 66, 70, 72

Wiesz József, 99

Windisch Pál, 60

Wlassics József, 72

Wodicska József, 57, 58, 111

Woelfe M. Afra, 127

Wolkenberg Alajos, 12, 191

Y

Ybl Miklós, 45, 51, 65

Z

Zadjeli Schlachta Márton, 47

Zádor (Czier) József, 61

Zádor József, 67, 69

Zafféri Károly, 12, 138, 193

Zagyva Aranka (Miriám nővér), 179

Zagyva Gábor, 42, 50, 80, 83, 86

Zahoránszky János, 61

Zahoray Pál, 107

Zakonyi Zefirin, 52

Zanathy Ferenc, 55, 73

Zareczky Paszkál, 52

Závodnyik Tibor, 27, 96, 102, 118

Zenovits János, 42

Zoboki Vince, 65

Zólyom Ferenc, 84

Zólyom Sándor, 79

Zonke Boto, 74

Zsatku N. Mihály, 79

Zsettkéy Lajos, 41, 58, 69, 94

Zsíros Ferenc, 145

Zsoldos József, 67

Zubály Lajos, 88

Zupka Vilmos, 96, 108

VIII. HIVATKOZÁSOK

- Borovszky 1907** = Borovszky Samu (szerk.): *Szatmár-Németi sz. kir. város.* Budapest, Országos Monográfia Társaság, (1907).
- BURA 1994** = Bura László: *Szatmári diákok 1610–1852.* Fontes Rerum Scholasticarum V., Szeged, 1994.
- BURA 1999a** = Bura László: *Hám János öröksége Szatmárnémeti,* 1999.
- BURA 1999b** = Bura László: *Iskolavárosunk Szatmárnémeti.* Státus, Csíkszereda, 1999.
- BURA 2002** = Bura László és munkatársai: *Szatmárnémeti kialakulása és fejlődése épületei és műemlékei tükrében.* Szatmárnémeti, 2002.
- DNyES** = *A Debrecen-Nyíregyházi egyházmegye első sematizmusa,* 1995.
- EKMJ** = *Az erdélyi katolicizmus múltja és jelene.* Dicsőszentmárton 1925.
- KL** = *Katolikus Lexikon 1–4.,* Szerk. P. Bangha Béla S.J., Szent István Társulat kiadása, Budapest, 1931–1933.
- Lit. n.** = *Liturgikus naptár,* Kiadja a szatmári római katolikus püspökség, Szatmárnémeti 2000–2003.
- KSz** = *Keresztény Szó,* Katolikus kulturális havilap, 1–14. évf., Főszerkesztő: Jakab Gábor. Kolozsvár (1990–2003)
- KRKAKN** = *A Kárpátaljai Római Katolikus Apostoli Kormányzóság Névtára.* Munkács, 2000.
- MÉL** = *Magyar életrajzi lexikon I–III.,* Főszerkesztő. Kenyeres Ágnes, Akadémiai Kiadó Budapest, 1967, 1969, 1981.
- MEV** = *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok.* A Magyar Egyház Történeti Enciklopédia Munkaközöség folyóirata. Felelős szerk: Zombori István. Pannonhalma–Budapest, (1990–2003)
- MKL** = *Magyar Katolikus Lexikon I–VIII.,* Főszerk.: Dr. Diós István, Szerk.: Dr. Viczián János, Szent István Társulat, Budapest, 1993–2003.

MNL = *Magyar Nagylexikon 1 - 16.*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993 - 2003.

PALLAS = *A Pallas Nagy Lexikona. Az összes ismeretek enciklopédiája. 1 - 16. köt.; 17 - 18/1-2. pótköt.* Szerk.: Bokor József. Budapest, 1893 - 1904.

RÉVAI = *Révay Nagy Lexikona. Az ismeretek enciklopédiája. 1 - 21. köt.*, Budapest, 1911 - 1935.

RKN = *Római Katolikus Naptár, Szatmárnémeti*, 1995 - 2002

RMiRL = *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon.* Szépirodalom, közírás, tudományos irodalom, művelődés. 1-4., Főszerk.: Balogh Edgár 1-3., Kriterion, Bukarest, (1981, 1991, 1994), Dávid Gyula 4., Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest - Kolozsvár. 2002

SCHEM. = Schematizmus

SCHEM. SZATM. = Schematismus clerii almae dioecesis Szatmárensis ad annum Jesu Christi 1904, 1926, 1931.

SCHEM. CENT. = A szatmári püspöki egyházmegye *Emlékkönyve* fennállásának századik esztendejébe (Schematizmus centenarius) 1804-1904. Szatmáron, 1904.

SzNCT2000 = *A szatmári egyházmegye név-és címtára*, 2000.

SzFÚ = *Szatmári Friss Újság, Szatmár*

SZRKÉ = *Szatmári Római Katolikus Évkönyv*, Szatmárnémeti, 2003

SZINYEI I-XIV. = Szinyei József: *Magyar írók élete és munkái* 1 - 14. köt., Budapest, 1891 - 1914.

TEMPFLI - SÍPOS = Tempfli Imre - Sípos Ferenc: *A szatmári egyházmegye író papjai*. Szatmárnémeti, 2000.

VIRT 1991 = Virt László: *Katolikus kisebbség Erdélyben.* Egyházfórum könyvei 7. Budapest - Luzern, 1991.

VONHÁZ 1931 = Dr. Vonház István: *A szatmármegyei német telepítés.* Pécs, 1931. Második magyar nyelvű kiadás, kiadja Merli Rudolf bubblesheimi plébános, 1997.

AZ EGYHÁZMEGYÉVEL FOGLALKOZÓ IRODALOM

- A szatmári római katolikus Székesegyház. A Szatmári Római Katolikus püspökség kiadása, Szeben, 1994.*
- A szatmárnémeti „Katholikus Karitás” Alapszabályai. Szatmár-Németi, 1917.*
- Az erdélyi katolicizmus múltja és jelene. Dicsőszentmárton, 1925.*
- Arcképek a szatmári római katolikus egyházmegyéből. Szatmárnémeti, 1998.*
- BOROS ERNŐ: *Erdőd, 1945. január: A katolikusok elhurcolása* In: RKN, 2000: 166-171.
- BOROVSKY SAMU (szerk.) *Magyarország vármegyéi és városai* (sorozat). *Szatmár-Németi sz. kir. város. Budapest, é. n. (1907).*
- BURA LÁSZLÓ: *A jezsuiták Szatmáron.* In: MEV 1997. 1-2: 19-35.
- BURA LÁSZLÓ: *A jezsuiták Szatmáron (Szatmárban).* Satu Mare – studii și comunicări. XIII. (1996) 268-282.
- BURA LÁSZLÓ: *A szatmári római katolikus egyházmegye 1945-1956 között: Az egyház Rómától való elszakításának kísérlete.* In: Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 12. évf. (2000) 1-4.: 163-181.
- BURA LÁSZLÓ: *A szatmári római katolikus egyházmegye híveinek száma és templomi jelenléte.* In: Keresztény Szó, 2003 6 sz. 31-32.
- BURA LÁSZLÓ: *A szatmári római katolikus püspökség.* In: Erdélyi egyházaink évszázadai. Bukarest, 1992. 114-134.
- BURA LÁSZLÓ: (Egyházmegyénk története) (1) *A kezdetek.* In: Római Katolikus Naptár – 1995. 35-36.; (2) *A második negyedszázad.* In: Római Katolikus Naptár – 1996. 92-93., (3) *Hám János – az egyházmegye második megalapítója.* In: Római Katolikus Naptár – 1999. 36-37., (4) *A megpróbáltatások negyedszázada.* In: Római Katolikus Naptár – 2001. 44-48. (5) *A szélsőséges ideológiák előretörése és*

- a közelgő világháború kora (1930 – 1942 nyara)* In: Római Katolikus Naptár – 2002. 38 – 42., (6) *A II. világháború és a kommunista hatalom éveiben.* In: Római Katolikus Naptár – 2003. 113–116.
- BURA LÁSZLÓ: *Gondolatok Hám János személyiségéről, történelmi szerepéről, emlékezete őrzéséről.* In: Magyar Egyháztörténeti Vázlatok, 10. évf. (1998) 3–4.: 117 –133.
- BURA LÁSZLÓ: *Hám János öröksége.* Szatmárnémeti, 1999.
- BURA LÁSZLÓ: *Hűségesen, fáradhatatlanul. Scheffler János szatmári püspök életútja.* Agape. Újvidék, 1991.
- BURA LÁSZLÓ: *Kiegészítés Scheffler János vértanú püspök dokumentációjához.* In: Keresztény Szó, XIII. évf. (2002) 6: 15–19.
- BURA LÁSZLÓ: *Szakítópróba. A szatmári római katolikus egyházmegye megpróbáltatásai a 20. század derekán (1).* In: Keresztény Szó, XII. évf. (2001) 4: 6–13., (2): XII. évf. (2001) 5: 12–7.
- BURA LÁSZLÓ – ILK ANTAL-JÓZSEF: *A szatmári székesegyház.* Bura László (szöveg), Ilk Antal-József (kép). Szatmárnémeti, 1997.
- Confederația Caritas România. Adatok és tevékenységek 1996.*
- DEZSÉNYI BÉLA (szerk.): *Magyarország időszaki sajtójának könyvészete.* 7. Budapest, Országos Széchenyi Könyvtár. é. n. (1941).
- Emléklapok a szatmárnémeti Női Mária-Kongregáció fennállásának 25 éves jubileumára. 1904-1929.* Szatmár, 1929.
- ENYEDI ISTVÁN: *A szatmári székesegyház orgonája.* In: RKN, 1999. 66-69.
- FEJES ILDIKÓ: *Kalot mozgalom Székelyföldön.* In: Studia Religiosa. Tanulmányok András Imre 70. születésnapjára. Szerk. MÁTHÉ TÓTH ANDRÁS és JAHN MÁRIA. Szeged, 1998. 147–150.
- GÁSPÁR PIROSKA, M. EDIT: *Krisztussal élve a világ felé fordulva. A Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas nővérek 1842–1992.* Kolozsvár, 1992.
- DR. ERNST HAULER: *A 900 éves Nagymajtény és 200 éves temploma.* Adalékok a szatmári svábok történetéhez. Passau, 1994.
- HETÉNYI VARGA KÁROLY: *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában. III. k.,* Lámpás Kiadó Abaliget, 1996., 299–438.

- KINCZEL ISTVÁN: *Bischof von Sathmar (1827-1857)*. [Licenciátusi dolgozat. Róma, kézirat].
- KUSZÁLIK PÉTER: *Erdélyi hírlapok és folyóiratok 1940–1989*. Budapest, 1996.
- LÁSZLÓ (FRANZEN) KÁROLY: *Adatok a csonka szatmári egyházmegyéről (1920–1952)*. In: RKN, 2002.
- LESSENYEY FERENC, DR.: *A szatmári püspöki egyházmegye Szent Éve. 1904*. Szatmár-Németi, 1905.
- MERLI RUDOLF: *Mezőpetri története*. Mezőperti – Bubesheim, 1999.
- MUHI CSILLA: *A szatmári székesegyház története és képzőművészeti értékei*. Szatmárnémeti, 2000. Otthonom Szatmár megye 9.
- MUHI SÁNDOR – MURVAI GYÖRGY: *A szatmári római katolikus egyházmegye templomai*. (A Nagykároly I. számú esperesi kerület). Szöveg: Muhi Sándor. Fénykép: Murvai György. Kiadja a Szatmári Római Katolikus püspökség, é.n. [2000].
- MUHI SÁNDOR – MURVAI GYÖRGY: *Szatmárnémeti római katolikus templomai*. Szöveg: Muhi Sándor, fényképek: Murvai György. Kiadja a Szatmári Római Katolikus Püspökség. Szatmárnémeti, 2000.
- PUSKELY MÁRIA: *Szerzetesek*. A Zrínyi nyomda kiadója, 1990.
- SCHEFFLER JÁNOS: *Hám János szatmári püspök emlékiratai*. Budapest, 1928.
- SÍPOS FERENC: *Mezőteremről jöttem*. Szatmárnémeti, 1998.
- SZABÓ ISTVÁN: *Ugocsa megye*. Budapest, 1937.
- SZOLOMÁJER JÓZSEF: *Mezőfény története*. Nagykároly, 1926.
- TEMPFLI IMRE DR.: *Az egyházmegye nagy napja: a zsinat*. In: RKN, 2002: 84-90.
- TEMPFLI IMRE: *Kaplony. Adalékok egy honfoglaláskori település történetéhez*. Szatmárnémeti, 1996.
- TEMPFLI IMRE: *Sárból és szivárványból. Pakocs Károly püspöki helynök élete és kora. 1892-1966*. Budapest, 2002.

TEMPFLI IMRE – SÍPOS FERENC: *A szatmári egyházmegye író papjai.*
Szatmárnémeti, 2000.

TÓTH KÁLMÁN ÉS GÁBOR DÉNES: *Romániai magyar lapkiadás 1944–1949.*
Kolozsvár, 1992.

VÁRADY ALADÁR és BEREY GÉZA (szerk.): *Erdélyi monográfia.,*
Szatmár, 1934.

Zsinati kézikönyv. Szatmárnémeti, 2001. májusa.

Kiadja a Státus Könyvkiadó

Felelős kiadó: Birtók József igazgató

Készült a csíkszeredai Státus Nyomdában,
Csíkszereda (Miercurea-Ciuc)

Majláth Gusztáv Károly tér 4/A/8

Tf/fax: 004/0266/310-486, Tel: 0744/593-324

www.status.com.ro

office@status.com.ro

Tiparul executat sub comanda nr. 19/2003

la Imprimeria Status, Miercurea-Ciuc

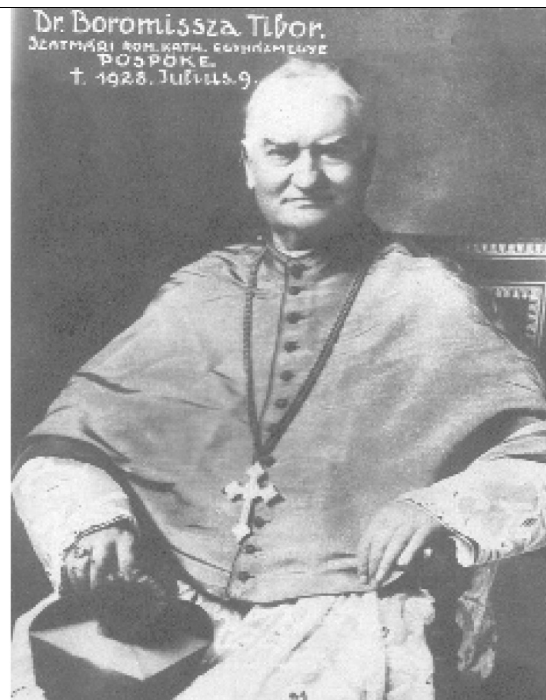
Ar dai Attila

B író László

Bogdánffy Szilárd Ignác

Boromissza Tibor

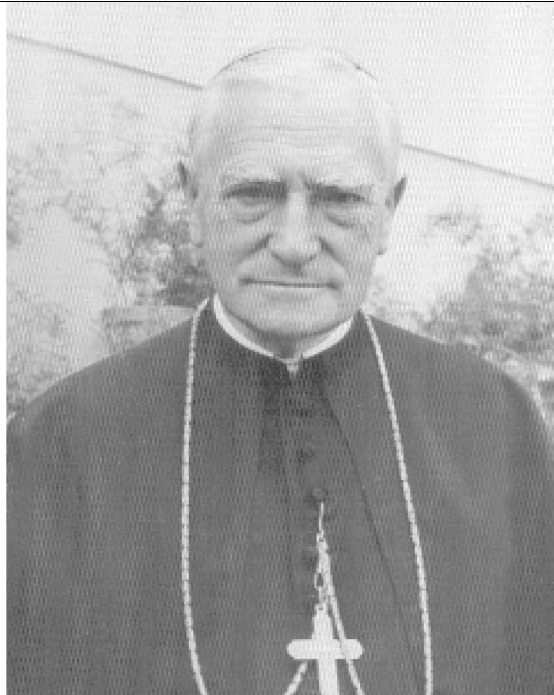
Czumbel Lajos

Fiedler István

Haas Mihály

Márton Áron

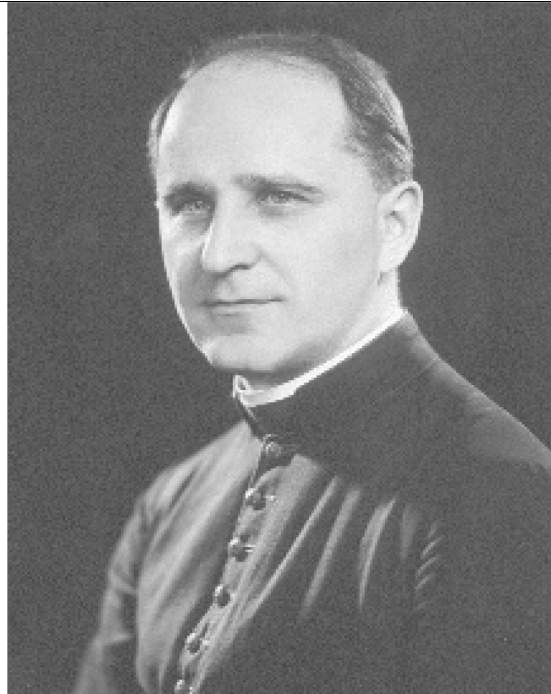
Meszlényi Gyula

Naphocz Pál

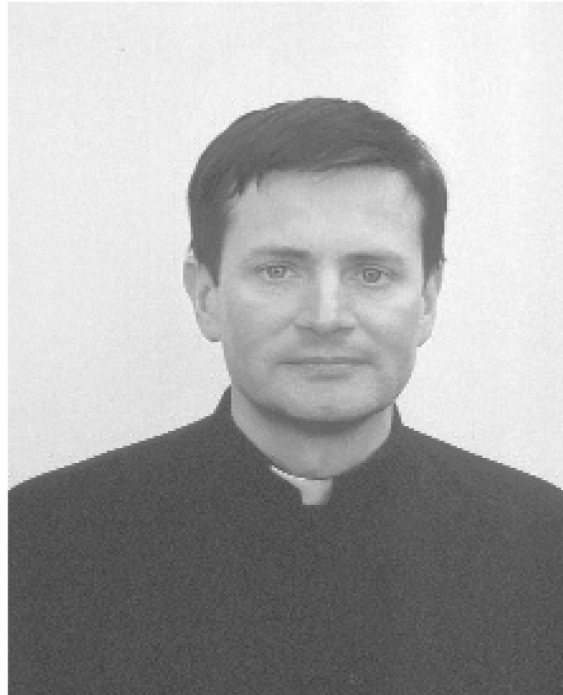
Scheffler János

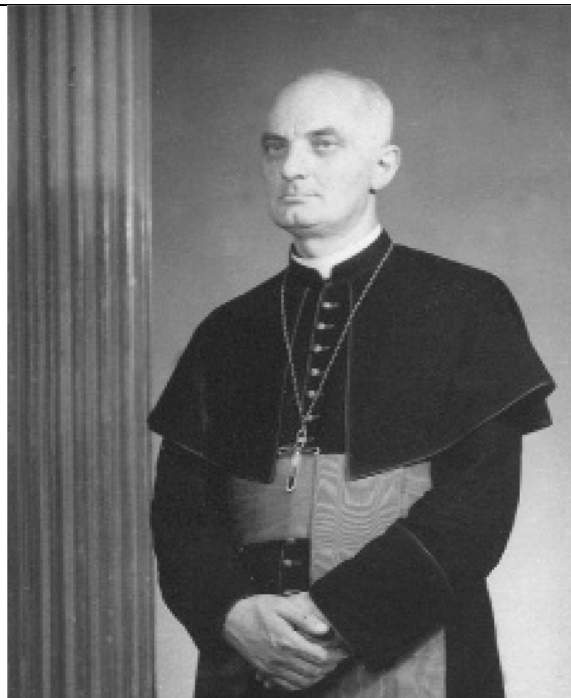
Pakocs Károly

Schlauch Lőrinc

Schönberger Jenő

Sárosi Ferenc

Szabó István